

BIBLICKÉ DEJINY PRE STREDNÉ ŠKOLY

II. ČASŤ:
NOVÝ ZÁKON

Napísal:
DR. ŠTEFAN BEZÁK,
profesor štátnej reálky v Bratislave.

---

*Schválené nariadením ministerstva školstva a národnej osvety
číslo 42.888 zo dňa 29. marca 1930*

Cena broš. Kč 14.—, viaz. Kč 18.—.

BRATISLAVA 1930

Nákladom vlastným. Tlačou „Universum“, úč. tlač. Bratislava.

BIBLICKÉ DEJINY

PRE STREDNÉ ŠKOLY

II. ČASŤ:

NOVÝ ZÁKON

Napísal:

DR. ŠTEFAN BEZÁK,

profesor štátnej reálky v Bratislave.

---

*Schválené nariadením ministerstva školstva a národnej osvety
číslo 42.888 zo dňa 29. marca 1930*

Cena broš. Kč 14.—, viaz. Kč 18.—.

BRATISLAVA 1930

Nákladom vlastným. Tlačou „Universum“, úč. tlač. Bratislava.

Nihil obstat.

Rudolphus Formanek,
censor.

No 3561/929.

Imprimatur.

Nitriae, die 18. Decembris .1929.

† *Cârolus,*
Episcopus.

ÚVOD.

§ 1. Pojem, rozdelenie a dôležitosť biblických dejín.

1. Biblické dejiny sú sporiadané vypravovanie zjavenia božieho, ktoré je obsažené v biblii a v ústnom podaní. Biblia čiže Písmo sväté je sbierka kníh, ktoré z vnuknutia Ducha Svätého boli písané a od Cirkvi za slovo božie uznané. Obsahujú všetko, čokoľvek Boh zjavil na spasenie ľudstva od stvorenia sveta až po smrť posledného apoštola (sv. Jána).

2. Písmo sv. rozdeľuje sa na dve hlavné časti: a) na Starý zákon, b) na Nový zákon. Knihy Písma svätého v Novom zákone delíme podľa obsahu: a) na knihy dejepisné (historické), b) naučné (didaktické) a c) prorocké (profetické).

Dejepisné knihy (5) sú: 4 evanjelia podľa Matúša, Marka, Lukáša a Jána, a Skutky apoštolské od sv. Lukáša.

Naučné knihy (21) sú: 14 listov sv. Pavla apoštola (1 Rimanom, 2 Korintancm, 1 Galatanom, 1 Efezanom, 1 Filipanom, 1 Kolosanom, 2 Tesaloničanom, 2 Timotejovi, 1 Titovi, 1 Filemonovi, 1 Židom); 7 listov („katolíckych“) iných apoštolov (sv. Jakuba, 2 sv. Petra, 3 sv. Jána, 1 sv. Júdu).

Prorocká kniha (1) je: Zjavenie sv. Jána (Apokalypsis).

Tieto knihy boli písané rečou gréckou, vyjmúc evanjelia sv. Matúša, ktoré bolo písané rečou hebrejskou (aramejskou).

Biblické dejiny Nového zákona môžeme rozdeliť na štyri časti: a) skrytý život Ježišov; b) verejný život Ježišov; c) umučenie a oslávenie Pána Ježiša; d) život a činnosť apoštolov.

3. Dejiny zjavenia božieho v Novom zákone sú dôležité, pretože sú vrcholom nadprirodzeného zjavenia a dokonalosťou náboženského učenia. V Novom zákone poznávame, že všetko sa splnilo na Kristu a na Cirkvi jeho, čo bolo v Starom zákone predpovedané. Upevňujeme sa vo viere v Krista Pána, akožto v Mesiáša od Boha zaslúbeného a v plnosti času poslaného. „V Starom

zákone je Nový ukrytý, a v Novom zákone je Starý vyjasnený“ (sv. Augustín).

Poznámka. Text v Novom zákone označuje sa takto: na pr. Mat. 15. 2—8 (evanjelium sv. Matúša, pätnásta hlava, od verša druhého do ôsmeho); II. Kor. 11, 9. (druhý list sv. Pavla Korintancm, jedenásta hlava, deviaty verš).

Poučenie: Nový zákon je zákon lásky. „Nové prikázanie vám dávam: aby ste sa vospoločk milovali, jako som vás ja miloval.“ (Ján 13, 34.).

§ 2. Palestína za času Kristovho.

I. Stav zemepisný.

1. P a l e s t í n a („Philistea“) pôvodne znamenala vlast mocných Filištincov, ale aj za Rimanov už celá krajina bola tak nazývaná. Mala však aj iné názvy: S v ä t á z e m, pretože ju Spasiteľ sveta svojim životom a smrťou posvätil; K a n á n, podľa obyvateľov krajiny; Z a s l ů b e n á z e m, lebo ju Boh potomkom Abrahámovým zaslúbil.

Palestína leží v Malej Azii a má príjemné podnebie. Zem bola niekedy veľmi úrodná, ale dnes pre ustavičné vojny a pre zlé hospodárenie Turkov úrodnosť sa zmenšila. Hranice sú: na severe Libanonské pohorie, na východe a na juhu pustatiny a na západe Stredozemské more. Rozsiahlosť celého územia tvorí asi 59.000 kvadrátnych km (Čs. republika má 140.484 km² a Slovensko 49.150 km²). Na tomto území bolo za kráľa Šalamúna okolo 5 miliónov, a za času Kristovho 2½ miliónov obyvateľov; dnes ich je 816.064 (572.000 mohamedánov, 154.000 židov; 80.000 kresťanov, z tých asi 20.000 katolíkov; a 9000 iného vyznania).

2. Palestína bola rozdelená na štyri kraje (provincie). Mená ich byly: Galilea, Samaria, Judea a Perea. Prvé tri provincie tvorily P r e d j o r d á n s k o a štvrtá Z a j o r d á n s k o.

a) Galilea bola severná provincia Palestíny a hlavným územím činnosti Kristovej. Taktiež apcštolovia a učenci jeho väčšinou pochádzali z Galílee. Kraj bol veľmi úrodný a bohatý v prírodnej kráse (jazero Genezaretské), a preto aj husto zaľudnený. Obyvateľstvo bolo zväčša pohanské, zvlášte na severnej čiasťke, preto judskí židia nedôverovali židom galilejským a pohrdali celým krajom. Mali aj zvláštné nárečie, čo bolo poznať hlavne v drsnej výslovnosti hrdelných hlások. Významné miesta provincie byly: pri jazere Genezaretskom

Kafarnaum, Korozain, Betsaida, Tiberias a Magdala; uprostred kraja Kána; na juhu Nazaret a Naim. Tiež dve hory sú pamätne zo života Kristovho: hora Tábor od Nazaretu na východ, a hora Blahoslavenství od Tiberiasa na západ.

b) Samaria bola prostredná a najmenšia z predjordánskych krajov. Obyvatelia jej (Samaritáni) boli smiešani zo židov a z pohanov, a preto pravi židia ich nenávideli. Dôležité mestá tohoto kraja boli: Samaria, Sichem, Silo, Dothaim, Betúlia, Bethel. Významná hora bola Garizim, kde si Samaritáni vystavili vlastný chrám; potom hora Efraim, ktorej jedna čiastka volala sa Gelboe.

c) Judea bola južná a najväčšia provincia, a patrila k nej aj Idumea. Bola úrodná obilím, ovocím a najmä vínom. Obyvatelia boli v celom kraji sami židia, ktorí ostatných židov a iných nedržali za rovnocenných s nimi. Pamätne mestá boli: uprostred kraja Jeruzalem; na východ od neho Betania, Betfage, Jericho; na juh Bethlehem a Hebron; na západ Emmaus a Joppe; na sever Arimatea a Cezarea na morskom pobreží.

d) Perea bola jediná provincia, ktorá ležala za Jordánom. Obyvateľstvo bolo skoro celé pohanské. Dôležité mestá sú: Cezarea Filipova, Pella a pevnosť Machärus, kde bol sv. Ján Krstiteľ uväznený. V Zajordánsku bolo ešte územie tak zv. Dekapolis (spolok samosprávnych miest, grécke koloniálne mestá), ktoré stálo bezprostredne pod rímskym panstvom.

3. Jeruzalem bol hlavným mestom nielen Judee, ale aj celej Palestíny. Tu stál jediný chrám židovský, kde sa shromažďovali židia na sviatky zo všetkých krajov. Mesto obtočily tri múry so štyrma hlavnými bránami, a bolo vystavené na štyroch pahorkoch (Sion, Moria, Akra a Bezeta). Najstaršia časť mesta stála na Sione, tu bývali zväčša bohatí a poprední židia. Od Sionu na sever ležala Moria, kde stál kostol a ďalej na východ sa rozprestierala Akra, na ktorej bola postavená pevnosť Antonia, miestnosť rímskych námestníkov. Bezeta ležala na severovýchode a tu bolo nové mesto. Túto horu len po smrti Ježišovej pripojil Herodes Agrippa k mestu spolu s Golgotou, ktorá za času Ježišovho bola ešte mimo mesta. Mesto obkľučovali i krásné údolia, ako Gehon (Hinnom), Jozafat a Kedron.

II. Stav politický.

1. Keď Rimania zaujali Palestínu, rímsky senát r. 37. pr. Kr. za židovského kráľa ustanovil Herodesa Veľkého, syna Antipatra Idumejského. Tento Herodes vyhubil rod domácich kniežat makabejských, a založil v Palestíne dynastiu herodiánsku. Pred smrťou jeho narodil sa Kristus Pán, a obávajúc sa o trón dal

povraždiť mláďatá betlehemské. Po smrti Herodesovej vládli jeho synovia, keď im cisár Augustus rozdelil krajinu. Judeu a Samariu dostal Archelaus, Galileu a južnú Pereu Herodes Antipas, severnú Pereu však obdržal Filip. Títo už neboli králi, ale Archelaus bol menovaný za etnarchu (správca národa nie celkom samostatného), a ostatní bratia boli tetrarchovia (štvrtník, správca štvrtiny alebo vôbec menšej časti krajiny).

2. Archelaus pre svoju ukrutnosť bol onedlho (r. 6. po Kr.) od Rimanov sosadený a vypovedaný do vyhnanstva (do Gallie). Územie Archelaovo (Judea a Samaria) bolo učené provinciou rímskou a spravované prokurátorami (vladári, správcovia), ktorí bývali v Cezarei primorskej a na sviatky prichádzali do Jeruzalema. Prvý prokurátor bol Coponius, a piaty Pilát Pontský (26—37 po Kr.), ktorý odsúdil Krista na smrť.

Herodes Antipas mal za manželku dcéru arabského kráľa Aretu, ale pohrdal ňou a žil s Herodiadou, s manželkou brata svojho Filipa. Keď mu tento zločin sv. Ján Krstiteľ vytýkal, dal ho uväzniť a na návrh Herodiady bol statý na hrade „Macherus“ Pred tohoto Herodesa bol privedený Kristus, aby ho súdil, keďže ako galilejský príslušník bol jeho poddaným. I on bol sosadený a roku 39 spolu s Herodiadcu do Lyonu vyhnaný.

Tetrarcha Filip zomrel r. 36 po Kr. a dedičom jeho stal sa Herodes Agripa I., vnuk Herodesa Veľkého. Roku 39 bolo mu pririeknuté i územie Antipovo, a neskôršie z priazne cisára Claudiusa dostal ešte Judeu a Samariu, tak že Agripa I. spojil všetky kraje pod jedným kráľovstvom (41—44 po Kr.). Tento Herodes dal stat apoštola Jakuba Staršieho (r. 42) a uväzniť Petra. Po smrti Agripu I. syn jeho Herodes Agripa III. obdržal len jednu časť kráľovstva otcovho, a druhú časť spravovali znova rímski prokurátori. Herodes Agripa III., pred ktorým bol v Cezarei sv. Pavel, zomrel za cisára Trajana (r. 100 po Kr.). Z prokurátorov rímskych spomínajú sa Felix a nástupca jeho Festus, za ktorých bol sv. Pavel uväznený.

3. Niektorí židia boli za dynastiu herodiánsku, a preto sa menovali: herodiáni. Ľud však nenávidel cudzie panstvo, a ťažko niesol nadvládu Rimanov.

III. Stav náboženský.

1. Keď sa židia navrátili zo zajatia, vystavili si nový chrám za Zorobabela, ktorý však nebol tak nádherný, ako bol prvý jeruzalemský kostol. Herodes Veľký, aby si získal priazeň ľudu, tento druhý chrám obnovil a skvostne ozdobil. Okrem toho priestor kostola dal zväčšiť a obkľúčil ho tretím nádvorím pre pohanov.

Za babylonského zajatia povstali synagogy, kde namiesto obety konaly sa spoločné modlitby a výklady Písma svätého. Za

času Kristovho už v každom meste bola synagoga a Pán Ježiš tiež tu kázal a učil.

2. Kňazi starozákonní už od doby Davidovej boli rozdelení do 24 tried, ktorých predstavení volali sa kniežatá kňazské. Tieto kňazské triedy konaly týždenne striedavo bohoslužby. Nad všetkými stál veľký kňaz, ktorý úrad bol v rode makabejskom dedičným. Keď ale Herodes Veľký vyhubil rod makabejský, odstránil tiež veľkňaza z toho rodu. Od tej doby úrad veľkňazský ztratil svoju dôstojnosť, lebo herodiáni a rímski vládatelia samovoľne ho dávali osobám bezvýznamným, od ktorých nemali sa obávať odporu.

Okrem kňazov treba rozoznávať aj zákonníkov a učiteľov zákona, ktorí, hoci nie pravidelne, zväčša vychádzali zo stavu kňazského. Zakladateľom ich bol kňaz Ezdráš, veľký znalec zákona Mojžišovho. Zákonníci vzdelávali sa v školách, v ktorých učili znamenitejší učitelia zákona. V 30. roku každý mohol vystúpiť verejne a bol nazývaný „rabbi“ alebo „majster“ (Pán Ježiš).

Od času zajatia pri veľkňazovi utvoril sa i najvyšší súdny dvor, tak zvaná veľrada (synedrium). Táto veľrada židovská mala 71 členov a pozostávala z úradujúceho veľkňaza ako predsedu, z bývalých veľkňazov, z kniežat kňazských, zo zákonníkov a zo starších ľudu. Do času Kristovho vynášala i rozsudok smrti, ale toto právo jej bolo odňaté, a preto aj Ježiša len rímsky vládár mohol odsúdiť na smrť.

3. V náboženskom smýšľaní nebolo jednoty, keďže národ židovský najmä od dôb Seleucidov triedil sa na rozličné sekty. Boli to farizeji, sadduceji a essení.

a) Farizeji (perusim = oddelení) boli duchovní potomci tých židov, ktorí navrátili sa zo zajatia horlili za to, aby zákon Mojžišov všade bol známy a zachovaný. Oddelovali sa nielen od pohanov, ale i od obecného ľudu židovského vyššou znalosťou zákona a väčšou dokonalosťou mravov. Činnosť ich zpočiatku bola blahodarná, ale neskôršie sa zvrhla. Húževnate sa pridržali zákona Mojžišovho a ustanovení starších ale poklesli, keď vykladali zákon doslovne, tak že písmeno malo u nich väčšiu váhu, nežli smysel. Žili väčšinou tiež dlhá písmena, dbajúc len vonkajšieho lesku a vonkajšej dokonalosti, ale nie vnútornej svätosti.

b) Sadduceji (potomci veľkňaza Sadok) boli prívrženci gréckej kultúry a gréckych mravov, a preto slobodnejšie smýšľali. Pohrdali ústnym podaním, popierali nesmrteľnosť duše, zmŕtvýchvstanie, pozretelnosť božiu a jestvovanie anjelov. Nemravnosť a tvrdosť k spolublížným boli hlavné príznaky ich života. Boli to väčšinou bohatí a vznešení židia, a preto aj vliv ich na ľud bol nepatrný.

c) Esseni odtrhli sa skoro úplne od náboženského sväzku židovského. Zavrhovali krvavé obety, a preto nezúčastnili sa bohoslužby v chráme jeruzalemskom. V svojich obciach zaviedli spoločenstvo majetku a prísny život asketický, ale pritom pridržovali sa niektorých bludných domnienok. Zamestnávali sa orbou a v mestách remeslami.

Takýto bol stav politický a náboženský, keď Ježiš Kristus, Vykupiteľ sveta, vystúpil. Preto väčšina národa židovského očakávala Mesiáša ako vladára pozemského, ktorý oslobodí národ od nenávideného jarma rímskeho, a vyplní proroctvá prorokov.

I. ČASŤ: SKRYTÝ ŽIVOT JEŽIŠOV.

§ 3. Zachariáš. Ján Krstiteľ.

(Luk. 1, 5—23; 57—80.)

I. Zachariáš. Za času Herodesa, kráľa judského, žil blízko Jeruzalema istý kňaz, menom Zachariáš, a manželka jeho menovala sa Alžbeta. Obaja boli spravodliví pred Bohom a pokračovali vo všetkých prikázaniach Pánových bezúhonne. Boli už obstaraní a nemali dietok. I stalo sa, že keď Zachariáš v poriadku svojej triedy konal úrad kňazský, šiel do chrámu Pánovho, aby zapálil v obeť kadidlo. Tu zjavil sa mu anjel Pánov a stal si zprava oltára kadidlového. Zachariáš zľakol sa videnia a hrôza ho prešla.

I riekol mu anjel: „Neboj sa, Zachariášu, lebo vyslyšaná je tvoja modlitba; Alžbeta, tvoja manželka, porodí ti syna, a nazveš mu meno Ján. I budeš mať radosť i plesanie, a mnohí sa budú radovať z jeho narodenia. Bude totižto veľkým v očiach Pánových, vína a liehoviny piť nebude, a ešte v živote svojej matky naplnený bude Duchom Svätým, a mnohých synov Izraelových obráti k Pánu Bohu. A on pôjde pred ním v duchu a sile Eliášovej, aby priviedol srdcia otcov k synom, a aby pripravil Pánu ľud dokonalý.“ Tu riekol Zachariáš anjelovi: „Po čom to mám poznať? Lebo ja som starec, a moja manželka pokročila vo svojich dňoch. A odpovedal anjel a riekol mu: „Ja som Gabriel, ktorý stojím pred Bohom, a poslaný som hovoriť s tebou a toto ti zvestovať. A hľa, budeš nemý a nebudeš môcť hovoriť až po ten deň, keď sa to stane, pretože si neuveril mojim slovám, ktoré sa vyplnia svojim časom.“

Ľud však očakával Zachariáša, a divil sa, že sa tak dlho zdržuje v chráme. A keď vyšiel, nemohol k nim prehovoriť; i poznali, že videl videnie v chráme. On pokynul im, a zostával nemý. I stalo sa, keď sa pominuly dni jeho úradovania, odišiel do svojho domu.

II. Narodenie Jána Krstiteľa. Keď sa Alžbete naplnil čas, porodila syna. I počuli jej susedia a pokrevní, že velebil Pán svoje milosrdenstvo na nej, a tešili sa s ňou. A prišli ôsmeho dňa a chceli nazvať dieťa menom jeho otca, Zachariášom. Tu odpovedala jeho matka a riekla: „Na žiaden spôsob, ale bude sa volať Jánom.“ I riekli jej: „Veď niet nikoho v tvojej rodine, kto by sa volal týmto menom.“ Tedy pokynuli jeho otcovi, ako chce volať. A on požiadal o tabuľku, napísal a riekol: „Ján je mu meno. A naskutku otvorily sa mu ústa i jazyk, a hovoril a chválil Boha. A strach prešiel všetkých jeho susedov, a po celom judskom pohorí rozhlásily sa všetky tieto veci; a všetci, ktorí to počuli, divili sa a riekli: „Čo len z toho chlapca bude? Lebo veď ruka Pánova bola s ním.“

I jeho otec Zachariáš naplnený bol Duchom svätým, prorokoval a riekol: „Požehnaný Pán Boh Izraelov, lebo navštívil a vykúpil svoj ľud. Jako hovoril ústami svätých svojich prorokov, že nás vyslobodí z ruky všetkých, ktorí nás nenávidia, a rozpomenie sa na svoju svätú mluvu, ktorú učinil s Izraelom. A ty, dieťa, budeš sa volať prorokom Najvyššieho; lebo pôjdeš pred tvárou Pánovou pripravovať mu cesty, aby posvietil tým, ktorí sedia vo tme a v tóni smrti, a upravil nám nohy na cestu pokoja.“ A chlapec rástol a zosilnieval na duchu, a býval na púšti až do dňa svojho objavenia sa pred Izraelom.

Poznámky. 1. Mesto judské v horách, v ktorom býval Zachariáš, je asi osada „Sv. Ján v horách“ (arabsky Ain-Karim), 7 km juhozápadne od Jeruzalema. Tam je vystavený krásny chrám, v ktorom sa ide mramorovými schodami hore k miestu, kde sa sv. Ján Krstiteľ narodil.

2. Sv. Ján Krstiteľ je predchodca Pána Ježiša, a stojí na hranici starého a nového zákona. Predpovedali to o ňom proroci Izaiáš a Malachiáš. Proroctvo Izaiášovo o predchodcovi znie: „Hlas volajúceho na púšti: Pripravujte cestu Pánovu, urovnajte na púšti chodníky Boha nášho.“ (40, 3.) Malachiáš prorokoval: „Hľa, ja posielam posla svojho, aby pripravil cestu pred tvárou mojou. (3, 1). Predchodca Pánov žil jako pustovník v skalnatom kraji v jednej jaskyni, ktorá bola asi hodinu cesty od Ain-Karim.

Chválospev Zachariášov je aksi posledný žalm mesiánsky, a menuje sa od počiatočného slova latinského textu: *Benedictus*. Zachariáš

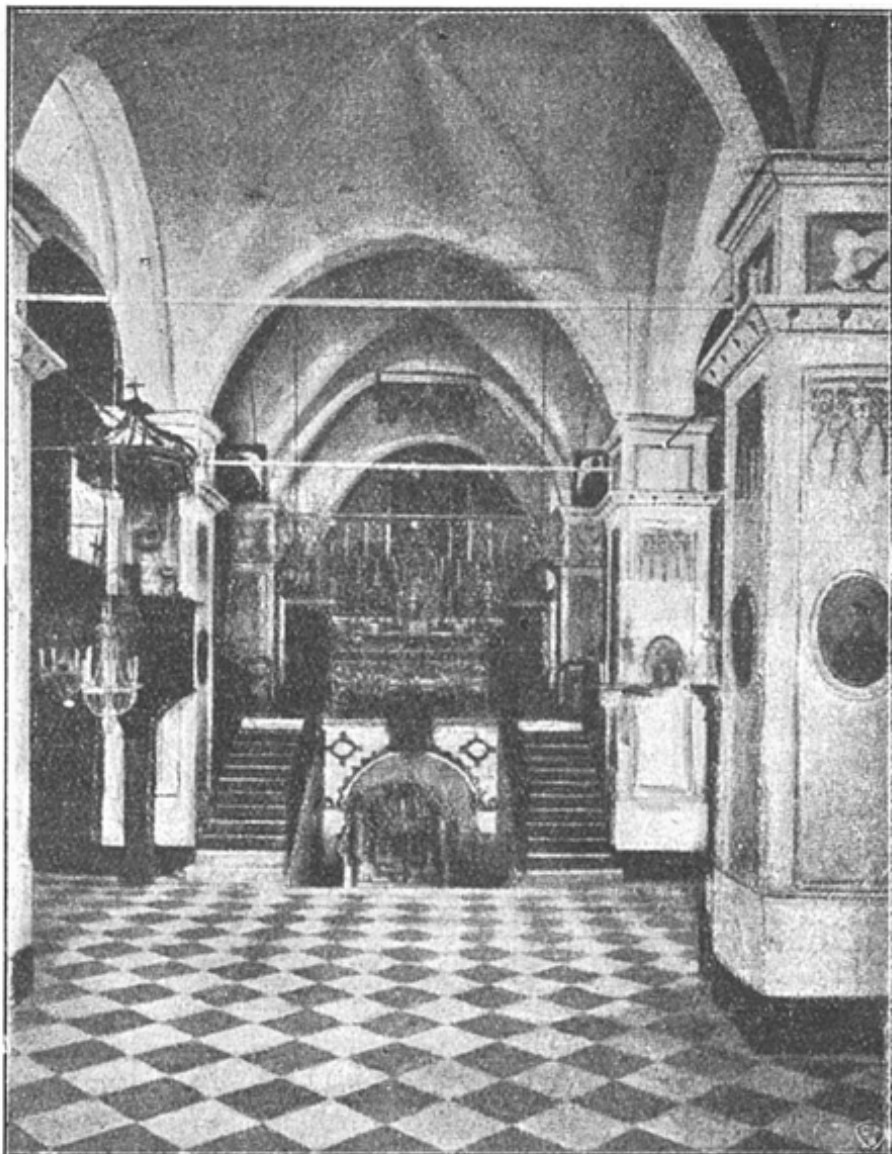
prorokuje v ňom, jakých milostí dôjdeme vykúpením Kristovým a jaké povolanie bude mať syn jeho.

Poučenie. Čo bude z teba? Pamätaj na Pána Boha v dňoch svojej mladosti, aby si nežil v hriechu, v duševnej slepote.

§ 4. Zvestovanie a navštívenie Panny Marie.

(Luk. 1, 26—56.)

I. Zvestovanie P. Marie. Za onoho času poslaný bol anjel Gabriel od Boha do galilejského mesta Nazaretu k panne, ktorej meno bolo Maria. Táto bola zasnúbená mužovi, ktorý sa volal Jozef. A keď vstúpil k nej anjel, riekol „Zdravas,

Kaplnka „Zvestovania P. Marie“

milosti plná, Pán s tebou, požehnaná ty medzi ženami.“ Ktorá, keď to počula, zarazila sa nad jeho rečou a premýšľala, čo je to za také pozdravenie. A riekol jej anjel: „Neboj sa, Maria, lebo si našla milosť u Boha. Hľa, počneš v živote a porodíš syna a nazveš mu meno Ježiš. Ten bude veľký, a synom Najvyššieho volať sa bude. [A Pán Boh dá mu prestol Davida, otca jeho, a bude kráľovať v dome Jakubovom na veky] a kráľovstvu jeho nebude konca.“ I riekla Maria anjelovi: „Jako sa to stane, keď ja muža nepoznávam?“ Tu odpovedal anjel a riekol jej: „Duch Svätý sostúpi na teba a sila Najvyššieho zatieni ťa. A preto i sväté, čo sa z teba narodí, volať sa bude Synom Božím. I riekla Maria: „Ajhľa, dievka Pána; nech sa mi stane podľa slova tvojho!“ A odišiel od nej anjel.

II. Navštívenie P. Marie. V tých dňoch vstala Maria, a odišla s ponáhľaním na hory, do mesta Júdovho. I vošla do domu Zachariášovho a pozdravila Alžbetu. A keď počula Alžbeta pozdravenie Mariino, zvolala veľkým hlasom a riekla: „Požehnaná ty medzi ženami a požehnaný plod života tvojho. Jako ja prídem k tomu, že matka môjho Pána prichádza ku mne? Ved', hľa, jakonáhle zavznel hlaš tvojho pozdravenia v mojich ušiach, od radosti zaplesalo nemluvniatko v živote mojom. A blahoslavená si, že si uverila, lebo splní sa to, čo ti bolo povedané od Pána.“

Tu riekla Maria: „Zveľebuje duša moja Pána, a zaplesal duch môj v Bohu Spasiteľovi mojom. Preto, že sľadiť sa na poníženosť svojej dievky; lebo, hľa, odteraz blahoslavenou nazývať ma budú všetky pokolenia. Lebo veľké veci učinil mi ten, ktorý je mocný a ktorého meno je sväté. A on sa smilúva s pokolenia na pokolenie nad tými, ktorí sa ho boja. Dokázal silu svojím ramenom: rozptýlil pyšných v smýšľaní ich srdca. Sosadil mocných s prestola, a povýšil ponížených. Hladných nakrmil dobrými vecmi, a bohatých prepustil na prázdno. Zaujal sa za Izraela, svojho služobníka, rozpomenul sa na svoje milosrdenstvo, tak jako hovoril našim otcom: Abrahámovi a potomstvu jeho na veky.“ A zostala Maria s ňou asi tri mesiace, a navrátila sa do svojho domu.

Poznámky. 1. Mesto Nazaret (podľa sv. Jeronýma „kvet Galilee“) leží v jednom údolí a je obklopené vŕokol horami. Od Ain-Karim je to 130 km, asi 4 dni cesty. Na mieste zvestovania Panny Marie je vystavený nádherný chrám, v ktorom pod hlavným oltárom vedú mramorové schody do krypty, kde odznelo pozdravenie anjelské. Tu vidieť na podlahe na bielom mramori napísané

slová: „*Verbum hic caro factum est*“ (Slovo tu bolo učinené telom), ktoré sú osvetlené stále horiacimi striebornými lampami.

7. Panna Maria učinila Bohu sľub ustavičného panenstva, a preto sa pýta anjela, jako by sa pri tom mohla stať matkou. Anjel ju poučuje, že sa to stane bez úrazu panenstva, nadprirodzeným spôsobom, pôsobením Ducha Svätého.

8. Panna Maria podrobuje sa vôli božej, a svoluje stať sa Matkou Božou. V tom okamihu „Slovo telcom učinené je a prebývalo medzi nami“ (Ján 1, 14.) Vtelenie Syna Božieho je základnou pravdou a hlbokým tajomstvom kresťanstva; z vtelenia Ježiša Krista vyvierajú všetky milosti pre pokolenie ľudské.

4. Maria bola zasnúbená sv. Jozefovi, aby ju chránil, a aby sa o ňu a o svätú rodinu staral.

5. Chválospev Panny Marie od začiatočného slova latinského textu menuje sa: Magnifikat. V tomto chválospeve Panna Maria zvelebuje Pána a vyjavuje radosť nad obdržanou milosťou. Cirkev v každý deň sa modlí tento chválospev vo svojich hodinkách, čím ďakuje Bohu za vykúpenie pokolenia ľudského a uctieva zároveň i Rodičku Božiu. „Magnifikat“ je prvá kresťanská báseň a najkrajšia pieseň našej sv. viery.

Poučenie. Obdivuj pokoru a poslušnosť Panny Marie, jej cudné chovanie a jej obetavú lásku, čo pri pozdravení anjelskom tak skvele dokázala.

Chráň v srdci svojom milosť posväcujúcu, lebo vtedy aj Boh je s tebou. Kde je milosť, tam je i pokoj. Cirkev po svätom krste prepustila tá slova: „Chod' v pokoji a Pán nech je s tebou!“

§ 5. Narodenie a obetovanie Pána Ježiša.

(Luk. 2, 1—40.)

I. Narodenie Pána. V tých dňoch vyšiel rozkaz od cisára Augusta (30. pr. Kr. — 14. po Kr.), aby sa popísal celý okršľek. A išli všetci odpovedať sa, každý do svojho mesta. Odišiel teda i Jozef z Galilejska, z mesta Nazaretu, do Judska, do mesta Davidovho, ktoré sa volá Betlehem, pretože bol z rodu a rodiny Davidovej, aby sa odpovedal s Mariou, so svojou zasnúbenou manželkou. I stalo sa, keď tam boli, doplnily sa dni, aby porodila. I porodila svojho syna prvorodeného, a plienkami ho obvinula, a položila ho do jasiel, pretože nebolo pre nich miesta v hospode.

A boli v tom kraji pastieri, bedliaci a držiaci nočnú stráž nad svojím stádom. A hľa, anjel Pánov stal si vedľa nich, a jasnosť Božia ožiarila ich, a báli sa veľkou bázňou. Tu riekol im anjel: „Nebojte sa; lebo, hľa, zvestujem vám veľkú radosť, ktorá

bude pre všetok ľud. Lebo narodil sa vám dnes Spasiteľ, ktorý je Kristus Pán, v meste Davidovom. A toto vám bude znakom: Najdete nemluvniatko, obvinuté plienkami a položené v jasliach.“ A

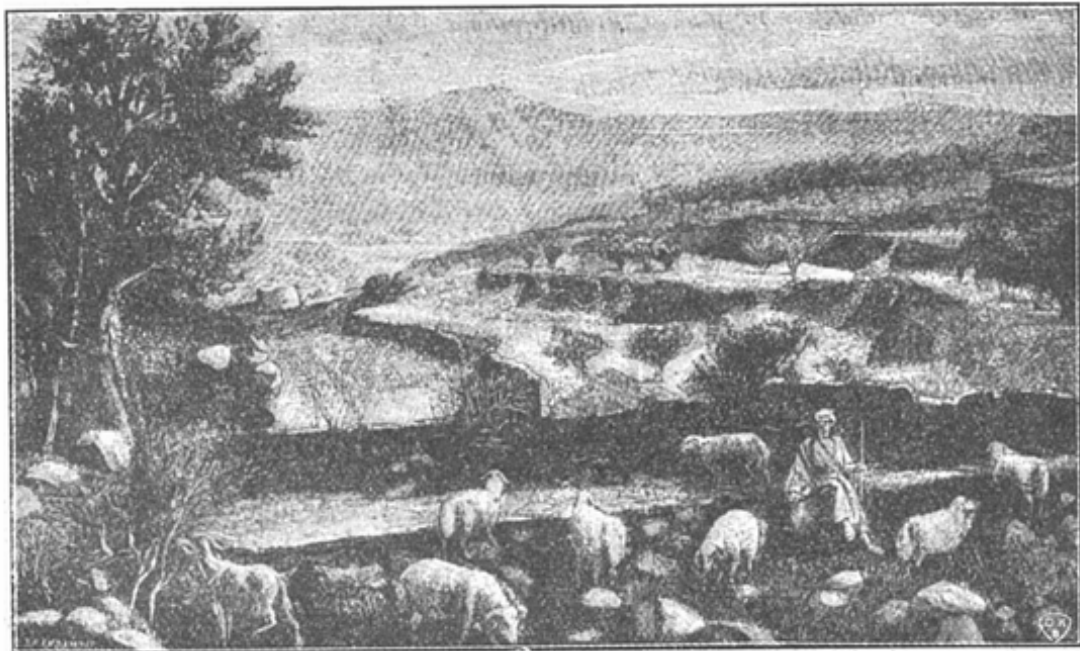

Betlehem.

v tom pripojilo sa k anjelovi množstvo vojska nebeského, c h v á -
l i a c B o h a: „Sláva Bohu na výsostiach a na zemi pokoj ľuďom
dobrej vôle.“

I stalo sa, keď anjeli odišli od nich do neba, p a s t i e r i h o -
v o r i l i v o s p o l o k: „Zajdime až do Betlehema, a pozrime si tú
vec, čo nám Pán oznámil.“ A rýchle prišli, a našli Mariu a Jozefa
i nemluvniatko, položené v jasliach. A keď ich uvideli, rozprávali
vec, ktorá im bola povedaná o tom dieťati. A všetci, ktorí to po-
čuli, divili sa i nad tým, čo im bolo povedané od pastierov. Ale
M a r i a z a c h o v á v a l a všetky tie slová a uvažovala ich v
svojom srdci. A pastieri navrátili sa, a velebili a chválili Boha za
všetko, čo počuli a videli, tak jako im bolo povedané.

Keď sa naplnilo osem dní, n a z v a l i chlapčekovi m e n o J e -
ž i š, jako bol nazvaný od anjela, prv než sa v živote počal. A keď
sa vyplnily dni jej o č i s ť o v a n i a podľa zákona Mojžišovho,
niesli ho do Jeruzalema, aby ho predstavili Pánovi, a aby dali
obetu: pár hrdličiek alebo dve holubiatka.

„Údolie pastierov“ pri Betleheme.

II. Obetovanie Pána. A hľa, bol v Jeruzaleme človek, menom **Simeon**, muž spravodlivý a bohabojný, očakávajúci potešenie Izraela. On dostal prípoved' od Ducha svätého, že nepodstúpi smrť prv, než uzrie Pomazaného Pánovho. I prišiel Duchom vedený do chrámu, a keď uvádzali dieťa Ježiša jeho rodičia, aby učinili za neho podľa zákonitej obyčaje, vzal ho i on na svoje ramená, a chválil Boha a riekol: „Teraz prepustiš, Pane, služobníka svojho podľa slova svojho v pokoji, lebo videly oči moje spasenie tvoje, ktoré si pripravil pred tvárou všetkých národov: za svetlo k osvieteniu pohanov a k sláve ľudu izraelského. Jozef a Maria divili sa nad tým, čo sa o ňom hovorilo. A požehnal ich Simeon, a riekol **Marii**, jeho matke: „Hľa, položený je tento na pád a na povstanie mnohých v Izraeli, a na znamenie, ktorému sa bude odporovať. A tvoju vlastnú dušu prenikne meč, aby sa vyjavily myšlienky srdc ľudských.“

Bola tam tiež **prorokynä Anna**, osemdesiatštyriročná vdova, ktorá neodchádzala z chrámu, a slúžila Bohu pôstami a modlitbami vo dne i v noci. I táto prišla tam v tú istú hodinu, a chválila Pána, a hovorila o ňom všetkým, ktorí očakávali vykúpenie Izraela. A keď vykonal i všetko podľa zákona Pánovho, navrátili sa do Galilejska, do svojho mesta Nazaretu. Chlapček však rástol a zosilnieval, plný múdrosti, a milosť Božia bola v ňom.

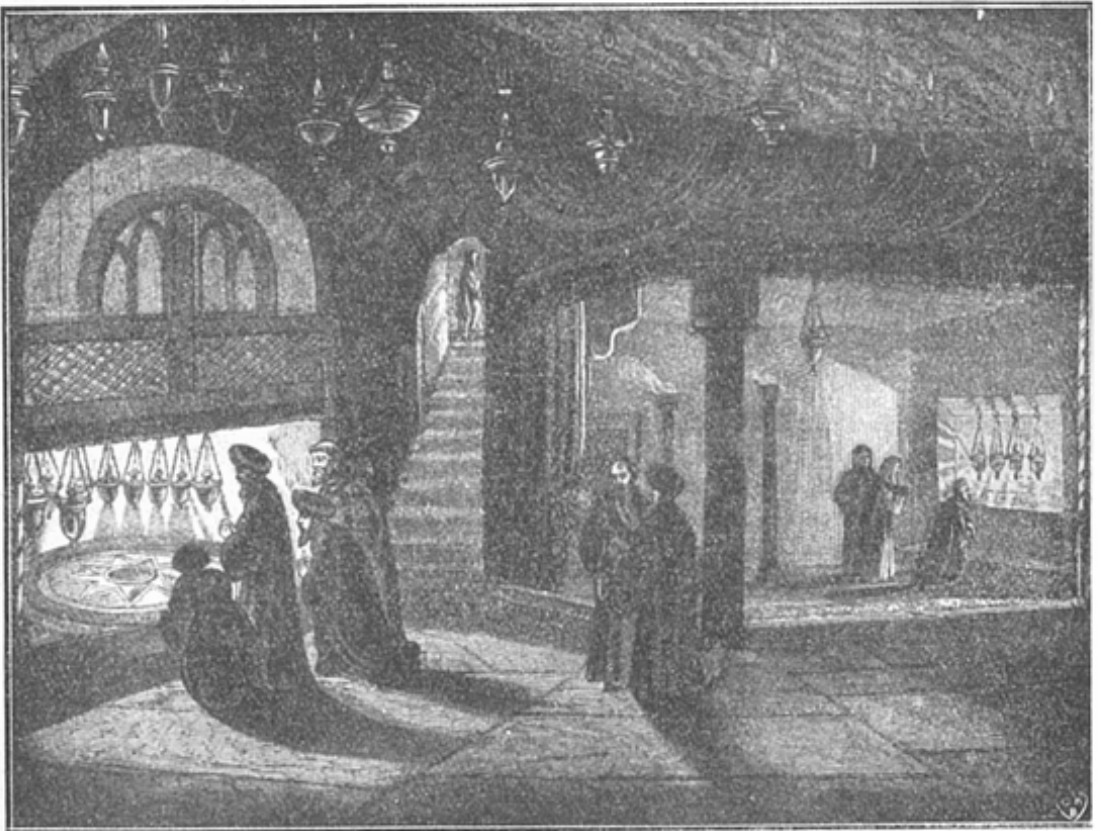

Poznámky. 1. Popis konal sa za syrského vladára Cyrina, lebo Judea patrila vtedy k Syrii; o deväť rokov neskoršie bol nový popis. V prvom popisovali sa len ľudia, v druhom i majetky. Po druhom popise bola vyrúbená daň od hlavy, z čoho povstala vzbura. Židia popisovali sa podľa pokolení a rodov, a síce v znamenitejších mestách, kde sa popisné knihy opatrovaly. V Betleheme sa nachádzaly popisné knihy rodu Davidovhc.

2. Na východe v meste bývala len jedna hospoda, ktorá teraz bola preplnená tými, ktorí sa prišli dať popisat do Betlehema. Preto Jozef a Maria uchýlili sa za mestom do jednej jaskyne. Takých jaskýň sa nachádza v Palestíne mnoho; sú to výmoly v bokoch hôr vápencových, a poskytujú priestrešie ľuďom i zvieratám.

3. Podivné riadenie prozreteľnosti Božej, aby sa Vykupiteľ v Betleheme narodil, jako bolo skrze prorokov predpovedané. Proroctvo Micheášovo znie: „A ty, Betleheme, maličký si medzi tisícami judskými; z teba ni vyjde ten, ktorý má byť panovníkom v Izraeli.“ (Mich. 5, 2.).

4. Betlehem („mesto Davidovo“) leží asi 7 km na juh od Jeruzalema, a má dnes 12.000 obyvateľov (5000 katolíkov). Cisár Konštantín a jeho matka Helena vystavili tu veľký chrám Panny Marie, ktorý je najstarší zo všetkých dosiaľ zachovaných chrámov sveta, a okolo neho sa prestierajú budovy kláštorne. Pod hlavným oltárom je krásna káplňka, pokrytá vzácnym mramorom na stenách a na podlahe. Na mieste však, kde sa Kristus Pán narodil, je veľká strie-

Jaskyňa „Narodenia Pána“.

orná hviezda s nápisom: „Hic de Maria Virgine Jesus Christus natus est.“ (Tu z Marie Panny narodil sa Ježiš Kristus.) Cesta z Nazaretu do Betlehema činí asi 32 hodín.

5. Betlehem má ľavné podnebie, tak že tam i v zime bývajú lúky a pasienky zelené, ktoré poskytujú stádam výživy. Miesto, kde sa zdržovali pastieri, volá sa „údolie pastierov.“ Tu sbierala niekdy Rut klásky, a tu pásaval David ovce otca svojho.

Poučenie. Narodenie Krista Pána je najväčší skutok milosrdenstva božieho na zemi. Klaňaj sa dieťaťu Ježišovi v jaslách, a uč sa od neho po-core a chudobe; porozumej, že bohatstvo a sláva pozemská nemajú ceny u Boha. „Keby sa Kristus i tisíckrát narodil v Betleheme, a nie aj v tebe, predsa by si bol ztratený na veky“ — hovcrí istý spisovateľ. Narodenie Pána slávi sa 25. decembra.

Chválospev anjelov obsahuje dve významné slová: sláva a pokoj; sláva Bohu, pokoj ľuďom. V týchto slovách je vytknutý i posledný cieľ života ľudského: slúžiť Pánu Bohu a týmto činom hľadať pokoj duše svojej.

Kristus je svetlo sveta. Sv. Ján evanjelista hovorí: „Chod'te, dokiaľ máte svetlo, aby vás tmy nezachvátily; lebo ten, kto chodí vo tmách, nevie, kde ide.“ (Ján 12, 35.)

§ 6. Mudrci od východu.

(Mat. 2, 1—23.)

Keď sa narodil Ježiš v Betleheme, hľa, mudrci od východu prišli do Jeruzalema a riekli: „Kde je ten kráľ židovský, ktorý sa narodil? Lebo videli sme jeho hviezdu na východe, a prišli sme sa mu klaňať.“ Keď to počul Herodes kráľ, zarazil sa a všetok Jeruzalem s ním. I shromaždil všetky kniežatá kňazské a zákonníkov ľudu, a vyzvedal sa od nich, kde sa má narodiť Kristus. Oni mu však riekli: „V Betleheme Júdovom, lebo takto je napísané skrze proroka. Vtedy Herodes povolal potajomne mudrcov a dôkladne sa prezvedel od nich čas hviezdy, ktorá sa im bola zjavila, i poslal ich do Betlehema a riekol: „Id'te a pilne dopytujte sa na dieťa, a keď ho najdete, oznámte mi, aby som i ja prišiel pokloniť sa mu.“

A mudrci, keď počuli kráľa, odišli. A hľa, hviezda, ktorú videli na východe, predchádzala ich, až prišla a zastala ponad miestom, kde bolo dieťa. I vošli do domu, našli dieťa s Mariou, jeho matkou, a padli a klaňali sa mu, i otvorili svoje poklady a podali mu dary: zlato, kadidlo a myrrhu. A keďže dostali napo-

menutie vo sne, aby nešli nazpät k Herodesovi, inou cestou navrátili sa do svojho kraja.

A keď odišli, hľa, anjel Pánov zjavil sa vo sne Jozefovi a riekol: „Vstaň a vezmi dieťa a jeho matku, a uteč do Egypta, a buď tam, až pokým ti nepoviem. Lebo stane sa, že Herodes bude hľadať dieťa, aby ho zmárnil.“ Ktorý vstal, vzal dieťa i jeho matku v noci, a odišiel do Egypta, a bol tam až do skonania Herodesovho, aby sa naplnilo, čo bolo povedané od Pána skrze proroka hovoriaceho: Z Egypta som si povolal Syna.

Vtedy Herodes, keď videl, že bol oklamáný od mudrcov, rozhneval sa veľmi, i poslal a pozabíjal všetkých chlapcov, ktorí boli v Betleheme a vo všetkých jeho končinách, od dvojročných a niže. Vtedy naplnilo sa, čo bolo povedané skrze Jeremiáša proroka, ktorý riekol: „Hlas bolo počuť v Ráme, nárek a mnohé kvílenie; Ráchel oplakávala svoje dietky, a nedala sa potešiť, lebo ich niet.“

Keď však Herodes skonol, hľa, anjel Pánov zjavil sa vo sne Jozefovi v Egypte a riekol: „Vstaň a vezmi dieťa i matku jeho, a id' do zeme Izraelovej, lebo skonali tí, ktorí číhali na život dieťaťa. Ktorý vstal, vzal dieťa i jeho matku, a prišiel do zeme Izraelovej. Avšak keď počul, že Archelaus kráľuje v Judsku miesto Herodesa, svojho otca, bál sa ta ísť, a napomenutý v snách, utiahol sa na strany galilejské. I prišiel bývať do mesta, ktoré sa volá Nazaret, aby sa naplnilo, čo bolo povedané skrze prorokov, že volať sa bude Nazaretským.

Poznámky. 1. Mudrci boli vlastne magi. Týmto menom označovali sa u Peršanov a Chaldejcov kňazi, a na západe všetci, ktorí sa zaoberali mudrctvom, lekárstvom, hvezdárstvom, vykladáním snov a inými tajnými umeniami, zvlášte skúmaním prírody. Pochádzali z bohatých a vznešených rodov, a boli nejakými pohlavármi malých arabských kmenov, preto ich považovali za kráľov. Prišli od východu, t. j. z krajiny ležiacej na východ od Palestíny. Zkadiaľ prišli, nevieme; niektorí myslia, že z Mezopotámie, iní zas, že z Arabie. Podľa starodávneho podania boli traja a menovali sa Kašpar, Melichar a Baltazar, ale tieto mená vyskytujú sa teprv v VII. storočí. Sviatok „Troch kráľov“ slávi sa 6. januára.

2. Hviezda, ktorá sa mudrcom zjavila a cestu ukazovala, bol nejaký neobyčajný zjav svetelný, podobný ohnivému stĺpu na púšti alebo jasnosti, ktorá sa zaskvela betlehenským pastierom. Cirkevní učители tvrdili, že to bola mimoriadna hviezda (kométa), od Boha stvorená. Novší učenci však myslia, že obežnice Saturn, Jupiter a Mars sa spojily v súhvezdí Rýb v jedno veľké svetlo, tak ako to slávny astronóm Kepler pozoroval r. 1604. Podľa jeho výpočtu také spojenie udalo sa tiež r. 747 po založení Ríma, teda práve pred

narodením Pána. Čo táto mimoriadna hviezda znamenala, mudrci vedeli jednak z proroctva pohanského proroka Balaama, pochádzajúceho z tých krajín, jednak z vnútorného osvietenia Božieho.

3. Myrrha je drahocenná, voňavá šťava, ktorá asi ako miazga a smola vyteká zpod kôry akéhosi stromu na západnom brehu Arabie a vo východnej Afrike, a upotrebuje sa na balzamovanie mŕtvol. — Zlato dáva sa kráľovi, jako daň, kadidlo Bohu, jako obeta; myrrha patrí mŕtvemu. Mudrci svojimi darmi označili, že Pán Ježiš je kráľom, Bohom a smrteľným, t. j. človekom.

4. Koľko bolo asi tých detí, ktoré dal pobiť Herodes? Betlehem počítal okolo 1000 duší, atedy chlapcov mohlo byť do 40. Za dva roky umrie z chlapcov tretina, ba i vyše tretiny, a tak Herodes nedal ich viac zamordovať, ako 25—30. Keďže Herodes popáchal väčšie ukrutnosti, túto ukrutnosť svetský dejepis nazaznačil.

5. Ráma bolo mestečko pri Betleheme k Jeruzalemu. — Rachel bola manželka Jakubova, a umrela i pochovaná bola okolo Betlehema.

6. Egypt bol od dávna útočiskom prenasledovaných židov. Cesta z Betlehema do Egypta mohla trvať asi 5—6 dni, a keďže viedla zväčša púšťou, bola obtiažná i nebezpečná.

Poučenie. Obetujme Pánu Ježišu zlato: lásku a milosrdné srdce, kadidlo: zbožnosť a oddanosť, myrrhu: utrpenie a sebazaprenie.

§ 7. Dvanásťročný Ježiš v chráme jeruzalemskom.

(Luk. 2, 41—52.)

Maria a Jozef chodievali v každý rok na veľkonočné slávnosti do Jeruzalema. A keď mal Ježiš dvanásť rokov, išiel ta i on so svojimi rodičmi. A keď sa po skončených dňoch navracali, zostal chlapček v Jeruzaleme, čo nezbadali jeho rodičia. A keďže sa domnievali, že je v sprievode, prešli deň cesty, a shľadávali ho medzi pokrevnými a známymi. A keď ho nenašli, išli nazpät do Jeruzalema, hľadajúci ho.

I stalo sa, že po troch dňoch našli ho v chráme, sedieť uprostred učiteľov, poslúchať a vypytovať sa ich. A všetci, ktorí ho počuli; trnuli nád jeho rozumnosťou a odpoveďami. A keď ho videli rodičia, divili sa. Tu riekla jeho matka k nemu: „Synu, prečo si nám tak učinil? Hľa, otec tvoj i ja s bolesťou sme ťa hľadali.“ I povedal im: „Načo ste ma hľadali? Nevedeli ste, že musím byť v tom, čo je môjho Otca?“ Ale oni nerozumeli reči, ktorú povedal k nim.

A sostúpil s nimi a prišiel do Nazaretu, a bol im p o d d a n ý. A jeho matka zachovávala všetky tieto reči vo svojom srdci. A Ježiš sa vzráňal v múdrosti a veku, i v milosti u Boha a u ľuďi.

Nazaret.

Poznámky. 1. Židia vodili dvanásťročných chlapcov do chrámu aby títo mohli požívať veľkonočného baránka. Chlapec v dvanástich rokoch stával sa „synom zákona“, t. j. bol povinný zachovávať zákon; vtedy ich vyhľadávali za plnoletých.

2. Rodičia nevedeli o tom, že Ježiš zostal v Jeruzaleme, lebo na slávnostiach bývalo tam náramne mnoho ľuďi, a pútnici nechodievali vždy spolu ale putovali v družinách podľa pohlavia a veku. Pútnici galilejskí chodievali niekedy cez Samariu, častejšie však po ľavom brehu Jordána smerom k Jerichu. Oboja cesta trvala z Nazaretu asi 30 hodín.

3. Okolo chrámu jeruzalemského boli rozličné chodby a miesta, v ktorých zákonníci (rabíni) čili učiteľia židovskí vykladali poslucháčom Písmo sväté. Poslucháči sedeli u nŕh ich na koberci alebo na nízkych stoličkách ale Ježiša posadili učiteľia medzi seba. Tým potom, ktorí vysvetlenia pýtali odpovedali, a mladším i sami otázky dávali. Tu našli rodičia Ježiša v nádvorí chrámovom.

4. Ježiš v jednej božskej osobe spojoval dve prirodzenosti: božskú a ľudskú. Že rástol a nabýval sily a múdrosti, to sa týka prirodzenosti ľudskej, ako Boh je od večnosti ten istý a nemení sa v ničom.

5. „Bol im poddaný“, hľ'a, to je všetko, čo nám evanjelisti udávajú o mladom veku Spasiteľa nášho. Pán Ježiš strávil svoju mladosť v Nazarete, kde

vo veľkej chudobe, v hlbokkej pokore a v dokonalej poslušnosti pomáhal sv. Jozefovi, svojmu pestúnovi, v remesle. Tým posvätil stav remeselnícky a robotnícky vôbec. Tento život v Nazarete trval až do jeho 30. roku, a volá sa: skrytý život Ježišov.

Poučenie. Kresťanská mládež v mladosti Ježišovej má krásny a dokonálny vzor zbožnosti a poslušnosti, ale i dospelí vzor pracovitosti a skromnosti. Miluj a nasleduj milého mládenca Ježiša!

Chodievaj rádo do kostola! Keď pútnici zďaleka uvideli Jeruzalem, spievali žalm 21: „Radujem sa z toho, že mi bolo povedané: Pôjdeme do domu Pánovho.“

II. časť: VEREJNÝ ŽIVOT JEŽIŠOV.

§ 8. Ján Krstiteľ, predchodca Pánov.

(Mat. 3, 1—12; Mk. 1, 1—8; Luk. 3, 1—20; Ján 1, 19—28.)

Pätnásteho roku panovania cisára Tiberia, keď Poncius Pilát spravoval Judsko, stalo sa slovo Pána k Jánovi, synovi Zachariášovmu, na púšti. I prichádzal do všetkého kraja jordánskeho kázať krst pokánia na odpustenie hriechov, a hovoril: „Čiňte pokánie, lebo priblížilo sa kráľovstvo nebeské. Tento je totiž, ktorý bol predpovedaný od Izaiáša proroka, hovoriaceho: Hlas volajúceho na púšti: Pripravte cestu Pánovi, urovnajte mu chodníky. Každé údolie bude vyplnené a každý vrch a kopec bude snížený, a všeliké telo uvidí spasenie Božie.“ A tenže Ján mal oblek zo srsti tavej a pás kožený okolo svojich bokov; jeho stravou však boli kobyľky a med lesný.

Vtedy vychádzal k nemu Jeruzalem a celé Judsko i celé okolie jordánske, a dali sa mu krstiť v rieke Jordáne, a vyznávali svoje hriechy. A keď videl, že mnohí z farizejov a saducejov prichádzajú na jeho krst, riekol im: „Plemeno hadie, kto vám ukázal utiecť pred budúcim hnevom? Donášajte teda hodné ovocie pokánia, a nezačínajte hovoriť: Naším otcom je Abrahám, lebo hovorím vám, že Boh môže z týchto kameňov vzbudiť synov Abrahámovi. A sekera je už priložená na koreň stromu. Každý strom teda, ktorý nerodí dobré ovocie, bude vyťatý a na oheň hodený. Ja síce krstím vás vodou na pokánie, ale za mnou prichádza silnejší odo mňa, ktorému nie som hoden nosiť obuvi; ten vás bude krstiť ohňom a Duhom Svätým“

I stalo sa, že židia z Jeruzalema poslali k nemu kňaza zov a levítov, aby sa ho opýtali: „Kto si ty?“ A nezaprel i vyznal: „Ja nie som Kristus.“ I pýtali sa ho: „Čo teda? Eliáš si ty?“ I riekol: „Nie som.“ „Prorok si ty?“ A odpovedal: „Nie.“ Tedy riekli mu: „Kto si ty, že by sme dali odpoveď tým, ktorí nás poslali. Čo hovoríš sám o sebe?“ Riekol im Ján: „Ja som hlas volajúceho na púšti.“ I pýtali sa ho a povedali mu: „Čože teda krstiš, keď ty nie si Kristus ani Eliáš ani prorok?“ Odpovedal im Ján a riekol: „Ja krstím vodou, ale uprostred vás stojí, ktorého vy neznáte: to je ten, ktorý po mne má prísť, ktorý predo mnou bol, a ktorému nie som hoden rozviazať remienok na jeho obuvi.“ Toto sa stalo v Betánii za Jordánom, kde Ján krstieval.

Poznámky. 1. Ján Krstiteľ pripravoval veriacich, aby ochotne prijali Messiaša Krista Pána. Keď za starých dôb cestoval panovník, predchádzal ho posol, ktorý hlásal: Kráľ prichádza, spravte pre neho cesty. Než začal Pán Ježiš verejne pôsobiť, jeho kráľovským vyslancom bol sv. Ján Krstiteľ. Preto sa nazýva predchodcom Pána.

2. Ján Krstiteľ je kazateľom pokánia všetkých vekov. Žil na púšti v jednej jaskyni, a mal drsné rúcho smútočné a kajúcnické. Bola to huňa, na páse remeňom sopätá, jakú nosili chudobní beduini (kočovné arabské kmene). Jedol kobyľky, ktoré jedli ľudia len veľmi chudobní, a med, čo včely alebo i čmely mali po poli.

3. Krst, ktorý udeľoval Ján v Jordáne, nebola sviatosť, ale príprava na sviatosť krstu. Krst Jánov sa konal ponorením do vody, čo znamenalo vnútorné obmytie a bolo predobrazom krstu Kristovho, ktorý skutočne obmýva a posväcuje. Duch svätý očistí dušu od hriechu, tak jako oheň čistí striebro a zlato.

4. Tí, ktorí obúvali a vyzúvali svojich pánov, a obuv im nosili, boli ich najnižší sluhovia, najposlednejší otroci. Sv. Ján teda hovorí: Nie som hoden byť ani len jeho sluhom, jeho otrokom.

Poučenie. Samota je človekovi veľmi užitočná. Origenes († 254) praví: „V samote je vzduch čistejší, nebo otvorenejšie, Boh bližší.“ Sv. Augustín: († 430) hovorí: „O beata solitudo, o sola beatitudo. (Ó blažená samota, ó samotná blaženosť.)“

Kol'ká poníženosť a jak prísne sebazaprenie okrášľuje pustovnícky život sv. Jána Krstiteľa. Pripravuj i ty cestu Pánovi, a choď pred jeho tvárou s ponížencu dušou!

§ 9. Verejné vystúpenie Ježišovo.

(Mat. 3, 13—17; 4, 1—22; Mk. 1, 9—20; Luk. 4, 1—14; Ján 1, 29—51; 2, 1—12.)

I. Krst Ježišov v Jordáne. V tom čase, keď všetok ľud sa krstil, prišiel Ježiš z Galilejska na Jordán k Jánovi, aby sa mu dal pokrstiť. Ale Ján mu to bránil a riekol: „Ja od teba mám byť pokrstený, a ty prichádzaš ku mne?“ Odpovedal Ježiš a riekol mu: „Nechaj len, lebo tak nám sluší splniť všetku spravodlivosť.“ Vtedy ho pokrstil, a jakonáhle Ježiš vystúpil z vody, otvorily sa nebesá, i videl Ducha Božieho zostupovať jako holubicu a prichádzať na seba. A hľa, z a v z n e l h l a s s nebies a riekol: „Toto je Syn môj milovaný, v ktorom mám zaľúbenie.“

II. Ježiš pokúšaný na púšti. Ježiš však, plný Duchom svätým, odišiel od Jordána a vedený bol Duchom na púšť, aby bol pokúšaný od diabla. A keď sa postil štyridsať dní a štyridsať nocí, potom vyhladol. Tu pristúpil pokušiteľ a riekol mu: „Keď si ty Syn Boží, povedz, aby sa tieto kamene staly chlebom.“ Ktorý odpovedal a riekol: „Písané je: Nielen na samom chlebe žije človek, lež na každom slove, ktoré pochádza z úst Božích. Vtedy pojal ho diabol do svätého mesta, a postavil ho na vrchol chrámu a riekol mu: „Keď si Syn Boží, hod' sa dolu; ved' písané je: Anjelom svojim prikázal o tebe a na rukách ťa ponesú, aby si snád' neurazil svoje nohy o kameň. Hovoril mu Ježiš: „Písané je zas: Nebudeš pokúšať Pána Boha svojho. Opäť pojal ho diabol na veľmi vysokú horu, a ukázal mu všetky kráľovstvá sveta a ich slávu, a povedal mu: „Toto všetko ti dám, jestliže padneš a budeš sa mi klaňať.“ Vtedy riekol mu Ježiš: „Id' satane! Lebo písané je: Pánu Bohu svojmu budeš sa klaňať a jemu jedine poctu božskú vzdávať.“ Vtedy opustil ho diabol, a hľa, anjeli pristúpili a posluhovali mu.

III. Prví učeníci Kristovi. Pán Ježiš odišiel s púšti zasa k Jordánu, kde Ján krstil. A keď ho Ján uzrel prichádzať k sebe, hovoril: „Ajhľa, Baránok Boží, ajhľa, ktorý sníma hriechy sveta. A keď to počuli d v a j a z jeho učeníkov (Ondrej a Ján), išli za Ježišom. Tu obrátil sa Ježiš, a keď ich videl, že idú za ním, riekol im: „Čo hľadáte?“ A oni mu riekli: „Rabbi (Učiteľ'u), kde bývaš?“ Riekol im: „Pod'te a pozrite!“ Šli tedy a videli, kde prebýva, a zostali u neho v ten deň. A jeden z tých dvoch bol Ondrej, ktorý vyhľadal svojho brata Šimona, a riekol mu: „Našli sme Messiáša

(čo znamená: Kristus).) A keď ho priviedol, a Ježiš pohliadol na neho, riekol mu: „Ty si Š i m o n, syn Jonášov, ty sa budeš volať Kefas (grécky Peter, čo znamená: Skala).“

Keď však počul Ježiš, že Ján bol vydaný do väzenia, odobral sa do Galilejska, aby Herodes i jeho nedal zlapať. I našiel cestou Filipa a riekol mu: „Pod' za mnou!“ A Filip zavolať Natanaela (Bartolomeja) a riekol mu: „Našli sme Ježiša z Nazaretu, o ktorom písal Mojžiš a proroci. Pod' a vid'!“ A keď videl Ježiš Natanaela ísť k sebe, riekol o ňom: „Hľa, pravý Izraelita, v ktorom niet podvodu.“ Riekol mu Natanael: „Odkiaľ ma poznáš?“ Odpovedal Ježiš a riekol: „Prv nežli ťa Filip zavolať, keď si bol pod fikom, videť som ťa.“ Odpovedal mu Natanael a riekol: „Rabbi, ty si Syn Boží, ty si kráľ izraelský.“ Odpovedal Ježiš a riekol mu: „Že som ti povedal: Videl som ťa pod fikom, veriš; väčšie veci uvidíš, nežli toto. Veru, veru, povedám vám: Uvidíte nebo otvorené, a anjelov Božích vystupovať i sostupovať na Syna človeka.“ A keď prišiel Ježiš do Galilejska, rozišla sa o ňom povest' po celom kraji.

IV. Ježiš v Káne Galilejskej. A tretieho dňa po rozhovore s Natanaelom bola svadba v Káne Galilejskej (bola 7 km severovýchodne od Nazaretu) a bola tam matka Ježišova. A pozvali na svadbu i Ježiša a jeho učeníkov. A keď sa minulo víno, riekla matka Ježišova k nemu: „Nemajú vína.“ I riekol jej Ježiš: „Čo je mňa a teba do toho, ženo? Neprišla ešte moja hodina.“ Riekla jeho matka posluhom: „Čokoľvek vám povie, spravte.“ A bolo tam postavených na očisťovanie židovské šesť kamenných nádob (krhál), každá na dve alebo tri vedrá (vedro = asi 40 litrov) veľká. Riekol im Ježiš: „Naplníte nádoby vodou. I naplnili ich až do vrchu. A povedal im Ježiš: „Teraz načierajte a zaneste starostovi svadby.“ I zanesli. A keď starosta svadby (starší, čili vrchný správca svadby) okúsil vodu premenenú na víno, a nevedel odkiaľ je, zavolať mladoženícha a riekol mu: „Každý človek predkladá najprv dobré víno a potom to, čo je planšie; ale ty si zachoval dobré víno až dosavád'.“ Tento počiatok zázrakov učinil Ježiš v Káne Galilejskej a zjavil svoju slávu, a jeho učeníci verili v neho. Potom sostúpil do Kafarnauma, on i jeho matka a jeho učeníci, a ostali tam za niekoľko dní.

Poznámky. 1. Miesto, kde Ján krstil bola Betánia za Jordánom, naproti Jerichu. Práve v tých miestach prešli Izraeliti cez Jordán, keď ich viedol Jozue.

2. Ježiš, Syn Boží, len z ponížnosti sa dal pokrstiť od Jána, lebo okrem hriechu vo všetkom chcel byť podčbný nám. **B**a chcel byť pripočítaný i k hriešnikom, keďže vzal na seba naše hriechy a tresty, ktoré sme za ne za-slúžili.

3. Pri krste Pána Ježiša otvorilo sa nebo, ktoré bol zavrel hriech Adamov. A Duch Boží zostupoval jako holubica, ktorá je obrazom lásky, krot-kosti a čistoty.

4. **P**úšť, na ktorej Ježiš bol pokúšaný od diabla, prestiera sa medzi Jerichom a Jeruzalemom, a nazýva sa „Quarantania“ (miesto štyridsať dní) na pamiatku štyridsaťdenného pôstu Kristovho. Je to neobývaný kraj hlbokých roklin, skál a holých kopcov. Má mnoho jaskýň, ale stromov a rastlín skoro nič, lebo pôda je kamenitá a slnkom úplne vypálená. Ježiš išiel na púšť, aby sa pripravil na svoj úrad vykupiteľský, a aby premohol pokušenie diablove, a tak zabezpečil i nám víťazstvo v pokušeniach. Diabol v Spasiteľovi chce vzbudiť žiadosť za pozemským pôžitkom; potom pokúša ho k pýche a ctibažnosti, že ho ľudia budú oslavovať, keď to uvidia; konečne dáva mu všetky bohatstvá sveta. **H**ora pokušenia je skalnatá, veľmi príkra hora severozápadne od Jericha, vypína sa na 600 m nad hladinou Mŕtveho mora. S hory samej je pre-krásny výhľad do ďaleka-široka; odtiaľ ukázal diabol Pánu Ježišu „kráľovstvá sveta“

Poučenie. Pri svätom krste bol si účastným posväcujúcej milosti. Je to najväčší dar Boží, najdrahší poklad na svete, preto si ho musíš chrániť v srdci svojom za každú cenu.

V pokušení hovor i ty s Pánom Ježišom: Id', satane! Diabol nemá ničoho v moci, nemôže nám ničoho dať, ale predsa klame a sľubuje. Never mu!

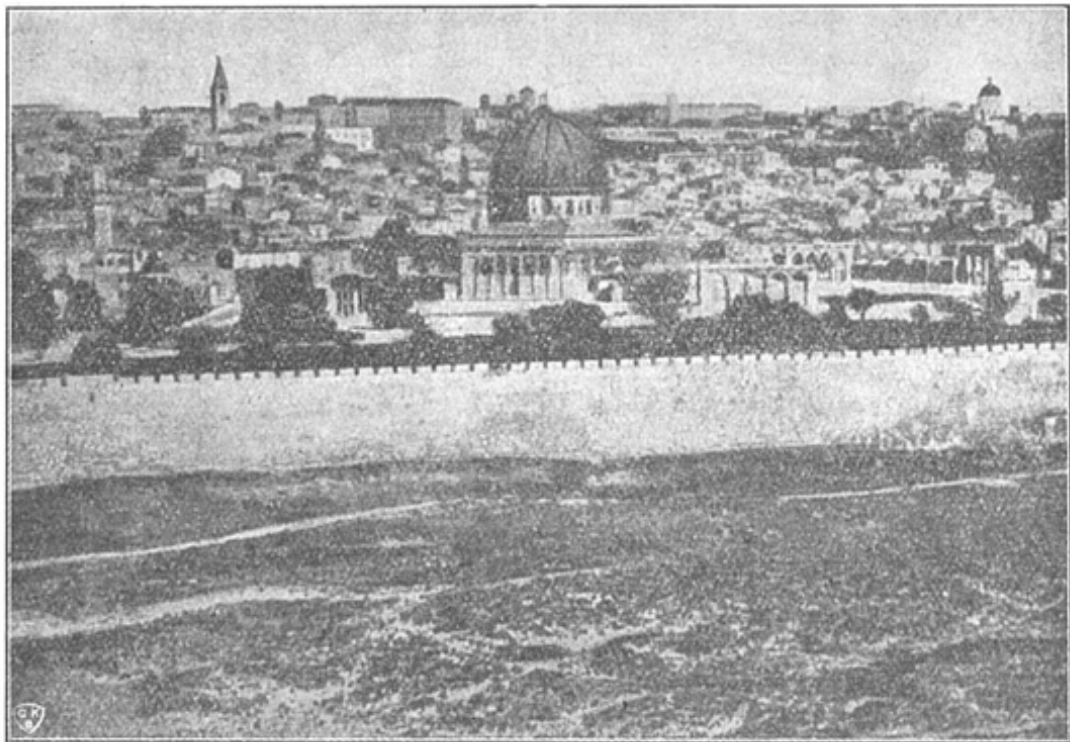
Keď Pán Ježiš už tu na zemi učinil svoj prvý zázrak na prímluvu Panny Marie, jak mocná je jej prímluva v nebi. Vzývaj Rodičku Božiu s dôverou, a pros ju o pomoc v bolestiach svojich!

§ 10. Ježiš v Jeruzaleme. Nikodém.

(Ján 2, 13—22; 3, 1—21.)

I. Ježiš v chráme jeruzalemskom. Bola blízko Veľká noc židovská, a odišiel Ježiš hore do Jeruzalema. I našiel v chráme se-dieť predávačov volov, oviec i holubov a peňažníkov. Tu spravil si z povrázkov bič a vyhnal všetkých z chrámu, i ovce, i voly, a peňažníkom rozsypal peniaze a stoly poprevracal. A tým, ktorí predávali holubov, riekol: „Odneste to odtiaľto a nerobte z domu môjho Otca dom kupecký.“ I rozpomenuli sa jeho učeníci, že písané je: Horlivosť za tvoj dom strávila ma.

Tedy židia odpovedali a riekli mu: „Jaký znak nám ukážeš, že toto robíš?“ Ježiš odpovedal a riekol im: „Srúcajte tento chrám, a v troch dňoch ho postavím. I riekli židia: „Štyridsať-

Jeruzalem.

šesť rokov stavali tento chrám, a ty v troch dňoch ho postavíš?“ On však hovoril o chráme svojho tela. Keď teda vstal z mŕtvych, rozpamätali sa jeho učeníci, že to povedal, i uverili Písmu i reči, ktorú bol Ježiš hovoril.

II. Nikodém. A keď bol v Jeruzaleme v deň sviatočný veľkonočný, mnohí uverili v jeho meno, keď videli jeho zázraky, ktoré činil. A medzi farizejmi bol popredný muž u židov, menom Nikodém. Tento prišiel v noci k Ježišovi a riekol mu: „Pane, vieme, že si od Boha vyšiel ako učiteľ, lebo nikto nemôže robiť tie zázraky, ktoré ty činíš, iba keď je Boh s ním.“

Ježiš odpovedal: „Veru, veru, povedám ti: Jestli kto znova sa nenarodí z vody a z Ducha svätého, nemôže vojsť do kráľovstva Božieho. Čo sa narodilo z tela, telo je, a čo sa narodilo z Ducha, duch je. Nediv sa, že som ti povedal: Treba sa vám poznovu narodiť. Vzduch duje, kade chce, a počuješ jeho hlas, ale nevieš, z kade prichádza a kde ide; tak je to s každým, kto sa narodil z Ducha. A jako Mojžiš povýšil hada na púšti, tak musí byť

povýšený Syn človeka. Lebo tak Boh miloval svet, že Syna svojho jednorodeného dal, aby nikto, kto v neho verí, nezahynul, ale mal život večný. Veď Boh neposlal Syna svojho na svet, aby súdil svet, lež aby svet bol spasený skrze neho. Kto verí v neho, nebýva súdený, ale kto neverí, už je odsúdený, pretože neverí v meno jednorodeného Syna Božieho. A toto je súd, že svetlo prišlo na svet, a ľudia milovali viac tmu, nežli svetlo, lebo ich skutky boli zlé. Ale kto vykonáva pravdu, ide na svetlo, aby sa objavily jeho skutky, pretože sú konané v Bohu.“

III. Svedectvo Jánovo. Potom prišiel Ježiš i jeho učeníci do zeme judskej (t. j. z Jeruzalema na vidiek) a tam sa zdržoval s nimi a krstil skrze svojich učeníkov. Avšak i Ján krstil a prišli k Jánovi jeho učeníci a riekli mu: „Ten, ktorý bol s tebou za Jordánom, ktorému si ty vydal svedectvo, hľa, ten krstí a všetci idú k nemu.“ Odpovedal Ján a riekol: „Vy sami dosvedčíte mi, že som riekol: Ja nie som Kristus, ale že poslaný som pred ním. On musí rásť, ja však ubývať. Ten, ktorý prišiel shora, je nado všetkých. Otec miluje Syna a všetko oddal mu do ruky. Kto verí v Syna, má život večný, kto však Synovi neverí, neuzrie života, ale hnev Boží ostáva na ňom.“

Poznámky. 1. Pán Ježiš svoje verejné účinkovanie započal v chráme jeruzalemskom za času veľkonočných sviatkov, lebo toto miesto bolo hlavným strediskom náboženského života židovského. Tu sa shromažďoval na sviatky všetci ľud, ktorému sa zjavil Kristus ako Syn Boží a Pán chrámu Božieho.

2. V sieni chrámovej sa predávaly tie veci, ktoré židia obetúvali Pánu Bohu, aby ich nemuseli hnať a nosiť zďaleka, a pri ruke boli aj peňažníci, ktorí menili rímske a grécke peniaze. Daň chrámová, jako i peňažný dar, ktorý chcel kto obetovať do pokladnice chrámovej, smel sa platiť len židovskými peniazmi. Kto takých peňazí nemal, mohol si za príplatok zameniť u peňažníkov.

3. Herodes Veľký, chcjúc zvečniť meno svoje a zaľúbit sa židom, dal obnoviť a veľkolepe omúrat chrám Zorobabeiov v gréckom slohu. Po smrti Herodesovej stávalo sa ďalej. Vtedy ho už obnovovali štyridsiatyšiesty rok, a zakončili ho iba 64. roku po Kristu.

4. Nikodém bol farizej a člen vysokej rady, ktorý prišiel k Ježišovi v noci, lebo sa bál ostatných farizejov. Pán Ježiš poučil Nikodéma o tom, že človek, ktorý chce byť spasený vykúpením Kristovým, musí veriť v neho a musí sa duchovne obrediť sv. krstom. Nikodém uveril v Ježiša Vykupiteľa, bol jeho tajným stúpencom, a zastával sa ho pred veľradou. Verejne sa zúčastnil pohrebu Pána, a zomrel neskoršie smrťou mučeníckou.

5. Slovanami, ktoré Ján Krstiteľ povedal učeníkom svojim a ktorými slávnostne vydal svedectvo o božstve Ježišom, skončil svoju úlohu.

Lebo Herodes Antipas, keď bol pokarhaný od neho pre Herodiadu, manželku svojho brata Filipa, zatvoril ho do žalára.

Poučenie. Pán Ježiš nazval chrám jeruzalemský domom Otca nebeského a domom modlitby. Tak vstupuj do chrámu Božieho, aby si sa tam modlil z čistého srdca. Preto hovorí žalmista: „Kto smie vystúpiť na horu Pánovu: alebo kto smie stáť na jeho svätom mieste? Kto je nevinných rúk a čistého srdca, ten prijme požehnanie od Pána.“ (Žalm 23, 3—5.)

Pán Ježiš ťa čaká vo dne v noci vo sviatosti Oltárnej, aby ťa osvietil a srdce tvoje láskou naplnil. „Pristúpte k nemu a rozjasníte sa.“ (Žalm 33, 6.)

§ 11. Ježiš a Samaritánka.

(Ján 4, 1—42.)

Po Veľkej noci, keď Ježiš počul, že Ján Krstiteľ je vydaný do väzenia, opustil Judska a odišiel zasa do Galilejska. I bolo mu treba ísť cez Samaritánsko. Prišiel teda do samaritánskeho mesta, ktoré sa menuje Sichar, blízko poľa, ktoré Jakub dal svojmu synovi Jozefovi, a tam bol prameň Jakubov. Ježiš teda ustatý od cesty, sadol si k prameňu, lebo jeho učeníci boli odišli do mesta nakúpiť potravu. Bolo okolo šiestej hodiny (dľa nášho počítania okolo 12. hod.).

Tu prišla žena zo Samaritánska, aby načrela vody. Riekol jej Ježiš: „Daj sa mi napiť.“ I riekla mu žena: „Jakože ty, ktorý si žid, žiadaš piť odo mňa, ktorá som ženou samaritánskou?“ Odpovedal Ježiš a riekol jej: „Keby si znala dar Boží, a kto je ten, ktorý to hovorí: Daj sa mi napiť, ty by si snád' bola pýtala od neho, a bol by ti dal živej vody.“ Riekla mu žena: „Pane, ani nemáš čím načrieť, a studňa je hlboká: odkiaľ máš teda živú vodu? Či ty si väčší, než náš otec Jakub, ktorý nám dal studňu a sám z nej pil, i jeho synovia, i jeho dobytok?“ Odpovedal Ježiš a riekol jej: „Každý, kto pije z tejto vody, znova bude smädný; ale kto bude piť z vody, ktorej mu ja dám, nebude žižniť na veky. A voda, ktorej mu ja dám, bude v ňom prameňom vody, striekajúcej do života večného.“ Riekla mu žena: „Pane, daj mi vody, aby som nežižnila a nechodila sem načierať.“

Potom Ježiš ju upozornil, že mala päť mužov, a že ktorého teraz má, nie je jej muž. Tedy riekla mu žena: „Pane, vidím, že si ty prorok. Naši otcovia na tejto hore sa klaňali, a vy hovoria, že v Jeruzaleme je to miesto, kde klaňať sa prináleží.“ Riekol

jej Ježiš: „Ženo, ver mi, že prichádza hodina, kedy ani na tejto hore, ani v Jeruzaleme nebudete sa klaňať Otcovi. Boh je duch, a tí, ktorí sa mu klaňajú, musia sa mu klaňať v duchu a v pravde.“

Hora Garizim. Studňa Jakubova.

Riekla mu žena: „Viem, že príde Messiáš, ktorý sa nazýva Kristus, a keď ten príde, oznámi nám všetko.“ Riekol jej Ježiš: „Ja som to, ktorý hovorím s tebou.“

V tom prišli jeho učeníci, ale žiaden nepovedal: Čo sa pýtaš, alebo čo sa rozprávaš s ňou? Tu nechala žena svoju konvu a odišla do mesta, a riekla ľuďom: „Podďte a pozrite človeka, ktorý mi povedal všetko, čokoľvek som učinila; či on nie je Kristus?“ Vyšli teda z mesta a prichádzali k nemu. Medzitým prosili ho jeho učeníci a riekli: „Rabbi jedz!“ Ale on im riekol: „Ja mám jesť pokrm, o ktorom vy neviete.“ Hovorili si teda učeníci medzi sebou: „Či mu niekto priniesol jesť?“ Riekol im Ježiš: „Mojím pokrmom je, aby som plnil vôľu toho, ktorý ma poslal, a dokonal jeho dielo. Či vy nehovoríte, že sú ešte štyri mesiace a príde žatva? Hľa, povedám vám: Otvorte oči svoje a obzrite si

kraje, že sú už biele k žatve. Ja som vás poslal žať, na čom ste vy nepracovali; iní pracovali (t. j. proroci), a do ich práce vy ste vstúpili.“

Keď teda Samaritáni prišli k nemu, prosili ho, aby zostal u nich. A zostal tam za dva dni, a mnohí uverili v neho pre jeho reči. A povedali žene: „Už nie pre tvoju vyprávku veríme; lebo sme sami počuli a vieme, že tento je opravdive Spasiteľ sveta.“

Poznámky. 1. Ježiš išiel cez Samaritánsko, lebo tade viedla najkratšia cesta do Galilejska. Prišiel k mestu Sichem (65 km na sever od Jeruzalema), pred ktorým bola osada, menom Sichar, kde boli pochovávali kosti Jozefa Egypťského. Tu bola i studnica, ktorú dal kedysi vykopať patriarcha Jakub, a ku ktorej chodievaly tamjšie ženy po vodu. Studňa tá aj dnes sa nachádza a je 24 m hlboká.

2. Samaritáni boli jako polopohania, ktorí prijali len Mojžiša, kdežto prorokov zavrhovali, a preto ich židia nenávideli, a s nimi vôbec neobcovali. Keď chceli o niekom vysloviť neľudské opovrzenie, prezvali ho menom Samaritán.

3. Prameň, z ktorého prúdi voda, volajú na východe i dnes živou vodou. Žena vždy myslela len na prírodnú vodu, ale Spasiteľ pod živou vodou rozumel takú vodu, ktorá očisťuje od hriechov a dáva život, teda milosť posväcujúcu.

4. Opodiaľ nad Sichemom bolo vidieť horu Garizim, o ktorej hovorila žena Samaritánka. Na tejto hore bol vystavený r. 400 pred Kr. samaritánsky chrám, ktorý však r. 131 pred Kr. Ján Hirkán dal srúcať. Keďže obeti starozákonné boli nedokonalé, Kristus predpovedá, že ani na tejto hore ani v Jeruzaleme nebudú sa klaňať Otcovi, ale príde obeta nová, čistá a dokonalá.

Poučenie. Živú vodu nám dáva Kristus Pán svojím učením a svojou milosťou. Kto v učení jeho verí a v milosti jeho žije, dostane sa do neba, kde nebude žižniť na veky. „Načierať budete vody v radiosti zo studnice Spasiteľovej“ (Iz. 12, 3.). „Kto prichádza ku mne, nebude lačniieť, a kto verí vo mňa, nebude nikdy žižniť.“ (Ján 6, 35.).

Klaňať sa Pánu Bohu nielen telom, ale i „v duchu“, a každá naša modlitba nech sa shoduje s vnútorným presvedčením, aby úctu naša k Bohu bola „v pravde. Ináč by nám vytýkal Boh: „Lud tento cti ma pernamí, ale ich srdce ďaleko je odo mňa. (Mat. 15, 8.)

§ 12. Ježiš v Káne Galilejskej a v Nazarete.

(Ján 4, 43—54; Luk. 4, 14—30.)

I. Ježiš a kráľovský úradník. Po dvoch dňoch, strávených v samaritánskom meste, odišiel Ježiš do Galilejska, kde ho radi prijali, lebo Galilejčania videli všetko, čo činil v Jeruzaleme v deň sviatočný.

Tedy zasa prišiel do Ká n y G a l i l e j s k e j, kde bol vodu premenil na víno. Tu bol akýsi k r á ľ o v s k ý ú r a d n í k, ktorého syn bol nezdravý v Kafarnaume. Tento, keď počul, že Ježiš prichádza z Judska do Galilejska, prišiel k nemu a prosil ho, aby prišiel a uzdravil jeho syna, lebo už skonával. Tedy riekol mu J e ž i š: „Ak len nevidíte divy a zázraky, neveríte.“ Riekol mu k r á ľ o v s k ý ú r a d n í k: „Pane, pod' skôr, než mi syn umrie.“ Riekol mu J e ž i š: „Id', syn tvoj žije.“ Uveril človek reči, ktorú mu Ježiš povedal, a odišiel. A jako už prichádzal, prišli mu sluhovia naproti, a zvestovali, že mu syn žije. Vyzvedal sa teda na hodinu, v ktorú sa lepšie cítil. I r i e k l i mu, že včera o siedmej hodine (u nás o jednej) prestala mu zimnica. Poznal teda otec, že to bola tá hodina, v ktorej mu Ježiš riekol: Tvoj syn žije. I uveril v neho on sám i celý jeho dom.

II. Ježiš v Nazarete. Ježiš učil všade v synagogách (modlitebniach) galilejských, a všetci ho zvelebovali, a povest' rozišla sa o ňom po celom kraji. I prišiel do N a z a r e t u, kde bol vychovaný, a podľa svojej obyčaje vošiel v deň sobotný do synagogy a vstal čítať. I podali mu knihu Izaiáša proroka. A keď r o z v i n u l k n i h u, našiel miesto, kde bolo písané: „Duch Pánov je nado mnou: preto pomazal ma; poslal ma zvestovať evanjelium chudobným, uzdravovať skrúšených srdcom, ohlasovať zajatým prepustenie a slepým videnie, a prepustiť utlačených na slobodu. (61, 1). A keď svinul knihu, vrátil ju služobníkom a sadol si. A cči všetkých v synagoge byly upreté na neho.

Tu počal hovoriť k nim: „Dnes vyplnilo sa toto písmo vo vašich ušiach.“ A všetci mu prisviedčali a divili sa nad milostnými slovami, ktoré vychádzaly z jeho úst, a hovorili: „Odkiaľ má tento tú múdrosť a mohutnosť? Či je to nie syn Jozefov? Či jeho matka nevolá sa Maria, a jeho bratia Jakub a Jozef a Šimon a Júda? A jeho sestry či sú nie všetky u nás?“ I horšili sa nad ním. A r i e k o l i m J e ž i š Veru, povedám vám, že žiaden prorok nie je vzácny vo svojej vlasti. Mnoho vdôv bolo za dní Eliášových v Izraeli, keď nebo bolo zatvorené tri roky a šesť mesiacov, a keď bol veľký hlad po všetkej zemi, ale k žiadnej z nich nebol poslaný E l i á š, iba do Sarepty sidonskej k ovdovelej žene. A mnoho prašivých bolo v Izraeli za E l i z e a proroka, a žiaden z nich nebol očistený, iba Naaman sýrsky.“ A naplnili sa h n e v o m v š e t c i v synagoge, keď to počuli, i pövstali a vyhodili ho von z mesta,

a viedli ho až na vrch hory, na ktorej ich mesto bolo vystavené, aby ho shodili dolu. Ale on prešiel prostriedkom nich, a odišiel.

Poznámky. 1. V Galilei panoval vtedy Herodes Antipas, syn Herodesa Ukruťného. Bol len kniežatom, ale obyčajný ľud ho nazýval i kráľom. Úradník kráľovský, ktorý prišiel k Ježišovi (z Kafarnauma do Kány je na 30 km cesty cez hory), bol asi v jeho službách.

2. Z toho, že evanjelista spomína bratov a sestry Pána Ježiša, ešte nenasleduje, že mu boli skutočnými bratmi. Písmo sv. často nazýva bratmi aj príbuzných, ale niekedy i tých, ktorí patrili k jednému národu. Ako Abrahám nazýva bratom Lota, syna po svojom bratovi, hoci mu bol strýcom, tak mohol i evanjelista nazvať bratmi Ježišovými tých, ktorí stáli s ním v ďalšej rodine. A opravdu títo jeho bratia neboli mu bratmi, ale bratrancami, t. j. synmi Alfeja a či Kleofáša, jako to Ján (19, 15) a Lukáš (6, 16) evanjelisti spomínajú.

3. Za času Krista Pána v každej väčšej obci bola modlitebňa (synagoga). Tam sa schádzali židia v sobotu na služby božie: modlili sa, spievali žalmy a poslúchali čítanie a výklad Písma svätého. Knihy, z ktorých čítal predstavený modlitebne alebo niektorý z váženejších prítomných, boli závitky pergaménových listov.

Poučenie. Kristus Pán prichádza k nám ako nebeský lekár, ktorý nás z každej telesnej i duševnej choroby môže vyliečiť. Volajme ho k sebe, aby nás uzdravil.

Ježiš odišiel z Nazaretu. Nevýslovne nešťastný je, koho Pán Ježiš opusti. „Do vlastného prišiel, a svoji ho neprijali.“ (Ján 1, 11.)

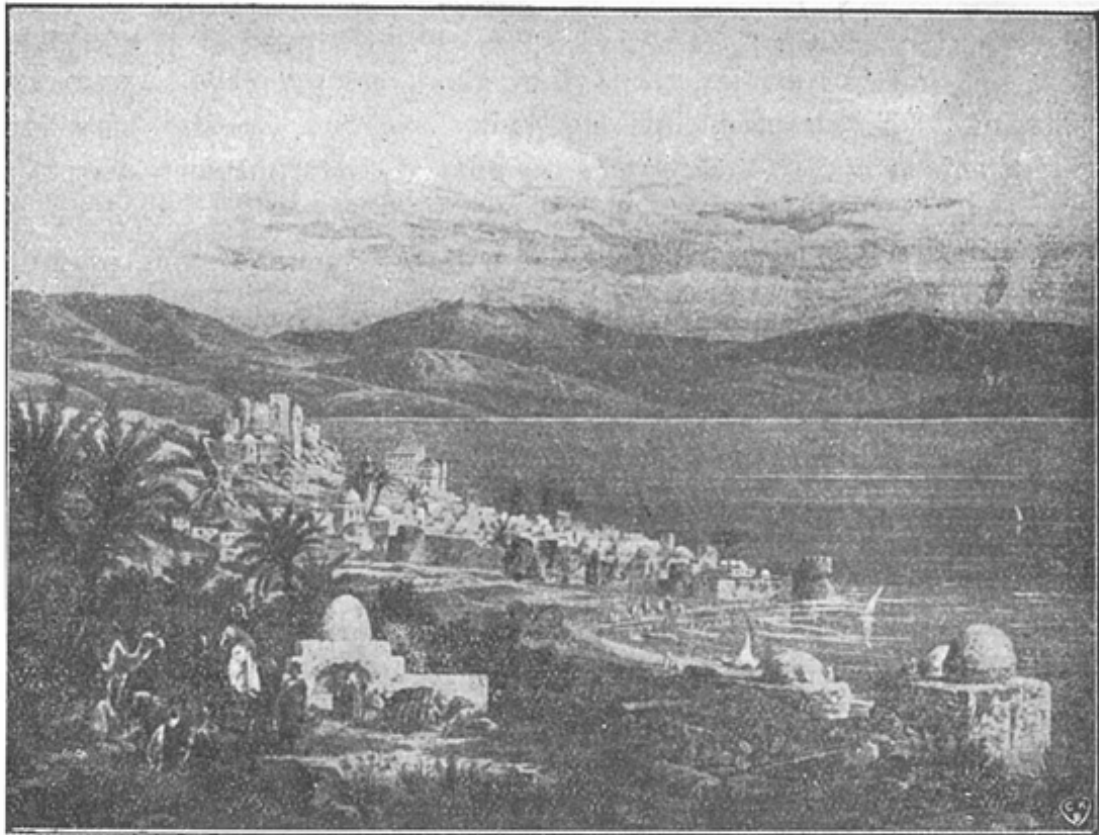
§ 13. Ježiš v Kafarnaume.

(Luk. 4, 31—44; 5, 1—26; Mk. 2, 1—12; Mat. 9, 1—8.)

I. **Ježiš uzdravuje nemocných.** Z Nazaretu odišiel Ježiš do galilejského mesta Kafarnauma, a ubytoval sa v dome Petrovom. Toto mesto si zvolil za stálé bydlisko, tak že ho nazýval „mesto moje“ (Mat. 9, 1). Odtiaľ vychádzal na všetky strany a tam chodieval vždy späť. I tam učil Ježiš v synagoge v dni sobotné, a všetci úžasli nad jeho učením, lebo reč jeho bola mohutná. I bol v synagoge človek, majúci nečisté diabolstvo. Ale na slovo Ježišovo vyšlo z neho diabolstvo a nič mu neuškodilo. Vtedy prišiel strach na všetkých, a shovárali sa vospolok a riekli: Čo je to za slovo, že mocou a silou rozkazuje nečistým duchom, a vychádzajú. A roznášala sa povest' o ňom po všetkých miestach toho okolia.

Keď Ježiš vstal zo synagogy, vošiel do domu Šimonovho, a s v o k r u š a Š i m o n o v a mala ťažkú zimnicu: i prosili ho za ňu. Tedy rozkázal zimnici, i prestala jej. A ona naskutku vstala a posluhovala im. A keď slnko zapadlo, všetci, ktorí mali n e m o c n ý c h na rozličné neduhy, vodili ich k nemu a on na každého skladal ruky a uzdravoval ich. A keď nastal deň, vyšiel na miesto pusté, a zástupy shľadávaly ho, a prišli až k nemu a zdržovali ho, aby neodchádzal od nich. Ale Ježiš im riekol: „Aj iným mestám musím zvestovať kráľovstvo Božie, lebo na to som poslaný.“ I kázal v synagogách galilejských.

II. **Lovenie rýb.** Stalo sa raz, že z á s t u p y hrnúly sa k Ježišovi, aby počuly slovo Božie. On stál vedľa jezera Genezaretského, a videl dve lode stáť u jazera: rybári však boli vystúpili a vypierali

Tiberias pri jazere Genezaretskom.

siete. I vstúpil na jednu loď, ktorá bola Šimonova, a prosil ho, aby trochu odtrhol od zeme. A keď si sadol, učil z loďky zástupy. A keď prestal hovoriť, riekol Šimonovi: „Zavez na hlbinu, a rozostri si sieť na lovenie. A odpovedal Šimon a riekol mu: „Učiteľu“ cez celú noc sme pracovali a ničoho sme nechytali, ale

na tvoje slovo rozostriem sieť.“ A keď to urobili, zachytili veľké množstvo rýb, až sa im trhala sieť. Tu zakývali súdruhom, ktorí boli na druhej lodi, aby prišli a pomáhali im. I prišli a naplnili obe lod'ky, tak že sa skoro ponorily. Keď to videl Šimon Peter, padol k nohám Ježišovi a riekol: „Odíd' odo mňa, Pane, lebo som človek hriešny!“ I povedal Ježiš Šimonovi: „Neboj sa, odteraz budeš už ľudí loviť!“ A keď pritiahli lodi k zemi, zanechali všetko a išli za ním.

III. Ježiš uzdraví porazeného. Po čase vošiel Ježiš do Kafarnauma, a bolo počuť, že je v dome Petrovom. Tu sišlo sa mnoho ľudí, tak že sa nepomestili ani pred dvermi, i prehovoril k nim slovo. Tu prišli k nemu s porazeným, a keď mu ho nemohli predložiť pre zástup, odokryli strechu, kde bol, a otvorom spustili dolu lôžko, na ktorom porazený ležal. Vtedy Ježiš, keď videl ich vieru, riekol porazenému: „D ú f a j, s y n u, odpúšťajú sa ti tvoje hriechy!“ A hľa, ktorísi zo zákonníkov riekli sami v sebe: Tento sa rúha. A keď videl Ježiš ich myšlienky, riekol: „Čo si to myslíte v srdciach svojich? Čo je ľahšie povedať: Odpúšťajú sa ti hriechy, a či riecť: Vstaň a choď! Ale aby ste vedeli, že Syn človeka má moc na zemi odpúšťať hriechy, riekol porazenému: Vstaň, zdvihni svoju posteľ a id' domov!“ A ten hneď vstal, zdvihol posteľ, na ktorej ležal, odišiel domov a velebil Boha. I pojalo všetkých ustrnutie, a naplnení boli bážňou a hovorili: Videli sme dnes divné veci.

IV. Povolanie Matúša. A potom vyšiel von a videl mýtnika menom L e v i (M a t ú š, jako sa on sám nazýva) sedieť pri mýte, i riekol mu: „Pod' za mnou!“ A ten zanechal všetko, vstal a šiel za ním. I spravil mu Levi veľkú hostinu vo svojom dome; a veľký bol zástup mýtníkov a iných, ktorí s nimi stolovali. I šomrali farizeji a ich zákonníci a riekli jeho učeníkom: „Prečo jete a pijete s mýtníkmi a hriešnikmi?“ Tu J e ž i š o d p o v e d a l a riekol im: „Nepotrebuje lekára tí, ktorí sú zdraví, ale tí, ktorí sa zle majú. Neprišiel som povolávať spravodlivých, lež hriešnikov k pokániu.“

Poznámky. 1. Človek majúci nečistého ducha menuje sa ináč človek p o s a d l ý d i a b l o m (zlým duchom). Diabel totiž z dopustenia božieho zmocní sa tela niektorého človeka, a učíní ho príbytkom a nástrojom svojim. Za času Pána Ježiša bolo mnoho posadlých ľudí. Boh to dopustil, aby ľudia poznali otroctvo diabla, a aby Pán Ježiš ukázal svoju moc nad diablom.

2. K a f a r n a u m ležalo pri jazere Genezaretskom, na hradskej ceste z Damašku k Stredozemskému moru, a preto tu bol aj hlavný obchodný prístav. Z dovážaného zbožia a tovaru vybíral sa pred mestom poplatok alebo clo.

Colníci vymáhali mnohokrát viac, než bolo spravodlivé, preto ľud ich nenávidel. V meste a v okolí často kázal Pán Ježiš a vykonal mnoho zázrakov. Dnes na tom mieste sú len srúcaniny.

3. Jazero Genezaretské menovalo sa tiež more Galilejské alebo Tiberiadské. Je asi 21 km dlhé, v strede na 12 km široké a 15 až 20 m hlboké. Brehy jeho sú porastlé oleandrami a figovníkmi, olivami a palmami. Voda je v ňom čistá, modrá, chladná a oplýva rybami. V jeho hladine vidieť jako v zrkadle snehobiele vrcholy Hermonské. Krajina okolo jazera bola za času Pána pôvabná, veľmi úrodná a husto zaľudnená. Menovite početne tam bývali rybári. Na severozápadnom brehu jazera bola Betsaida, „osada rybárov“. Odtiaľ pochádzali apoštolovia Šimon Peter, Ondrej a Filip; tiež Jakub Starší a Ján, synovia rybára Zebedeu, boli rodáci z tej krajiny. — Tiberias, dnes jediné mesto pri jazere, bolo postavené za Herodesa Antipasa r. 22 po Kr., a po cisárovi Tiberiusovi pomenované. Ono sa stalo hlavným mestom Galilejska a ostalo duchovným strediskom židovstva až do polovice 7. storočia. Pri tomto jazere sa zdržoval Kristus Pán najčastejšie a najradšie.

4. Pán Ježiš vstúpil do lodičky Petrovej, aby tým naznačil, že Peter bude mať vynikajúce postavenie v cirkvi. Zázračným zahrnutím rýb však ukázal učeníkom svojim, aké bude ich povolanie a jak požehnaný výsledok ich práce. Lodička Šimonova predstavuje cirkev, Peter kormidelníka: kde je Peter, tam je cirkev.

5. Vo východných krajinách sú strechy ploché. Na takúto strechu nescia po rebríku ľahko vyšli, a keď vyňali niekoľko tehál, spustili ho dolu otvorom, ktorý bol nad schodami. Tu Ježiš, aby dokázal zákonníkom a farizejom svoju moc hriechy odpúšťať, čili svoje božstvo, o ktorom oni pochybovali, činí dva zázraky: vyjavuje skryté ich myšlienky a púhym slovom uzdravuje porazeného. Takto presvedčuje tých telesných ľudí skrze veci viditeľné o neviditeľných. Uzdravený však mohol sám odmiest postel' svoju, pretože na východe majú posteľ ľahké, zhotovené zo žebier palmových listov.

Poučenie. Bez milosti Pána Ježiša nič nemôžeme urobiť, čo by prispelo k spásu našej, ale s Ježišom všetko sa nám podarí.

Sv. Peter verejne vyznal, že nie je hodný byť v blízkosti Kristovej. Vyznajme i my hriechy svoje pokorne a skrúšene pri sv. spovedi.

Najsvätejšie životné povučanie je: zanechať všetko a nasledovať Krista. Kristus Pán hovorí: „Kto nasleduje mňa, nechodí v temnostiach, ale bude mať svetlo života.“ (Mat. 8, 12.)

§ 14. Ježiš na hore Blahoslavenství.

(Mat. 5—7; Lk. 6, 17—49.)

I. Osmoro blahoslavenství. Z Kafarnauma odišiel Ježiš na blízku horu, a modlil sa tam celú noc. A keď nastal deň, zavolať svojich učeníkov, a v y v o l i l z nich d v a n á s t i c h, ktorých i apoštolmi (zna-

mená toľko, jako posol) pomenoval. A mená dvanástich apoštolov sú tieto: Šimon, ktorý sa volá Peter, a jeho brat Ondrej; Jakub Zebedejov a jeho brat Ján, Filip a Bartolomej; Tomáš a Matúš mýtnik; Jakub Alfejov a Tadej; Šimon Chananejský a Judáš Iškariotský, ktorý ho i zradil. A keď sostúpil s nimi, stál na rovine, i zástup jeho učeníkov, a veľké množstvo ľudu z celého Judska i Jeruzalema, a z pomoria, i z Tyru a zo Sidonu. A všetko množstvo hľadelo sa ho dotknúť, lebo moc vychádzala z neho a uzdravovala všetkých.

Keď Ježiš videl zástupy, vystúpil znovu na horu (na grúň), a keď si sadol, pristúpili k nemu jeho učeníci. I otvoril ústa, učil ich a riekol:

Blahoslavení chudobní duchom, lebo ich je kráľovstvo nebeské.

Blahoslavení tí chí, lebo oni budú vládnuť zemou.

Blahoslavení, ktorí trúchlia, lebo oni budú potešení.

Blahoslavení, ktorí lačnejú a žíznia po spravodlivosti, lebo oni budú nasýtení.

Blahoslavení milosrdní, lebo oni dôjdu milosrdenstva.

Blahoslavení čistého srdca, lebo oni uvidia Boha.

Blahoslavení pokojamilovní, lebo oni volať sa budú dietkami Božími.

Blahoslavení, ktorí trpia prenasledovanie pre spravodlivosť, lebo ich je kráľovstvo nebeské.

Blahoslavení ste, keď vám budú zlorečiť, a keď vás budú prenasledovať a lžive budú na vás hovoriť všetko zlé pre mňa. Radujte sa a plesajte, lebo vaša mzda je hojná v nebesiach. Ved' takto prenasledovali prorokov, ktorí boli pred vami.

Vy ste soľ zeme. Jestliže soľ vyvetreje, čím sa osolí? Na nič už nie je súca, leda aby sa von vyhodila a pošliapala od ľudí. Vy ste svetlo sveta. Nemôže sa schovať mesto postavené na hore; ani nezažnú sviecu a nepoložia ju pod mericu, ale na svietnik, aby svietila všetkým, čo sú v dome. Tak nech svieti vaše svetlo pred ľuďmi, aby videli vaše dobré skutky a oslavovali vášho Otca, ktorý je na nebesiach.

II. O pravej spravodlnosti. Nemyslíte si, že som prišiel zrušiť zákon alebo prorokov; neprišiel som zrušiť, lež naplniť. Lebo povedám vám: ak len nebude vaša spravodlivosť hojnejšia, nežli zákonníkov a farizejov, nevojdete do kráľovstva nebeského. Počuli

ste, že starým bolo povedané: Nezažiješ; a kto zažije, vinen bude súdu, No, ja povedám vám, že každý, kto sa hnevá na svojho brata, vinen bude súdu. Keď teda prinášaš svoj dar na oltár, a tam sa rozpomenieš, že tvoj brat má niečo proti tebe: nechaj tam svoj dar pred oltárom, a id' najprv smieriť sa so svojim bratom, a potom prídeš a prednesieš svoj dar.

Počuli ste, že bolo povedané: O k o za o k o a z u b za z u b. No, ja povedám vám, aby ste sa neprotivili zlému; lež keď ťa kto uderí po tvojom pravom líci, nastav mu i druhé. Bolo povedané: M i l o v a ť budeš bližného svojho a n e n á v i d i e ť budeš nepriateľa svojho. No, ja povedám vám: Milujte nepriateľov svojich, dobročinite tým, ktorí vás nenávidia, a modlite sa za tých, ktorí vás prenasledujú a osočujú: aby ste boli dietkami vášho Otca, ktorý je na nebesiach. Lebo jestli milujete tých, ktorí vás milujú, jakú odmenu budete mať? Či to nerobia i mýtnici? A jestli budete pozdravovať len svojich bratov, čo hojnejšieho činíte? Či to nerobia i pohania? Vy teda buďte dokonalí, jako i váš Otec nebeský je dokonalý.

III. O dobrom úmysle. Varujte sa, aby ste nekonali dobré skutky pred ľuďmi, aby vás videli; ináč nebudete mať odmeny u vášho Otca, ktorý je na nebesiach. Keď teda rozdávaš a l m u ž n u, nevytrubuj pred sebou, jako pokrytci robia v synagogách a po uliciach, aby boli ctení od ľudí. Veru, povedám vám: dostali svoju odplatu. Ale keď ty rozdávaš almužnu, nech nevie tvoja ľavá ruka, čo čini tvoja pravá; aby tvoja almužna bola v skrytosti, a tvoj Otec, ktorý vidí v skrytosti, odplatí ti. A keď sa m o d l í t e, nebudte jako pokrytci, ktorí sa radi modlievajú v synagogách a stojačky na rohoch uličných, aby ich ľudia videli. Veru, povedám vám: dostali svoju odmenu. Ale ty, keď sa budeš modliť, vojdí do svojej izby, zatvor dvere, a modli sa k svojmu Otcovi v skrytosti; a tvoj Otec, ktorý vidí v skrytosti, odplatí ti. A keď sa p o s t í t e, nebudte smutní, jako pokrytci, aby ich ľudia videli, že sú vypoistení. Veru, povedám vám, že dostali svoju mzdu.

IV. O pravom poklade. N e s h r o m a ž d' u j t e si pokladov na zemi, kde hrdza a mol' kazi, a kde sa kmíni podkopávajú a kradnú. Ale shromažďujte si poklady v nebi, kde ani hrdza ani mol' nekazi, a kde sa kmíni nepodkopávajú a nekradnú. Lebo kde je tvoj poklad, tam je i tvoje srdce. Svetelňou tvojmu telu je tvoje oko. Ak bude tvoje oko prosté, celé tvoje telo bude svetlé. Lež ak tvoje oko bude

nanič, celé tvoje telo bude temné. Jestli teda svetlo, ktoré je v tebe, je temnosťou, jaká bude temnosť sama? Nikto nemôže slúžiť dvom pánom, lebo buďto jedného bude nenávidieť a druhého milovať, buďto na jedného bude držať a druhým bude pohŕdať. Nemôžete slúžiť Bohu i mammonu (bohatstvu). Preto povedám vám: nebuďte ustarostení o svoj život, čo budete jesť, ani o svoje telo, čím sa budete odievať. Či život nie je viac, než jedlo, a telo viac, než rúcho? Pohliadnite na vtáctvo nebeské, že neseje, ani nežne, ani neshromažďuje do stodôl: a Otec váš nebeský kŕmi ho. Či vy nie ste omnoho viac, než ono? A o rúcho čo ste ustarostení? Pozrite si lalie poľné, jako rastú; nepracujú ani nepradú; a povedám vám, že ani Šalamún vo všetkej svojej sláve nebol tak zaodety, jako jedna z nich. Keďže teda trávu poľnú, ktorá dnes je, zajtra sa hodí do pece, tak šatí Boh, čím viac vás, maloverní. Nebuďte teda ustarostení, hovoriac: Čo budeme jesť, alebo čo budeme piť, alebo čím sa zaodejeme? Lebo toto všetko pohania vyhľadávajú. Vie totižto váš Otec, že všetko toto potrebujete. Hľadajte teda najprv kráľovstvo Božie a jeho spravodlivosť, a toto všetko sa vám pridá. Nebuďte teda ustarostení o zajtrajšok; lebo zajtrajší deň bude pečovať sám o seba. Dost má deň na vlastnej neresti.

V. O povinnostiach k bližnému. Ne sú d' t e, aby ste neboli súdení. Lebo jakým súdom budete súdiť, takým budete súdení, a jakou mierou budete merať, takou nameria sa vám. A čo vidíš smeťku v oku svojmu bratovi, kdežto brvna vo svojom oku nevidíš? Alebo jako môžeš povedať svojmu bratovi: Brate, daj, nech ti vyhodím mrvu z oka, keď sám nevidíš brvna v svojom oku? Pokrytče, vyťahni najprv brvno zo svojho oka, a potom hľad' vyťahnuť smeťku z oka svojmu bratovi.

Pýtajte, a dá sa vám; hľadajte, a najdete; klopte, a otvorí sa vám. Lebo každý, kto pýta, dostane; a kto hľadá, najde; a klopajúcemu sa otvorí. Lebo ktože je z vás taký človek, ktorý, keď jeho syn pýta chleba, podal by mu kameň? Alebo keď pýta rybu, či mu podá hada? Keď tedy vy, hoci ste zlí, viete dobré dary dávať svojim deťom, čím viacej váš Otec, ktorý je na nebesiach, dá dobré veci tým, ktorí ho prosia. Všetko teda, čokoľvek chcete, aby ľudia činili vám, i vy čiňte im.

Varujte sa nepravých prorokov, ktorí prichádzajú k vám v rúchu ovčom, ale zvnútra sú dravými vlkmi. Po ich ovoci

poznate ich. Ved či sbierajú s trnia hrozná, alebo s bodľače tigy? Tak každý dobrý strom nesie dobré ovocie, kdežto zlý strom nesie zlé ovocie. Každý strom, ktorý nenesie dobrého ovocia, bude vyťatý a na oheň hodený. Teda po ich ovoci poznáte ich. Nie každý, kto mi hovorí: **P a n e, P a n e**, vojde do kráľovstva nebeského, lež kto činí vôľu môjho Otca, ktorý je na nebesiach, ten vojde do kráľovstva nebeského.

(VI. Dom na skale.) Každý teda, kto počúva tieto moje slová, a činí ich, pripodobní sa múdremu mužovi, ktorý si postavil **d o m n a s k a l e**. I spustil sa dážď, a prišli potoky, a duly vetry a oborily sa na ten dom, a nespadol, pretože bol založený na skale. A každý, kto počuje tieto moje slová a nečiní ich, podobný bude pochabému mužovi, ktorý si vystavil **d o m n a p i e s k u**. I spustil sa dážď, a prišli potoky, a duly vetry, a oborily sa na ten dom, a spadol, a sborenisko jeho bolo veľké.

I stalo sa: keď Ježiš dokonal tieto reči, divily sa zástupy nad jeho učením, lebo vyučoval ich ako majúci moc, a nie jako ich zákonníci a farizeji.

Poznámky. **D**Spasiteľ strávil celú noc v modlitbe, keď mal **v o l i t** apoštolov. Tak i Cirkev uviedla „suché dni“ (kantry), a káže v ten čas veriacim trvať na modlitbách, aby Boh dal cirkvi svojej dobrých biskupov a kňazov, keďže vtedy sa obyčajne odbavovalo svätenie kňazov.

2. **S o z n a m** apoštolov je uvedený v Pisme sv. štyrikrát (Mat. 10. 2; Mar. 3, 16; Luk. 6, 14; Skt. 1, 13). Peter je vždy na prvom mieste, hoci nebol prvý ani vekom ani povolaním k úradu apoštolskému. Toto prvé miesto ukazuje na jeho dôstojnosť najvyššieho úradu pastierskeho.

3. **H o r a**, kde si Pán Ježiš vyvolil dvanásť apoštolov, a kde kázal evanjelium, volá sa hora **B l a h o s l a v e n s t v í**, a je podľa ústneho podania hora teraz zvaná **K u r u n H a t t i n**. Vypína sa západne od jazera Genezaretského 560 m nad jeho hladinou. S tejto hory je prekrásny rozhľad: vidieť na sever zasnežené vrcholy Libanonu, na juh hora Tábor a na východ širé okolie jazera až ďaleko do púšti.

4. **R e č**, ktorú povedal Kristus na hore **B l a h o s l a v e n s t v í**, je takzv. **h ô r s k a r e č**, ktorá obsahuje celú mŕavouku kresťanskú, a ktorá čo do vznešenosti nemá páru vo svetovej spisbe. V tejto reči je zjavený Nový zákon, tak jako na hore Sinajskej bol zjavený Starý zákon.

5. **O s m o r o b l a h o s l a v e n s t v í** je osem zásad dokonalosti kresťanskej, ktoré odporujú priamo duchu svetskému. Menujú sa blahoslavenstvami, pretože vedú k blahoslavenému životu na zemi a k večnej sláve v nebi. Prvé blahoslavenstvo je základom dokonalosti. Chudobní duchom totiž sú tí, ktorí netúžia **p o m a j e t k o c h** a **p o s v e t s k e j s l á v e**, a keď ich majú, nezakladajú si v nich, preto sv. Augustín hovorí, že chudobní duchom sú ponížení. Poníženosť však

je základom mravocuky Kristovej. Posledné blahoslavenstvo je korunou dokonalého života na zemi. Preto trpieť protivenstvo, opovrzenie a potupu pre Krista, je najvyššia blaženosť a radosť duše ľudskej.

6. Kristus Pán varuje nás od najväčšieho nebezpečenstva viery a mravov, t. j. od falošných prorokov, ktorí prichádzajú k nám ako draví vlci v ovčom rúchu. Naoko učia pekne, ale lichotia pýche a naruživostiam ľudským, a tak vedú do záhuby. Tu možno uviesť krásny nápis, nachodiaci sa v chráme popradskom: „Ne te forte faciant lupi sub pellibus agni superbum — sit vitae certa regula tuae.

Poučenie. Pán Ježiš na hore Blahoslavenství je krásnej podoby, mocný, tichý a ponížený. Každý jeho pohyb je milý, lásku a hrdinského ducha dokazujúci. Koľká radosť je pridržiať sa takého vodcu. Poslúchajme jeho vznešené slová a nasledujme ho!

§ 15. Udalosti po kázaní na hore.

(Mat. 8, 1—4; Lk. 7, 1—17; 36—50.)

I. Uzdravenie malomocného. Keď Ježiš dokonil všetky svoje reči, sostúpil s hory, a šly za ním mnohé zástupy. I stalo sa, keď bol v jednom meste, hl'a, prišiel ta mu ž p l n ý p r a š i n y, a keď videl Ježiša, padol na tvár, prosil ho a riekol: „Pane, jestli chceš, môžeš ma očistiť.“ Tu Ježiš natiahol ruku, dotkol sa ho a riekol: „C h c e m, b u d' č i s t ý!“ A hneď očistila sa mu prašina. A riekol mu Ježiš: „Hľad', aby si nikomu nepovedal; ale id', ukáž sa kňazovi, a obetuj dar za svoje očistenie, jako prikázal Mojžiš.“ Ale tým viac roznášala sa o ňom reč, až schádzaly sa mnohé zástupy, aby ho počuly a aby boly uzdravení od svojich nemocí. On však odchádzal na púšť a modlieval sa.

Potom vošiel Ježiš do K a f a r n a u m a. A keď počul o ňom stotník, poslal k nemu starších zo židov a prosil ho, aby prišiel a uzdravil jeho sluhu, ktorý leží doma porazený a hrozne sa trápi. Tí teda, keď prišli k Ježišovi, prosili ho snažne a riekli mu: „Hoden je toho, aby si mu to preukázal, lebo miluje náš národ a sám vystavil nám svnagogu. Tedy Ježiš išiel s nimi. A keď už bol neďaleko domu, poslal k nemu stotník priateľov a riekol: „Pane, neustávaj sa; lebo nie som hoden, aby si vošiel pod moju strechu. Preto ani seba som nedržal za hodného ísť k tebe; ale riekni len slovom, a uzdravený bude môj služobník. Lebo i ja som človek pod mocou postavený; mám pod sebou vojakov, a poviem tomu: Id',

a ide; a inému: Pod' sem, a prijde; a sluhovi svojmu: Sprav to, a spravi" Keď to počul Ježiš, divil sa, i obrátil sa a riekol zástupom, ktoré ho nasledovali: „Veru, povedám vám, ani v Izraeli nenašiel som toľkej viery.“ A keď sa navrátili domov tí, ktorí boli poslaní, našli sluhu, ktorý bol chorý, zdravého.

II. Mládenec naimský. I stalo sa, potom išiel do mesta, ktoré sa volá N a i m, a išli s ním jeho učeníci a veľký zástup. A keď sa približovali k bráne mestskej, hľa, vynášali m í t v e h o, jediného to syna jeho matky, a tá bola vdova, a početný zástup ľudu z mesta šiel s ňou. Ktorú keď uzrel Pán, pohnutý milosrdenstvom nad ňou, riekol jej: „Neplač!“ A pristúpil a dotkol sa már. Tí však, ktorí ho niesli, postali. I riekol Ježiš: „M l á d e n č e, povedám ti, vstaň!“ Tu posadil sa ten, ktorý bol zomrelý, a počal hovoriť, i dal ho jeho matke. Vtedy všetkých pojala bázeň, velebili Boha a riekli: Veľký prorok povstal medzi nami a Boh navštívil svoj ľud. A rozniesla sa o ňom táto reč po celom Judsku a po všetkom okolí.

III. O žene hriešnici. I prosil ho ktorýsi z f a r i z e j o v, aby jedol u neho. A vošiel do domu farizejovho a uložil sa. A hľa, ž e n a, ktorá bola v meste h r i e š n i c o u, jako zvedela, že stoluje v dome farizejovom, priniesla alabastrovnicu s masťou, a stala si zo zadu u jeho nôh. A počala slzami máčať mu nohy a utierala ich vlasmi svojej hlavy a bozkávala mu nohy a masťou mazala. Keď to videl farizej, ktorý ho bol pozval, povedal sám u seba a riekol: „Keby tento bol prorokom, vedel by zaiste, kto a jaká je to žena, ktorá sa ho dotýka; lebo je hriešnica.

Tu Ježiš ho oslovil a riekol mu: „Š i m o n e, mám ti niečo povedať.“ A on riekol: „Učiteľu povedz!“ „Istý veriteľ mal dvoch dlžikov: jeden mu bol dlžen päťsto desiatnikov (asi 420 korún) a druhý päťdesiat (asi 42 korún). Keď nemali odkiaľ zaplatiť, odpustil im obom. Ktorýže ho teraz viac miluje?“ Odpovedal Šimon a riekol: „Myslím, že ten, ktorému viac odpustil.“ A on mu riekol: „Dobre si súdil.“ Tu obrátil sa k žene a riekol Šimonovi: „V i d í š t ú t o ž e n u? Vošiel som do tvojho domu, a nedal si mi vody na nohy; kdežto táto slzami zmáčala mi nohy a svojimi vlasmi utierala. Nedal si mi bozku, kdežto táto, odkedy vstúpila, neprestala mi bozkávať nohy. Nepomazal si mi hlavu olejom: kdežto táto masťou pomazala mi nohy. Preto ti povedám: Odpúšťajú sa jej mnohé hriechy, lebo mnoho milovala. Tu počali tí, ktorí spolustolovali,

u seba hovoriť: „Kto je tento, že i hriechy odpúšťa?“ On však riekol žene: „Tvoja viera ti pomohla; id' v pokoji!“

Poznámky. 1. Prašina, ktorá sa menuje i malomocenstvom, je hrozná nemoc, rozšírená na Východe. Kto upadne do nej, býva pokrytý hnusnými ranami a chrastami. Neskoršie rany sa začnú sbierať, čo zapríčiňuje, že svaly odpadajú od kosti, a ostáva holá kosť. Niekedy (zriedkavejšie) napáda najmä koncové údy, ktoré počnú hniť a tiež odpadávajú. Táto nemoc je nákazlivá, preto malomocní musia byť a samote za osadou. Podľa zákona Mojžišovho nesmel sa uzdravený vrátiť medzi zdravých ľudí, dokiaľ ho kňaz písomne neprehlásil za zdravého. Malomocenstvo považuje sa za obraz hriechu.

2. Stotník z Kafarnauma, rímsky vojenský dôstojník, bol veliteľom miestnej posádky, ktorý mal pod sebou sto chlapov. Keďže bol ešte pohanom, nedrжал seba za hodného predniesť prosbu Ježišovi, a prijať ho do domu svojho, preto poslal starších, významnejších ľudí zo židov.

3. Mestečko Naim, ležiace v Galilejsku na úpäti vrchu Hermonu, bolo asi 40 km cesty juhozápadne od Kafarnauma. Mŕtvy neležal v rakvi, ale len na márach, ovinutý plátnom, a preto mládenec ľahko sa mohol posadiť. — Dnes nachádza sa tam už len niekoľko hlinených domov. Na mieste, kde Ježiš vzkriesil mládenca, belie sa vkusne vystavená káplnka.

4. Na Východe stolovalo sa ležiačky na poduškách, súc obrátení hlavou k stolu. Nohy mávali bosé, lebo hneď, jako do domu vkročili, vyzuli si obuv. Tam nosili na nohách len krpce, bez onuciek, pričom sa nohy zaprášily, a preto, keď prišiel host, podali mu v nádobe vodu, aby si umyl nohy. Okrem toho pozdravili ho bozkcm, a to bolo znakom priateľstva. A keď bol niekto host vznešenejší, pomastili mu hlavu voňavým olejom, čo sa pokladalo za veľkú úctu. Tak sa mal zachovať k Pánu i Šimon farizej v Kafarnaume, kde asi býval, ale to neučinil.

5. Žena, ktorá bola v meste hriešnicou, bola Maria z Magdaly, na brehu jazera Genezaretského, a preto sa volá Maria Magdalena, a tak nie je totožná s Mariou, sestrou Martinou. Keďže priniesla alabastrovnicu s masťou, musela byť bohatá žena. Rastlinný olej nardový vyrábali v Indii a predávali drahó jako najvzácnejšiu voňavku v nádobách z alabastru. Alabaster (úbel') je biely a drahý kameň perlového lesku. Táto žena preukázala Spasiteľovi veľkú (dokonalú) lásku, preto sa jej odpustily mnohé hriechy; a tým zas Spasiteľ preukázal kajúcej žene nesmierné milosrdenstvo.

Poučenie. Maria Magdalena je vzor pravého pokánia pre všetky časy. Najdokonalejšou prípravou k sv. spovedi sú: viera, pokora, láska a ľútosť. Maj vždy na mysli, že ovocie hriechu je nepokoj a strach; ovocie pokánia a odpustenia však pokoj a radosť Ducha svätého.

V pohanskom stotníkovi máme vzor viery a pokory, keď pristupujeme k sv. prijímaniu. Hovoríme z čistého srdca: „Pane, nie som hoden, abys' vošiel do príbytku môjho, ale riekni len slovom, a uzdravená bude duša moja!“

§ 16. Posolstvo Jánovo.

(Lk. 7, 17—35.)

Keď sa rozniesla o Ježišovi reč po celom okolí, to všetko zvestovali Jánovi jeho učeníci. Tu zavolať Ján dvoch zo svojich učeníkov, a poslal k Ježišovi a riekol: „Ty si to ten, ktorý má prísť, alebo iného očakávame?“ A keď prišli k nemu tí mužovia, riekli: „Ján Krstiteľ poslal nás k tebe a riekol: Ty si to ten, ktorý má prísť, a či iného očakávame?“ A v tú istú hodinu uzdravil mnohých od neduhov a útrap a od zlých duchov, a mnohým slepým daroval zrak.

Tedy odpovedal a riekol im: „Idte, oznámte Jánovi, čo ste počuli a videli: slepí vidia, kriví chodia, prašiví sa očisťujú, hluchí počujú, mŕtví vstávajú, chudobným sa ohlasuje evanjelium, a blahoslavený je, kto sa nepohorší nado mnou. A keď poslovia Jánovi odišli, počal hovoriť zástupom o Jánovi: „Čo ste vyšli na púšť vidieť? Trstinu vetrom klátenú? Alebo čo ste vyšli vidieť? Človeka mäkkými rúchami odetého? Hľa, tí, ktorí sú v nádhernom odeve a v rozkošiach, sú v domoch kráľovských. Alebo čo ste višli vidieť? Proroka? Áno, povedám vám, i viac než proroka. Tento je to, o ktorom je písané: Hľa, posielam svojho anjela pred tvárou tvojou, ktorý pripraví tvoju cestu pred tebou. Lebo povedám vám: Nieto väčšieho proroka medzi narodenými zo žien nad Jána Krstiteľa; ale kto menším je v kráľovstve Božom, väčším je nad neho. A všetok poslúchajúci ľud i mýtnici, pokrstení krstom Jánovým, uznali spravodlivosť Božiu; kdežto farizeji a zbehlí v zákone pohrdli radou Božou, na úkor sebe samých, a nedali sa pokrstiť od neho.“

Tu povedal Pán: „Komu teda prirovnám ľudí z tohoto pokolenia, a komu sú podobní? Podobní sú deťom, sediacim na námestí a rozmlúvajúcim sa vospolok a hovoriacim: Pískali sme vám, a neskákali ste; nariekali sme, a neplakali ste. Lebo prišiel Ján Krstiteľ; nejedol chleba a nepil vína, a hovoríte: Má diabolstvo. Prišiel Syn človeka, je a pije, a hovoríte: Hľa, človek žráč a pijan vína, priateľ mýtnikov a hriešnikov. A múdrosť ospravedlnená je skrze všetkých svojich synov.“

Potom riekol: „Všetko mi je odovzdané od môjho Otca. A nikto nezná Syna, iba Otec; ani Otec nik nezná, iba Syn, a komu

Syn bude chcieť zjaviť. Podťte ku mne všetci, ktorí sa ustávajú a ste obťažení, a ja vás občerstvím. Vezmite na seba moje jarmo, a učte sa odo mňa; lebo som tichý a pokorný srdcom, a najdete odpočinok pre svoje duše. Veď moje jarmo je príjemné a bremeno moje ľahké.

I prosil ho ktorýsi z farizejov, aby jedol u neho. A vošiel do domu farizejovho a uložil sa.

Poznámky. 1. V Galilei panoval Herodes Antipas, syn toho Herodesa, ktorý dal povraždiť mláďatká betlehenskú. Tento štvrtvládár žil so ženou, menom Herodias, ktorá bola manželka jeho brata Filipa, ešte živého. To vytykala kniežatu Ján Krstiteľ a pravil: „Nesmieš mať manželku svojho brata. Preto ho dal uväzniť do žalára na hrade Machéront, a bol tam vyše roka zavretý. Tento hrad stál na skalnatej hore, ktorá sa vypína východne od Mítveho mora 1160 m vysoko nad jeho hladinou. Väzenie jeho nemohlo byť prísne, lebo jeho učeníci stýkali sa s ním, a prinášali mu zprávy o činnosti Ježišovej.

2. Ján Krstiteľ vedel o Pánu Ježišovi, že je slúbený Messias, ale preto posielal učeníkov svojich k Ježišovi, aby tito na vlastné oči sa presvedčili, že Ježiš je poslaný Messias, a to z úst Ježišových. Ježiš však neodpovedá im rovno, ale odvoláva sa na zázraky, ktoré práve vtedy bol vykonal, a ktoré Izaiáš prorok budúcejmu Messiasovi pripisuje.

3. Pán Ježiš vydáva Jánovi najskvelejšie svedectvo, že je muž pevnej povahy, prísnych mravov a veľkých milostí. On je najväčší prorok, ktorý stojí na prielochu Starého a Nového zákona.

Poučenie. Každý kresťan má byť pevnej povahy, i keď by musel trpieť za pravdu Kristovu. Nesmieme sa ostýchať vyjaviť svoje náboženské presvedčenie ani zo strachu ani z ľudských ohľadov, lebo potom i sami ľahko ztratíme vieru.

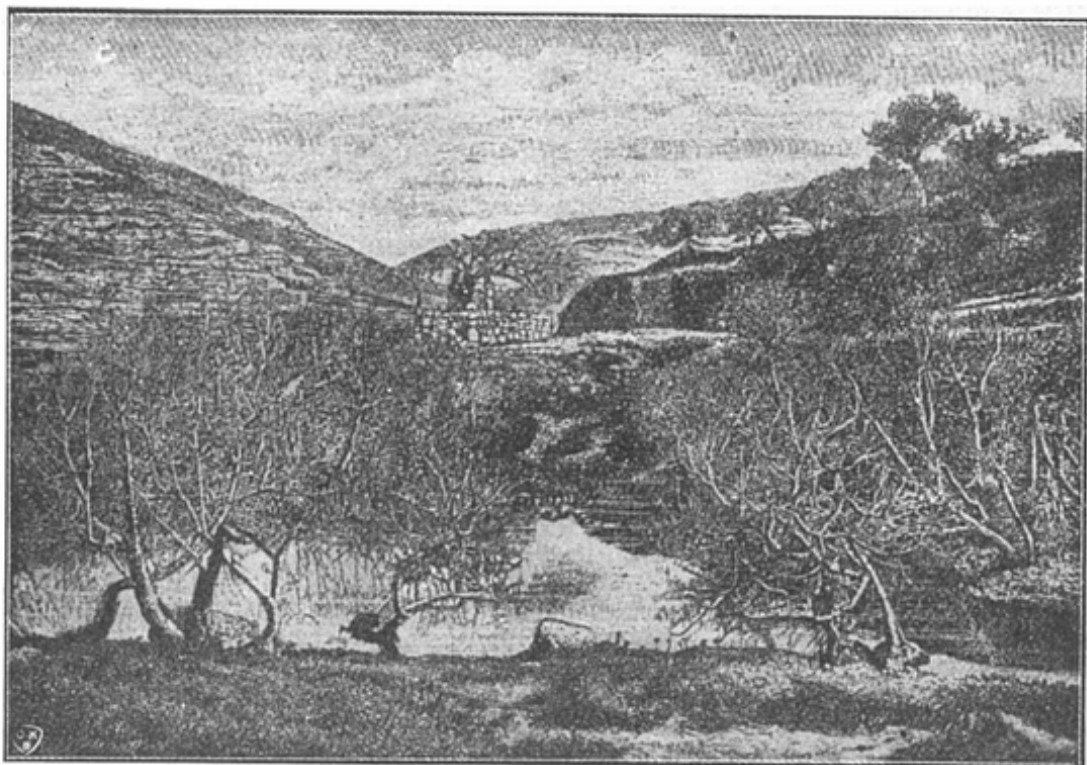
---

§ 17. Ježiš po druhýkrát v Jeruzaleme.

(Ján 5, 1—47.)

Bol sviatok židovský, a Ježiš zasa šiel hore do Jeruzalema. A je v Jeruzaleme ovčie rybník, ktorý sa menuje po židovsky Betsaida a má päť pitvorov. V týchto ležalo veľké množstvo neduživých, slepých, kulhavých, vychradnutých, ktorí očakávali pohyb vody. Lebo anjel Pána zostupoval občas do rybníka, a voda sa pohýbala. A kto po pohnutí vody prvý zostúpil do rybníka, ozdravel, čo by bol postavený v akejkoľvek nemoci. A bol tam istý človek, tridsaťosem rokov postavený vo svojej nemoci. Keď toho Ježiš uzrel ležať a poznal, že už dlhý čas strávil,

riekol mu: „Chceš byť zdravý?“ Odpovedal mu neduživý: „Pane! Nemám človeka, ktorý by ma spustil do rybníka, keď sa voda pobúri, a kým ja prídem, druhý sostúpi predo mnou. Riekol mu Ježiš: „Vstaň, vezmi si posteľ a choď!“ A hneď bol uzdravený ten človek, i vzal posteľ a chodil.

Prameň Siloe v Jeruzaleme.

A ten deň bola sobota. Riekli teda židia tomu, ktorý bol uzdravený: „Sobota je, nesmieš si niešť posteľ.“ Odpovedal im: „Ten, ktorý ma uzdravil, riekol mi: Vezmi si posteľ a choď. I opýtali sa ho: „Kto je to ten človek, ktorý ti povedal: Vezmi si posteľ a choď?“ Ale ten, ktorý bol uzdravený, nevedel, kto to bol; lebo Ježiš uchýlil sa pred zástupom, ktorý sa nachodil na tom mieste. Potom Ježiš našiel ho v chráme a riekol mu: „Hľa, vyzdravel si; nehreš už viacej, aby sa ti niečo horšieho neprihodilo. Odišiel ten človek a oznámil židom, že to bol Ježiš, ktorý ho uzdravil.

Preto židia prenasledovali Ježiša, že toto učinil v sobotu. Ale Ježiš im odpovedal: „Môj Otec až dosiaľ účinkuje, i ja účinkujem.“ Preto teda židia ešte viac hľadeli ho zabiť, lebo nielen že sobotu rušil, lež i Boha nazýval svojim otcom a činil sa rovným Bohu. Odpovedal teda Ježiš a riekol im: Veru, veru,

povedám vám: Čokoľvek Otec činí, to činí podobne i Syn. Otec totiž miluje Syna, a ukazuje mu všetko, čo sám činí; a väčšie ešte skutky od týchto ukáže mu, aby ste sa vy divili. Ba Otec ani ne-súdi nikoho, ale všetok súd oddal Synovi, aby všetci ctili Syna, tak ako ctia Otca. Kto nectí Syna, nectí Otca, ktorý ho poslal. Veru, povedám vám: Kto počúva moje slovo a verí tomu, ktorý ma poslal, má život večný a nepríde na súd, lebo prišiel zo smrti do života. Veru, veru, povedám vám: Prichádza hodina, ba už je tu, kedy mŕtvi počujú hlas Syna Božieho, a ktorí ho počujú, budú žiť. Nedivte sa tomu, že prichádza hodina, keď všetci, ktorí sú v hrobách, počujú hlas Syna Božieho, a pôjdu tí, ktorí dobre činili, vzkriesení do života, tí však, ktorí zlé páchali, vzkriesení do súdu. A skutky, ktoré mi dal Otec, aby som ich vykonal, tieto skutky vydávajú svedectvo o mne, že Otec ma poslal. Ba Otec, ktorý ma poslal, sám vydal svedectvo o mne, a vy ste ani jeho hlasu nikdy nepočuli, ani jeho obličaja nevideli. A jeho slovo nezotráva vo vás, pretože vy neveríte tomu, ktorého on poslal. Nemyslíte si, že ja budem žalovať na vás u Otca; je, kto na vás žaluje, Mojžiš, v ktorom vy nádej máte. No, keby ste verili Mojžišovi, i mne by ste snáď verili, lebo on o mne písal; ale keď jeho písmam neveríte, akože uveríte mojim slovám?"

Potom odišiel Ježiš za more Galilejské, kázal tam na rozličných miestach a uzdravoval nemocných.

Poznámky. 1. Toto bola druhá Veľká noc verejnej činnosti Pána Ježiša. Tu už celkom otvorene hovoril o veľkom rozdiely Starého a Nového zákona, ako i o božstve svojom. Ježiš ospravedľňuje svoje pokračovanie a dokazuje svoje poslanie od Otca. Tým však uvalil na seba hnev a nenávisť farizejov, ktorí ešte viac hľadeli ho zabiť.

2. Ovčie rybník bol na severnom svahu hory Morie. Menoval sa tak od blízkej ovčej brány, ktorá stála na juhovýchodnej strane mesta; touto bránou sa honil obetný dobytok do chrámu. Rybník bol vymurovaný, a na spodku mal zriedlo, z ktorého prúdila liečivá voda, obyčajne včas ráno. Okolo neho byly kryté chodby pre nemocných.

3. Slova mi: Nehreš už, aby sa ti neprihodilo niečo horšieho, Pán Ježiš dosvedčuje, že je vševiedúci, pretože zná tajnú príčinu nemoci, a že Boh trestá niektoré hriechy nemocami telesnými.

Poučenie. Pán Ježiš zjavne dokázal svoje božské poslanie, a farizeji mu predsa neverili. Farizejský duch je: pýcha, zatvrdilosť duše a pokrytečstvo. Chráňme sa tohoto zkaženého ducha!

§ 18. Ježiš opäť v Galilejsku.

(Mat. 12, 1—50.)

Ježiš po slávnostiach veľkonočných pre zatvrdilosť farizejov opustil Judsko, a vrátil sa zasa do Galilejska. Ale farizeji a zákonníci išli za ním, aby ho pozorovali.

Za onoho času išiel Ježiš v sobotu cez s i a t i n y, a jeho učeníci, súc hladní, začali trhať klásky a jesť. Keď to videli farizeji, riekli mu: „Hľa, tvoji učeníci robia, čo neslobodno robiť v sobotu. Tu on im riekol: „Nečítali ste, čo spravil David, keď bol hladný, i tí, ktorí boli s ním? Ako vošiel do domu Božieho, a jedol chleby predkladané, ktoré mu nebolo slobodno jesť, ani tým, ktorí boli s ním, ale iba samým kňazom? A keby ste vedeli, čo je to: Milosrdenstvo chcem a nie obetu, neboli by ste nikdy odsúdili nevinných. Lebo Syn človeka pánom je i soboty.

Vtedy podali mu m a j ú c e h o d i a b o l s t v o, slepého i nemého. a uzdravil ho, tak že hovoril a videl. I trnuly všetky zástupy a hovorily: „Či toto je syn Davidov?“ Keď to počuli farizeji, riekli: „Tento nevyháňa diablov, leda skrže Belzebuba, knieža diabolské.“ Ale Ježiš vedel o ich myšlienkach, tedy riekol im: „Každé kráľovstvo proti sebe rozdvojené spustne, a žiadne mesto alebo dom proti sebe rozdvojený neobstojí. A jestliže satan vyháňa satana, rozdvojený je proti sebe; jako teda obstojí jeho kráľovstvo? A keď ja skrže Belzebuba vyhánam diablov, vaši synovia skrže koho vyhánajú? Preto oni budú vašimi sudcami. Ale keď ja Duchom Božím vyhánam diablov, teda prišlo k vám kráľovstvo Božie. [Alebo jako môže niekto vojsť silnému do domu a pobrat mu náradie, ak len najprv nesviaže silného, a potom až oberie mu dom? Kto je nie so mnou, je proti mne; a kto neshromažďuje so mnou, rozhádza.]

Vtedy oslovili ho niektorí zo zákonníkov a farizejov a riekli: „Učiteľu, chceme od teba v i d i e ť z n a m e n i e. Ktorý odpovedal a riekol im: „Pokolenie zlé pohľadáva znamenie, avšak nedá sa mu znamenia, leda znamenie p r o r o k a J o n á š a. Lebo jako Jonáš bol v bruchu veľrybinom tri dni a tri noci, tak bude Syn človeka v srdci zeme tri dni a tri noci.“ [Potom im riekol: „Keď n e č i s t ý d u c h vyjde z človeka, chodí po miestach suchých, hľadá odpočinok a nenachádza. Vtedy hovorí: Navrátim sa do

svojho domu, odkiaľ som vyšiel. Tu príjde a najde ho prázdny, vymetený a ozdobený. Vtedy ide a vezme so sebou sedem iných duchov, podlejších od seba, vojdú a prebývajú tam; a posledný stav toho človeka býva horší od prvého. Tak to bude i s týmto pokolením ničomným.]

A keď ešte hovoril zástupom, hľa, jeho matka a bratia stáli vonku a chceli sa rozprávať s ním. Vtedy mu ktosi povedal: „Hľa tvoja matka a tvoji bratia stoja vonku a hľadajú ťa. On však odpovedal: „Kto je moja matka, a kto sú moji bratia?“ I natiahol ruku na svojich učeníkov a riekol: „Hľa, moja matka a moji bratia. Lebo ktokoľvek plní vôľu môjho Otca, ktorý je v nebesiach, to je môj brat, i sestra, i matka.“

Poznámky. 1. Trhanie kláskov na poli dosvedčuje veľkú chudobu Krista Pána a jeho učeníkov. Keď išli po ceste (pravdepodobne od Kány smerom k mestu Tiberias), nemali ničoho so sebou, a preto vymeľňovali klásky a jedli. Ale farizeji ani toho im nedopriali, lebo písmeno zákona bolo im viac, ako milosrdenstvo voči hladujúcim.

2. Židia každý týždeň predkladali Bohu v chráme 12 chlebov, ktoré odobrali kňazi, keď sa kládly čerstvé. Predkladané chleby smeli jest len kňazi. Keď David jedol z posvätných chlebov, veľkokňaz ho za to nepokarhal.

3. Farizeji potupili Krista Pána, keď hovorili, že má Belzebuba (boh múch, ktorého ctili v Akarone), a že skrze knieža diablov vyháňa diabolstvá. Povedali to preto, aby udusili vieru hneď v zárodku u ľudu. Na broznú urážku Kristus odpovedá nad mieru krotko. Najprv poukazuje na nesmysel ich utrhačstva, potom však na to, také hrozné je to rúhanie.

Poučenie. Vidíme chudobu nášho Spasiteľa, ktorý nemal nijakého majetku na tomto svete, lež živil sa tým, čo mu dobrí ľudia dávali. Ale javí sa u neho i veľká poníženosť v tom, že trpel okolo seba farizejov, ktorí ho stále pozorovali.

3 čl. a 4. čl.

§ 19. Ježiš káže na mori.

(Luk. 8, 4—15; Mat. 13, 24—54.)

Jedného dňa vyšiel Ježiš z Kafarnauma, a posadil sa u jezera Genezaretského. Tu shromaždily sa k nemu veľké zástupy, tak že vstúpil na loďku, sadol si, a všetok zástup stál na brehu. A počal im h o v o r i ť v p o d o b e n s t v á c h.

Tedy riekol im Ježiš: „Vyšiel r o z s i e v a č r o z s i e v a ť si s e m e n o; a keď rozsieval, jedno padlo vedľa cesty, a pošliapalo sa, a vtáci nebeskí pozobali ho. A iné padlo na skalú, a vzišlé uschlo,

pretože nemalo vlahy. A iné padlo medzi trnie, a spolu vzrastajúce trnie udusilo ho. A iné padlo do dobrej zeme, a vzišlé prinieslo stonásobnú úrodu.“ Keď to povedal, volal: „Kto má uši na slyšanie, nech slyší.“

Tu pýtali sa jeho učeníci, jaké to má byť podobenstvo? Ktož rým on riekol: „Vám je dané znať tajomstvo kráľovstva Božieho, ale ostatným v podobenstvách, aby hľadeli a nevideli, počuli, ale nerozumeli. Tedy p o d o b e n s t v o j e t o t o : „Semeno je slovo Božie. Tí však vedľa cesty, to sú tí, ktorí počúvajú, ale potom prichádza diabol a vyníma im slovo zo srdca, aby uveriac neboli spasení. Ale na skale sú tí, ktorí keď počúvajú, s radosťou prijímajú slovo, avšak nemajú koreňov; ktorí veria na čas, ale včas pokúšenia odstupujú. Ktoré však medzi trnie padlo, to sú tí, ktorí počúvali, ale keď odídu, bývajú zahlušení starosťami a bohatstvami a rozkošami života, a neprinášajú úrody. Kdežto to, čo do dobrej zeme: to sú tí, ktorí keď počujú slovo, v dobrom srdci zachovávajú ho a prinášajú úrodu v trpelivosti.“

Iné podobenstvo predložil a riekol: „Podobné je kráľovstvo nebeské človeku, ktorý si zasial na roľu d o b r é s e m e n o. Ale kým ľudia spali, prišiel jeho nepriateľ, a prisial k úk o ľ a medzi pšenicu a odišiel. A keď bylina vyrástla a vydala úrodu vtedy sa objavil i kúkol. Tu pristúpili sluhovia hospodárovi a riekli mu: „Pane, či si nezasial na svoju roľu dobrého semena? Kde sa vzal teda kúkol?“ I riekol im: „Nepriateľský človek to spravil.“ Tu riekli mu sluhovia: „Či chceš, aby sme išli a posbierali ho?“ I povedal: „Nie, aby ste snád' pri sbieraní kúkol'a nevytrhali spolu s ním i pšenicu. Nechajte oboje rásť až do žatvy, a v čas žatvy poviem žencom: Posbierajte najprv kúkol' a poviažte ho do snopkov, aby sa spálil, pšenicu však shromažďite mi do stodoly.“

I pristúpili k nemu jeho učeníci a riekli: „Rozpovedz nám podobenstvo o kúkoli na roli.“ Ktorý o d p o v e d a l a r i e k o l i m : „Ten, ktorý rozsieva dobré semeno, je Syn človeka. A roľ'a je svet; dobré semeno však, to sú synovia kráľovstva, kdežto kúkol sú synovia zlého. Nepriateľ zas, ktorý ho zasial, je diabol. Žatva však je skončenie sveta, a ženci sú anjeli. Ako sa teda kúkol sbiera a na ohni páli, tak bude pri skončení sveta. Syn človeka pošle svojich anjelov, a posbierajú z jeho kráľovstva všetko pohoršenie, aj tých, ktorí činia nepravosť, a vhadia ich do pece ohnivej. Tam bude

plač a škrípanie zubov. Vtedy spravедliví skviet sa budú, jako slnko, v kráľovstve svojho Otca.

Iné podobenstvo predložil im a riekol: „Podobné je kráľovstvo nebeské z r n u h o r č i č n é m u, ktoré vzal človek a zasial na svoju roľu; ktoré je síce najmenšie z pomedzi všetkých semien, ale keď vyrastie, väčšie býva od všetkých zelenín, ba býva stromom, tak že vtáctvo nebeské priletuje a prebýva na jeho vetvách.“

Iné podobenstvo im povedal: „Podobné je kráľovstvo nebeské k v a s u, ktorý vzala žena a zapravila do troch mier múky, kým neskyslo všetko.

Podobné je kráľovstvo nebeské p o k l a d u, skrytému na roli, ktorý keď človek najde, ukryje a od radosti nad ním ide a spredá všetko, čo má, a kúpi tú roľu.

Opäť podobné je kráľovstvo nebeské človeku obchodníkovi, hľadajúcemu d o b r é p e r l y. A keď našiel jednu drahocennú perlu, odišiel a spredal všetko, čo mal, a kúpil ju.

Opäť podobné je kráľovstvo nebeské s i e t i v l e č n e j, pustenej do mora a zahrnujúcej ryby zo všelikého druhu; ktorú, keď sa naplnila, vytiahli, a sediačky na brehu vyberali dobré do nádob, kdežto zlé hádzali von. Tak bude po skončení sveta. Vyjdú anjeli a vylúčia zlých z pomedzi spravodlivých, a shodia ich do pece ohnivej; tam bude plač a škrípanie zubov.“

I stalo sa, keď Ježiš skončil tieto podobenstvá, prepustil zástupy a prišiel do svojej vlasti.

Poznámky. 1. P o d o b e n s t v o je taká reč (nie udalosť), ktorá znázorňuje náboženskú pravdu, a ktorá okrem svojho prvého smyslu má i hlbší význam. — Ježiš často hovoril k zástupom v podobenstvách, aby ľud ľahko chápal a pamätoval si učenie jeho.

2. Pán Ježiš povedal na mori sedmono podobenství o kráľovstve nebeskom, ktorým menuje učenie a dielo svoje, obyčajne však cirkev svoju. Význam prvých dvoch podobenství rozpovedal sám Kristus Pán.

3. Slová: „uši na slyšanie“ znamenajú smysel pre vyššie veci. Apoštolovia mali smysel pre vyššie veci, a k tomu aj dobrú vôľu, a preto oni pochopili učenie Kristovo. Mnohí z poslucháčov nemali tohoto smyslu, ani dobrej vôle, a preto neporozumeli tomu, čo Kristus učil.

Poučenie. Šťastný človek, kto nachádza záľubu v učení Kristovom, a kráča cestou, ktorá vedie do kráľovstva nebeského.

§ 20. Ježiš vracia sa do Kafarnauma.

(Luk. 9, 57—62; Mat. 8, 23—27; 9, 18—26.)

Keď Ježiš videl veľké zástupy okolo seba, kázal prejsť cez more. Tu pristúpil jeden z á k o n n í k a riekol mu: „Učiteľu, pôjdem za tebou, kdekoľvek pôjdeš.“ I riekol mu Ježiš: „Líšky majú skrýše a vtáctvo nebeské hniezda, ale Syn človeka nemá kde hlavu skloniť.“

A keď vstupoval na loďku, vstúpili za ním i jeho učeníci. A hľa, v e ľ k á b ú r k a povstala na mori, tak že sa loďka pokrývala vlnami; on však spal. Tu pristúpili k nemu jeho učeníci, zobudili ho a riekli: „Pane, zachráň nás, hynieme!“ I riekol im Ježiš: „Čo ste bojazliví, maloverní?“ Vtedy vstal, rozkázal vetrom i moru, a nastalo veľké utíšenie. Ľudia však divili sa a hovorili: Ktože je tento, že rozkazuje i vetrom a moru, a poslúchajú ho?

I stalo sa, keď sa Ježiš navrátil, prijal ho zástup; lebo všetci ho očakávali. A hľa, prišiel muž, menom J a i r, a ten bol predstaveným synagogy, i padol Ježišovi k nohám a prosil ho, aby vošiel do jeho domu; lebo jeho j e d i n á d c é r a, asi dvanásťročná, skonávala.

I prihodilo sa, keď išiel, že ho zástupy tisly. A ktorási ž e n a, ktorá bola n e m o c n á od dvanástich rokov, a vynaložila na lekárov všetku svoju živnosť, pristúpila od zadu a dotkla sa obruby jeho rúcha. Lebo riekla sama v sebe: Keď sa len dotknem jeho rúcha, budem zdravá. I riekol Ježiš: „Kto sa ma dotkol?“ A keď žena videla, že sa neutajila, so strachom prišla a padla pred ním, a rozpovedala pred všetkým ľudom, pre jakú príčinu sa ho dotkla. A on riekol jej: „Dúfaj dcéro, tvoja viera ťa uzdravila, id' v pokoj.“ I bola uzdravená tá žena od tejže hodiny.

Keď ešte hovoril, p r i š i e l ktosi k predstavenému synagogy a r i e k o l mu: „Tvoja dcéra umrela; neunúvaj ho.“ Ale Ježiš, keď počul tú reč, odpovedal otcovi toho dievčaťa: „Neboj sa; len ver, a spomôže sa jej.“ A keď prišiel do domu prednostovho a videl piskačov a hulákajúci zástup, riekol: „Odíd'te, lebo neumrelo dievča, lež spí.“ I vysmievali sa mu, lebo vedeli, že umrelo. On však vyhnal zástup, chytil dievča za ruku, volal a riekol: „Dievča, vstaň!“ I navrátil sa mu duch a naskutku vstalo. A tento chýr rozniesol sa po celej zemi.

Poznámky. 1. Ježiš neprijal toho zákonníka za učeníka svojho, lebo poznal jeho smýšľanie, že len pre slávu svetskú a prospech pozemský chce ho nasledovať. Keď mu Ježiš oznámil, že Syn človeka nemá, kde by hlavu sklonil, na tieto slová hneď mu prešla chuť byť učeníkom Ježišovým. Ti, ktorí dychtia po pôžitkoch, nie sú súci za učeníkov Kristových.

2. Syn človeka toľko znamená, jako syn ľudský, t. j. človek. Spasiteľ tento názov, ktorý označoval jeho messiánske poslanie, veľmi rád upotreboval, pretože bol najskromnejší, a nepripúšťal nijakých prepjatých predstáv o vonkajšej sláve jeho.

3. Učeníci boli maloverní, pretože neverili, že Spasiteľ, i keď spí, bedlí nad nimi. Nemali ešte úplnej viery, že Kristus, ako človek, je v jednej osobe spolu i Boh, ktorý rozkazuje prírode. Lodička na mieri je verným obrazom cirkvi Kristovej; však už v katakombách bývala cirkev znázorňovaná lodičkou, plávajúcou do prístavu večnosti. A búrka predstavuje nám všetky prenasledovania, ktoré Cirkev musí znášať po všetky veky, a z ktorých ju Kristus vždycky vytrhne bez úrazu.

4. Predstavený synagogy preto vclal Ježiša do svojho domu, lebo vedel, že Ježiš liečieval ľudí vkladáním rúk alebo dotknutím.

5. Na Východe bola obyčaj (ešte i dnes), najímať si za peniaze ženy, ktoré vykladaly a spevavo nariekaly nad mŕtvymi.

Poučenie. Chceš byť učeníkom Kristovým? Tedy musíš sa zrieknuť svetských radostí, a musíš mať na mysli, že len láska Božia ťa udrží v kruhu Kristovom.

Keď nás zastihnú búrky duševné, t. j. pokušenia, modlime sa vrúcne k Pánu Ježišovi a volajme: Pane, zachráň ma, lebo zahyniem! Zahynutie duševné je na tomto svete najhroznejšie.

Smrť podľa slov Kristových je len sen, po ktorom nasleduje život večný. Pamätajme často na smrť, aby sme dobre skonali, a na blaženosť večnú, aby sme ju obsiahli.

§ 21. Ježiš uvádza učeníkov v úrad apoštolský.

(Mat. 10, 1—42.)

Raz s volal Ježiš dvanástich apoštolov a poslal ich kázať kráľovstvo Božie. Potom im riekol: „Nemajte zлата ani striebra ani peňazí vo svojich opaskoch; nie kapsy na ceste, ani dvoje oblečenia ani obuvi ani paličky, lebo hoden je robotník svojho pokrmu. A do ktoréhokolvek mesta alebo mestečka vojdete, dopytujte sa, kto je v ňom hodný, a tam zostaňte, kým neodídete. A keď vojdete do domu, pozdravte ho a rieknite: Pokoj tomu domu! A jestliže ten dom bude hoden, váš pokoj príde

naň, ale jestli nebude hoden, váš pokoj navráti sa k vám. A ktoľvek vás neprijme a nebude počúvať vašich rečí, keď vyjdete von z domu alebo z mesta, straste ešte i prach so svojich nôh na svedectvo proti nim.

Ďalej p r e d p o v e d a l i m b o j e, keď riekol: „Hľa, ja posielam vás, ako ovce medzi vlkov. Buďte teda opatrní jako hadi a jednoduchí jako holubi. Ale varujte sa ľudí, lebo vydajú vás súdom a budú vás bičovať v svojich synagogách, ba vedení budete pred vládarov a kráľov pre mňa, na svedectvo im a pohanom. Ale keď vás vydajú, nerozmýšľajte, jako alebo čo budete hovoriť; lebo bude vám dané v tú hodinu, čo máte hovoriť. Nie vy ste totiž, ktorí hovoríte, ale duch vášho Otca, ktorý hovorí vo vás. A budete v nenávisti u všetkých pre moje meno, ale kto zotrvá až do konca, ten bude spasený. Učeník nie je nad učiteľa, ani sluha nad svojho pána. Dost je pre učeníka, keď je jako jeho učiteľ, a pre sluhu jako jeho pán. **[Teda nebojte sa ich. Ved' nič nie je skryté, čo by nevyšlo na javo, a nič schované, čo by sa neprezvedelo.]** A nebojte sa tých, ktorí zabíjajú telo, ale dušu nemôžu zabiť, ale radšej bojte sa toho, ktorý môže dušu i telo zatradiť do pekla.

Nakoniec im povedal: „Každý kto ma v y z n á p r e d ľ u d' m i, i ja ho vyznám pred svojim Otcem, ktorý je na nebesách. Ale kto ma zaprie pred ľuďmi, toho i ja zapriem pred svojim Otcem, ktorý je na nebesách. Kto miluje otca alebo matku viac než mňa, nie je mňa hoden; a kto miluje syna alebo dcéru nado mňa, nie je mňa hoden. **[Kto najde svoju dušu, ztratí ju, a kto ztratí svoju dušu pre mňa, najde ju.]** Kto vás prijíma, mňa prijíma, a kto mňa prijíma, prijíma toho, ktorý ma poslal. A ktokoľvek podá nápoja jednému z týchto najmenších, čo len pohár studenej vody pod menom učeníka: veru, povedám vám, neztratí svojej mzdy.“

I vyšli a chodili po mestečkách, zvestovali evanjelium a kázali: aby činili pokánie. A vyhánali mnohé diabolstvá, a mnoho nemocných mazali olejom a uzdravovali.

Poznámky. 1. Pozdravenie: Pokoj tomuto domu, jako to mali vyslovovať apoštolovia Kristovi, nebola len formula slušnosti, ale malo v sebe moc udeľovať dobrým ľuďom pokoj, ochranu od zla a potešenie v zármutku. Kristus Pán skutočne prišiel uviesť pokoj na zem, ale keďže všetci ľudia nie sú dobrej vôle, zlí budú prenasledovať dobrých.

2. Na V ý c h o d e nosia sandály, črievice alebo len holé podošvy, ktoré si pripevnia na nohy remienkami, a preto sa im nohy snadno zaprášia a musia

si ich často umývať. Strasenie prachu s nôh znamená, že všetka vina u nich má ostať.

3. Olej, ktorý svieti a sýti, predstavuje nám osvietenie a radosť duše skrze milosť Božiu. Olej umenšuje bolesti a tak označuje uzdravenie. Tu sa poukazuje na sviatosť posledného pomazania, ktoré dl'a snemu Tridentského u sv. Marka nastinené a naznačené, od sv. Jakuba apoštola však odporúčané a ohlásené bolo.

Poučenie. Každý kresťan a každá kresťanská rodina mohla by nažívať v svätom pokoji, keby prijala do svojho príbytku Krista a jeho ducha.

---

§ 22. Ján Krstiteľ sťatý.

(Mk. 6. 17—29.)

Herodes kráľ bol poslal a z a j a l J á n a, a uväznil ho v žalári pre Herodiadu, manželku svojho brata Filipa, lebo si ju vzal za manželku. Ján totiž riekol Herodesovi: „Nesmieš mať manželku svojho brata.“ A Herodias strojila mu úklady, a chcela ho zabiť, ale nemohla, lebo Herodes obával sa Jána. Vedel, že je to muž spravodlivý a svätý; i chránil ho, a na jeho slovo mnoho činil a rád ho počúval.

A keď sa naskytol príhodný deň, Herodes k svojim narodeninám učinil veľkú večeru kniežatám a vojenským náčelníkom i predným mužom z Galilejska. A keď vošla dcéra tejže Herodiady a tancovala, a zaľúbila sa Herodesovi i spolustolujúcim, riekol kráľ dievčaťu: „Pýtaj odo mňa, čo chceš, a dám ti.“ A zapríahal sa jej: „Čokoľvek budeš pýtať, dám ti, čo hneď i polovicu môjho kráľovstva.“ Ktorá vyšla von a riekla svojej matke: „Čože mám pýtať?“ A tá riekla: „Hlavu Jána Krstiteľa.“

Tu z a r m ú t i l s a k r á ľ; pre prísahu však a pre spolustolujúcich nechcel ju zarmútiť, ale poslal strážnika a rozkázal priniesť jeho hlavu na mise. I sťal ho v žalári, a priniesol jeho hlavu na mise, a dal ju dievčaťu a dievča dalo ju svojej matke.

Keď to počuli jeho učeníci, prišli a vzali jeho telo a položili ho do hrobu.

Poznámky. 1. Herodes Antipas bol synom Herodesa Veľkého, ktorý dal betlehemske mláďatá pozabíjať. Herodes volá sa tu kráľom, pretože jeho otec bol kráľ, kdežto on bol už len štvrtvládárom.

2. Východne od Mŕtveho mora vypína sa 1160 m vysoko nad jeho hladinou skalnatá hora, na ktorej stál opevnený zámok Machéront. Tam sa

knieža Herodes oddával s času na čas rozmarilému životu, a tamí skonal v skalnom sklepení pod zámkom Ján Krstiteľ. Bolo to z jara pred tretou Veľkou nocou verejného pôsobenia Pána Ježiša. Podľa Jeronýma hrob jeho bol v Samarii, ale Julian Odpadlík spustošil jeho hrob a kosti rozhádzal.

3. Herodes nerozvažite prísahal, lebo už táto prisaha bola hriešna. On sa mylil, keď sa domnieval, že jeho prisaha viaže ho i k tomu, aby spáchal zločin, a preto bezdôvodne sa devolával prisahy svojej.

4. Pre spáchaný zločin všetkých troch zastihol trest Boží už i tu na zemi. Herodesa pre jeho ukrutnosti Rimania svrhli s trónu a odohnali do vyhnanstva, kde s Herodiadou biedne dokončil svoj život. Salome však, dcéra Herodiady, podľa tradície zahynula tak, že ľad sa preboril pod ňou a odtiaľ jej krk.

Poučenie. Zlosť môže triumfovať nad svätosťou, ale len na čas a zdanlivo, lebo keď pravda vyjde na svetlo, ona sa skveje leskom nepomínuteľným. Sv. Ján Krstiteľ, muž najsvätejší, zomrel pre pravdu Božiu.

„Bud' verný až do smrti, a dám ti korunu života. (Zjav. 2, 10.)

§ 23. Ježiš rozmnožuje chleby.

(Mat. 14, 13—36; Mk. 6, 30—56; Luk. 9, 10—17; Ján 6, 1—21.)

Keď sa apoštolovia navrátili zo svojej apoštolskej cesty, zvestovali mu všetko, čo vykonali a učili. On však riekol im: „Pod'ťe súkromne na pusté miesto, a trochu si odpočinite. Lebo mnohí boli, ktorí prichádzali a odchádzali, tak že nemali ani kedy sa najesť. A keď počul Ježiš, že Ján Krstiteľ bol sťatý, odobral sa odtiaľ na loďke, a vzal si so sebou i apoštolov svojich a odišiel s nimi súkromne na pusté miesto, ktoré je pri Betsaide. Keď sa to dozvedely zástupy, išly za ním, pretože videly zázraky, ktoré konal na tých, ktorí boli nemocní. Vyšiel teda Ježiš na horu a tam sedel so svojimi učeníkmi. A bola blízko Veľká noc, sviatok židovský.

Keď teda Ježiš pozdvihol oči a videl veľký zástup, sľutoval sa nad nimi, lebo boli ako ovce, ktoré nemajú pastiera, a počal ich učiť mnoho. A keď už bolo mnoho hodín, pristúpili jeho učeníci a riekli: „Pusté je toto miesto, a už prišla hodina, rozpust' ich, nech idú do najbližších osád a dedín, a nakúpia si pokrmov na jedenie. A odpovedajúc riekol im: „Vy im dajte jesť.“ Filip mu odpovedal: „Za dvesto desiatnikov (asi 180 korún) chleba nedostačí im, aby sa každému jednému len málo čo ušlo.“ Riekol mu jeden z jeho učeníkov, Ondrej, brat Šimona Petra: „Je tu

jeden chlapec, ktorý má päť jačmenných chlebov a dve ryby; ale čo je to medzi toľkých?" Tedy riekol Ježiš: „Kážte ľuďom posadiť sa.“ A bolo mnoho trávy na tomto mieste. I posadalo si mužov počtom okolo päťtisíc.

Tu Ježiš vzal chleby a keď vykonal vďaky, rozdával sediacim, a podobne i z rýb, koľko chceli. A keď sa nasýtili, riekol svojim učeníkom: „Posbierajte odrobinky, čo pozostaly, aby nezahynuly. I posbierali a naplnili dvanásť košov odrobinkami z päť jačmenných chlebov, ktoré pozostaly tým, ktorí jedli. Keď teda tí ľudia videli zázrak, ktorý Ježiš učinil, hovorili: Toto je zaiste ten prorok, ktorý má prísť na tento svet. Keď teda Ježiš poznal, že chcú prísť, aby ho chytili a učinili kráľom, ušiel znova na horu on samotný.

A keď sa zvečeriло, jeho učeníci zostúpili k moru. Ale more búrilo sa od veľkého fučiaceho vetra, a loďku uprostred mora sem-tam hádzaly vlny; bol totiž víetor protivný. Tu o štvrtej nočnej stráži prišiel k nim Ježiš a kráčal po mori. A keď ho videli po mori chodiť, naľakali sa a riekli: To je mátoha. A od strachu kričali. No Ježiš hneď prehovoril k nim a riekol: „Zmužte sa; ja som to, nebojte sa!“ Tu odpovedal Peter a riekol: „Pane, keď si to ty, rozkáž mi prísť k tebe po vode.“ A on riekol: „Pod!“ I zostúpil Peter z loďky a kráčal po vode, aby prišiel k Ježišovi. Ale keď videl silný vietor, zľakol sa; a keď sa počal topiť, kričal a riekol: „Pane, spomôž mi!“ A Ježiš ihneď natiahol ruku, chytil ho a riekol mu: „Maloverný, načo si pochyboval?“ A keď vstúpili na loďku, prestal vietor. Tu tí, ktorí boli na loďke, prišli, klaňali sa mu a riekli: „Opravdu Syn Boží si!“ A keď sa preplavili, prišli do zeme Genezaretskej.

Poznámky. 1. Nasýtenie päťtisíc mužov na púšti, je predobrazom najsv. sviatosti Oltárnej. Pán Ježiš kázal posbierať odrobinky preto, aby bol zázrak tým nápadnejší, keď z piatich chlebov ostalo 12 košov odrobiniiek.

2. Apoštolovia ani po zázračnom rozmnožení chlebov neporozumeli, že Ježišovi je všetko možné. Ich srdce nebolo ešte dostatočne osvietené, aby poznali, že Pán Ježiš je pravý Boh. Nové zázraky, ktoré činil Ježiš, mali ich poučiť o tom.

3. Vojaci rímski mali podelenú noc na štyri stráže. Každá trvala 3 hodiny, lebo každé tri hodiny zamieňaly sa vojenské stráže. Noc sa rátała od šiestej večer do šiestej ráno. Štvrtá stráž počínala sa o troch zpolnoci; v Palestíne vtedy býva ešte tma i v lete. V tomto čase prišiel Ježiš k apoštolom.

4. Apoštolovia mysleli, že je to mátoha, t. j. strašidlo. Takí poverčiví a neumeli boli ešte vtedy apoštolovia. Nevedeli, že niet strašidiel a mátoch.

Poučenie. Pán Ježiš rozmnožením chlebov učinil veľký zázrak, ale pritom dáva nám zázračný príklad svojej poníženosti, keď utiekol pred ľudskou slávou na horu, aby sa tam modlil.

Dľa príkladu Pána Ježiša i my sa máme modliť pred jedlom, a poďakovať sa Bohu za to, že nám dáva chlieb vezdajší.

Oči všetkých dúfajúcich v tebe, Pane, a Ty v čas príhodný im dávaš pokrm. (Žalm 144, 15.)

§ 24. Ježiš prisľúbi sviatosť Oltáru.

(Ján 6, 22—70.)

Druhého dňa ľud, ktorý stál za morom, videl, že nebolo tam inej loďky, iba jedna, a že Ježiš nevošiel so svojimi učeníkmi do lodi, ale že jeho učeníci sami odišli. Keď teda ľud videl, že tam Ježiša niet, ani jeho učeníkov, vstúpili na loďky a prišli do Kafarnauma a hľadali Ježiša. A keď ho našli za morom, riekli mu: „Rabbi, kedy si sem prišiel?“ Odpovedal im Ježiš a riekol: „Veru, veru, povedám vám: Hľadajte ma nie preto, že ste videli zázraky, ale že ste jedli z chlebov a nasýtili ste sa. Snažte sa dostať pokrm, nie ktorý sa kazí, lež ktorý trvá do života večného, ktorý Syn človeka dá vám, lebo tohoto spečatil Boh Otec.“ I riekli mu: „Jakýže ty znak učiniš, aby sme videli a verili tebe? Naši otcovia jedli mannu na púšti, jako je napísané: Dal im jesť chlieb s neba. Tedy riekol im Ježiš: „Veru, veru, povedám vám: Nie Mojžiš dal vám chlieb s neba, lež môj Otec dáva vám pravý chlieb s neba. Tedy riekli mu židia: „Pane, vždy nám dávaj toho chleba.“

Tu riekol im Ježiš: „Ja som chlieb života; kto prichádza ku mne, nebude lačniť, a kto verí vo mňa, nebude nikdy žižniť. No riekol som vám, že ste ma i videli, ale neveríte. Vtedy reptali židia proti nemu, že riekol: Ja som chlieb života. Odpovedal im Ježiš a riekol: „Nereptajte medzi sebou. Nikto nemôže prísť ku mne, iba keď ho priťahuje Otec, ktorý ma poslal. Veru, veru, povedám vám: Kto verí vo mňa, má život večný. Vaši otcovia jedávali na púšti mannu a pomreli. Toto je chlieb s neba zostupujúci, aby neumrel, kto z neho bude jesť. Ja som chlieb živý, ktorý som zostúpil s neba. Kto bude jesť z tohoto chleba, bude žiť na veky. A chlieb, ktorý ja dám, je moje telo svetú na živobytie.

Tedy sa dohadovali židia medzi sebou a riekli: „Jakože nám tento môže dať jesť svoje telo?“ Preto riekol im Ježiš: „Veru, veru povedám vám: Jestli nebudete jesť telo Syna človeka a piť jeho krv, nebudete mať v sebe života. Kto jie moje telo a pije moju

krv, má život večný, a ja ho vzkriesim v posledný deň. Lebo moje telo opravdive je pokrmom a moja krv je opravdive nápojom. Kto jie moje telo a pije moju krv, prebýva vo mne a ja v ňom. T o t o j e c h l i e b, ktorý s neba sostúpil; nie jako vaši otcovia jedávali mannu a pomreli. Kto jie tento chlieb, bude žiť na veky. Toto povedal v synagoge, keď učil v Kafarnaume.

Tedy mnohí z jeho učeníkov, keď to počuli, riekli: „Tvrdá je to reč, ktože ju môže počúvať?“ Ale Ježiš im riekol: „To vás pohoršuje? Čo, keď uvidíte vstupovať Syna človeka ta, kde bol predtým? Duch je, ktorý oživuje, telo nič neosoží; slová, ktoré som vám ja hovoril, sú duch a život. Ale sú niektorí z vás, ktorí neveria, preto som vám povedal, že nikto nemôže prísť ku mne, leda mu je dané od môjho Otca.“ Odvtedy mnohí z jeho učeníkov odišli zpiatky a viac už s ním nechodili.

Tedy riekol Ježiš ku dvanástim: „Či i vy chcete odísť?“ Odpovedal mu Šimon Peter: „Pane, ku komu pôjdeme? Ty máš slova života večného, a my sme uverili a poznali, že ty si Kristus, Syn Boží.“

Poznámky. 1. Podľa sv. Augustína hľadali ľudia Ježiša nie pre dušu, ale pre telo. Oni starali sa len o telo, preto Spasiteľ ich napomína, aby sa starali viac o dušu, než o telo. Komu pracujeme, ten nám dáva chlieb, a preto, jak si chceme zarobiť večne trvajúci chlieb, musíme pracovať Bohu, a nie svetu.

2. Pán Ježiš je opravdivý nebeský chlieb. Jako chlieb (pokrm) udržuje a rozmnožuje život, tak i Spasiteľ, ako prameň všetkého života, dáva, udržuje a rozmnožuje všetok život, a každý chlieb i manna je len jeho obrazom. Poslucháči však mysleli len na život hmotný a na jeho hmotné udržovanie.

3. Slová Ježišove o požívaní nebeského pokrmu, t. j. o požívaní (príjimaní) jeho tela, treba brať doslovné, jako to doslovné brali židia, učeníci a apoštolovia jeho. Tu nie je reč o viere v Pána Ježiša, lež o jedení jeho tela, ktoré dáva v obetu, aby ľudia večne žili. V inom prípade Spasiteľ by bol musel povedať židom: Mýlite sa, tu je reč o viere v moju osobu, a nie o skutočnom požívaní môjho tela. — Avšak Kristus nielen že ich nevyrazil z ich mienky, ale ich v nej ešte utvrdil. Inde vždy opravil mienku poslucháčov, keď ho zle pochopili, a svoje slová vyložil, jako na pr. Nikodémovi a Samaritánke. Konečne nechá odísť mnoho učeníkov, a ponecháva to i na apoštolov, či chcú veriť v doslovný význam slov jeho alebo odísť s učeníkmi.

Poučenie. Ku komu pôjdeme? Poďme so svätými apoštolmi k Pánu Ježišovi a ostaňme u neho na veky.

§ 25. Ježiš za hranicami galilejskými.

Primát Petrov.

(Mat. 15, 21—38; Mk. 7, 32—37; Mat. 16, 13—27.)

I. Žena kananejská. Tretieho roku učiteľského úradu Ježiš nešiel do Judska na slávnosť veľkonočnú, pretože ho židia hľadali na smrť, ale chodil po Galilejsku. A keď Ježiš vyšiel odtiaľ, odobral sa na strany tyrské a sidonské. A hľa, žena kananejská vyšla z tých končín, volala a riekla mu: „Smiluj sa nado mnou, Pane, Synu Davidov; moja dcérka ťažko sa trápi od diabolstva. Ktorý neodpovedal jej ani slova. Tu pristúpili jeho učeníci, prosili ho a riekli: „Prepusť ju, lebo kričí za nami.“ Ale on odpovedal a riekol: „Nie som poslaný iba k ovciam potrateným z domu Izraelovho. Ona však prišla, klaňala sa mu a riekla: „P a n e, p o m ô ž m i!“ Vtedy odpovedal Ježiš a riekol jej: „Ó ženo, veľká je tvoja viera; nech sa ti stane, jako chceš.“ A dcéra jej bola uzdravená od tej hodiny.

II. Uzdravenie hluchonemého. A opäť vyšiel z končín tyrských, a prišiel cez Sidon k moru Galilejskému prostriedkom končín desiatich miest. Tu priviedli mu hluchého a nemého, a prosili ho, aby vložil na neho ruky. I vzal ho súkromne zo zástupu, vložil mu svoje prsty do ušú, a posliniac ich dotkol sa mu jazyka, a pohliadol k nebu, vzdychol a riekol: Effeta, to jest: otvor sa! A hneď otvorily sa mu uši, a rozviazal sa mu jazyk a hovoril správne. I prikázal im, aby to nikomu nepovedali. Ale čím viacej im prikazoval, tým viac to ohlasovali a tým viacej sa divili a riekali: Všetko dobre učinil: i hluchým dal slyšať i nemým hovoriť.

III. Nasýtenie zástupu. V tých dňoch, keď zasa pristúpily k nemu veľké zástupy, a nemaly čo jesť, svolal svojich učeníkov a riekol im: „Lúto mi je zástupu, lebo už tri dni zotrývajú pri mne a nemajú čo jesť, a jestli ich rozpustím lačných domov, ustanú na ceste, keďže niektorí z nich prišli zďaleka.“ I riekli mu učeníci: „Kde teda vezmeme na púšti tol'ko chleba, aby sme nasýtili tol'ký zástup?“ I opýtal sa ich Ježiš: „Kol'ko chlebov máte?“ A oni odpovedali: „Sedem, a máľučko rybičiek. I rozkázal zástupu, aby sa uložili na zem. A vzal sedem chlebov i ryby, poďakoval, lámal a podával svojim učeníkom, aby ich predkladali zástupu. I jedli všetci a nasýtili sa; a čo zbývalo, z drobkov nabrali sedem plných košov.

A tých, ktorí požívali, bolo štyritisíc mužov okrem žien a malučkých. I rozpustil ich.

IV. Primát Petrov. Prišiel potom Ježiš do krajín Cezaree Filipovej, a opýtal sa svojich učeníkov a riekol: „Za koho mňa vydávajú ľudia?“ Oni však riekli: „Jedni za Jána Krstiteľa, iní zas za Eliáša; iní zasa za Jeremiáša alebo za jedného z prorokov.“ Vtedy riekol im Ježiš: „A vy za koho ma vydávate?“ Odpovedal Šimon Peter a riekol: „Ty si Kristus. Syn Boha živého.“ Tu odpovedal Ježiš a riekol mu: „Blahoslavený si, Šimone, synu Jonášov, lebo telo a krv (prirodzenosť ľudská, rozum ľudský) nezjavily to tebe, ale môj Otec, ktorý je na nebesách. A ja ti povedám, že ty si Peter, a na túto skalu vystavím svoju cirkev, a brány pekelné ju nepremôžu. A tebe dám kľúče od kráľovstva nebeského. A čokoľvek sviažeš na zemi, bude sviazané i na nebesách; a čokoľvek rozviažeš na zemi, bude rozviazané i na nebesách.“

A odvtedy počal Ježiš poukazovať svojim učeníkom, že treba mu ísť do Jeruzalema a mnohého trpieť od zákonníkov a od kniežat kňazských, a zabitým byť a tretieho dňa vstať z mŕtvych. Potom im riekol: „Jestli kto chce za mnou ísť, nech zaprie sám seba, a vezme svoj kríž a nasleduje ma. Lebo kto bude chcieť zachrániť svoju dušu, stratí ju; kdežto kto ztratí svoju dušu pre mňa, najde ju. Lebo čo je platné človekovi, keby celý svet získal, a na duši svojej škodu trpel? Lebo Syn človeka príde v sláve svojho Otca so svojimi anjelmi, a vtedy odplatí každému podľa jeho skutkov.“

Poznámky. 1. Kananejci boli pchania a od najstarších dôb obývali Palestínu. Tyrus, niekdy bohaté a mocné hlavné mesto Fenície, ešte i za času Kristovho pod vládou rímskou bolo veľmi významné mesto. Sidon (dnes Saida) leží asi 40 km od mesta Tyrus na úpätí Libanonu. Na pamiatku pobytu Ježišovho vo Fenícii stojí pri východnej bráne Sidona v jednej zahrade káplňka, nazvaná „La Cananea. Turci premenili ju v mešitu mohamedánsku, a nazývajú ju Zalusa, jak sa vraj tá žena kananejská volala.

2. Cezarea Filipova ležala 40 km na sever od Betsaidy v pôvabnej a úrodnej krajine na úpätí Veľkého Hermonu blízko prameňov Jordána. Predtým toto mesto volalo sa Paneas, ale vládár Filip, syn kráľa Herodesa Ukruťného, keď si ho zvolil za svoje sídlo, dal ho zväčšiť a zvelebiť nádhernými stavbami, a na oslavu cisára Tiberia dal mu meno Cezarea. Keďže však boli dve Cezaree, túto pomenovali Filipovou.

3. Kristus je grécke slovo, a po slovensky toľko znamená ako „Pomazaný.“ V Starom zákone pomazani bývali králi, kňazi a proroci, a tak meno Kristus označuje, že je kráľ, kňaz a prorok. Pomazanie, t. j. vyliatie oleja ozna-

čovalo milosť Božiu. Spasiteľ bol pomazaný, keď Duch sv. vylial na neho plnosť svojich milostí.

4. Peter je grécke slovo; aramejsky znamená: Kéfa a po slovensky: Skala. — Keď Peter vyznal božstvo Ježišovo, Ježiš mu prisľúbil, že bude mať v cirkvi prvé miesto a najvyššiu moc (primát = prvenstvo), a že mu dá kľúče kráľovstva nebeského. Kľúče znamenajú svrchovanú moc, lebo kto má kľúče, ten je pánom domu.

5. Brány pekelné sú pekelné sily, totiž zlí duchovia. Brána je najsilnejšou časťou pevnosti, a tu stojí namiesto celého hradu; teda: mocnosti pekelné so svojimi ľudskými spojencami. Títo budú hľadiť cirkev premôcť, sboriť a zničiť, ale cirkev bude stáť na skale, a tak bude silám pekelným víťazne odolávať a bude trvať až do skončenia sveta.

Poučenie. Blahoslavený človek, ktorý slovom i skutkami stále vyznáva božstvo Ježiša Krista.

Opätovne hovor v sebe slová: Čo je platné človekovi, jako to hovorieval sv. Ignác z Loyoly sv. Františkovi Xaverskému, keď tento ešte túžil po svetskej sláve.

Kristus uvádza nás do školy sv. kríža, keď nám ukladá trojaké veľké povinnosti: zaprieť seba samého, nosiť svoj kríž a verne nasledovať Krista Pána.

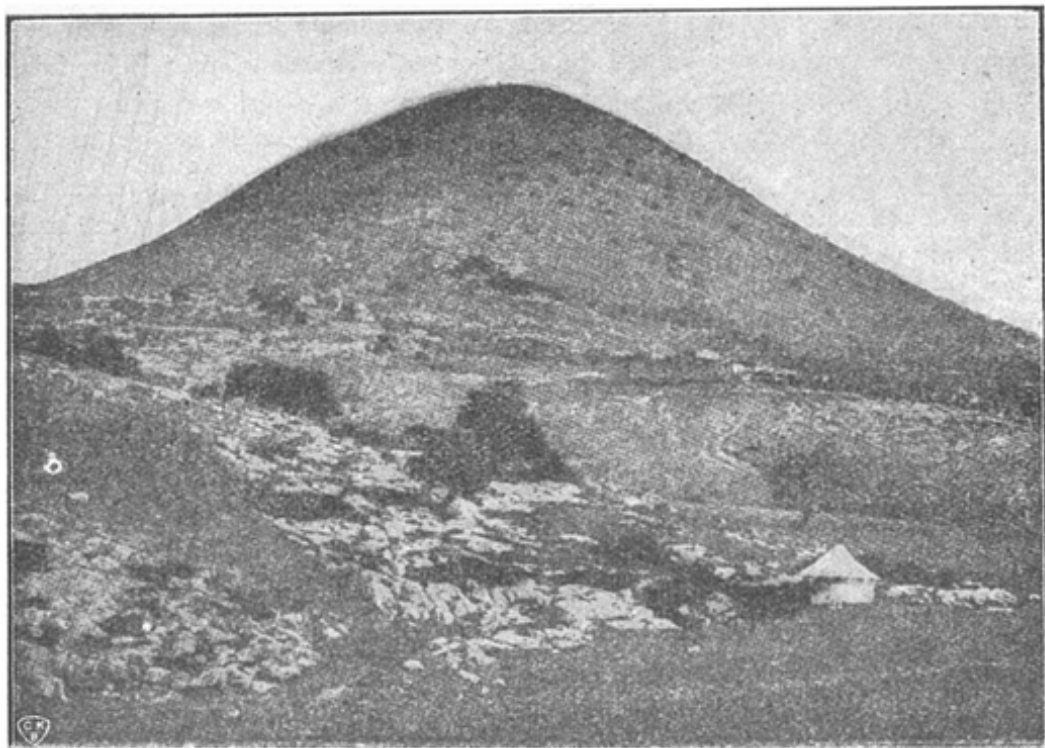
---

§ 26. Ježiš v Galilejsku. Premenenie Pána.

(Mat. 17, 1—26.)

Od Cezaree Filipovej putoval Pán Ježiš do Galilee. A po šiestich dňoch vzal Petra a Jakuba a jeho brata Jána, a viedol ich osve na vysokú horu, a premenil sa pred nimi. A zaskvela sa mu tvár ako slnko, jeho šaty však zbelely, jako sneh. A hľa, zjavili sa im Mojžiš a Eliáš, a shovárali sa s ním. Tu prehovoril Peter a riekol Ježišovi: „Pane, dobre je nám tu byť, ak chceš, spravíme tu tri stánky: Tebe jeden, Mojžišovi jeden a Eliášovi jeden. Kým ešte hovoril, hľa, svetlý oblak zatienil ich; a hľa, hlas z oblaku riekol: „Toto je môj milovaný Syn, v ktorom mám svoje zaľúbenie; jeho poslúchajte.“ Keď to učeníci počuli, padli na svoju tvár a veľmi sa báli. I pristúpil Ježiš a dotkol sa ich a riekol im: „Vstaňte a nebojte sa!“ A keď pozdvihli svoje oči, nevideli nikoho, iba samého Ježiša. A keď zostupovali s hory, prikázal im Ježiš a riekol: Nikomu nepovedzte o videní, kým Syn človeka nevstane z mŕtvych.

A keď prišiel Ježiš k zástupu, pristúpil k nemu človek, padol pred ním na kolena a riekol: „Pane, smiluj sa nad mojím synom, lebo je námesačný a ťažko trpí; lebo často padá do

Hora Tábor.

ohňa a zhusta do vody. Priniesol som ho tvojim učeníkom, avšak nemohli ho uzdraviť.“ Tu odpovedal Ježiš a riekol: „Ó, pokolenie neverné a prevrátené, dokiaľ mám byť s vami? Dokiaľ vás mám trpieť? Prineste ho sem ku mne.“ I priviedli ho k Ježišovi. Tu pýtal sa jeho otca: „Jak dávno je tomu, čo sa mu to prihodilo?“ A on riekol: „Od detinstva.“ A Ježiš mu riekol: „Ak môžeš veriť, všetko je možné veriacemu. A hneď zvolal otec chlapcov a so slzami riekol: „Verím, Pane, spomôž mojej nevere!“ I ohriakol ho Ježiš a vyšlo z neho diabolstvo, a chlapec bol uzdravený od tej hodiny. Vtedy pristúpili učenici tajne k Ježišovi a riekli: „Prečo sme ho my nemohli vyhnat?“ Riekol im Ježiš: „Pre svoju neveru, lebo veru povedám vám: Jestliže budete mať vieru, jako horčičné zrno, keď povieť tejto hore: prejdi odtiaľto tam: a prejde, a nič vám nebude nemožným.“

A keď prišli do Kafarnauma, pristúpili tí, ktorí vybrali poplátk, k Petrovi a riekli mu: „Či váš učiteľ neplatí chrámového?“ Riekol: „Platí.“ A keď vstúpil do domu, predchytil ho Ježiš

v reči: „Čo sa ti zdá, Šimone? Kráľovia zemskí od koho berú poplatok alebo daň? Od svojich detí a či od cudzích?“ A on riekol: „Od cudzích.“ I povedal mu Ježiš: „Teda dietky sú slobodné. Aby sme ich však nepohoršili, id' k moru a hod' udicu; a tú rybu, ktorá najprv vyjde, vezmi, otvor jej ústa a najdeš peniaz; ten vezmi, a daj za mňa i za seba.“

Poznámky. 1. Pismo sv. neudáva meno tej hory, na ktorej sa Pán Ježiš prepodobnil, ale dl'a najstaršieho podania bola to h o r a T á b o r, 10 km východne od Nazaretu. Vypína sa velebne z roviny do výše 823 m nad hladinou jazera Genezaretského a opanuje celý kraj.

2. Jako prv pri nastúpení verejného úradu, tak teraz pri nastúpení umučenia Boh vydáva svedectvo o P. Ježišovi, a to pred jeho troma najvýtečnejšími apoštolmi. Ukázal sa im, nie jaký bol v ľudskej podobe, ale jaký bude vo svojej kráľovskej sláve. — Sv. Peter, celý uveličený od radosti, zabudol na seba, keď len tri stánky chcel spraviť. — Pri premenení Pána zjavil sa Mojžiš jakožto prostredkovateľ Starého zákona a Eliáš, hlava prorokov, aby dosvedčili apoštolom, že v Pánu Ježišovi vyplnený je zákon i proroci.

3. Podľa zákona Mojžišovho každý muž izraelský od 20. roku bol povinný platiť daň chrámovú (dvojdrachmu = asi 1 kor. 80 haš.), ktorá bola určená na potreby chrámu jeruzalemského. Ale jako deti kráľove neplatia dane, tak ani Syn Boží nemal platiť chrámového, ktoré sa vlastne Bohu platilo. — Statér bol grécky peniaz, ktorý platil dve dvojdrachmy; teda práve toľko, koľko sa malo platiť za dve osoby. Týmto zázrakom chcel P. Ježiš ešte lepšie presvedčiť Petra o svojom božstve, a zaplatil daň len za neho, aby naznačil skutkom jeho prednosť.

Poučenie. Slová sv. Petra: Pane, dobre je nám tu byť, najradostnejšie môžeme povedať v chráme Božom pred prevelebnou sviatostou Oltárnou. „Blahoslavený človek, ktorý ma slyší, a ktorý bdie u mojich dvier každodenne, a strežie na prahu mojich dvier.“ (Prís. 8, 34.)

§ 27. Ježišova reč v Kafarnaume.

(Mat. 18, 1—35.)

V tú hodinu, keď Ježiš zaplatil chrámové za seba i za Petra, pristúpili k nemu učeníci a riekli: „Kto asi je väčším v kráľovstve nebeskom?“ Tu z a v o l a l J e ž i š m a ľ u č k é h o, postavil ho uprostred nich a riekol: Veru, povedám vám, ak sa neobrátite a nebudete ako maľučkí, nevojdete do kráľovstva nebeského. Ktoľvek teda uponíži sa, jako tento maľučký, ten je väčším v kráľovstve nebeskom. A kto prijme jedného takého maľučkého v mojom mene, mňa prijíma. Kto však pohorší jedného z týchto maľuč-

kých, ktorí vo mňa veria, lepšie by mu bolo, keby sa mu mlynský kameň zavesil na krk, a tak bol pohrúžený do hlbiny morskej. Beda svetu pre pohoršenia! Musí to síce byť, aby pohoršenia prišli; avšak beda tomu človeku, skrze ktorého pohoršenie prichádza. Hľad'te, aby ste nezapovrhli jedného z týchto maľučkých, lebo povedám vám, že ich anjeli v nebesách vždycky vidia tvár môjho Otca, ktorý je v nebesách.

Syn človeka prišiel spasiť, čo zahynulo. Čo sa vám zdá? Keď niekto bude mať sto oviec a zablúdi jedna z nich, či nenechá deväťdesiatdeväť v horách a nepôjde hľadať tú, ktorá zablúdila? A keď sa mu podarí, že ju najde, veru povedám vám, že sa raduje nad ňou viac, nežli nad deväťdesiatimi, ktoré nezablúdily.

Jestli sa prehreší proti tebe tvoj brat, id' a pokarhaj ho medzi sebou a ním samým. Ak ťa poslúchne, získal si svojho brata. Jestli ťa však neposlúchne, priber si ešte jedného alebo dvoch, aby v ústach dvoch alebo troch svedkov obstálo každé slovo. Jestli ich neposlúchne, povedz cirkvi; a keď ani cirkev neposlúchne: maj ho ako pohan a mýtnik.

Vtedy pristúpil k nemu Peter a riekol: „Pane, koľkokrát zhreší môj brat proti mne, a mám mu odpustiť až po sedemkrát?“ Riekol mu Ježiš: „Nepovedám ti po sedemkrát, lež po sedemdesiat-sedemkrát. Preto podobá sa kráľovstvo nebeské človeku kráľovi, ktorý chcel počet klášt' so svojimi sluhami. A keď počal klášt' počet, priviedli mu jedného, ktorý mu bol dlžen desaťtisíc hrivien. A keď nemal odkiaľ zaplatiť; kázal ho jeho pán predať, i jeho ženu i dietky i všetko, čo mal, a zaplatiť. Ale ten sluha padol pred ním, prosil ho a riekol: Poshovej mi, a všetko ti zaplatím. Tu pán sľutoval sa nad týmto sluhom, prepustil ho, a dlh mu odpustil. Avšak keď ten sluha vyšiel, našiel jedného zo svojich spolusluhov, ktorý mu bol dlžen sto desiatnikov. I chytil a hrdúsil ho a riekol: Zaplať, čo si dlžen! Tu padol jeho spolusluha pred ním, prosil ho a riekol: Poshovej mi, a všetko ti zaplatím. Ale ten nechcel, lež odišiel a hodil ho do žalára, dokiaľ nezaplatí dlh. Ale keď jeho spolusluhovia videli, čo sa stalo, veľmi sa zarmútili a prišli a rozpovedali svojmu pánovi všetko, čo sa stalo. Vtedy zavolať ho jeho pán a povedal mu: Sluho ničomný, všetok dlh som ti odpustil, pretože si ma prosil: či si sa teda i ty nemal smilovať nad svojím spolusluhom, ako i ja smiloval som sa nad tebou? A jeho pán, rozhnevaný, vydal ho mučiteľom, dokiaľ by ne-

zaplatil celý dlh. Tak i Otec môj nebeský vykoná vám, jestli neodpustíte každý svojmu bratovi zo svojich sŕdc.

Poznámky. 1. Apoštolovia si predstavovali kráľovstvo Kristovo jako ríšu svetskú. V tej chceli zaujímať vysoké postavenie, preto sa obávali o prednosť. Ale Kristus ich poučil, že v kráľovstve Messiašovom najväčší bude ten, kto sa uponíži jako maľučké deti.

2. Hrivna (talent) znamená vlastne tolko, jako funt. Ľudia z počiatku nemali peňazi, ale zlato a striebro vážili na funty. Ale i tieto funty neboly u všetkých národov rovné; najbežnejšie byly: hrivna attická a sýrska. Hrivna attická platila na naše peniaze asi 6240 korún, sýrska len asi 1200 korún. Tu je reč akiste o hrivnách attických, tak že by dlh toho sluha obnášal asi 62,400.000 korún: je to teda velikánsky obnos, ktorý chudobný sluha nikdy nemôže zaplatiť. — Toto podobenstvo predstavuje nám veľké dlhy našich hriechov, ktoré ani my nikdy nevieme zaplatiť, t. j. za svoje hriechy zadosť učiť Bchu. — Desiatnik platil asi 80 halierov, sto desiatnikov asi 80 korún. Jak nepatrná urážka, ktorú musíme znášať od ľudí.

3. Podľa starodávneho práva veriteľ svojho dlžníka, keď tento nemohol platiť, smel dať, zavrieť, alebo i predať za otroka, a to i so ženou i s deťmi i s celým jeho majetkom.

Poučenie. Dve vlastnosti sú, ktorými sa stávame učeníkmi Kristovými: to je pokora, ktorú postavil Pán Ježiš namiesto pýchy svetskej, a milosrdenstvo, ktoré utlačuje v nás nenávisť a pomstychtivosť proti nepriateľovi.

§ 28. Ježiš ubiera sa do Jeruzalema.

Milosrdný Samaritán.

(Ján 7, 1—9; Lk. 10, 1—42.)

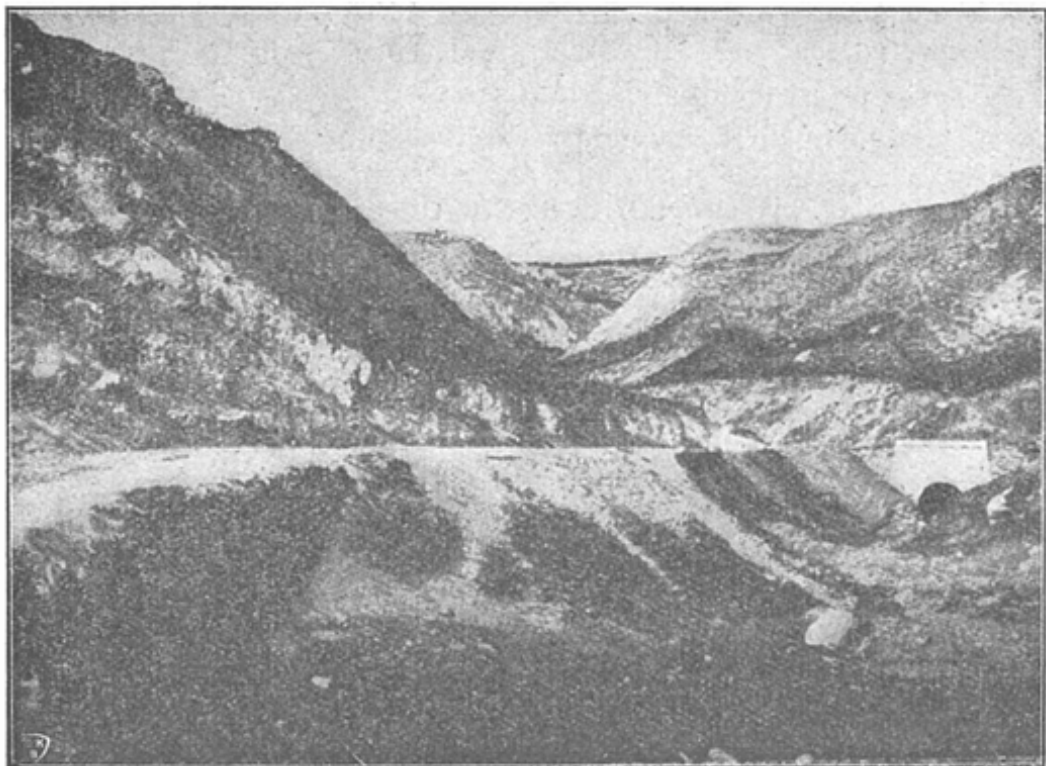
I. Ježiš a jeho učeníci. Bol blízko židovský sviatok šiatrový. Tu riekli Ježišovi jeho bratia: „Prejdi odtiaľto a id' do Judska, aby aj tvoji učeníci videli tvoje skutky, ktoré konáš.“ Tedy riekol im Ježiš: „Môj čas ešte neprišiel, ale váš čas je vždy hotový. Svet nemôže nenávidieť vás; ale mňa nevávidí, lebo ja vydávam svedectvo o ňom, že jeho skutky sú zlé. Vy si chodte ta hore na tento sviatočný deň; ale ja nejdem hore hneď teraz, lebo môj čas sa ešte nenaplnil.“

(~~Keď to riekol~~) Ježiš, (~~on sám~~) ostal ešte v Galilejsku, a vtedy vyvolil si k dvanástim apoštolom i 72 učeníkov, a poslal ich po dvoch pred svojou tvárou do každého mesta a mestečka, kde mal sám prísť. A riekol im: „Žatva je síce veľká, ale robotní-

kov málo. Proste teda Pána žatvy, aby poslal robotníkov do svojej žatvy.“ Potom im dal podobné naučenie a napomenutie jako prv apoštolom, a nakoniec im povedal: „Kto vás pečúva, mňa počúva, a kto vami pohŕda, mnou pohŕda, a kto mnou pohŕda, pohŕda tým, ktorý mňa poslal.“

II. Milosrdný Samaritán. A hľa, keď išiel Ježiš cestou do Jeruzalema na sviatočný deň, pristúpil k nemu zo zástupu jakýsi z n a l e c z á k o n a, a pokúšajúc ho riekol: „Učiteľu, čo mám činiť, aby som dosiahol život večný?“ On však mu riekol: „Čo je písané v zákone? Jako tam čítaš?“ A on odpovedal a riekol: „Milovať budeš Pána Boha svojho z celého srdca svojho, a z celej duše svojej, a zo všetkej sily svojej, a zo všetkej mysli svojej, a bližného svojho, jako seba samého.“ I riekol mu Ježiš: „Dobre si povedal: to čiň, a budeš žiť.“ Ale ten chcel ospravedlniť seba a riekol Ježišovi: „A kto je môj bližný?“

To Ježiš pochytil a riekol: „Akýsi človek zostupoval z Jeruzalema do Jericha a upadol medzi lotrov, ktorí ho i olúpili,

Cesta z Jeruzalema do Jericha.

a keď ho pokryli ranami, odišli a nechali ho polomŕtveho. I prihodilo sa, že ktorýsi kňaz zostupoval tou istou cestou, a keď ho

videl, prešiel. Podobne i levít, keď bol pri mieste a videl ho, prešiel. Ale istý Samaritán cestujúci prišiel k nemu, a keď ho videl, milosrdenstvom bol pohnutý. I pristúpil k nemu, obviazal jeho rany, nalial na ne oleja a vína a vyložil ho na svoje dobytča, zaviedol do hospody a postaral sa o neho. A druhého dňa vyňal dva desiatniky, dal ich hospodskému a riekol: „Maj o neho starosť, a čokoľvek viac vynaložíš, keď pôjdem nazpät, ja ti to nahradím. Kto z týchto troch zdá sa byť bližným tomu, ktorý upadol medzi lotrov?“ A on riekol: „Ten, ktorý mu preukázal milosrdenstvo.“ I riekol mu Ježiš: „Id', i ty čiň podobne!“

III. Maria a Marta. A stalo sa, keď išli, že vošiel do istého mestačka, a jakási žena, menom *Marta*, prijala ho do svojho domu. A tá mala sestru, menom *Mariu*, ktorá i sedela u nôh Pánových a počúvala jeho reč. Ale Marta zamestnávala sa hojnou obsluhou; ktorá postála a riekla: „Pane, nedbáš na to, že moja sestra nechala ma samu posluhovať? Povedz jej, aby mi pomáhala.“ A Ježiš odpovedal a riekol jej: „Marto, Marto, starostlivá si a trúdiš sa pre mnohé veci, ale jedno je potrebné. Maria najlepšiu čiastku si vyvolila, ktorá jej nebude odňatá.“

Poznámky. 1. Pán Ježiš ustanovil 72 učeníkov práve tak, jako predtým 12 apoštolov, lenže s menšou mocou a hodnosťou. Nástupníci apoštolov v moci a hodnosti sú biskupi, nástupníci učeníkov sú kňazi. Účel ich poslania bol: pripraviť ľudí na príchod Spasiteľa, ktorý prichádzal za nimi. Po dvoch ich poslal pre vzájomnú pomoc a ku vzájomnému potešeniu a povzbudeniu. — Úloha, ktorú Spasiteľ učeníkom svojim dal, bola veľmi dôležitá a ťažká. Preto hovorí sv. Augustín: „Kazateľ sv. evanjelia zaslúži, aby ho poslucháči živili. Tým však sa mu dokonale neodmenia, lebo on im dáva zlato, a oni jemu seno.“

2. Zákonníci hádali sa vtedy o tej otázke, kto je ich bližný. Oni mysleli, že len príslušník vyvoleného národa je ich bližný, a prívrženci ostatných pohanských národov sú im cudzinci, ktorých slobodno nenávidieť (zvlášť nenávideli Samaritánov). Ale Spasiteľ poučil zákonníka, že každý človek (schválne neudáva, či to bol žid alebo pohan) je našim bližným, ktorému v čas potreby a núdze máme prispieť na pomoc.

3. Kňaz a levita, keď vykonali služby božie, išli z Jeruzalema do Jericha, lebo to bolo kňazské mesto. Levíti, tak zvaní po svojom praotcovi Levim, boli služebníckmi a pomocníkmi kňazov pri službách Božích.

4. Cesta od Jeruzalema do Jericha trvá 6—7 hodín a vedie medzi skalami, priepastami a holými kopcami. V jaskyniach a roklinách číhali na počestných lúpežníci a mnohých tam ubili. Táto cesta ešte i dnes je ohrozovaná tamojšími lúpežníkmi (beduíni = kočovný arabský kmen). Celé okolie Jericha, niekedy raj Palestíny, je dnes holá pustatina, a okrem jedinej hospody není tam až do Betánie podnes ľudského obydľia.

5. M e s t e č k o, do ktorého vošiel Ježiš, volalo sa B e t á n i a a ležalo asi hodinu cesty od Jeruzalema. Tam býval Lazar, priateľ Ježišov, a jeho sestry Maria a Marta. Spasiteľ, ustatý od cesty, častejšie si odpočinul u tejto nábožnej rodiny, kde ho vždy s milou pohostinnosťou prijali. — Maria však, o ktorej sv. evanjelium rozpráva jako o osobe veľmi dokonalej, nemá sa stotožňovať s Mariou Magdalenou, ktorá pochádzala z Galilejska z mesta Magdaly.

6. Spasiteľ nekarhá pilnosť a pohostinnosť Martinu, ale prílišnú starostlivosť a pohrúženosť, s ktorou svoju prácu konala, tak že pritom celkom zanedbávala počúvať slovo Božie. — Marta nám predstavuje život činný vo svete, Maria však život rozjímavý, duchovný, ktorý sa obyčajne v kláštorech vedie. Tamten je dobrý, tento je lepší, ale človek má si ten vyvoliť, ku ktorému ho Boh povoláva.

Poučenie. Pán Ježiš aj dnes posielal pred sebou učeníkov, t. j. kňazov a misionárov, a prichádza sám s milosťou svojou, a volí si pribytky v duši našej. Dbajte na to, aby ste boli hodní tohoto prichodu!

Bud' i ty milosrdný Samaritán, a učíš každému milosrdenstvo.

Keďže podľa slov Kristových jedno je potrebné, človek má mať len jednu starosť: aby totiž spasil dušu svoju.

§ 29. Ježiš v Jeruzaleme o sviatkoch šiatrových.

(Ján 7, 10—53; 8, 1—59.)

Keď Ježišovi učeníci odišli do Jeruzalema, vtedy i sám išiel hore na sviatočný deň; nie však zjavne, ale jakoby úkrytkom. Hľadali ho teda židia na sviatočný deň a hovorili: „Kde je ten?“ A bolo mnoho vravy o ňom v zástupe, lebo jedni hovorili, že je dobrý; iní zas hovorili: Nie, ale svádza zástupy. Ale nikto nehovoril o ňom verejne zo strachu pred židmi. A až o polovici sviatkov išiel Ježiš do chrámu a učil, a mnohí uverili v neho.

Ježiš potom odišiel na horu Olivovú. A o svitaní zasa prišiel do chrámu a všetok ľud prichádzal k nemu; i sadol si a učil ich. Tu zákonníci a farizeji priviedli ženu cudzoložnú, a postavili ju na prostred a riekli mu: „Učiteľu, Mojžiš nám v zákone rozkázal takéto ukamenovať. Čo teda povieš ty?“ A toto mu povedali na pokušenie, aby ho mohli obžalovať. Ale Ježiš sklonil sa dolu a písal prstom na zemi. No keď neprestávali vypytovať sa ho, pozdvihol sa a riekol im: „Kto z vás je bez hriechu, nech prvý hodi na ňu kameňom. A znova sa sklonil a písal na zemi. Keď to počuli, vychádzali jeden po druhom, počnúc od starších, a Ježiš zostal sám a žena, ktorá stála v prostriedku. Tu Ježiš pozdvihol sa a riekol jej: „Ženo, kde sú tí, ktorí ťa obžalovali? Nikto ťa neodsúdil?“ Ktorá riekla: „Nikto, Pane.“ I riekol Ježiš: „Ani ja ťa neodsúdim. Id', a už viac nehreš!“

Tedy Ježiš znova hovoril k farizejom a riekol: „Ja som svetlo sveta. Kto nasleduje mňa, nechodí po tme, lež bude mať svetlo života.“ (I riekli mu farizeji: „Ty vydávaš svedectvo sám o sebe, svedectvo tvoje nie je pravdivé.“ Ježiš odpovedal a riekol im: „Ja som, ktorý vydáva svedectvo sám o sebe, ale svedectvo vydáva o mne i Otec, ktorý ma poslal.“ Tedy riekli mu: „Kde je tvoj otec?“ Ježiš odpovedal: „Ani mňa nepoznáte, ani môjho Otca; keby ste mňa znali, znali by ste snád' i môjho Otca.“ I riekli mu: „Kto si ty? Riekol im Ježiš: „Počiatok, ktorý aj hovorím vám. Jestli vytrváte pri mojej reči, budete opravdu mojimi učeníkmi, a poznáte pravdu a pravda vás vyslobodí.“ Odpovedali mu: „Semenó Abrahámovo sme a nikdy nikomu sme neslúžili; jakože ty hovoríš: Budete slobodní.“ Odpovedal im Ježiš: „Veru, veru, povedám vám, že každý, kto pácha hriech, je sluhom hriechu. Ale sluha nezostáva v dome na veky, kdežto syn zostáva na veky. Keď teda Syn vás vyslobodí, budete opravdu slobodní. Ale keď ja hovorím pravdu, neveríte mi!“

Židia neporozumeli jeho reči, a preto im povedal: „Kto z vás obviní ma z hriechu? Keď vám hovorím pravdu, prečože mi neveríte? Kto je z Boha, počúva slová Božie; vy preto nepočúvate, lebo nie ste z Boha.“ (Tu odpovedali židia a riekli mu: „Či my nehovoríme dobre, že si ty Samaritán a máš diabolstvo?“ Ježiš odpovedal: „Ja nemám diabolstva, ale ctím Otca svojho, a vy ste ma zneuctili. No, ja nehľadám vlastnej slávy; jesto, kto hľadá, a bude súdiť. Veru, veru, povedám vám: Jestli kto zachová moju reč, neuvidí smrti na veky.“ Tu riekli židia: „Teraz sme poznali, že máš diabolstvo. Abrahám umrel i proroci, a ty hovoríš: Jestli kto zachová moju reč, neokúsi smrti na veky. Či si ty väčší, nežli náš otec Abrahám, ktorý umrel? I proroci pomreli. Kým činíš sám seba?“ Ježiš odpovedal: „Abrahám, váš otec, zaplesal, že uvidí môj deň: i videl a zaradoval sa.“ Tu riekli mu židia: „Päťdesiat rokov ešte nemáš, a Abraháma si videl?“ Riekol im Ježiš: „Veru, veru, povedám vám: Ja som prv, nežli bol Abrahám.“ Tedy dvíhali kamene, a hádzali na neho; ale Ježiš sa kryl a vyšiel z chrámu.)

Poznámky. 1. Slávnosť, či sviatok stánkový (šiatrový) ročne sa odbýval za 7 dní, od 15.—23. dňa v mesiaci Tišri (v októbri). Ustanovený bol na pamiatku toho, že židia bývali v stánkoch, čili pod šiatrami na púšti, a kládly sa obety na podakovanie za prevedenú žatvu. V ôsmy deň, ktorý ku sviatku sa pojił ako zvláštna slávnosť, obetovaly sa krvavé obety za hriechy. Posledný deň sviatku bol najslávnejší; vtedy kňaz načieral vodu z prameňa Siloe a liaľ ju

na oltár na znak radosti, pri čom sa spievala pieseň Izaiášova: „Načierat budete s radostou zo žriediel Spasiteľových. (12, 5.)

2. Pán Ježiš vci svojej reči vydával sa za Syna Božieho, a hovoril o sebe, že je svetlom sveta; t. j. prameňom nadprirodzeného života, jako je prirodzené svetlo prameňom viditeľného sveta. Ale židia neverili v jeho božstvo, a neuznali jeho učenie za božské, pretože boli natolko zkazení hmotárstvom, že Ježiša ani len počúvať nemohli.

3. Židia nenávideli Pána Ježiša, a z nenávisti dvíhali na neho kamene, ktoré boly tam navožené, keďže vtedy ešte dostavovali chrám. Táto časť sv. evanjelia, jak chceli židia Spasiteľa usmrtiť, číta sa v piatu nedeľu pôstnu („Smrtná nedeľa“). Na pamiatku, že Ježiš sa skryl, je od tej nedele až do Veľkého piatku križ oltárny zahalený fialovým rúškom.

Poučenie. Podľa slov Kristových kto je z Boha, totiž kto je úprimne oddaný Bohu, pozná, že Kristus je Syn Boží a že kresťanské učenie je božské.

Pamätujme si slová Pána Ježiša a nezabúdajme na ne nikdy: „Ja som svetlo sveta. Kto nasleduje mňa, nechodí po tme.“ (Ján 8, 12.)

§ 30. Uzdravenie slepého od narodenia.

(Ján 9, 1—41.)

Keď Ježiš išiel pomimo brány chrámovej, uzrel človeka, slepého od narodenia. A jeho učeníci spýtali sa ho: „Učiteľu, kto zhrešil, tento a či jeho rodičia, že sa narodil slepý?“ Ježiš odpovedal: „Ani tento nezahrešil, ani jeho rodičia, ale aby sa zjavily na ňom skutky Božie.“ A keď toto povedal, spravil za sliny blato, i pomazal mu oči blatom, a riekol mu: „Id', umy sa v rybníku Siloe.“ Odišiel teda a umyl sa, i prišiel vidiaci.

Súsedia teda a tí, ktorí ho prv vídali, že bol žobrákom, hovorili: „Či je to nie ten, ktorý sedával a žobral?“ Jedni hovorili: Áno, on je to; iní zasa: Na žiaden pád, ale je mu podobný. On však povedal: „Ja som to.“ Tedy mu riekli: „Jakože sa ti otvorily oči?“ Odpovedal: „Ten človek, ktorý sa menuje Ježiš, spravil blato a pomazal mi oči, a riekol mi: Id' na rybník Siloe a umy sa. A išiel som, umyl som sa a vidím.“ A riekli mu: „Kdeže je ten?“ Riekol: „Neviem.“

Priviedli toho, ktorý býval slepý, k f a r i z e j o m. A ono bola sobota, keď Ježiš urobil blato a otvoril mu oči. Znova sa ho teda pýtali farizeji, jakým činom prehliadol. A on im povedal: „Položil mi blato na oči a umyl som sa, a vidím.“ Tu hovorili niektorí z

farizejov: „Tento človek, ktorý nezachováva soboty, nie je od Boha.“ Druhí zasa povedali: „Jako môže hriešny človek robiť takéto divy?“ I povstala roztržka medzi nimi. Riekli teda opäť slepému: „Čo ty hovoríš o ňom, pretože ti otvoril oči?“ A on riekol: „Je prorok.“

I neverili židia o ňom, že bol slepý a že prehliadol, až povolali rodičov toho, ktorý prehliadol, a opýtali sa ich a riekli: „Tento je váš syn, o ktorom vy hovoríte, že sa narodil slepý? Jakože teda teraz vidí?“ Odpovedali im jeho rodičia a riekli: „Vieme, že tento je náš syn a že sa narodil slepý, ale jakým činom teraz vidí, nevieme; alebo kto mu otvoril oči, my nevieme. Jeho sa opýtajte, je dospelý, nech sám hovorí za seba.“

Zavolali teda znova toho človeka, ktorý býval slepý, a riekli mu: Vzdaj chválu Bohu! My vieme, že ten človek je hriešnik. Ale on im riekol: „Či je hriešnik, neviem; to jedno viem, že som bol slepý a teraz vidím.“ Tedy mu riekli: „Čo ti urobil? Ako ti otvoril oči?“ Odpovedal im: „Už som vám povedal, a počuli ste; načo chcete znova počuť? Či snáď i vy chcete byť jeho učeníkmi?“ I zlorečili mu a riekli: „Ty si buď jeho učeníkom, my sme učeníci Mojžišovi. My vieme, že Mojžišovi hovoril Boh, ale o tomto nevieme, odkiaľ je. Odpovedal ten človek a riekol im: „Veď je to podivné, že vy neviete, odkiaľ je, a otvoril mi oči. A predsa vieme, že Boh hriešnikov nepočuje; ale toho vyslyší, kto mu slúži a plní jeho vôľu. Od veku nebolo slýchať, že by kto bol otvoril oči slepému od narodenia. Keby tento nebol od Boha, nič by nemohol spraviť.“ Odpovedali a riekli mu: „Všetok si sa v hriechoch narodil, a ty nás budeš učiť?“ I vyhodili ho von.

Počul Ježiš, že ho vyhodili von, a keď ho našiel, riekol mu: „Veríš ty Syna Božieho?“ On odpovedal a riekol: „Kto je to, Pane, aby som uveril v neho?“ Tu riekol mu Ježiš: Však si ho videl, a ten, čo s tebou hovorí, to je on.“ Odpovedal človek a riekol: „Verím, Pane. A padol na zem a klaňal sa mu.“

Poznámky. 1. Siloe je 16 m dlhá a 5 m široká kotlina na úpätí vrchu Siona v údolí Cedron. Tento rybník dostával vodu cez jeden vymurovaný kanál, ktorý bol spojený skrze skalný tunel s iným prameňom.

2. Slepý od narodenia obdržal od Spasiteľa dvojaký zázrak: telesný a duchovný, aby sa ukázal súd Boží, že poníženi a neučení ľudia poznali tajomstvá Božie, kdežto učení farizeji ich neprijali a neuznali.

3. R o b i t b l a t o, zdalo sa farizejom, že je to narušenie soboty. Tým však dokázal Kristus Pán, že jako Syn Boží je pánom soboty.

4. Rodičia slepého odpovedali nepriamo, pretože sa báli židov. Lebo títo sa už boli sriekli, že vyobcujú zo synagogy každého, kto uzná Ježiša za Krista (Messiáša).

Poučenie. Moc božská Pána Ježiša upevňuje nás vo viere, ale aj potešuje v každodennom živote, lebo nič nie je nemožné u Boha. Padnime i my na kolená a volajme: „Verím, Pane!“

§ 31. Ježiš chodí po Judei.

(Ján 10, 1—16; Luk. 11, 1—13; 12, 1—21; 13, 3—9.)

I. Ježiš dobrý pastier. Keď Ježiš počul, že vysoká rada vyobcovala slepého zo synagogy, povedal podobienstvo o dobrom pastierovi a o nájomníkovi. Ježiš teda riekol im: „Ja som dobrý pastier. Dobrý pastier dáva svoj život za svoje ovce. Ale nájomník a ten, kto nie je pastierom, komu ovce nie sú jeho vlastné, keď vidí prichádzať vlka, opúšťa ovce a uteká, a vlk chytá a rozháňa ovce. Ale nájomník uteká preto, že je nájomníkom a nezáleží mu na ovciach. Ja som dobrý pastier a poznám svoje, a moje poznajú mňa. Jako mňa zná Otec, i ja znám Otca, a život svoj položím za svoje ovce. Mám aj iné ovce, ktoré nie sú z tejto ovčiarnie; i tie mám priviesť, a budú počúvať môj hlas; a bude jedna ovčiareň a jeden pastier.“

II. Modlitba Pána. I stalo sa, keď sa na istom mieste modlil, ako prestal, riekol k nemu ktorýsi z jeho učeníkov: „Pane, nauč nás modliť sa jako i Ján naučil svojich učeníkov.“ A on riekol im: Vy sa teda takto budete modlievať: Otče náš, ktorý si na nebesách, posväť sa meno tvoje. Príď kráľovstvo tvoje. Bud' vôľa tvoja, jako na nebi, tak i na zemi. Chlieb náš vzdajší daj nám dnes. A odpusť nám naše viny, jako i my odpúšťame našim vinníkom. A neuvod' nás v pokušenie. Ale zbav nás od zlého.

III. Podobenstvo o priateľovi. Potom povedal im toto podobienstvo: „Kto z vás bude mať priateľa, a pôjde k nemu o polnoci a povie mu: Priateľu, požičaj mi tri chleby; lebo môj priateľ prišiel ku mne z cesty a nemám mu čo predložiť. A ten by odpovedal zvnútra a riekol: Nebud' mi na ťarchu; dvere sú už zatvorené a moje dietky sú už so mnou v ložnici; nemôžem vstať a dať ti. A jestli ten ďalej bude klopať, povedám vám, že keď i nevstane a nedá mu preto, že mu je priateľom, však predsa pre jeho neod-

bytnosť vstane a dá mu, koľko potrebuje. I j a p o v e d á m v á m: Pýtajte si, a dá sa vám; hľadajte a najdete; klopaťte, a otvorí sa vám. Lebo každý, kto si pýta, dostane, a kto hľadá, najde, a klopaúcemu otvorí sa. A keď kto z vás pýta si od otca chleba, či mu dá kameň? Alebo rybu, či miesto ryby dá mu hada? Alebo keď si bude pýtať vajce, či mu podá šťúra? Keď teda vy, hoci ste zlí, viete dobré rady dávať svojim deťom: čím viac Otec váš nebeský dá dobrého ducha tým, ktorí ho prosia.“

Keď však mnohé zástupy stály okolo, tak že jeden na druhého stúpал, počal hovoriť s v o j i m u č e n í k o m: „Varujte sa kvasu farizejského, ktorý je pokrytstvom. Lebo nič nie je zahaleného, čo by sa neodhalilo; ani skrytého, čo by sa neprezvedelo. Ponevác čo ste povedali vo tme, povie sa vo svetle; a čo ste do ucha hovorili v izbách, ohlasovať sa bude na strechách.“ I riekol mu k t o s i z o z á s t u p u: „Učiteľu, povedz môjmu bratovi, aby sa podelil so mnou s dedictvom.“ On však mu riekol: „Človeče, kto ma ustanovil za sudcu alebo za deliteľa medzi vami?“ I riekol im: „Dajte pozor a varujte sa všetkého lakomstva, lebo nie v oplývaní tými vecmi, ktorými kto vládne, záleží jeho život.“

IV. O bohatom človekovi. I povedal im podobenstvo a riekol: „I s t é m u b o h a t é m u č l o v e k o v i prinieslo pole hojnú úrodu; i premýšľal u seba a riekol: Čo mám urobiť? Lebo nemám si kde shromaždiť úrodu. I riekol: Toto spravím: Svalím svoje stodoly a vystavím si väčšie, a ta shromaždím všetko, čo sa mi urodilo, i svoje statky. A poviem svojej duši: Dušo, máš mnoho zbožia, uloženého na premnohé roky; odpočiň si, jedz, pi a hoduj! Tu riekol Boh: Blázne, tejto noci požiadajú tvoju dušu od teba: a čo si nachystal, čieže bude? Tak pochodí, kto si shromažďuje poklady a nie je bohatý u Boha.“

V. O fíkovom strome. A poviedal im toto podobenstvo: „K t o s i m a l f í k o v ý s t r o m zasadený vo svojej vinici, a prišiel hľadať ovocie na ňom, a nenašiel. Riekol teda vincúrovi: Hľa tri roky sú, čo chodím hľadať ovocie na tomto fíku, a nenachádzam: teda vykop ho; načo zaujíma zem? Ten však odpovedal a riekol mu: Pane, ponechaj ho i tento rok, až ho okopem a pohnojím; asnád' ponesie ovocie, ale jestli nie, potom ho vykop. Tak i vy, jestli nebudete činiť pokanie, všetci podobne zahyniete.“

Poznámky. 1. Dobrý pastier je sám Ježiš Kristus, a ovčiarenň je Cirkev jeho. Dvere sú vlastne viera v Pána Ježiša, a kto ich otvára, to je duch

Boží, ktorý nás vedie do stáda. Tento pastier má aj iné ovce, ktoré nie sú z tejto ovčiarne, ale i tie treba priviesť. Je tu reč o obrátení pohanov a o vstupe do obce Božej. Spasiteľ sveta svojou smrťou na kríži zrušil nenávisť a rozdiel medzi židom a pohanom, a tak ich spojil v jednu Cirkev, kde bude jedno stádo a jeden pastier.

2. Istý človek zo zástupu požiadal Ježiša o pomoc pri rozdelení dedičstva, lebo jeho brat chcel ho zaiste ukrivdiť. U židov bolo vo zvyku i v takýchto veciach utiekať sa ku kňazom, keď súdu obecnému nedôveroval. Avšak Spasiteľ prišiel na svet udeliť nám dedičstvo nebeské, a nie zemské deliť.

3. V Bohu bohatý je ten, kto Boha nado všetko miluje a všetkými zemskými vecmi pohŕda. Keďže on je v Bohu a Boh je v ňom, kto je bohatší nad neho alebo kto mu vezme jeho poklad? Toto pravé bohatstvo je i najväčšia blaženosť. Lebo hojnosť zemského majetku ani len časný život nečiní blaženým, tým menej večný. Udelenie tejto blaženosti je iba v rukách Božích.

Poučenie. Pán Ježiš jako dobrý pastier aj dnes prebýva medzi nami, aby z jeho oviec ani jedna nezahynula. Chráňme sa obrazit' tohoto dobrého pastiera, ktorý nesmiernou láskou pohnutý všetko obetoval za nás.

Jak smutný osud je to, keď si niekto nashromažďí pokladov a bohatstva, a nenadále príde hrozná chvíľa smrti, ktorá všetky pozemské nádeje razom zničí.

§ 32. Ježiš opäť v Jeruzaleme o slávnosti posvätenia chrámu.

(Ján 10, 22—42; Lk. 13, 31—35.)

Bola slávnosť posvätenia chrámu v Jeruzaleme, a Ježiš prechádzal sa v chráme v sieni Šalamúnovej. Tu obštúpili ho židia a riekli mu: „Dokedy nám budeš rozčuľovať dušu? Jak si ty Kristus, povedz nám to otvorene. Odpovedal im Ježiš: „Povedám vám to, a neveríte. Skutky, ktoré ja konám v mene svojho Otca, tie vydávajú svedectvo o mne; ale vy neveríte, pretože nie ste z mojich oviec. Moje ovce počúvajú môj hlas, a ja ich poznám, a nasledujú ma, a ja im dám život večný, a nezahynú na veky, a nikto mi ich neurve z ruky. Ja a Otec jedno sme.“

Tu chytali židia kamene, aby ho ukameňovali. Odpovedal im Ježiš: „Mnoho dobrých skutkov preukázal som vám od Otca; za ktorý z týchto skutkov kameňujete ma?“ Odpovedali mu židia: „Nekameňujeme ťa za dobrý skutok, ale za rúhanie, pretože ty, jako človek, činiš sa Bohom. Odpovedal im Ježiš: „Jestli nekonám skutky svojho Otca, neverte mi; ale jestli konám.

keď už mne nechcete veriť, verte skutkom, aby ste poznali a verili, že Otec je vo mne a ja som v Otcovi. Tedy chceli ho chytiť, ale on ušiel im z rúk. A odišiel zasa za Jordán na to miesto, kde Ján zprvu krstil, a ostal tam. A mnohí prišli k nemu a hovorili: Ján síce neučinil žiadneho znamenia, ale čokoľvek Ján hovoril o tomto, všetko bolo pravdivé. A mnohí uverili v neho.

V ten čas pristúpili k nemu niektorí z farizejov a hovorili mu: „Id' preč a odober sa odtiaľto, lebo Herodes chce ťa zabiť.“ I riekol im: „Id'te a povedzte mu: Hľa, vyhánam diabolstvá a uzdravujem dnes i zajtra, a tretieho dňa skonám. Avšak musím dnes a zajtra a pozajtre chodiť; lebo to nemožno, aby prorok zahynul mimo Jeruzalema. Jeruzaleme, Jeruzaleme, ktorý zabíjaš prorokov a kameňuješ tých, ktorí bývajú poslaní k tebe, koľkokrát som chcel shromaždiť tvoje dievky, tak ako vták svoju mlad' pod krídla, a nechcel si. Hľa, ponechá sa vám váš dom pustý. No, povedám vám, že ma neuzriete, kým nepríde čas, keď poviete: Požehnaný, ktorý prichádza v mene Pánovom.“

Poznámky. 1. Slávnosť posvätenia chrámu bola uvedená na pamiatku, že chrám, ktorý svojho času znesvätil Antiochus Epifanes, bol znova posvätený na Judu Makabejského r. 164 pr. Kr., a konala sa od tej doby každoročne od 25. decembra po osem dní. Volal sa i „sviatok svetiel“, pretože v tie dni slávnostne osvetľovali sa domy.

2. Sieň Šalamúnova bola na východnej strane pohanského pítvora chrámového, ktorá zostala tak, ako ju dal vystaviť Šalamún. Okolo chrámu bolo dvojce nádvorie; vnútorné menšie len pre veriacich, vonkajšie prístupné i pohanom. Kolom nádvoría bola so štyroch strán 30 m široká sieň, ktorej cedrovú strechu podopieraly vo dvoch radoch mohutné stĺpy mramrové.

3. Spasiteľ vo svojej reči predpovedal, že dom, t. j. mesto a menovite chrám jeruzalemský zostane pustý. V duchovnom ohľade už vtedy bol pustý, lebo po zajatí babylonskom v tomto chráme už nebolo archy úmluvy, ktorá predstavovala prítomnosť Božiu. Ale potom spustol chrám jeruzalemský aj skutočne, keď prišli do krajiny Rimania.

Poučenie. Židia chceli Pána Ježiša ukameňovať, lebo im hovoril pravdu. I my môžeme byť prenasledovaní za pravdu, ale vtedy si pomyšlíme, že Spasiteľ náš už prv bol prenasledovaný.

§ 33. Ježiš za Jordánom

(Luk. 14, 1—35.)

Stalo sa, keď Ježiš vošiel do domu istého popredného farizeja v sobotu zajesť si chleba, že farizeji pozorovali na neho. A hľa,

jakýsi vodnatelný človek bol pred ním. Tu prehovoril Ježiš a riekol zákonníkom a farizejom: „Či slobodno v sobotu uzdravovať?“ Oni však mlčali. Tedy Ježiš chytil ho, uzdravil a prepustil. A prehovoril k nim a riekol: „Ktorému z vás spadne osol alebo vôl do studne, a nevytiahne ho ihneď v sobotu?“ A nemohli mu na to odpovedať.

A povedal i pozvaným podobensťo, keď spozoroval, jako si vyberali predné miesta, a riekol im: „Keď budeš pozvaný na svadbu, neulož sa na predné miesto, aby snád' vzácnejší, nežli ty, nebol pozvaný od neho. A prišiel by ten, ktorý teba i toho povolal, neriekol ti: Daj tomuto miesto; a vtedy by si s hanbou zaujímal posledné miesto. Ale keď budeš povolaný, id' a ulož sa na poslednom mieste, aby, keď príde ten, ktorý ťa pozval, riekol ti: Priateľu, postup vyššie. Vtedy budeš mať slávu pred spolustolujúcimi; lebo každý, kto sa povyšuje, bude ponížený, a kto sa ponízuje, bude povýšený.“

A riekol i tomu, ktorý ho pozval: „Keď dávaš obed alebo večeru, nevolaj svojich priateľov, ani svojich bratov, ani pokrevných, ani bohatých susedov, aby snád' i oni zasa teba nepozvali, a odplatili by ti. Ale keď dávaš hostinu, zavolaj chudobných, mrzákov, krivých a slepých, a budeš blahoslavený, že nemajú ti čím odplatiť, lebo odplatí sa ti pri vzkriesení spravedlivých.“ Keď to počul ktorýsi zo spolustolujúcich, riekol mu: „Blahoslavený, kto bude jesť chlieb v kráľovstve Božom.“

Ale on mu riekol: „Istý človek pripravil veľkú večeru a pozval mnohých. I poslal svojho sluhu v hodinu večere povedať pozvaným, aby prišli; lebo že je už pripravené všetko. I počali sa všetci do jedného vyhovárať. Prvý mu riekol: Kúpil som dvorec, a musím vyjsť a obhliadnuť si ho; prosím ťa, maj ma za ospravedlneného. A druhý riekol: Päť záprahov volov som kúpil, a idem ich zkúsiť; prosím ťa, maj ma za ospravedlneného. A iný riekol: Oženil som sa, a preto nemôžem prísť. A keď sa navrátil sluha, oznámil to svojmu pánovi. Vtedy rozhnevaný hospodár riekol svojmu sluhovi: Vyjdi chytro na ulice a uličky mesta, a voved' sem chudobných, i mrzákov, a slepých, i krivých. I riekol sluha: Pane, stalo sa, jako si rozkázal; a ešte je miesto. Tu povedal pán sluhovi: Vyjdi na cesty a za ploty, a prinúť vojsť sem, aby sa mi naplnil dom. No, povedám vám, že nikto z tých ľudí, ktorí boli povolani, neokúsil mojej večere.“

A išly mnohé zástupy s ním, i obrátil sa a riekol im: „Kto nenesie svoj kríž a nejde za mnou, nemôže byť mojím učeníkom. Lebo kto z vás, keď chce stavať vežu, nesadne si a nebude najprv počítovať náklad, ktorý je potrebný, či má do zavŕšenia, aby potom, keď položil základ a nemohol dokončiť, nezačali sa mu posmievať a neriekli: Tento človek počal stavať, a nemohol dokončiť. Alebo ktorý kráľ, keď má ísť do boja proti inému kráľovi, nesadne si a nerozmýšľa najprv: či môže postupovať s desaťtisícami proti tomu, ktorý s dvadsaťtisícami ide proti nemu? Ináč, kým tamten ešte je ďaleko, vypraví posolstvo a bude prosiť o pokoj. Tak teda žiaden z vás, kto sa neodriekne všetkého, čím vládne, nemôže byť mojím učeníkom.“

Poznámky. 1. Spasiteľ nezakazuje pozývať priateľov, nech sa to len stáva z lásky, a nie zo ziskuchtivosti; ale odporúča, čo je dokonalejšie: pozývať chudobných, lebo vtedy Boh bude naším dlžníkom, t. j. odplatí nám to v živote večnom. — Sv. Ludvík, kráľ francúzsky, choval v každý deň 120 chudobných, o sviatkoch 200, a často sám im posluhoval.

2. Spasiteľ, keď odchádzal z domu farizejovho, už nie v podobenstve, ale zjavne učil, že totiž ľudia smyselní, svetsky smýšľajúci nemôžu byť jeho učeníkmi. Učeníkom Kristovým čili pravým kresťanom byť, to je tak veľká a ťažká vec, jako vysokú vežu stavať, alebo s nepriateľom dvakrát silnejším sa boriť. Preto treba k tomu i veľkých prostriedkov: dokonalé zaprenie seba, a odrieknutie sa všetkého, čo je na prekážku. Teda každý z nás musí opustiť všetko, čo sa bez ťažkého hriechu podržať nemôže.

Poučenie. Kristus Pán aj tebe hovorí: „Každý, kto sa povyšuje, bude ponížený, a kto sa ponízuje, bude povýšený.“

Keď ťa volá Pán Ježiš k večeri, t. j. k svätému prijímaniu, neodopri, ale íď s radostou, aby nevyriekol o tebe, že neokúsiš jeho večere vo večnosti.

§ 34. Podobenstvá Ježišove o milosrdenstve Božom.

(Luk. 15, 1—32.)

I. O ztratej ovci. Približovali sa k nemu mýtnici a hriešnici, aby ho počúvali. Tu farizeji a zákonníci šomrali a riekli: „Tento prijíma hriešnikov a jedáva s nimi.“ I povedal im podobenstvo toto a riekol: „Ktorý človek zpomedzi vás, majúci sto oviec, a keď ztratí jednu z nich: či neopustí deväťdesiatdeväť na púšti a nejde za ztratenou, kým sa nenajde? A keď ju najde, vloží si ju

naradovaný na ramená, a keď príde domov, svolá priateľov a susedov a riekne im: Radujte sa so mnou, lebo som našiel svoju ztratenú ovцу. Povedám vám, že tak väčšia bude radosť v nebi nad jedným hriešnikom pokánie činiacim, nežli nad deväťdesiatdeviatimi spravodlivými, ktorí nepotrebujú pokánia.

II. O ztratenom peniazi. Alebo ktorá žena, m a j ú c a d e s a t' k o r ú n, ak ztratí jednu korunu, či nezažne sviecu, a nevymetie dom, a nehľadá pilne, dokiaľ ju nenajde? A keď najde, svolá priateľky a susedy a riekne: Radujte sa so mnou, lebo našla som korunu, ktorú som bola ztratila. Tak povedám vám: budú anjeli mať radosť nad jedným hriešnikom pokánie činiacim.“

III. Mánotratný syn. Povedal tiež: „I s t ý č l o v e k m a l d v o c h s y n o v, a mladší z nich riekol otcovi: Otče, daj mi čiastku z majetku, ktorá mi pripadá. I rozdelil im statok. A po nemnohých dňoch mladší syn posháňal všetko i odobral sa preč do krajiny ďalekej, a tam premrhal svoj majetok, žijúc prostopašne. A keď všetko premárnil, nastal v tom kraji veľký hlad, a on počal trpieť núdzu. Tu odišiel a pridŕžal sa jedného občana toho kraja, a ten poslal ho do svojho dvorca svine pásť. I žiadal si naplniť brucho lúštinami, ktoré svine požívaly: ale nikto mu ich nedával.

Tedy v s t ú p i l d o s e b a a riekol: Koľko nádenníkov v dome môjho otca má hojnosť chleba, a ja tu h l a d o m h y n i e m. Vstanem a pôjdem k svojmu otcovi a poviem mu: Otče, zhrešil som proti nebu i pred tebou; už nie som hoden volať sa tvojím synom. Učiň ma, jako jedného zo svojich nádenníkov. I vstal a išiel k svojmu otcovi. A keď bol ešte ďaleko, videl ho jeho otec a bol pohnutý útrpnosťou, a pribehol, padol mu okolo krku a pobozkal ho. I riekol mu syn: O t č e, z h r e š i l s o m p r o t i n e b u i p r e d t e b o u; už nie som hoden volať sa tvojím synom. Ale otec riekol svojim sluhom: Chytré prineste najlepšie rúcho a oblečte ho, a dajte mu prsteň na ruku a obuv na nohy; a privedte vykŕmené teľa a zabite, a jedzme a hodujme; lebo tento môj syn bol mŕtvy, a ožil; bol ztratený, a našiel sa. I počali hodovať.

A jeho s t a r š í b r a t b o l n a p o l i, a keď prichádzal a približoval sa k domu, počul hudbu a tanec. I zavolať jedného zo sluhov a pýtal sa: Čo je to? A ten mu riekol: Tvoj brat prišiel a tvoj otec zabil vykŕmené teľa, že ho zas zdravého dostal. I nahneval sa a nechcel vojsť. Tedy jeho otec vyšiel a počal ho chlácholiť. On však odpovedal a riekol svojmu otcovi: Hľa, toľko

rokov ti slúžim, a nikdy som tvojho rozkazu neprestúpil, a nikdy si mi nedal ani kozla, aby som hodoval so svojimi priateľmi. Ale keď prišiel tento tvoj syn, ktorý premrhal svoj statok, zabil si mu tučné teľa. On však mu riekol: Synu, ty si vždycky so mnou, a všetko moje je tvoje; no, hodovať a radovať sa náležalo, lebo tento tvoj brat bol mŕtvy a ožil, bol ztratený a našiel sa.

Poznámky. 1. V troch podobenstvách prednáša Spasiteľ tú istú pravdu: že prišiel spasit hriešnikov. Ovca, peniaz a márnokratný syn znamenajú hriešnika. Ovca predstavuje nám hriešneho človeka, ktorý bez rozvahy a jakoby bez rozumu v hriechu zotrval; peniaz, ktorý býva otupelý a ošúchaný, znázorňuje dlhým hrešením celkom otupelého a zatvrdilého človeka; a márnokratný syn je náruživosťou zaslepený mladík. Spasiteľ hľadá a prijíma všetkých hriešnikov.

2. Podobenstvo o márnokratnom synovi je perlcou všetkých podobenstiev. — Význam podobenstva je tento: Márnokratný syn je každý hriešnik; ďaleká krajina je zabudnutie na Pána Boha. Sv. Augustín hovorí: „Čo máte, keď Boha nemáte?“ Bieda a núdza znamenajú zarmútenú dušu, ktorá náramne cíti, že bez Boha je od celého sveta opustená. Otec, ktorý s takou nesmiernou láskou prijíma hriešnika, môže byť len Otec nebeský. Starší brat predstavuje spravodlivú dušu, ktorá žije v milosti posväcujúcej, ale má ešte všedné hriechy a menšie nedostatky.

Poučenie. Jestli si zhrešil, nikdy nezúfaj, ale vráť sa kajúcne k svojmu Otcovi nebeskému a riekni: Vstanem a pôjdem k svojmu Otcovi a poviem mu: Otče, zhrešil som proti nebu i pred tebou!

§ 35. Podobenstvá Ježišove o zemských majetkoch.

(Luk. 16, 1—31.)

I. O nevernom správcovi. Keď Ježiš videl, že idú za ním publikáni, ktorí mali mnoho statkov, hovoril svojim učeníkom toto podobenstvo: Bol istý bohatý človek, ktorý mal správcu, a tento bol udaný u neho, že mu rozhadzuje majetok. Tedy zavolať ho k sebe a riekol mu: „Čo to počujem o tebe? Vydaj počet zo svojho vladárenia, lebo už nebudeš môcť vladáriť.“ I hovoril správca sám u seba: „Čo spravím, keďže môj pán odoberá mi vladárstvo? Kopat' nevládzem, žobrať sa hanbím. Viem, čo spravím, aby ma prijali do svojich domov, keď budem shodený s vladárstva.“ Zavolať teda jedného každého dlžníka svojho pána k sebe a riekol prvému: „Kofko si dlžen môjmu pánovi?“ Ten však riekol: „Sto kadí oleja. I riekol mu: „Vezmi svoj úpis, sadni chytro a napíš

päťdesiat. Potom riekol druhému: „A ty koľko si dlžen?“ Ktorý povedal: „Sto meríc pšenice. Riekol mu: „Vezmi svoje písmo a napíš osemdesiat. I pochválil pán n e v e r n é h o s p r á v c u, že opatrne konal; lebo synovia tohoto sveta opatrnejší sú vo svojom pokolení, nežli synovia svetla. I ja povedám vám: „Robte si priateľov z nespravodlivej mamony, aby vás prijali do večných stánov, keď sa pominiete.“

II. O boháčovi a Lazarovi. Ale povedal im aj iné podobenstvo: Bol istý b o h a t ý č l o v e k, ktorý sa odieval šarlátom a tenkým plátom, a každodenne hodoval skvostne. A bol istý ž o b r á k m e n o m L a z a r, ktorý ležal pri jeho vrátach plný vredov, a žiadal si nasýtiť sa odrobinkami, ktoré padaly so stola boháčovho, a nikto mu nedával; ba i psi prichádzali a lízali jeho vredy. I stalo sa, že ten žobrák umrel, a zanesený bol od anjelov do lona Abrahámovho; a umrel i boháč, a pochovaný bol do pekla.

A keď bol v mukách, pozdvihol svoje oči, a videl zd'aleka Abraháma a Lazara v jeho lone. Tu on zvolal a riekol: „O t č e A b r a h á m e, smiluj sa nado mnou, a pošli Lazara, nech si omočí koniec prsta do vody a ochladí mi jazyk, lebo sa mučím v tomto plameni.“ I riekol mu Abrahám: „S y n u, r o z p o m e ň s a, že si obdržal veci dobré za svojho živobytia a Lazar podobne zlé; teraz však tento sa tu potešuje, ty však sa mučíš. A nad to nado všetko medzi nami a vami upevnená je veľká priepasť, aby tí, ktorí chcú odtiaľto prejsť k vám, nemohli, ani odtiaľ sem prestúpiť.“ I riekol: „Teda prosím ťa, otče, aby si ho poslal do domu môjho otca; lebo mám päť bratov: nech im dosvedčí, aby aj oni neprišli do tohoto miesta múk.“ I riekol mu Abrahám: „Majú Mojžiša a prorokov: nech tých poslúchajú. On však riekol: „Nie, otče Abraháme; ale keď niekto zo zomrelých pôjde k nim, dajú sa na pokánie.“ I riekol mu: „Keď neposlúchajú Mojžiša a prorokov, ani keby niekto z mŕtvych vstal, neuveria.“

Poznámky. 1. Synovia tohoto sveta sú opatrnejší vo svojom pokolení, t. j. svetáci vo všetkých ľudských pokoleniach väčšiu usilovnosť a námahu vynakladali na zaopatrenie časných majetkov a pôžitkov, nežli kresťania na nadobudnutie večnej slávy. — Synovia svetla sú nábožní ľudia, praví kresťania.

2. Spasiteľ nazýva bohatstvo nespravodlivou mamonou, pretože je nepravým, klamným statkom, t. j. že len zriedka sa nadobýva bez hriechu, a skoro vždycky svádza k hriechu.

3. V podobenstve o boháčovi a Lazarovi boháč znamená tých ľudí, ktorí zle užívajú zemské majetky a k hriechu ich svádzajú; Lazar však zna-

mená ľudí biednych, úbohých a na pomoc Božiu utisnutých, ale ctnostlivých. Z tejto rozpravy vidno, že lepšie je chudobným byť, než bohatým, lebo boháči ťažko vojdú do kráľovstva Božieho. — Šarlát je drahocenná látka farby tmavočervenej čili purpurovej; kment je vzácne, veľmi jemné plátno.

4. Boháč bol pochovaný do pekla, a mučil sa vo večnom plameni. Oheň pekelný podľa učenia kresťanského je pravdivý, ale nie materiálny (hmotný), jako tu na zemi. Zatratení v pekle nevidia Boha a trápia sa v mukách. Že sú to hrozné muky, nech je to výstrahou pre každého, kto verí v Krista Pána. Kto však nechce veriť slovám Kristovým, ten neuverí, ani keby niekto z mŕtvych vstal.

Poučenie. Dajte pozor, aby ste nepremrhali neoceniteľný dar milosti Božej, lebo vtedy všetko bude ztratené na večné vcky.

§ 36. Ježiš vzkriesi Lazara.

(Ján 11, 1—56.)

V tom čase, keď sa Ježiš zdržoval za Jordánom, bol nemocný istý **Lazar** z **Betánie**, z mestečka **Marie** a jej sestry **Marty**. Poslaly teda jeho sestry k nemu a riekly: „Pane, hľa, onemocnel ten, ktorého miluješ.“ Keď to počul Ježiš, riekol im: „Táto nemoc nie je na smrť, ale na slávu Božiu, aby Syn Boží bol oslávený skrze ňu.“ A Ježiš miloval **Martu** i jej sestru **Mariu** a **Lazara**. Keď teda počul, že je nemocný, ostal ešte dva dni na tom mieste. A až potom riekol svojim učeníkom: „Podme zasa do Judska.“ Riekli mu učeníci: „Učiteľu, teraz ťa chceli židia ukameňovať, a zasa ta ideš?“ Ježiš odpovedal: „Náš priateľ **Lazar** usnul, ale idem, aby som ho zo sna zobudil.“ Riekli teda jeho učeníci: „Pane, keď spí, ozdravie.“ Ale Ježiš hovoril o jeho smrti, kdežto oni sa nazdali, že hovorí o usnutí v spánku. Vtedy riekol im Ježiš otvorene: „**Lazar** umrel, a radujem sa pre vás, že som tam nebol, aby ste uverili. Ale podme k nemu.“

Prišiel teda Ježiš a našiel ho už štyri dni pochovaného v hrobe. A mnohí zo židov prichádzali k **Marte** a k **Marii**, aby ich tešili pre ich brata. **Marta** teda, jako počula, že Ježiš prichádza, išla mu naproti, **Maria** však sedela doma. I riekla **Marta** Ježišovi: „Pane, keby si bol tu býval, môj brat nebol by umrel; ale viem, že i teraz, čokoľvek budeš žiadať, Boh ti dá.“ Riekol jej Ježiš: „Tvoj brat vstane.“ Riekla mu **Marta**: „Viem, že vstane pri vzkriesení v posledný deň.“ Riekol jej Ježiš: „Ja som vzkriesenie a

život; kto verí vo mňa, bude žiť, hoci by aj bol umrel. A každý, kto žije a verí vo mňa, neumrie na veky. Veríš to?“ Riekla mu **M a r t a**: „Áno, Pane, ja som uverila, že si ty Kristus, Syn Boha živého, ktorý si prišiel na tento svet.“ A keď to povedala, odišla a zavolała pomlčky **Mariu**, svoju sestru, a riekla: „Učiteľ je tu a volá ťa. Tá, jako to počula, vstala náhle a išla k nemu; lebo Ježiš nebol ešte prišiel do mestečka, ale bol ešte na tom mieste, kde ho postretla **Marta**. Židia teda, ktorí boli s ňou v dome a ju tešili, keď videli, že **Maria** náhle vstala a vyšla von, išli za ňou a riekli: Ide k hrobu, aby sa tam vyplakala. A **Maria**, keď prišla ta, kde bol Ježiš, jako ho uzrela, padla mu k nohám a riekla mu: „Pane, keby si bol tu býval, brat môj nebol by umrel.“

Ježiš teda, keď ju videl plakať, i židov, ktorí prišli s ňou, že plačú, skormútil sa v duchu a zachvel sa, a riekol: „Kde ste ho položili?“ Riekli mu: „Pane, pod' a pozri!“ Tu Ježiš zaplakal. Tedy riekli židia: Hľa, jako ho miloval! A niektorí z nich hovorili: Či tento, ktorý otvoril oči slepému od narodenia, nemohol učiniť, aby bol tento neumrel? Tu Ježiš, znova skormútený sám v sebe, **p r i - s t ú p i l k h r o b u**. Bola to jaskyňa, a kameň ležal na nej. Riekol Ježiš: „Odvaľte kameň!“ Riekla mu **Marta**, sestra zomrelého: „Pane, už páchne; ved' štyri dni je v hrobe.“ Riekol jej Ježiš: „Či som ti nepovedal, že jestli budeš veriť, uzrieš slávu Božiu?“ Odvaľili teda kameň. Tu Ježiš pozdvihol oči hore a riekol: „Otče, ďakujem ti, že si ma vyslyšal. Ja som síce vedel, že ma vždycky vyslyšíš, ale pre ľud, ktorý stojí okolo, riekol som to, aby uverili, že si ma ty poslal.“ Keď to povedal, zavolał veľikým hlasom: „**Lazare**, pod' von!“ A hneď vyšiel ten, ktorý bol umrel. Vtedy mnohí zo židov, ktorí videli, čo Ježiš učinil, uverili v neho.

Niektorí z nich však odišli k farizejom a povedali im, čo Ježiš učinil. **S h r o m a ž d i l i** teda hlavní kňazi a farizeji **r a d u** a riekli: „Čo spravíme, lebo tento človek robí mnohé znaky? Jestli ho tak necháme, všetci uveria v neho, i prijdú **Rimania** a zaujmú naše miesto i národ.“ Tu jeden z nich, menom **Kajfáš**, ktorý bol toho roku hlavným kňazom, riekol im: Vy neviete nič, ani nepomyslíte, že vám je užitočné, aby jeden človek umrel za ľud, a nie aby všetok národ zahynul.“ Preto od tohoto dňa smýšľali, že ho zabijú. Ježiš teda už nechodil verejne medzi židmi, ale odišiel do kraja blízko púšti, do mesta, ktoré sa volá **E f r e m** (asi 25 km severovýchodne od Jeruzalema), a tam sa zdržoval so svojimi učeníkmi.

Poznámky. 1. Betánia, zajordánske mestečko, bola blízko Jeruzalema, asi na pätnásť honov, t. j. 7—8 kilometrov.

2. Ježiš skormútil sa a zaplakal pri hrobe Lazarovom nad jeho smrťou; tým dal na javo, že cíti po ľudsky, a posvätil slzy lásky a priateľstva. Ale skormútil sa aj nad ľudskou biedou, ktorá je znázornená smrťou, ako žoldom hriechu.

3. Zázračné vzkriesenie Lazarovo malo ukázať ľuďom slávu Božiu, aby sa tým väčšmi upevnili vo viere, že Kristus je od Boha poslaný. Preto sa modlil slávnostne k svojmu Otcovi nebeskému.

4. Židia báli sa Rimanov, že keď ľud uverí v Messiaša, vykričí ho za kráľa, a potom prídu Rimania, ktorí zničia krajinu a celý národ židovský.

Poučenie. Slová Pána Ježiša: „Ja som vzkriesenie a život; kto verí vo mňa, bude žiť, hoci by aj bol umrel“, naplňujú útechou umierajúceho i pozostalých. Preto sa často nachádzajú nad vchodom do kresťanského hrobitova.

§ 37. Posledná cesta Ježišova do Jeruzalema.

(Luk. 17, 11—21; 18, 9—17; 19, 1—10; Mat. 19, 16—30; 20, 17—34;
Ján 12, 1—11.)

I. Uzdravenie desať malomocných. Stalo sa, keď Ježiš išiel do Jeruzalema, že prechádzal stredom cez Samaritánsko a Galilejsko. A keď vchádzali do istého mestečka, stretlo sa s ním desať mužov prašivých, ktorí stáli pozďaleky, a pozdvihli hlas a riekli: „Ježišu, majstre, smiluj sa nad nami!“ A on keď ich uzrel, riekol im: „Id'te, ukážte sa kňazom.“ I stalo sa, keď išli, očistili sa. Tu jeden z nich, keď videl, že sa očistil, navrátil sa a veľkým hlasom velebil Boha; a padol na tvár pred jeho nohy a ďakoval; a to bol Samaritán. I odpovedal Ježiš a riekol: „Či sa ich neočistilo desať? A kde je tých deväť? Nenašiel sa, čo by sa bol vrátil a vzdal chválu Bohu, leda tento cudzozemec?“ I riekol mu: „Vstaň a id'; tvoja viera ta uzdravila.“

II. Farizej a publikán. Keď sa ho farizeji opýtali: Kedy príde kráľovstvo Božie, odpovedal im a riekol: Kráľovstvo Božie nepríde spozorovane, ani nerieknu: Hľa, tu je, alebo, hľa, tam. Lebo, hľa, kráľovstvo Božie je vo vás. I riekol niektorým, ktorí v sebe dôverovali, jako spravodliví, a ostatnými pohrdali, toto podobenstvo: „Dvaja ľudia vstúpili do chrámu pomodliť sa: jeden farizej a druhý mýtnik. Farizej stál a sám u seba takto sa modlil: „Bože, ďakujem ti, že nie som, jako ostatní ľudia; dráči, nespravodliví, cudzoložníci alebo jako i tento mýtnik. Postím sa dvakrát do týždňa, desiatky dávam zo všetkého, čím vládzem. Kdežto mýtnik stál zd'aleka, nechcel ani oči k nebu pozdvihnúť, ale bil sa v prsia a riekol: „Bože, buď milostivý mne hriešnemu.“ Po-

vedám vám: Sostúpil tento ospravedlnený do svojho domu, a nie ten. Lebo každý, kto sa povyšuje, bude ponížený, a kto sa ponízuje, bude povýšený.

III. Ježiš a dietky. A prinášali k nemu i nemluvniatka, aby sa ich dotýkal. Keď to videli učeníci, okríkali ich. Ježiš však zavolať ich k sebe a riekol: „Nechajte deti ku mne prichádzať a nebráňte im, lebo takých je kráľovstvo Božie. Veru, povedám vám: Ktokoľvek neprijme kráľovstva Božieho jako dieťa, nevojde do neho.“ A objímal ich, kládol na nich ruky a požehnával ich.

IV. Bohatý mládenec. A keď vyšiel na cestu, prišiel k nemu i s t ý m l á d e n e c, klakol pred ním a pýtal sa ho: „Učiteľu dobrý, čo mám činiť, aby som obsiahol život večný?“ Ale Ježiš mu riekol: „Čo ma nazývaš dobrým? Nik nie je dobrý, iba jediný Boh. Ale jak chceš vojsť do života, zachovávaj prikázania.“ Riekol mu: „Ktoré?“ Ježiš odpovedal: „Nezabiješ, nesosmilníš, nepokradneš, nepremluviš krivého svedectva; cti otca svojho i matku svoju, a milovať budeš bližného svojho, jako seba samého. Riekol mu mládenec: „Toto všetko som zachovával od svojej mladosti; čo mi ešte chybí?“ Tu Ježiš pohliadol na neho, zamiloval si ho a riekol mu: „Je s t l i c h c e š b y ť d o k o n a l ý m, id', predaj všetko, čo máš, a rozďaj chudobným, a budeš mať poklad v nebi; a príď, nasleduj ma.“ Avšak keď mládenec počul tú reč, odišiel zarmútený, pretože mal mnoho majetkov. Tedy riekol Ježiš učeníkom svojim: „Veru, povedám vám, že boháč ťažko vojde do kráľovstva nebeského. A opäť povedám vám: Ľahšie je ťave prejsť cez dierku ihelnú, nežli bohatému vojsť do kráľovstva nebeského.“

Keď to učeníci počuli, veľmi sa zarazili a riekli: „Ktože teda bude môcť byť spasený?“ Ježiš však pohliadol na nich a riekol im: „U ľudí je to nemožné, ale u Boha je všetko možné.“ Vtedy odpovedal Peter a riekol mu: „Hľa, my sme zanechali všetko a nasledovali sme teba, čo teda bude s nami?“ Ježiš riekol im: „Veru, povedám vám, že vy, ktorí ste ma nasledovali, keď Syn človeka bude sedieť na stoličkej svojej velebnosti, i vy budete sedieť na dvanástich stoličkách a súdiť dvanásť pokolení Izraelových. A každý, kto opustí dom, alebo bratov, alebo sestry, alebo otca, alebo matku, alebo manželku, alebo dietky, alebo polia pre moje meno: obsiahne stokrát toľko, a obdrží život večný. Mnohí prví však budú poslednými a poslední prvými.“

V. O robotníkoch na vinici. A povedal im toto podobenstvo: Podobné je kráľovstvo nebeské človeku hospodárovi, ktorý vyšiel včas ráno (u židov pracovalo sa od 6. hodiny ráno až do 6. hodiny večer, a tak sa počítavaly aj hodiny) najat' robotníkov do svojej vinice. A keď sa zjednal s robotníkmi po desiatniku (asi 80 halierov) na deň, poslal ich do svojej vinice. I vyšiel okolo tretej hodiny, a videl iných postávať záhalčive na tržišti, a riekol im: „Id'te i vy do mojej vinice, a čo bude spravodlivé, dám vám.“ A oni odišli. Tu opäť vyšiel okolo šiestej a deviatej hodiny, učinil podobne. Ale i okolo jedenástej vyšiel a našiel iných postávať, a riekol im: „Čo tu postávate celý deň záhalčive?“ Riekli mu: „Keď nás nikto nenajal.“ Riekol im: „Id'te i vy do mojej vinice.“

A keď sa zvečerilo, riekol pán vinice svojmu dvorskému: „Zavolaj robotníkov a vydaj im mzdu, počnúc od posledných až po prvých. Keď teda prišli tí, ktorí boli okolo jedenástej došli, dostali po jednom desiatniku. Ale jako prišli i prví, tí domnievali sa, že dostanú viac, avšak i oni dostali po jednom desiatniku. Čo keď prijali, šomrali na hospodára a riekli: „Tito poslední robili jednu hodinu, a učinil si ich rovnými nám, čo sme znášali tarchu dňa i horúčosti.“ Ale on odpovedal jednému z nich a riekol: „Priateľu, nerobim ti krivdu. Či si sa nezjednal so mnou za desiatnik? Vezmi si, čo je tvoje, a id'; no, chcem dať i tomuto poslednému toľko, koľko tebe. Alebo nesmiem urobiť, čo chcem? Či tvoje oko je ničomné, pretože ja som dobrý?“ Tak budú poslední prvými a prví poslednými. Lebo mnoho je povolaných, ale málo vyvolených.

VI. Ježiš predpovedá svoje utrpenie. A keď boli na ceste, a v y s t u p o v a l i d o J e r u z a l e m a, Ježiš išiel pred učeníkmi a oni, idúc za ním, trnuli a báli sa. A zasa vzal k sebe dvanástich, a počal im hovoriť: „Hľa, vystupujeme do Jeruzalema a Syn človeka vydaný bude kniežatám kňazským a zákonníkom, a odsúdia ho na smrť a vydajú ho pohanom. I budú sa mu posmievať a na neho pľuvať, a ubičujú ho, a zabijú ho; ale tretieho dňa vstane z mŕtvych.“ A oni nič z toho nepochopili, a bolo to slovo skryté pred nimi, a nerozumeli, čo sa hovorilo.

Vtedy pristúpila k Ježišovi m a t k a s y n o v Z e b e d e j o v ý c h so svojimi synmi, klaňala sa mu a prosila čosi od neho. Ktorý riekol jej: „Čo chceš?“ Hovorila mu: „Povedz, nech títo dvaja moji synovia sedia vedľa teba v tvojom kráľovstve.“ Ježiš ale odpovedal a riekol: „N e v i e t e, čo p ý t a t e. Môžete piť kalich, ktorý ja budem piť?“ Riekli mu: „Môžeme.“ Povedal im: „Kalich môj síce budete piť; avšak dať vám sedieť zprava alebo zľava vedľa mňa neprináleží mne, lež ktorým to pripravil môj Otec.“ Keď to počuli desiat, mrzeli sa na tých dvoch bratov. Ale Ježiš povolal ich k sebe a hovoril: „Viete, že kniežatá národov panujú nad nimi, a tí, ktorí sú veľmožmi, prevádzajú moc nad nimi. Nie

tak to bude medzi vami; lež ktokoľvek bude chcieť byť väčším medzi vami, nech je vašim posluhom; a kto bude chcieť byť prvým medzi vami, bude vašim sluhom. Veď ani Syn človeka neprišiel, aby sa mu posluhovalo, lež aby posluhoval, a dal svoj život na výmenu za mnohých.“

VII. Uzdravenie slepého. I stalo sa, keď sa približoval k Jerichu, jakýsi slepý sedel vedľa cesty a žobral. A keď počul zástup tade ísť, pýtal sa: „Čo je to?“ I riekli mu, že Ježiš Nazaretský tade ide. Tu zvolal a riekol: „Ježišu, synu Davidov, smiluj sa nado mnou!“ A tí, ktorí šli popredku, okrikali ho, aby mlčal. On však tým viac kričal: „Synu Davidov, smiluj sa nado mnou!“ Tu Ježiš postál a kázal ho priviesť k sebe. A keď sa priblížil, opýtal sa ho a riekol: „Čo chceš, aby som ti urobil?“ A ten riekol: „Pane, aby som videl.“ A Ježiš mu riekol: „Pohliadni, tvoja viera ťa uzdravila.“ A naskutku videl a išiel za ním a velebil Bcha. A všetok ľud, keď to videl, vzdával chválu Bohu.

VIII. Ježiš u Zacheja. A keď vošiel do Jericha, hľa, muž, menom Zachej, bohatý nadmýtny, žiadal si vidieť Ježiša, ale nemohol pre zástup, lebo bol malej postavy. I predbehol a vystúpil na strom planého fiku, aby ho videl, lebo tade mal ísť. A keď Ježiš prišiel k tomu miestu, pohliadol hore, uzrel ho a riekol mu: „Zacheju, zostúp náhle dolu, lebo dnes v tvojom dome musím zostať.“ Tu zostúpil spešne a uvítal ho s radosťou. Ale Zachej vstal a riekol Pánovi: „Pane, hľa, polovicu svojho majetku dám chudobným, a jestli som koho v niečom oklamal, navrátim to štvornásobne. Riekol mu Ježiš: „Dnes dostalo sa spasenia tomuto domu. Veď Syn človeka prišiel hľadať a spasiť, čo zahynulo.“

IX. Ježiš v Betánii. Šiesteho dňa pred Veľkou nocou prišiel Ježiš do Betánie, kde Lazar bol umrel, ktorého on vzkriesil. I pripravili mu tam večeru a Marta posluhovala, Lazar však bol jeden zo spolustolujúcich s ním. Tu Maria vzala funt (libru) drahej masti z pravého nardu, a pomazala Ježišovi nohy a poutierala svojimi vlasmi, až dom naplnil sa vôňou tej masti. Tedy riekol jeden z jeho učeníkov, Judáš Iškariotský, ktorý hodlal ho zradiť: „Prečo sa táto masť nepredala za tristo desiatnikov (asi 260 kor.), a nedalo sa chudobným?“ Ale Ježiš riekol: „Nechajte ju, prečo ste jej na tarchu? Dobrý skutok vykonala na mne; veď chudobných máte vždycky u seba, a keď budete chcieť, môžete im dobre činiť; ale mňa nebudete mať vždycky. Táto, čo mohla, učinila; predbehla pomazať moje telo na pohreb. Veru, povedám vám: kdekoloľvek sa bude kázať toto evanjelium po celom svete, i čo táto urobila, vyprávať sa bude na jej pamiatku.“ A veľký zástup židov zvedel, že je tam, i prišli nielen k vôli Ježišovi, lež aby videli i Lazara, ktorého bol vzkriesil z mŕtvych. Ale kniežatá kňazské zamýšľali zabiť i Lazara, lebo mnohí zo židov odchádzali pre neho a uverili v Ježiša.

Poznámky. 1. V podobenstve o farizejovi a mýtnikovi farizej znamená takých ľudí, ktorí vedú síce na vonok statočný život, ale pritom sú namyslení a od Boha vzdialení, a preto ostatnými pohrdajú. Publikán znamená ľudí pokorných, ktorí uznávajú svoju hriechnosť a dúfajú jedine v milosrdenstve Božom.

2. Bohatý mládenec bol pravdepodobne zo vznešeného rodu. Keďže zachovával všetky prikázanie Božie, Pán Ježiš pohliadol na neho s veľkou láskou, a povolal ho k vyššej dokonalosti. Radil mu, aby rozdal svoj majetok, aby ostal slobodný a aby sa podrobil Kristu i vo veciach dovolených. Radil mu teda dobrovoľnú chudobu, večitú čistotu a dokonalú poslušnosť. Ale on veľmi sa viazal k hrude a k bohatstvu, a preto odišiel zarmútený.

3. Jericho ležalo v úrodnej doline asi 12 km na západ od Jordánu a od Jeruzalema vzdialené na 6 hod. chôdze. Bývalo kedysi občasným sídlom kráľa Herodesa, ktorý ho zvelebil tak, že sa stalo druhým hlavným mestom Palestíny. Okolo Jericha zeleňaly sa pôvabné palmové háje, morušové a fíkové sady, ružové rcle a balzamové zahrady; toto okolie bolo jako raj Palestíny.

4. Zachej bol vážny a popredný muž, ktorý mal od Rimanov v prenájme všetky mýta, ktoré jeho podmýtni vybierali. Títo výberčí boli bezohľadní, ziskuchtiví vydierači, a preto mýtnici boli nenávidení ľudia, najmä u židov, lebo vybierali clo a mýto pre cudziu, pohanskú veľmoc. Zachej však všetko vyrovnal, keď našiel spásu u Pána Ježiša.

5. Rastlinný nardový olej vyrábali v Indii, a predávali veľmi drahó jako najvzácnejšiu voňavku v alabastrových nádobách. Alabaster je biely kameň perlového lesku. Keďže Maria vzala drahú masť z pravého nardu (vzácnejšia bola z klasu, podležšia z listia), z toho vidieť, že rodina jej bola zámožná.

Poučenie. Mládenče dobrý, keď sa stretneš s Pánom Ježišom na ceste svojho života, a povolá ťa k vyššiemu stavu (kňazstvo, rehoľníctvo), poslúchni hlas jeho.

Spasiteľ jako nebeský hosť prichádza na oltár v každej omši svätej; do srdca vchádza Pán pri sv. prijímaní. Blažená duša, ktorá prijíma Pána Ježiša do pribytku srdca svojho. „Cestou som šiel a uhostili ste ma. (Mat. 25, 35.)

§ 38. Ježiš vchádza do Jeruzalema.

(Mat. 21, 1—17; Luk. 19, 29—44.)

Keď sa Ježiš približoval k Jeruzalemu a došiel do Betfage (bola malá osádka alebo len hospoda) pri hore Olivovej, vtedy poslal dvoch učeníkov, a riekol im: „Id'te do mesta čka, ktoré je naproti vám; do ktorého keď vojdete, najdete osliatko priviazané, na ktorom ešte nikdy človek nesedel; odviažte ho a prived'te. A keby vám niekto riekol: Prečo ho odväzujete? povedzte, že Pán

ho potrebuje a hneď ho prepustí sem. A učeníci odišli a našli osliatko priviazané u dverí vonku na rozcestí, i odviazali ho. A niektorí z tých, ktorí tam stáli, riekli im: „Čo to robíte, že odväzujete osliatko?“ Ktorí odpovedali, ako im bol Ježiš prikázal, a zaviedli osliatko k nemu.

Potom vložili naň svoje rúcho, a Pán posadil sa naň. A mnohí keď počuli, že Ježiš prichádza do Jeruzalema, vyšli mu naproti, a prestierali svoje rúcha pred ním; iní však rúbali ratolesti so stromov a stlali na cestu. A keď sa už približoval ku svahu hory Olivovej, tí, ktorí predchádzali a ktorí nasledovali, volali a riekali: „H o s a n n a Synu Davidovmu! P o ž e h n a n ý, ktorý prichádza v mene Pánovom: Hosanna na výsostiach. Tu riekli farizeji medzi sebou: „Vidíte, že nič nezvedieme? Hľa, celý svet pošiel za ním.“ Preto domľúvali Ježišovi: „Učiteľu, zahriakni svojich učeníkov.“ Ktorým on odpovedal: „Povedám vám, že jak títo umlknu, kamene budú kričať.“

A keď sa priblížil a videl mesto, plakal nad ním a riekol: „Ó keby si poznalo i ty, a to v tento svoj deň, čo ti slúži k pokoju; ale teraz je to skryté pred tvojimi očami. Lebo prídu na teba dni, a tvoji nepriatelia oboženú ťa násypom a obklúčia ťa, a sužovať ťa budú so všetkých strán. A na zem ťa porazia, i tvoje dietky, ktoré sú v tebe, a nenechajú v tebe kameňa na kameni, pretože si nepoznalo času svojho navštívenia.“

A keď vošiel do Jeruzalema, pobúrilo sa celé mesto, a riekli: „Ktože je to?“ Ľudstvo však hovorilo: „Toto je Ježiš, prorok z Nazaretu galilejského.“ I vošiel Ježiš do chrámu Božieho a vyháňal všetkých predávajúcich a kupujúcich v chráme, a poprevracal stoly peňazomencom i stolice predávajúcim holubov. A nedovolil, aby ktokoľvek prenášal nádobu cez chrám. I učil ich a riekol im: „Pravda, písané je: Môj dom bude sa volať domom modlitby, ale vy ste ho urobili pelešou lotrovskou. Keď to počuli kniežatá svetské a zákonníci, hľadali, jako by ho zahubili, lebo sa ho obávali, keďže všetok zástup divil sa nad jeho učením. A keď nastal večer, vyšiel z mesta a odišiel s dvanástimi do Betánie.

Poznámky. 1. Slovo: hosanna (i hosiana) znamená: Bože pomôž! Neskôršie víťazoslávny výkrik, asi: Nech žije! Bola to prosba k Bohu, aby pomáhal Synu Davidovmu založiť slávne kráľovstvo Messiánske. Ľud uradostený volal Pánu Ježišovi: Hosanna, lebo myslel, že obnoví svetské kráľovstvo kráľa Davida, a že Jeruzalemu prinesie novú nádheru a velebnosť.

2. Vo dvore chrámu jeruzalemského vydržiaval sa ten pohoršlivý trh obetných zvierat, proti ktorému Spasiteľ tak ostro vystúpil. — Ježiš dvakrát vyčistil chrám: na počiatku svojho verejného života a na konci. Svätá horlivosť o slávu Božiu je prvý a posledný čin jeho.

3. Spasiteľ na Kvetnú nedeľu tiahol slávnostne do Jeruzalema: ale večer vrátil sa do Betánie, aby vyhol úkladom, ktoré mu nastrájali farizeji. A až do štvrtku v každý deň nocoval v Betánii, kde našiel trvanlivú pohostinnosť. V pondelok ráno išiel zas do Jeruzalema; na ceste preklial fig a podvečer vyhnal kupcov z chrámu. Na noc šiel do Betánie. V utorok, v stredu a vo štvrtok učil v chráme, a v tento deň už zostal na noc v Jeruzaleme, kde sa započalo jeho horké umučenie.

4. Kvetná nedeľa je pamätný deň slávneho vchodu Pána do Jeruzalema, keď sa kóná so svätenými ratolestami sprievod okolo kostola. Cirkev oslavuje tento vchod každodenne i pri sv. omši, keď sa trikrát modlí: Sanctus.

Poučenie. Na vrchole svojej slávy buď ponížený, a nezabúdaj na to, čo sa stalo o niekoľko dní s Pánom Ježišom v tom istom meste.

Miluj svoju vlasť, jako Pán. Ježiš miloval, ktorý svojimi slzami posvätil lásku k vlasti!

§ 39. Ježiš naposledy učí v chráme.

(Mat. 21, 33—46; 22, 1—22; 23, 1—33; Mk. 12, 38—44.)

I. O svadbe kráľovskej. Keď Ježiš prišiel do chrámu, pristúpili k nemu kniežatá kňazské a starší ľudia, a on počal im vyprávať toto podobenstvo: „Podobné je kráľovstvo nebeské človeku kráľovi, ktorý robil svadbu svojmu synovi. I poslal svojich sluhov zavolať pozvaných na svadbu; a nechceli prísť. Opäť poslal iných sluhov a riekol: „Povedzte pozvaným: Hľa, prihotovil som svoj obed; moje voly a krmný hyd sú pozabíjané a všetko je pripravené; poďte na svadbu. Ale oni nedbali a odišli: jeden na svoj dvorec, iný zas po svojom obchode. Ostatní však pochytili jeho sluhov a potupne pohanených pozabíjali. Keď to kráľ počul, rozhneval sa, a poslal svoje vojská, zahubil tých vrahov, a podpálil im mesto. Vtedy riekol svojim sluhom: „Svadba je síce pripravená, ale tí, ktorí boli pozvaní, neboli hodní. Idte teda na križné cesty, a ktorýchkoľvek najdete, povolajte na svadbu.“ I vyšli jeho sluhovia na cesty, a shromaždili všetkých, ktorých našli, zlých i dobrých, až naplnila sa svadba stolujúcimi. Tu vošiel kráľ pozrieť si stolujúcich, a videl tam človeka, neodetého rúchom svadobným, i riekol mu: „Priateľu, jako si sem vošiel, keď nemáš

rúcha svadobného?“ Tu ten onemel. Vtedy riekol kráľ posluhom: „Sviažte mu ruky a nohy, a vyhod'te ho do tmy zovnútornej; tam bude plač a škrípanie zubov. Lebo mnoho je povolaných, ale málo vyvolených.“

II. Peniaz daňový. Vtedy farizeji odišli a uradili sa, že ho podchytiť v reči. I poslali k nemu svojich učeníkov s herodiánmi a riekli: „Učiteľu, vieme, že si pravdomluvný, a ceste Božej v pravde učíš, a nedbáš na nikoho; lebo nehľadiš na osobu ľudskú. Povedz nám teda, čo sa ti zdá: smie sa dávať daň cisárovi a či nie?“ Ale Ježiš, poznajúc ich podlosť, riekol: „Čo ma pokúšate, pokrytci? Ukážte mi peniaz daňový.“ A oni podali mu desiatnik. I riekol im Ježiš: „Či je tento obraz a nápis?“ Riekli mu: „Cisárov.“ Vtedy riekol im: „Odovzdajte teda, čo je cisárovo, cisárovi, a čo je Božie, Bohu. Keď to počuli, divili sa, nechali ho a odišli.“

III. O zákonníkoch a farizejoch. Vtedy hovoril Ježiš zástupom a svojim učeníkom, a riekol: „Na stolicu Mojžišovu zasadli zákonníci a farizeji. Ale beda vám, zákonníci a farizeji, pokrytci; pretože zatvárate kráľovstvo nebeské pred ľuďmi, lebo sami doň nevchádzate a ani vchádzajúcim vstúpiť nedáte. Beda vám, zákonníci a farizeji, pokrytci, ktorí dávate desiatky zo všetkého, čím vládnete; a zanechali ste, čo je dôležitejšie v zákone: právo, milosrdenstvo a vieru. Toto ste mali činiť a tamto neopustiť Beda vám, zákonníci a farizeji, pokrytci, lebo podobní ste hrobu zaličeným, ktoré sa zvonku zdajú ľuďom krásnymi, kdežto vnútri sú plné mŕtvych kostí a všelikej nezdoby. Tak i vy zvonku zdáte sa ľuďom spravodlivými, kdežto vnútri plní ste pokrytectva a nepravosti. Hadi, plemeno vreteničie, jako ujdete osudu pekelnému?“ I povedal ešte zástupu: „Varujte sa zákonníkov, ktorí majú radi prvé stolice v synagogách a prvé miesta na hostinách; a zaľubujú si, aby ich pozdravovali na námestí a volali: rabbi. Ale vy nedávajte sa volať: rabbi; lebo jeden je váš učiteľ, Kristus.“

IV. Chudobná vdova. A keď Ježiš sedel naproti pokladnici, a pozeral, ako zástup hádzal peniaze do pokladnice, a mnohí boháči hádzali mnoho, tu prišla jedna chudobná vdova a vhodila dva peniažky (asi 2 haliere), to jest štvrták. I svolal svojich učeníkov a riekol im: „Veru, povedám vám, že táto chudobná vdova viac vhodila, než všetci, ktorí hádzali do pokladnice. Lebo všetci hádzali z toho, čo im zvyšovalo; ale táto vhodila zo svojho nedostatku všetko, čo mala, celú svoju živnosť.“

Poznámky. 1. Svadobná hostina je blaženost nebeská. Kráľ je Boh. — Na východe králi dosiaľ posielajú svadobné rúcho každému, koho pozvú, a kto pozvanie prijme. Keď teda prišiel kto bez svadobného rúcha, bola to veľká nezdvorilosť, a ten nemal práva na hostinu. Tieto hostiny odbavovali sa v noci; a preto keď vyhodili človeka von, prišiel do tmy, a od hanby a hnevu škripal zubami. Je to obraz pekelného trestu. — Pod svadobným rúchom má sa rozumieť posväcujúca milosť.

2. Herodiáni boli privrženci kráľa Herodesa, a súhlasili s nadvládou rímskou, kdežto farizeji boli jeho protivníci. Otázka, ktorú farizeji dali Spasiteľovi, bola nad mieru háklivá a na obe strany zubatá. Jak povie Spasiteľ, že sa nemá platiť daň cisárovi, tak herodiáni obžalujú ho u cisára jako buriča, a príde o život. Ale jak povie, že treba platiť, tak upadne do nemilosti u ľudu, a tento ho ukameňuje. Kristus však oddelil moc svetskú od moci duchovnej, a prehlásil, že treba dať obom, čo im patrí. „Boha sa bojte, kráľa v uctivosti majte.“ (I. Petr. 2, 17.)

3. Farizeji líšili sa pôvodne od obecného ľudu tým, že veľmi prísne dbali o zákon bcží. Neskoršie však oni boli najväčší pokrytci, lebo ukazovali sa svätými, kdežto boli bezbožní, a konávali dobré skutky len preto, aby ich ľudia videli a chválili. Pána Ježiša neuznávali za Messiáša, a pretože ich ostro karhal, nenávideli ho a chceli ho zničiť.

4. Židia mali hroby vytesané do skál a opatrené dvermi. Tieto hroby zabielili vápnom, aby boly krajšie, ale i preto, aby sa ich ľudia nedotkli, lebo ináč by boly nečisté.

Poučenie. Milosť posväcujúca je rúchom svadobným, bez ktorého nikto nebude pripustený do slávy večnej. Zachovaj si milosť posväcujúcu. Keď ju máš, bohatý si a šťastný; keď jej nemáš, chudobný si a nešťastný.

Nech nám je výstrahou, že Spasiteľ vyslovil kliatbu nad neveriacimi farizejmi. Chráňme sa pokrytectva, lebo pokrytci ťažko obsiahnu milosrdenstva Božieho.

§ 40. Ježiš o zkaže Jeruzalema a o poslednom súde.

(Mat. 24, 1—44; 25, 1—46; 26, 1—16.)

I. **Stavisko chrámové.** Keď Ježiš vyšiel z chrámu, pristúpili k nemu jeho učeníci, aby mu ukázali staviská chrámové, a ktorýsi z nich mu riekol: „Učiteľu, pozri, jaké kamene a jaké stavby!“ Ale on odpovedal a riekol im: „Vidíte toto všetko? Veru, povedám vám, nebude tu ponechaný kameň na kameni, ktorý by nebol sbo-rený.“ A keď sedel na hore Olivovej oproti chrámu, pristúpili k nemu jeho štyria prední učeníci (Peter, Jakub, Ján a Ondrej), a opýtali sa ho osobitne: „Povedz nám, kedy sa to stane? A jaké bude znamenie, keď toto všetko počne sa dokonávať?“

Vtedy Ježiš začal im hovoriť: „Dajte pozor, aby vás nikto nesviedol. Lebo mnohí prídu v mojom mene a rieku: Ja som Kristus, a svedú mnohých. Preto nechodte za nimi. A keď počujete o bojoch a vzbúreniach, neľakajte sa; lebo toto sa musí najprv stať, ale ešte nebude hneď koniec. Povstane totižto národ proti národu a kráľovstvo proti kráľovstvu, a miestami budú veľké zemetrasenia, a mor a hlad a hrúzy s neba, a znamenia veľké budú. Dajte však pozor sami na seba, lebo vydajú vás súdom a budú vás biť v synagogách, a vláčiť vás pred kráľov a vládarov pre moje meno. Preto zaštepce si to do svojich srdc: nerozmýšľať vopred, jako budete odpovedať. Lebo ja vám dám výrečnosť a múdrosť, ktorej nebudú môcť odoláť ani na odpor hovoriť všetci vaši protivníci. A budú vás vydávať rodičia a bratia a pokrevní a priatelia, a usmrtia niektorých z vás. A budete v nenávisti u všetkých pre moje meno, a predsa nezhynie ani vlas s vašej hlavy. Vo svojej trpezlivosti budete vládnuť svojimi dušami. No, keď uvidíte Jeruzalem vojskom obľahnutý, vtedy vedzte, že sa priblížilo jeho spustošenie.“

II. O konci sveta. Potom hovoril im Ježiš o konci sveta: „V tých dňoch, po tom súžení, slnko sa zatmie, a mesiac nevydá svojho lesku; a hviezdy nebeské budú padať, a pevnosti, ktoré sú na nebesách, budú sa triasť. A vtedy objaví sa znamenie (pravdepodobne kríž) na nebi, a uzrú Syna človeka prichádzať na oblakoch nebeských s veľkou mohutnosťou a velebnosťou. I pošle svojich anjelov s trúbou a veľkým hlasom, a shromaždia jeho vyvolených od štyroch strán sveta, od kraja nebies až po ich končiny. A od stromu fíkového naučte sa podobenstvo: keď mu ratolesť už omláda a listie narástlo, viete, že blízko je leto. Tak i vy, keď uzriete toto všetko, vedzte, že je na blízku vo dverách. Veru, povedám vám: Nepominie toto pokolenie, kým sa toto všetko nestane. Nebo a zem pomínú, ale moje slová nepomínú. O tom dni však, alebo o hodine nevie nikto; ani anjeli v nebi, ani Syn (nevie to len pre nás, ale vie to pre seba), iba sám Otec. Bedlite teda a modlite sa, lebo nevíete, v ktorú hodinu Syn človeka príde.

III. O desiatich pannách. O tomto príchode povedal im aj podobenstvo o desiatich pannách: „Vtedy kráľovstvo nebeské bude podobné desiatim pannám, ktoré si vzaly lampy a vyšly naproti ženichovi a neveste. Ale päť z nich bolo pošetilých a päť opatrných. Lež päť početilých, keď si braly lampy, nevzaly so sebou oleja, kdežto opatrné s lampami vzaly si oleja do nádob. A keď ženích dlho nešiel, driemalo sa všetkým a zaspaly. Tu o polnoci strhol sa krik: Hľa, ženích prichádza, vyjdite mu naproti. Vtedy vstaly všetky tie panny a pristrojovaly si lampy. Tu pošetilé riekly opatrným: Dajte nám z vášho oleja, lebo naše lampy

zhasinajú. Opatrné odpovedaly a riekly: Aby snád' nestačilo nám i vám, id'te radšej k predavačom a kúpte si. No, kým išly nakupovať, prišiel ženich, a tie, ktoré boly hotové, vošly s ním na svadbu, a dvere sa zatvorily. Napokon však prišly i ostatné panny a riekly: Pane, Pane, otvor nám! Ale on odpovedal a riekol: Veru, povedám vám, nepoznám vás. Bedlite teda, lebo neznáte dňa ani hodiny."

IV. Podobenstvo o hrivnách. Ježiš povedal ešte podobenstvo o hrivnách: Kráľovstvo nebeské bude vtedy podobné človeku, ktorý, keď odchádzal preč, zavolať svojich sluhov a odovzdal im svoj majetok. A jednému dal päť hrivien, inému zas dve a inému jednu, každému podľa jeho schopnosti, a hneď odcestoval. Tu odišiel ten, ktorý dostal päť hrivien, kupčil s nimi a získal päť iných. Podobne i ten, ktorý dostal dve, vyzískal dve iné. Ale ten, ktorý dostal jednu, odišiel, zakopal ju do zeme a skryl peniaze svojho pána.

A po dlhom čase prišiel pán tých sluhov a robil s nimi počet. I pristúpil ten, ktorý dostal päť hrivien, priniesol iných päť hrivien a riekol: „Pane, päť hrivien si mi odovzdal, hľa, iných päť vyše toho som získal.“ Riekol mu jeho pán: „Dobre, sluho dobrý a verný; že si nad málom bol verný, nač mnohým ťa ustanovím; vojdi do radosti svojho pána. Tu pristúpil i ten, ktorý dostal dve hrivny a iné dve získal, a preto i on tak dobre pochodil, jako ten prvý. No pristúpil i ten, ktorý dostal jednu hrivnu a riekol: „Pane, viem, že si človek tvrdý; žneš, kde si nesial, a sbieraš, kde si nerozsýpal. Tak od strachu išiel som/ a skryl som tvoju hrivnu do zeme; hľa, tu máš, čo je tvoje.“ Na to jeho pán odpovedal a riekol mu: „Sluho zlý a lenivý; vedel si, že ja žnem, kde som nesial, a sbieram, kde som nerozsýpal. Mal si teda uložiť moje peniaze u peňazomencov, a ja pri návrate bol by som ovšem prijal s úrokom, čo je moje. Vezmite mu teda hrivnu a dajte tomu, ktorý má desať hrivien. Lebo každému majúcemu dá sa, až bude oplyvať; kdežto tomu, kto nemá, odnime sa i to, čo sa zdá mať. A sluhu daromného vyhod'te do tmy zovnútornej; tam bude plač a škrípanie zubov.“

V. O poslednom súde. Potom im riekol: „K e d' p r í d e S y n č l o v e k a vo svojej velebnosti a všetci anjeli s ním, vtedy zasadne na trón svojej velebnosti. A shromaždia sa pred neho všetky národy, a oddelí ich jedných od druhých, jako pastier odlučuje ovce od kozlov; a síce ovce postaví si zprava, kdežto kozlov zľava. Vtedy kráľ povie tým, ktorí mu budú zprava: „P o d' t e, p o ž e h n a n í od môjho Otca, vládnete kráľovstvom, pripraveným vám od ustanovenia sveta. Lebo bol som hladný, a dali ste mi jesť; bol som smädný, a dali ste mi piť; bol som príchodzí, a pritúlili ste ma; nahý, a priodeli ste ma; nemocný, a navštívili ste ma; v žalári som bol, a prišli ste ku mne.“ Vtedy odpovedia mu spravodliví a rieknu: „Pane, kde sme ťa videli hladného, a nakrmili sme ťa; žíznivého, a dali sme ti piť? Alebo kedy sme ťa videli jako príchodzieho, a pritúlili sme ťa; nahého, a priodeli sme ťa? Kedyže sme ťa videli ne-

mocného alebo v žalári, a prišli sme k tebe?“ Tu kráľ odpovie a riekne im: „Veru, povedám vám: Nakoľko ste to učinili jednému z týchto mojich najmenších bratov, mne ste to učinili.“

Potom riekne i tým, ktorí budú zľava: „V z d i a l' t e s a o d o m ň a, z l o r e č e n c i, do ohňa večného, ktorý je pripravený diablovei a jeho anjelom.“ A bude im vytykať, že nekonali v živote svojom spomenuté skutky milosrdenstva. Vtedy odpovedia mu i oni a rieknu: „Pane, kedy sme ťa videli hladného, alebo smädného, alebo prichodzieho, alebo nahého, alebo nemocného, alebo v žalári, a neposlúžili sme ti?“ Vtedy odpovie a riekne: „Veru, povedám vám: Nakoľko ste toho neučinili jednému z týchto najmenších, ani mne ste toho neučinili.“ I pôjdu tito do trestu večného, kdežto spravodliví do života večného.“

I stalo sa, keď Ježiš dokončil všetky tieto reči, riekol svojim učeníkom: „Viete, že po dvoch dňoch bude Veľká noc, a Syn človeka bude vydaný, aby bol ukrižovaný. Vtedy shromáždili sa kniežatá kňazské a starší ľudu do siene kniežata kňazského, ktorý sa nazýval Kajfáš, a uradili sa, že Ježiša podvodne chytia a zabijú. Avšak riekli: „Nie v deň sviatočný, aby snád nestrhlo sa vzbúrenie v ľude.“ Tu odišiel Judáš Iškariotský, jeden z dvanástich, k najvyšším kňazom, aby ho zradil. A riekol im: „Čo mi chcete dať, a ja vám ho vydám.“ Keď to tito počuli, zaradovali sa, a sľúbili mu, že mu dajú tridsať strieborných (asi 108 kor., za jakú cenu kupovali sa vtedy otroci). A odvtedy hľadal príležitosť, aby ho vydal.

Poznámky. 1. Proroctvo o zkaže Jeruzalema splnilo sa za času rímskych vojvodcov Vespasiana a Tita. Rimania od r. 63 pred Kr. panovali nad Palestínou. Židia ťažko znášali pohanské panstvo, a túžili po vlastnom kráľovstve. I vzbúrili sa r. 66 proti nenávideným Rimancm. Štyri roky pretiahly sa urputné vojny, až konečne Titus pritiahol s vojskom k Jeruzalemu a zaujal mesto r. 70. Mesto i krásny chrám zapálili, a čo plamene ušetrily, bolo srúcané, aby neostal kameň na kameni. Potom dal preorať mesto na znamenie, že je so zemou srovnané.

2. Kedy bude koniec sveta, nevieme. Ale Kristus Pán predpovedal, že v tých dňoch slnce ztratí svetlo, a mesiac nevydá svojho lesku, lebo je sám v sebe tmavý, a svoj lesk má od slnca, ktoré ho osvecuje. Hviezdy nebeské budú padať, alebo sa srazí hviezda s našou zemou, čo bude i jej koncom, lebo z toho by povstala taká horúčosť, že by v nej všetko zhorelo. Podľa slov Kristových „nebo i zem“ pomínú, totiž celý viditeľný svet zmení svoju podobu, a bude potom „nové nebo a nová zem“

3. Dve podobienstvá o ženách a o hrivnách majú nás poučovať o tom, že máme vždy pamätať na príchod Spasiteľa, a v tomto očakávaní opatrovať si svetlo, t. j. vieru, a s milosťou Božou kupčiť, t. j. podľa viery žiť a obohacovať sa dobrými skutkami.

4. Svadobná hostina bývala večer v dome ženichovom. Pred hostincu išiel ženich sprevádzaný družbami pre nevestu do domu jej otca. Nevesta

očakávala ho s družicami, ktoré mu vyšly naproti s horiacimi lampami, i doprevadily ho k neveste, a viedly potom oboch snúbencov na svadbu.

Poučenie. Nech je tvoj život pravým obrazom učenia a príkladu Kristovho, a vtedy budeš počuť i ty jeho slová, keď príde v posledný deň súdiť živých i mŕtvych: „Pod'te, požehnaní od môjho Otca, vládnete kráľovstvom, ktoré je vám pripravené od ustanovenia sveta!“

III. ČASŤ: UMUČENIE A OSLÁVENIE PÁNA JEŽIŠA.

§ 41. Posledná večera.

(Mat. 26, 17—30; Mk. 14, 12—26; Luk. 22, 7—39; Ján 13—17.)

I. Veľkonočný baránok. Prvého dňa presníc (t. j. nekvasených chlebov), keď sa zabíjal veľkonočný baránok, pristúpili učeníci k Ježišovi a riekli: „Kde chceš, aby sme ti pripravili ješ' baránka?“ Tedy poslal Petra a Jána a riekol im: „Id'te do mesta a pripravte nám baránka, aby sme jedli. A hľa, keď budete vchádzať do mesta, stretne sa s vami človek, nesúci čbán vody; id'te za ním, a kdekoľvek vojde, povedzte pánovi domu: Môj čas je blízko; u teba odbavím Veľkú noc so svojimi učeníkmi. A on vám ukáže veľké večeradlo prestreté; tam pripravte. Tedy učeníci odišli a našli tak, jak im povedal, a pripravili baránka. A keď nastala hodina, uložil sa, a dvanásť apoštolov s ním. A povedal im: „Žiadostive žiadal som si ješ' tohoto veľkonočného baránka s vami, prv než by som trpel. Lebo povedám vám, že odteraz nebudem ho ješ', kým sa nenaplní v kráľovstve Božom. Potom večerali, jak bolo predpísané v zákone.

II. Umývanie nôh apoštolov. A po večeri, keď diabol už vnukol do srdca Judášovi, aby ho zradil, vstal od večere a odložil svoj odev, vzal zásteru a prepásal si ju. Potom nalial vody do medenice, a počal umývať učeníkom nohy a utierať zásterou, ktorou bol opásaný. Prišiel teda k Šimonovi Petrovi, ale Peter mu riekol: „Pane, ty mne umyješ nohy?“ Odpovedal Ježiš a riekol mu: „Čo ja robím, ty teraz nevieš, ale dozvieš sa potom. Riekol mu Peter: „Jakživ mi nebudeš umývať nohy.“ Odpovedal mu Ježiš: „Jestli ťa neumyjem, nebudeš mať účasti so mnou. Riekol mu Šimon Peter:

„Pane, nielen moje nohy, ale i ruky i hlavu. Riekol mu Ježiš: „Kto je umytý, nepotrebuje, iba aby si umyl nohy, a celý je čistý.“ A keď im nohy poumýval, vzal svoj odev na seba, a zasa sa uložil a riekol im: „Viete, čo som vám učinil? Vy ma voláte Učiteľom a Pánom, a dobre hovoríte, lebo veď i som. Keď teda ja, Pán a Učiteľ váš, umyl som vám nohy, i vy máte jeden druhému nohy umývať. Dal som vám totižto príklad, aby ste i vy činili tak, jako som ja učinil vám.

III. Ustanovenie sv. Oltárnej. Ponevác Ježiš vedel, že prišla jeho hodina, aby odišiel s tohoto sveta k Otcovi, keď miloval svojich, ktorí boli na svete, až do konca miloval ich. A preto, keď povečerali, Ježiš v z a l c h l i e b, dobrorečil, lámal a dával svojim učeníkom a riekol: Vezmite a jedzte, toto je telo moje.“ A v z a l k a l i c h, vďaka vzdával, dal im a riekol: „Pite z toho všetci, lebo toto je moja krv nového zákona, ktorá bude vyliata za mnohých na odpustenie hriechov. Toto čiňte na moju pamiatku.“ I pili z neho všetci.

Keď Ježiš toto povedal, skormútil sa v duchu, a osvedčil sa a hovoril: „Veru, veru, povedám vám: Jeden z vás ma z r a d í.“ A zarmútení veľmi, počali po jednom hovoriť: „Či som to ja, Pane?“ On však odpovedal a riekol: „Ten je to, ktorému ja podám omočeného chleba. Syn človeka síce ide, jako je ustanovené: ale beda tomu človeku, skrze ktorého bude vydaný. Lepšie by mu bolo bývalo, keby sa nebol narodil ten človek.“ A keď omočil chlieb, dal Judášovi, synovi Šimona Iškariotského. A po tom zákusku vošiel do neho satan. Tu riekol mu Ježiš: „Čo robíš, urob čím skorej.“ A keď on prijal zákusok, hneď vyšiel. A bola noc.

IV. Ježiš lúči sa s apoštolmi. Keď teda Judáš odišiel, riekol Ježiš učeníkom svojim: „Teraz je oslávený Syn človeka, a Boh je oslávený v ňom. Syn á č k o v i a, ešte chvíľku som s vami. Budete ma hľadať, ale jako som hovoril židom: Kde ja idem, vy nemôžete prísť, tak teraz hovorím i vám. Nové prikázanie vám dávam: aby ste sa vospolok milovali, jako som vás ja miloval. Po tom budú poznávať všetci, že ste mojimi učeníkmi, keď budete mať lásku jedni k druhým. Riekol mu Š i m o n P e t e r: „Pane, kde ideš?“ Ježiš odpovedal: „Kde ja idem, nemôžeš teraz za mnou ísť, ale pojdeš pozdejšie.“ Riekol mu Peter: „Prečo by som nemohol teraz ísť za tebou?“ I riekol Pán: „Šimone, Šimone, hľa, satan vypýtal si vás, aby vás preosieval jako pšenicu; ale ja prosil som za teba, aby

neprestala tvoja viera: a ty, keď sa niekedy obrátiš, utvrdzuj svojich bratov.“

Apoštolovia zarmútili sa nad slovami, ktoré im Ježiš povedal o svojom odchode, a preto im riekol: „Nech sa vám srdce nezarmucuje. Veríte v Boha, i vo mňa verte. V dome môjho Otca je mnoho pribytkov: odchádzam pripraviť vám miesto. A keď odidem a pripravím vám miesto, prídem zas a vezmem vás k sebe, aby ste i vy boli, kde som ja. (A viete, kde ja idem, i cestu znáte.“ Riekol mu Tomáš: „Pane, nevieme, kde ideš; i jako môžeme vedieť cestu?“ Riekol mu Ježiš: „)Ja som cesta, pravda a život; nikto nepríde k Otcovi, iba skrze mňa. Ak ma milujete: zachovávajúte moje prikázania. A ja budem prosiť Otca, a dá vám iného Tešiteľa, Ducha pravdy, aby s vami ostával na veky. A Potešiteľ, Duch Svätý, ktorého Otec pošle v mene mojom, ten vás naučí všetkým veciam, a pripomenie vám všetko, čo som v á m povedal. Pokoj v á m zanechávam, svoj pokoj vám dávam; nie jako svet dáva, ja vám ho dávam. Vy ste mojimi priateľmi, jestli budete činiť, čo ja vám prikazujem. Už vás nenazývam sluhami, lebo sluha nevie, čo robí jeho pán; ale nazval som vás priateľmi, lebo oznámil som vám všetko, čo som len počul od svojho Otca. (Nie vy ste mňa vyvolili, ale ja som vyvolil vás a ustanovil som vás, aby ste išli a ovocie prinášali, a vaše ovocie aby ostalo.) Jestli vás svet nenávidí, vedzte, že mňa nenávidel prv, než vás. Lebo nie je sluha väčší nad svojho pána. Keď mňa prenasledovali, i vás budú prenasledovať. Vyženú vás zo synagóg; ba prichádza hodina, keď každý, kto vás zabije, bude sa domnievať, že koná službu Bohu. Veru, veru, povedám vám, že vy budete nariekať a plakať, kdežto svet sa bude radovať; vy síce budete sa zarmucovať, ale váš zármutok premení sa na radosť. Toto som vám hovoril, aby ste mali vo mne pokoj. Vo svete budete mať utiskovanie, ale dúfajte, ja som premohol svet.“

V. Veľkňazská reč Pána Ježiša. Po tejto reči Ježiš pozdvihol oči k nebu a riekol: „O tč e, prišla hodina, sláv svojho Syna, aby tvoj Syn oslávil teba, a aby dal život večný všetkým, ktorých si mu dal. (A to je život večný, aby poznali teba, jediného pravého Boha, a toho, ktorého si poslal, Ježiša Krista. Ja som Ťa oslávil na zemi; dokončil som dielo, ktoré si mi dal, aby som konal. Teraz zas ty, O tč e, oslá v mňa u seba slávou, ktorú som mal u teba, prv než bol svet.) Oznámil som tvoje meno ľuďom, ktorých si mi dal zo sveta, a oni zachovali tvou reč. Teraz poznali pravdu, že som vyšiel od teba, a uverili, že si ma ty poslal. (Ja prosím za nich; nie za svet prosím, ale za tých, ktorých si mi dal, lebo sú tvoji a v nich som oslávený.) O tč e sv ä t ý, v mene svojom zachovaj ich, ktorých si mi dal, aby boli jedno, jako i my. (Kým som bol s nimi, ja som ich zachovával v mene tvojom; no teraz idem k tebe, a títo e stanú na svete.) Neprosím, aby si ich vzal zo sveta, ale aby si ich zachoval od zlého. Posväť ich v pravde, aby oni boli posvätení, lebo jako si ma ty poslal do sveta, i ja som ich poslal do sveta. No, neprosím len za nich, ale i za tých, ktorí skrze ich slovo uveria vo mňa, aby všetci jedno boli, jako i my jedno sme. (O tč e, chcem, aby i títo boli so mnou, že by videli moju slávu, ktorú si mi dal, keď si ma miloval pred stvorením sveta.)“

Poznámky. 1. Presnice sú nekvasené chleby (macky), a Veľká noc u židov menovala sa i sviatkami Presníc, pretože židia cez tieto sviatky za 8 dní pod pokutcu smrti nesmeli mať ničoho, teda ani chleba, vo svojom dome.

2. Spasiteľ, ktorý bol chudobný, nemal v Jeruzaleme hospody; na noc chodieval buď do Betánie alebo na blízky vrch Olivový. Ponevác v tie dni bývalo mnoho pútnikov v Jeruzaleme, domoví páni jeruzalemskí dávali do prenájmu, alebo i zadarmo, jedálne pútnikom, aby v nich slávili veľkonočného baránka. A preto sa i apoštolovia spytujú Pána Ježiša, či si už prenajal hospodu pre dnešnú večeru. Keďže Mojžiš ustanovil, aby na Veľkú noc každá židovská rodina jedla baránka, apoštolovia podľa príkazu Kristovho kúpili baránka, dali ho zarezat' v chráme, a nechali ho dl'a predpisu upiect'.

3. Jedálna (večeradlo) bola v dome jedného z dôverných priateľov Pána; podľa starého ústneho podania bol to dom otca sv. Marka evanjelistu, a stál na Sione. Po západe slnca sišli sa všetci v jedálni, umyli si ruky a po modlitbe zaujali miesto okolo stola. Pri stole sa ležalo na ľavom boku, a pravou rukou sa jedlo. Stoly byly nízke, a pri nich pohovky. Každé jedlo a kalich s vínom žehnal Pán Ježiš podľa židovského obradu. Medzi jedlami jako i po hostine spievaly sa žalmy (112—118). Nad večeradlom bol už v najstarších časoch postavený krásny chrám, ktorý sa časom premenil na mešitu mohamedánsku, ale od r. 1919 je opäť majetkom tamojších františkánov

4. Umývanie nôh apoštolov je najdojímavejší obraz zo života Pána Ježiša. Ačkoľvek vedel, že je najvyšším pánom na nebi i na zemi, predsa sa hlboko ponížil. Lebo myt' nohy bola otrocká služba; otroci to robili pánom, a preto Šimon Peter nechcel to prijat' od Syna Božicho. Umývanie nôh dvanástim chudobným vykonáva sa na Veľký štvrtok v každom biskupskom chráme.

5. Spasiteľ túžil po tejto večeri, pretože pri nej ustanovil pre veleb'nú sviatosť Oltárnu, v ktorej nám zanechal najútlejší dôkaz svojej lásky a najdrahocenejši záloh svojej milosti, jako to bol prisľúbil v Kafarnaume. Pri poslednej večeri ustanovil aj omšu sv., jako i sviatosť posvätenia kňazstva novozákonného, aby apoštolovia a ich nástupcovia túto obetu i večeru na jeho pamiatku konali.

6. Satan, t. j. diabol bude preosievať (pokúšať) apoštolov a ostatných veriacich, aby zapreli svoju vieru. Avšak sv. Peter a jeho nástupcovia, rímski pápeži, podľa prisľúbenia Kristovho nikdy nepoklesnú vo viere: sú totiž vo veciach viery a mravov neomylní.

7. Kristus je cesta, pravda a život. Cesta, ktorá vedie k Bohu; pravda, ktorá svieti a udržuje ľudí na tejto ceste; život, t. j. večné blahoslavenstvo, do ktorého táto cesta vedie.

Poučenie. Sviatosť Oltárna nech je najdrahší poklad človeka na zemi. Prístup k nej s hlbokou poníženosťou a odchádzaj s vrúcnuou láskou k Bohu, ktorý v nej deň a noc prebýva.

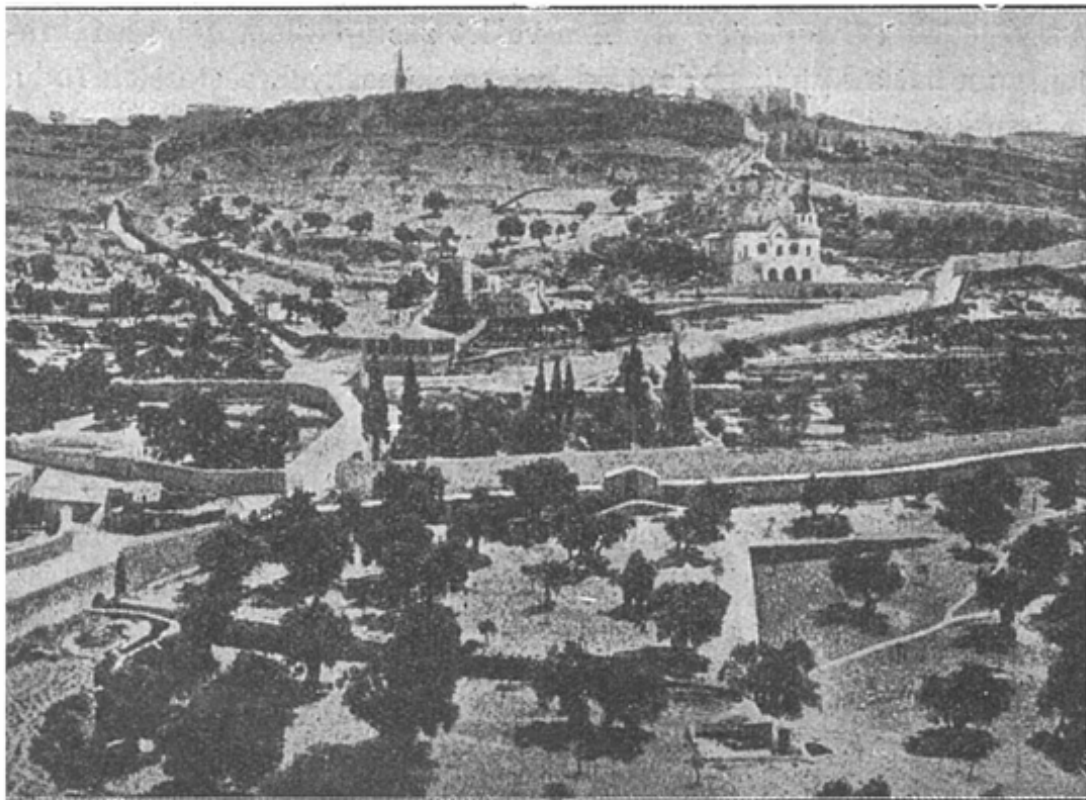
Prekrásné slová veľkňazskej reči Ježišovej sú aj tebe povedané, a preto neopúšťaj svojho Spasiteľa nikdy, kým žiješ na svete.

§ 42. Ježiš v zahrade Getsemanskej.

(Mat. 26, 30—56; Mk. 14, 26—52; Luk. 22, 39—53; Ján 18, 1—12.)

Po poslednej večeri, keď odbavili chválospev, vyšli na horu Olivovú. Vtedy riekol im Ježiš: „Vy všetci pohoršíte sa nado mnou tejto noci, lebo písané je: Ubijem pastiera, a rozpáchne sa stádo ovčie. Ale keď zasa vstanem, predídem vás do Galilejska. Tu odpovedal Peter a riekol mu: „I keď sa všetci pohoršia nad tebou, ja sa nikdy nepohorším. Život svoj položím za teba. Riekol mu Ježiš: „Život svoj položíš za mňa? Veru, veru, povedám ti, že tejto noci, prv než kohút odspieva, trikrát ma zaprieš.“ A riekol mu Peter: „I keby som mal umrieť s tebou, nezapriem ťa.“ Podobne hovorili i všetci učeníci.

Vtedy vyšiel Ježiš so svojimi učeníkmi za potok Cedron, a prišiel s nimi do zahrady, ktorá sa nazýva G e t s e m a n y, a riekol

Hora Olivová.

im: „Posedzte tu, kým zajdem ta a pomodlím sa. I vzal Petra a dvoch synov Zebedejových a počal sa zarmucovať a teskniť. Vtedy riekol im: „S m u t n á j e d u š a m o j a až na smrť; počkaj-

te tu a bedlite so mnou.“ A keď trochu pokročil, padol na svoju tvár, modlil sa a hovoril: „Otče môj, ak je možno, nech ma pomínie tento kalich, avšak nie jako ja chcem, lež ako ty.“ I prišiel k svojim učeníkom a našiel ich spať, a riekol Petrovi: Šimone, spiš? Nemohol si bedliť so mnou jednu hodinu? Bedlite a modlite sa, aby ste neprišli do pokušenia. Duch je síce ochotný, ale telo nevládne.“ Opäť po druhýkrát odišiel, modlil sa a riekol: „Otče môj, ak nemôže tento kalich pomínuť, aby som ho nepil, tak nech je tvoja vôľa.“ A prišiel opäť a našiel ich spať, lebo oči im boli obťažované od zármutku. I nechal ich, odišiel zas a modlil sa po tretie, a hovoril túže reč. Tu zjavil sa mu anjel s neba a posilňoval ho. A v zápase postavený dlhšie sa modlil. A jeho pot bol ako kvapky krvi tekúcej na zem. Potom prišiel k svojim učeníkom a riekol im: „Spite už a odpočívajte. Prišla hodina, a hľa, Syn človeka bude vydaný do rúk hriešnikom. Vstaňte, pod'me! Hľa, priblížil sa ten, ktorý ma zradí.“

A kým on ešte hovoril, hľa, prišiel Judáš Iškariotský, jeden z dvanástich, a s ním veľký zástup s lampášmi a faklami, s mečmi a kyjmi; poslaní od kniežat kňazských a starších ľudu. A ten, ktorý ho zradil, dal im znamenie, a riekol: „Koho pobožkám, to je on: chyťte ho a ved'te opatrne.“ A hneď pristúpil k Ježišovi a riekol: „Zdráv buď, rabbi!“ A pobožkal ho. I riekol mu Ježiš: „Priateľu, načo si prišiel? Božkom zrádzaš Syna človeka?“ Potom predstúpil a riekol zástupu: „K o h o h ľ a d á t e?“ Odpovedali mu: „Ježiša Nazaretského.“ Riekol im Ježiš: „Ja som.“ A keď im toto riekol, ustúpili nazpät a padli na zem. Tu znova spýtal sa ich: „Koho hľadáte?“ A oni riekli: „Ježiša Nazaretského.“ Ježiš odpovedal: „Povedal som vám, že ja som; keď teda mňa hľadáte, nechajte týchto odísť.“ Tu Šimon Peter, ktorý mal meč, vytasil ho a udril sluhu hlavného kňaza, a uťal mu pravé ucho. Tedy riekol Ježiš Petrovi: „Schovaj svoj meč do pošvy. Či nemám piť kalich, ktorý mi dal Otec?“ I dotkol sa mu ucha a uzdravil ho. Vtedy riekol Ježiš zástupom: „Jako na lotra vyšli ste s mečmi a kyjmi polapit' ma. Každodenne som sedával u vás a učil v chráme, a nechytli ste ma, ale toto je vaša hodina a moc temnosti.“ Tu veliteľ a služobníci židovskí chytili Ježiša a poviažali ho, učeníci však všetci opustili ho a utiekli.

Poznámky. 1. Hora Olivová bol vršok pri Jeruzaleme, vysadený olivami. Vypína sa 45 m nad Jeruzalemom, ktorý leží 790 m nad Stredozemným morom; odtiaľ vidieť Mŕtve more s Jordánom a širé okolie do diaľky 60 km.

Na úpäti hory stál dvorec (majer) so zahradou, a volal sa Getsemany, t. j. preš olivový, lebo tam prešovali ovocie olivových stromov. Medzi Jeruzalemom a horcu Olivovou je pusté a skalnaté údolie Jozafat, ktorým tečie potok Cedron, ktorý však pri suchom počasi vysychá. Touto zachmúrenou dolinkou chodieval Pán Ježiš na horu sa modliť, a tak i po poslednej večeri ubieral sa k desiatej hodine za svitu mesiaca do zahrady naposledy. Do zahrady šlo sa asi štvrt hodiny z mesta.

2. Zjavil sa Pánovi anjel, ktorý mu priniesol odpoveď s neba, že je to vôľa Otcova, aby trpel, a poukázal na slávny výsledok toho utrpenia. A v zápase postavený, čím väčšia bola jeho úzkosť, tým viacej sa modlil, a vo veľkej úzkosti krvou sa potil. Že je to možné, uznávajú i lekári. Na tom mieste, kde Ježiš krvou sa potil, stojí dosiaľ jaskyňa „Smrteľnej úzkosti Ježišovej.“

3. Spasiteľ oslovuje Judáša priateľom, aby ho upozornil na jeho hodnosť, že sa tak azda spamätá a oženie svoj skutok.

4. Zástup činil asi 500—600 vojakov, okrem služobníkov, ktorí slúžili u hlavných kňazov a prednejších židov. Pilát na každé sviatky prepúšťal hlavným kňazom značnú zbrannú silu, aby udržali poriadok okolo chrámu. Teraz židia túto silu upotrebili na to, aby zástupy, ktoré na Kvetnú nedeľu oslavovali Spasiteľa, sa nezbúrili a ho nevyslobodily. Pána Ježiša, svetlo sveta, hľadali s lampášmi a faklami, a chytili ho v noci so štvrtka na piatok (14—15 Nizan).

Poučenie. Vzbud' v sebe ľútosť a sútrpnosť nad Pánom Ježišom, ciraým Spasiteľom, ktorý z lásky k nám bol smutný až na smrť. — Keď budeš niekedy veľmi smutný a od každého opustený, prečítaj si vtedy 26. kapitolu sv. Matúša.

§ 43. Ježiš pred súdom kňazským.

(Mat. 26, 57—75; Mk. 14, 53—72; Lk. 22, 54—71; Ján 18, 13—27.)

S hory Olivovej priviedli Pána Ježiša najprv k bývalému veľkňazovi Annášovi, ktorý bol svokrom hlavného kňaza Kajfáša. Annáš teda vyšetroval Ježiša o jeho učeníkoch a o jeho učení. Ježiš mu odpovedal: „Ja som verejne hovoril svetu, a vždy som učil v synagoge a v chráme, kde sa schádzajú všetci židia; a potajomne nehovoril som ničoho. Čo sa ma vypytuješ? Spýtaj sa tých, ktorí ma počuli; hľa, oni vedia, čo som im hovoril.“ A keď to povedal, jeden zo služobníkov, ktorý tam stál, dal pohlavok Ježišovi a riekol: „Takto odpovedáš hlavnému kňazovi?“ Odpovedal mu Ježiš: „Keď som zle hovoril, vydaj svedectvo o zlom; keď však dobre, čo ma biješ?“ Ale Annáš poslal ho poviazaného k hlavnému kňazovi Kajfášovi, kde sa síšili všetci kňazi a zákonníci i starší ľudu. A Peter išiel za ním zďaleka až dnu do dvora

najvyššieho kňaza, aby videl koniec, a sedel so sluhami pri ohni a zohrieval sa.

Tu najvyšší kňazi a celá rada hľadali svedectvo proti Ježišovi, aby ho mohli vydať na smrť, a nenachádzali. Mnohí totiž vydávali krivé svedectvo proti nemu, avšak svedectvá nesrovnávaly sa. Až naposledy prišli dvaja kriví svedkovia a riekli: „Tento povedal: Môžem sboriť chrám Boží, a po troch dňoch zasa ho vystavím.“ Tu najvyšší kňaz vo veľkých rozpakoch vstal si do prostriedku a riekol mu: „Nič neodpovedáš na to, čo títo svedčia na teba?“ On však mlčal a nič neopovedal. Opäť pýtal sa ho najvyšší kňaz a riekol mu: „Sprisahujem ťa na Boha živého, aby si nám povedal, či si ty Kristus, Syn Boží?“ Riekol mu Ježiš: „Ty si to povedal. A odteraz vidíte Syna človeka sedieť na pravici mohutnosti Božej, a prichádzať v oblakoch nebeských.“ Vtedy najvyšší kňaz roztrhol svoje rúcho a riekol: „Čo ešte potrebujeme svedkov? Hľa, včul ste počuli rúhanie. Čo sa vám zdá?“ Na čo oni odpovedali a riekli: „Hoden je smrti.“

Peter však sedel vonku na dvore; i pristúpila k nemu jedna dievka a riekla: „I ty si bol s Ježišom Nazaretským.“ Ale on zaprel pred všetkými a riekol: „Neviem, čo hovoríš.“ A keď vychádzal pod bránu, videla ho iná dievka a riekla tým, ktorí tam boli: „I tento bol s Ježišom Nazaretským.“ A opäť zaprel s prisahou: „Neznám toho človeka.“ A po chvíľke pristúpili tí, ktorí stáli a riekli Petrovi: „Veru, i ty si z nich, veď i tvoja reč ťa prezradzuje. Vtedy počal sa preklínať a prisahať, že nepozná toho človeka. A hneď zaspieval kohút. I rozpomenul sa Peter na slovo Ježišovo, ktoré bol povedal: Prv, než kohút odspieva, trikrát ma zaprieš. I vyšiel von a horko plakal.

A mužovia, ktorí ho strážili a držali vo väzení, posmievali sa mu a bili ho. A niektorí z nich počali na neho pľuvať a biť ho pästami; iní zase prikryli mu tvár, a dávali mu pohlavky, a hovorili: „Hádaj nám, Kriste, kto je to, čo ťa uderil?“ A keď bolo ráno, všetky kniežatá kňazské a starší ľudu držali radu proti Ježišovi, aby ho vydali na smrť. Vtedy, keď videl Juddáš, ktorý ho zradil, že je odsúdený, ľútosťou pohnutý, zaniel nazpäť tridsať strieborných knižatám kňazským a starším, a riekol: „Zhrešil som, lebo som vydal krv spravodlivú.“ Oni však riekli: „Čo nás po tom? To je tvoja vec.“ I zahodil strieborné v chráme, odstúpil, a keď odišiel preč, obesil sa. Tu najvyšší kňazi vzali strieborné a riekli:

„Nesmú sa vhodit' do pokladnice, lebo je to cena krvi.“ A poradili sa, a kúpili za ne pole hrnciarovo na hrobitov prezpoľným. Preto nazývalo sa to pole *Hakeldama*, to jest pole krvavé, až po dnešný deň.

Poznámky. 1. Podľa židovského zákona každé potupenie a zneváženie chrámu, ako i vyhrážanie sa mu spustošením, malo sa trestať smrťou. Tak chceli židia na smrť odsúdiť Jeremiáša, pretože predpovedal spustošenie chrámu. A na základe tejto obžaloby chceli odsúdiť i Pána Ježiša, hoci vieme, že Ježiš toto povedal o svojom tele.

2. Prvý súd proti Ježišovi bol prevedený v noci, v súkromnom dome hlavného kňaza Kajfáša na Sione, kde sa sišla vysoká rada židovská (synedrion = najvyšší súd židovský). Členovia rady sedeli v polokruhu v radoch za sebou, a uprostred prvého radu sedel hlavný kňaz. Pred ním stál obžalovaný, a po stranách obžalovaného boli umiestení dvaja pisári; za nimi potom zákoníci tiež v radoch obrátení k vysokej rade. Súdné pokračovanie s Pánom trvalo v noci asi od jednej až do tretej hodiny. — Keďže u židov odsúdiť na smrť smelá vysoká rada len vo verejnom, v chráme a vo dne konanom zasadnutí, preto v piatok včas ráno svolali vysokú radu do chrámu, a tam potvrdili výrok smrti. Tu sa radili i o tom, ako budú žalovať na Ježiša u Piláta, aby ho i tento odsúdil na smrť.

3. Na Východe v Palestíne na jar bývajú síce horúce dni, ale noci sú chladné. Preto vojaci zapálili oheň uprostred dvora v dome Kajfášovom a posadali si dokola, a Peter bol medzi nimi. Z tejto príležitosti trikrát zaprel svojho Majstra.

Poučenie. Keď nás postihne krivdca a nespravodlivosť, pomyslime si len na Pána Ježiša, ktorý bol nevinne a nespravodlivo na smrť odsúdený.

Peter oľutoval a horko oplakal svoj hriech, a došiel milosťou: Judáš zúfal nad milosrdenstvom Božím, a biedne zahynul. Nech je nám Peter vzorom pravého pokánia, Judáš však odstrašujúcim príkladom zaslepenosti a zatvrdilosti.

§ 44. Ježiš pred Pilátom.

(Mat. 27, 11—31; Mk, 1—20; Luk. 23, 1—25; Ján 18, 28—40.)

I. **Židia žalujú na Ježiša.** Židia priviedli Ježiša od Kajfáša k Pilátovi do radného domu, ale nevošli dnu, aby sa nepoškvrnili, lež aby mohli jest veľkonočného baránka. Pilát teda vyšiel von k nim a riekol: „Jakú žalobu prednášate proti tomuto človekovi?“ Odpovedali a riekli mu: „Keby tento nebol zločincom, neboli by sme ho odovzdali tebe.“ I počali na neho žalovať a riekli: „Tak sme naši, že tento prevracia náš národ a zabraňuje dávať cisárovi dane, a

vydáva sa za Krista kráľa.“ I riekol im Pilát: „Vezmite ho vy, a podľa svojho zákona odsúďte ho.“ Avšak židia mu riekli: „Nám neslobodno usmrtiť nikoho.“

Tedy Pilát zasa vošiel do radného domu, a predvolal Ježiša a riekol mu: „Ty si kráľ židovský?“ Odpovedal Ježiš: „Hovoríš to sám od seba, a či iní povedali ti to o mne?“ Odpovedal Pilát: „Tvoj národ a hlavní kňazi vydali ťa mne. Čo si porobil?“ Odpovedal Ježiš: „Moje kráľovstvo nie je s tohoto sveta. Keby moje kráľovstvo bolo s tohoto sveta, moji služobníci iste by bojovali, aby som nebol vydaný židom; ale takto moje kráľovstvo nie je ztadeto.“ I riekol mu Pilát: „Teda kráľ si ty?“ Odpovedal Ježiš: „Ty sám hovoríš, že som ja kráľ. Ja som sa na to narodil a na to som prišiel na svet, aby som vydal svedectvo pravde. Každý, kto je z pravdy, počúva môj hlas.“ Riekol mu Pilát opovržene: „Čo je pravda?“ A keď to povedal, zas vyšiel k židom a riekol im: „Ja nenachádzam žiadnej viny na tomto človeku.“ A keď kniežatá kňazské a starší mnoho vecí žalovali na neho, Ježiš nič neodpovedal. Vtedy riekol mu Pilát: „Nič neodpovedáš? Nepočuješ, jak veľké veci žalujú na teba?“ Ale Ježiš neodpovedal mu na žiadne slovo, tak že sa vládár náramne divil. Židia však naliehali a riekli: „Búri ľud a učí po celom Judsku, počnúc od Galilejska až sem.

II. Ježiš u Herodesa. Tedy Pilát, keď počul o Galilejsku, pýtal sa, či je Galilejčan? A keď zvedel, že je zpod právomoci Herodesovej, poslal ho k Herodesovi, ktorý v tie dni i sám bol v Jeruzaleme. Herodes však, keď uzrel Ježiša, zaradoval sa veľmi, lebo od dávna žiadal si ho vidieť, pretože o ňom mnoho počul, a úfal sa, že ho uvidí urobiť nejaké znamenie. Vypytoval sa ho teda mnohými rečami, ale on mu nič neodpovedal. I pohrdol ním Herodes spolu so svojou čatou, a na posmech obliekol ho do bieleho odevu, a poslal ho nazpät k Pilátovi. I stali sa priateľmi v ten deň Herodes i Pilát; lebo predtým boli si nepriateľmi.

III. Ježiš a Barabáš. Avšak na slávny deň Veľkej noci, na pamiatku vyslobodenia z Egypta, mal vládár obyčaj prepúšťať ľudu jedného väzňa, ktorého chceli. I mal vtedy chýrečného väzňa, lúbožníka a vraha, ktorý sa volal Barabáš. Keď sa teda zhromaždili, riekol Pilát: „Ktorého chcete, aby som vám prepustil, Barabáša, a či Ježiša, ktorý sa volá Kristus?“ Tu oni všetci skríkli a volali: „Nie tohoto, ale Barabáša.“ Riekol im Pilát: „Čo teda spravím s Ježišom, ktorý sa volá Kristus?“ Oni volali a riekli:

„Ukrižuj ho!“ Pilát však riekol im: „A čo zlého urobil? Nenachádzam na ňom nič smrti hodného. Potrescem ho (t. j. dám ho ubičovať) teda a prepustím. Ale oni ešte väčšmi kričali: „Ukrižuj ho!“

IV. Ajh'ľa, človek. Vtedy Pilát vzal Ježiša a dal ho zbičovať. A vojaci uplietli korunu z trnía, položili mu ju na hlavu a priodeli ho rúchom šarlatovým. A prichádzali k nemu a hovorili: „Vítaj, kráľu židovský“ a pohlavkovali ho. Pilát teda zasa vyšiel von a riekol im: „H'ľa, privádzam vám ho von, aby ste poznali, že na ňom žiadnej viny nenachádzam.“ Vyšiel teda Ježiš von s trňovou korunou a rúchom šarlátovým na sebe. I riekol im Pilát: „Ajh'ľa, človek!“ Ale jako ho hlavní kňazi a služobníci uzreli, kričali a riekli: „Ukrižuj, ukrižuj ho!“ Riekol im Pilát: „Vezmite si ho vy a ukrižujte, lebo ja na ňom viny nenachádzam.“ Odpovedali mu židia: „My máme zákon, a podľa zákona musí umrieť, lebo sa činil Synom Božím.“ A keď Pilát počul túto reč, ešte viac sa naľakal. I vošiel zas do radného domu a riekol Ježišovi: „Zkade si ty?“ Ale Ježiš nedal mu odpovedi. Tu riekol mu Pilát: „Mne neodpovedáš? Nevieš, že mám moc ukrižovať ťa, a mám moc prepustiť ťa?“ Odpovedal Ježiš: „Nemal by si nado mnou žiadnej moci, keby ti to nebolo dané shora, a preto ten, kto ma tebe vydal, má väčší hriech.“ A odvtedy hľadel ho Pilát prepustiť, ale židia kričali a riekli: „Keď tohoto prepustiš, nie si priateľom cisárovi, lebo každý, kto sa činí kráľom, protiví sa cisárovi.“

Ježiš odsúdený na smrť. Keď teda Pilát počul tieto reči, vyviedol Ježiša von, a sadol si na súdnu stolicu a riekol židom: „H'ľa, kráľ váš, a kráľa vášho mám ukrižovať?“ Odpovedali hlavní kňazi: „Nemáme kráľa, iba cisára.“ Vtedy Pilát, keď videl, že nič neosoží, lež tým väčší hluk povstáva, vzal vodu, umyl si ruky pred ľuďom a riekol: „Ja som nevinný v krvi tohoto spravodlivého. Vy uvidíte!“ A všetok ľud odpovedal a riekol: „Jeho krv na nás a na našich synov!“ Vtedy prepustil im Barabáša, a Ježiša ubičovaného vydal im, aby ho ukrižovali. Oni tedy vzali Ježiša a odviedli.

Poznámky. 1. Vysciká rada mala právo na smrť odsúdiť, ale rozsudek smrti nesmel sa vykonať, dokiaľ ho nepotvrdil rímsky vládár (miesto-držiteľ). Vládárom v Judsku bol od r. 26. Pontský Pilát, hrdý Riman, muž tvrdý a bezohľadný. Sídlil pravidelne v Cezarei u mora, 97 km severozápadne od Jeruzalema. Na veľké sviatky prichádzal do hlavného mesta s vojskom, aby mal pohotovosť, keďby nastaly nepokoje (na Veľkú noc bývalo v Jeruzaleme veľmi mnoho cudzincov). Tu sa ubytoval na hore chrámovej, na hrade, zvanom

„Antonia“, ktorý vystavil Ján Hirkán okolo roku 120 pr. Kr., a Herodes Veľký ho rozšíril, opevnil a ozdobil. Sem priviedli Pána Ježiša a obžalovali ho pred Pilátom z veľzrady, jako odbojníka proti cisárovi, keďže sa vydáva za kráľa. Ale nevošli do domu, lebo podľa učenia farizejov pohanský dom poškvŕni človeka.

2. Súdne pojednávanie s Pánom dialo sa zväčša vonku pod širým nebom, na priestore vydláždenom rôznobarevnými kameňami, a síce podľa obyčaje rímskej včas ráno. S tohoto miesta vystupovalo sa po mramorových schodoch k súdnej stolici, a odtiaľto vchádzalo sa dvermi do radného domu.

3. Pán Ježiš vyznal pred Pilátom svoje kráľovstvo, a prisvedčil, že on je kráľ židovský, ale hneď i vysvetlil, v čom záleží jeho kráľovstvo. Vyhlásil, že jeho kráľovstvo nie je zemské, ale má vydávať svedectvo pravde, t. j. hlásať a potvrdzovať božskú pravdu, ktorá je potrebná k spaseniu.

4. Pilát a Herodes boli nepriatelia, lebo Pilát zaiste zasahoval do právomoci Herodesovej. Tak sa stalo i vtedy, keď potrestal Galilejčanov, ktorí sa boli vzbúrili proti cisárovi pre daň od hlavy, a nedávno proti Pilátovi pre chrámové peniaze, upotrebené na vystavenie vodovodu. Keď teda teraz verejne uznal súdne právo Herodesovo, bol tento ukojený.

5. Rimania nízkych povstalcov pred usmrtením zbičovali. Bičovanie bol trest potupný a hrozný, ktorým trestali len zločinných otrokov, vrahov a buričov (nie však rímskych občanov). Vojaci obnažili odsúdenca po pás, priviazali ho k stĺpu, a bili ho palicami alebo metlami, obyčajne z prútov pletenými, alebo korbáčami remennými, na ktorých boli priviazané olovené guľky, háčiky alebo kostičky.

6. Pilát vedel dobre, že Ježiš je nevinný, a že židia len z nenávisťi ho chcú usmrtiť, preto usiloval sa Ježiša prepustiť. Najprv ho poslal k Herodesovi, a potom dal im voliť medzi Barabášom a Ježišom. Neskoršie však vzal Ježiša a dal ho ubičovať v tom domnení, že ich tým ukrotí a že i samí pristanú na jeho prepustenie. Konečne priviedol im Ježiša, trníim korunovaného, ale ľud, ktorý na Kvetnú nedeľu volal: Hosanna, teraz kričal: Ukrižuj ho! I pohrozili mu žalobou u cisára, že drží s buričmi. Keď teda Pilát videl, že nič neosoží, vydal im Ježiša, aby ho ukrižovali. — Kol'ká slabosť a miestnosť! K vôli ľuďom zaprel pravdu i spravodlivosť a s ňou i Boha. Darmo si unýval ruky: jeho vina je veľká. — O tri roky po smrti Pána bol od židov v Ríme obžalovaný, a potom od cisára sosađený a poslaný jako vyhnanec do Gallie.

Poučenie. Jaká ukrutná protiva a jaká zaslepenosť srdca! Prosili za toho, ktorý zabíjal, a Ježiša, pôvodcu života, zapreli. Či i ty tak budeš robiť?

Keď Ježiš jako kráľ kráľovstvá trníovou korunou stál pred vládárom, táto trníová koruna stala sa jeho najkrajšou ozdobou. — Každý, kto chce nasledovať Krista kráľa, musí byť v srdci ponížený a musí nosiť na hlave trníovú korunu.

§ 45. Ukrižovanie a smrť Pána Ježiša.

(Mat. 27, 32—66; Mk. 15, 21—47; Luk. 23, 26—56; Ján 19, 17—42.)

I. Cesta krížová. Keď Pilát vydal Ježiša židom, títo ho vzali a odviekli, aby ho ukrižovali. Vojaci položili na neho kríž, a on s krížom na ramene a s trňovou korunou na hlave vyšiel predpoľudným zo súdneho domu. I niesol si kríž, ako každý odsúdenec. A keď ho viedli, chytili istého človeka, menom Šimona Cyrenejského (z Cyreny), idúceho z dvorca (s poľa), a vložili na neho kríž, aby ho niesol za Ježišom. A šiel za ním veľký zástup ľudu i žien, ktoré horekovaly a nariekaly nad ním. Ale Ježiš obrátil sa k nim a riekol: „Dcéry jeruzalemské, neplačte nadomnou, ale plačte sami nad sebou a nad svojimi synmi. Lebo, hľa, prídu dni, v ktorých počnú hovoriť horám: Spadnite na nás, a vrškom: Prikryjte nás. Lebo keď toto robia so zeleným stromom, čo sa stane so suchým?“

I prišli na miesto, ktoré sa volá Kalvária, po židovsky Gulgota (vršok blízko Jeruzalema) a dávali mu piť myrrhové víno, ale neprial. A keď ho ukrižovali (bola tretia hodina = medzi 9. a 12. hod.) štyrmi klincami, rozdelili si jeho rúcho a o jeho odev hádzali los, aby sa naplnilo, čo bolo povedané skrze proroka, hovoriaceho: Rozdelili si moje rúcha, a na môj odev ťahali los (Zalm 21, 19.). A sedeli a strážili ho. A boli ukrižovaní i dvaja lotri, ktorých viedli s ním, jedného zprava a druhého zľava. I napísal Pilát i nápis a dal ho na kríž. A bolo napísané: Ježiš Nazaretský, kráľ židovský. A bolo to napísané po židovsky, grécky a latinsky. A mnohí zo židov čítali tento nápis, a hlavní kňazi riekli Pilátovi: „Nepíš: Kráľ židovský, ale jako on riekol: Som kráľ židovský.“ Odpovedal Pilát: „Čo som napísal, to som napísal.“

II. Sedem slov Kristových. A mimoidúci rúhali sa mu, a hovorili: „Aha, ktorý sboríš chrám Boží a vo troch dňoch zasa ho vystavíš, pomôž sám sebe; keďže si Syn Boží, sostúp s kríža!“ Podobne i hlavní kňazi posmievali sa mu so zákonníkmi a staršími, a hovorili medzi sebou: „Iným pomáhal, sám sebe nemôže pomôcť. Keď je kráľ židovský, nech včul sostúpi s kríža, a uveríme mu. Ježiš však riekol: „Otče, odpusť im lebo nevedia, čo činia.“ A jeden z tých lotrov, ktorí viseli s ním, rúhal sa mu a riekol: „Ak si ty Kristus, spomôž sebe i nám.“ A odpovedal druhý, karhal ho a riekol: „Ani ty sa nebojíš Boha, kdežto si na to isté odsúdený? A my sice spravodlivo típime, tento však nič zlého neučinil.“ A riekol Ježišovi: „Pane, spomeň si na mňa, keď prídeš do svojho kráľovstva. A riekol mu Ježiš: „Veru, povedám ti: Dnes budeš

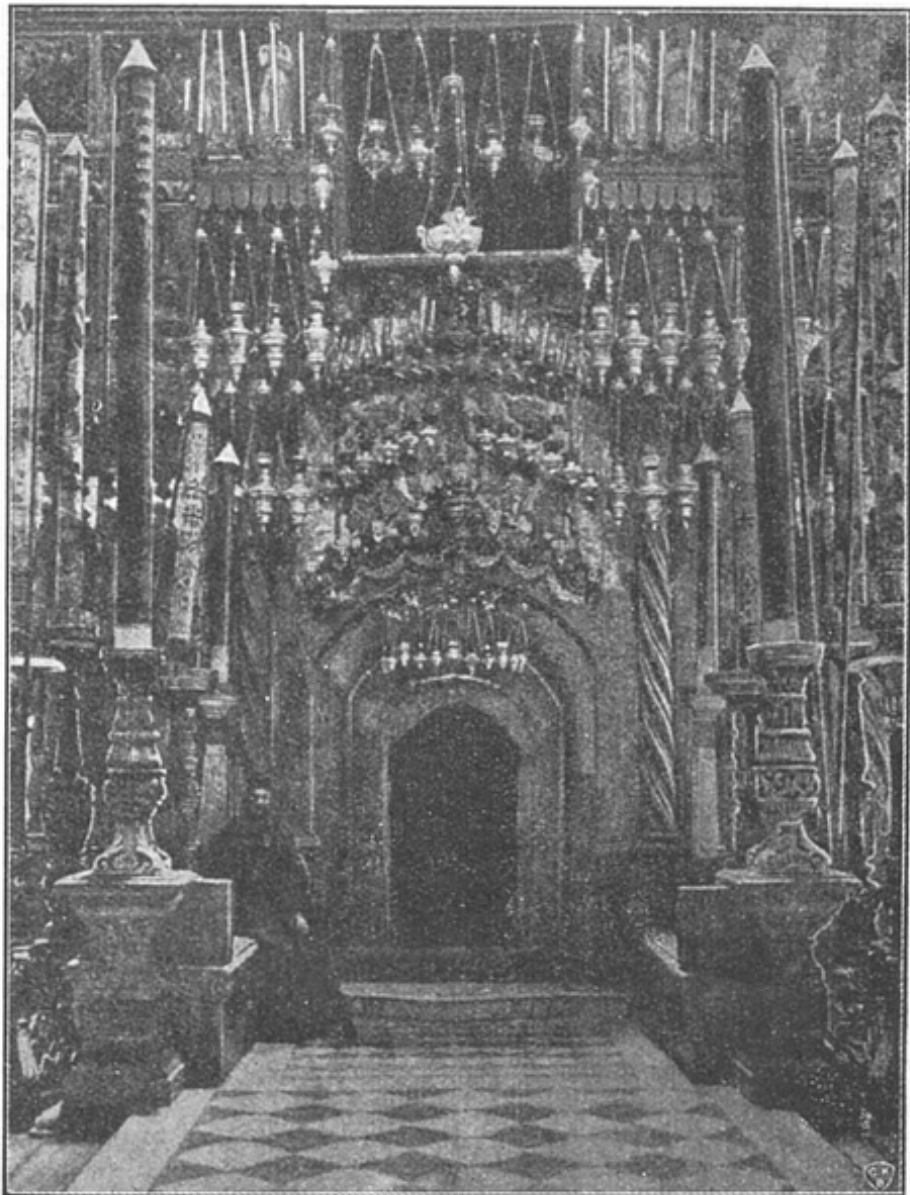
so mnou v raji." A pri kríži Ježišovom stály jeho matka, a sestra jeho matky Maria Kleofášová a Maria Magdalena. Keď teda Ježiš uzrel matku a učeníka, ktorého miloval, stát pri kríži, riekol svojej matke: „Ženo, hľa, syn tvoj!" Potom riekol učeníkovi: „Hľa matka tvoja!" A od tej hodiny vzal si ju učeník k sebe. A keď bola šiesta hodina, nastala tma po celej zemi až po deviatu hodinu. A okolo deviatej hodiny zvolal Ježiš veľikým hlasom a riekol: „Eloi, Eloi, lamma sabachtani?" Čo sa vykladá: „Bože môj, Bože môj, prečo si ma opustil?" A keď to niektorí počuli, riekli: „Hľa, volá Eliáša." Potom Ježiš, aby sa naplnilo písmo, riekol: „Žižnim. A jeden z nich hneď odbehol, naplnil hubu octom, vložil ju na trstinu, a dával mu piť. Ostatní však riekli: „Počkajte, uvidíme, či príde Eliáš vyslobodiť ho. A keď Ježiš prijal ocot, riekol: „Dokonané je!" Potom Ježiš opäť zvolal veľikým hlasom: „Otcé, do tvojich rúk porúčam svojho ducha." A keď to povedal naklonil hlavu a vypustil dušu.

III. Udalosti po smrti Kristovej. A hľa, opona chrámová roztrhla sa na dvoje (na znak, že sa ľudom otvorilo nebo) od vrchu až dolu; a zem sa zatriasla, a skaly sa pukaly. A hroby sa otvorily, a mnohé telá svätých, ktorí boli zosnuli, vstaly, a vyšli z hrobov po jeho vzkriesení; a prišli do svätého mesta a zjavili sa mnohým. Tu stotník a tí, ktorí boli s ním strážiť Ježiša, keď videli zemetrasenie a to, čo sa robilo, veľmi sa poľákali a riekli: „Opravdu, toto bol Syn Boží." A všetok zástup tých, ktorí videli, čo sa dialo, bili sa v prsia a išli nazpät. A bolo tam mnoho žien zďaleka sa dívajúcich, ktoré prišli za Ježišom z Galilejska, aby mu posluhovaly.

Židia teda, pretože bol prípravný deň, aby nezostaly telá na kríži cez sobotu (bol to veľký deň sobotný), prosili Piláta, aby sa im zlámaly hnáty, a oni sňali sa s kríža. Prišli teda vojaci a polámali síce hnáty prvému i druhému, ktorí boli ukrižovaní s ním; ale keď prišli k Ježišovi, jako videli, že už umrel, nezlámali mu hnáty, lež jeden z vojakov otvoril mu bok kopijou, a hneď vyšla krv a voda.

IV. Ježiša pochovajú. A keď sa už zvečerilo, prišiel istý bohatý človek z Arimete, menom Jozef, znamenitý radný pán, muž dobrý a spravodlivý, ktorý i sám bol učeníkom Ježišovým, tento predstúpil pred Piláta a pýtal si telo Ježišovo. Ale Pilát čudoval sa, že už umrel. A keď sa to dozvedel i od stotníka, kázal vydat' telo Jozefovi. A prišiel i Nikodém, a priniesol asi sto funtov (asi 22 kg) miešaniny z myrrhy a z aloe. Sňali teda telo Ježišovo s kríža, a zavinuli ho do plachiet s voňavkami (obyčaj u židov), a uložili ho do hrobu vytesaného, v ktorom ešte nikto nebol uložený. A keď privalili kameň k dverám hrobovým, odišli.

V. Stráž pri hrobe. Na druhý deň však (t. j. v sobotu) sišli sa kniežatá kňazské a farizeji k Pilátovi a riekli: „Pane, rozpamätali sme sa, že ten svoditeľ ešte za živa povedal: Po troch dňoch zasa

Vchod do chrámu sv. Hrobu.

vstanem. Rozkáž teda strážiť hrob až do tretieho dňa, aby snád' neprišli jeho učeníci a ukradli ho, a riekli ľudu: Vstal z mŕtvých, a bude posledný blud horší od prvého.“ Riekol im Pilát: „Máte stráž; id'te, strážte si, jako viete.“ A oni odišli, zapečatili kameň, a opevnili hrob strážou.

Poznámky. 1. Cesta, ktorá viedla z radného domu hore na Kalváriu, volá sa krížovou cestou, a merala asi 600 m čiže 1000 krokov. Krížová cesta

so 14 obrazmi (štácia = stanica) vyobrazuje sa v chrámoch alebo na väčších vrškoch a nazýva sa tiež Kalváriou. Kto vykoná pobožnosť krížovej cesty a je v stave milosti, obsiahne plnomocné odpustky.

2. Ukrižovanie bolo najpotupnejším a najhroznejším trestom smrti. Zločinca buď vyťahli na kríž a tam ho pribili, alebo ho položili na zem, pribili na kríž, a len potom ho vyzdvihli s krížom. Týmto spôsobom ukrižovali i Pána Ježiša. Spasiteľ sveta dokonil na kríži odopoludnia o troch hodinách. To bola hodina, keď v chráme bol obetovaný nepoškvrnený veľkonočný baránok. „Jako náš veľkonočný baránok obetovaný je Kristus.“ (I. Kor. 5, 7.)

3. Dľa vtedajšej obyčaje napísali na dosťičku, prečo bol niekto odsúdený na smrť. Pilát chcel sa nakrátko vyjadriť, a preto mimovoľne, z riadenia Božieho napísal pravdu; lebo Spasiteľ preto umrel na kríži, že bol Messiasom. Tabuľka Kristova bola napísaná v troch rečiach, pretože latinčina bola vtedy reč úradná v ríši rímskej, gréčtina svetová reč obcovacia, a hebrejčina reč krajiná v Palestíne.

4. Zatmenie slnca bolo zázračné a nie prirodzené, pretože bolo po celej zemi, kdežto obyčajné zatmenie býva len na istom ohraničenom priestore, a že bolo o splne mesiaca, t. j. vtedy, keď je zem medzi slncom a mesiacom, a preto mesiac nemôže zacloniť slnce.

5. Myrrha je voňavá miazga z istého stromu v Arábii, a aloe je voňavá rastlina indická. Obe zeliny upotrebovaly sa pri balzamovaní mŕtvol. Vo východných krajinách bol zvyk obkladať mŕtvolu a vystlávať hrob voňavými látkami vo veľkom množstve. Židia, ktorí sa naučili balzamovať mŕtvolu v Egypte, balzamovali mŕtvolu len prednostných mužov.

6. Na mieste, kde Kristus Pán bol ukrižovaný a pochovaný (asi 40 m od miesta ukrižovania), Konštantín Veľký, cisár rímsky, r. 335 dal vystaviť veľký chrám Božieho hrobu. Na pamiatku toho slávi sa podnes sviatok „Nalezanie sv. kríža“ (3. mája) a „Povýšenie sv. kríža“ (14. septembra). Strážcovia Božieho hrobu a posvätených miest v Palestíne („Svätá zem“) vôbec sú františkáni.

Poučenie. Krížová cesta Pána Ježiša je útechou človeka utrápeného v tomto slzavom údolí. Pobožnosť „krížovej cesty“ vykonaj aspoň vo Veľkom týždni, a pri každej stanici pomodli sa skrušene: „Ukrižovaný Ježišu, smiluj sa nad nami!“

„Nie ste porušiteľnými vecmi, zlatom alebo striebrom vykúpení, ale drahocennou krvou Krista, jako nevinného a nepoškvrneného baránka“ (I. Petr. 1, 18. 19). „Klaniam sa Tebe, o Pane Ježišu Kriste a dobrorečíme Tebe, lebo svätým krížom svojím vykúpil si svet!“

Sv. Augustín hovorí: „Len jeden dostal v poslednej chvíli milosť, aby nikto nezúfal, ale len jeden, aby nikto v sebe nedúfal.“

§ 46. Vzkriesenie Ježišovo.

(Mat. 28, 1—16; Mk. 16, 1—8; Luk. 24, 1—12; Ján 20, 1—9.)

Po sobotnom večeri, keď svitalo v prvý deň týždňa, prišla Maria Magdalena a Maria Jakubova a Salome, aby pomazali Ježiša. I hovorily jedna druhej: „Ktože nám odvalí kameň odo dverí hrobových?“ A keď pozrely, videly kameň odvalený; bol totižto veľmi veľký. Lebo, hľa, nastalo veľké zemetrasenie, a anjel Pánov sostúpil s neba; pristúpil a odvalil kameň a sadol si naň. A jeho vzhľad bol jako blesk; a jeho rúcho jako sneh. A od strachu pred ním zdesili sa strážci a ostali jakoby mŕtvi. A keď prišli k sebe, všetci zutekali.

Ale anjel prehovoril a riekol ženám: „Nebojte sa vy, lebo viem, že hľadáte Ježiša, ktorý bol ukrižovaný; niet ho tu, lebo vstal, jako povedal. Pod'te a pozrite si miesto, kde bol položený, a chytro id'te, a povedzte jeho učeníkom a Petrovi, že vstal z mŕtvych, a hľa, predchádza vás do Galilejska (apoštolovia, jako Galilejčania, po sviatkoch vrátili sa domov); tam ho uvidíte. Hľa, predpovedal som vám.“ Tu chytro vyšly z hrobu s bážňou a s veľkou radosťou, a bežaly zvestovať učeníkom. A hľa, Ježiš stretol sa s nimi (istotne zjavil sa najsámprv svojej matke), a riekol: „Vitajte!“ Tu ony pristúpily a objaly mu nohy a klaňaly sa mu. Vtedy riekol im Ježiš: „Nebojte sa! Id'te, zvestujte mojim bratom: nech idú do Galilejska, tam ma uvidia.“

Ktoré keď odišly, zvestovaly to všetko jedenástim a všetkým ostatným. A videly sa im tie slová jako blúznenie, a neverili im. Ale Peter vstal, i ten druhý učeník (sv. Ján), a išli k hrobu. A bežali obidvaja spolu, ale ten druhý učeník čoskoro predbehol Petra, a prvý prišiel k hrobu. A keď sa nahol, videl ležať plachty, ale dnu nevošiel. Tedy prišiel Šimon Peter, idúc za ním, a vošiel do hrobu, i uzrel položené plachty, a šatku, ktorú mal na hlave. A až vtedy vošiel i ten učeník, ktorý bol prvý prišiel k hrobu, a videl a uveril. I odišli tí učeníci zas ku svojim, ale Peter divil sa sám v sebe tomu, čo sa stalo.

A hľa, niektorí zo strážnych prišli do mesta, a zvestovali kniežatám knazským všetko, čo sa stalo. I shromaždili sa so staršími, a po porade dali mnoho peňazí vojakom a riekli: „Povedzte, že jeho učeníci prišli v noci a ukradli ho, a keď sme my po-

spali. A keby sa to dopočul vladár, my ho prehovoríme, a vás zabezpečíme.“ A oni vzali peniaze a spravili tak, jako boli vyučení. I rozniesla sa tá reč medzi židmi, až po dnešný deň.

Poznámky. 1. Pán Ježiš prvej vstal z mŕtvych, než anjel sostúpil; on vyšiel z hrobu zavretými dvermi, až potom prišiel anjel a odvalil kameň. Slovo: „vstal z mŕtvych“ znamená, že Ježiš Kristus vlastnou mocou spojil dušu svoju s telom, a zo zatvoreného hrobu vyšiel slávny a nesmrteľný. Zázrak z mŕtvych vstania Pánovho je vrcholom všetkých jeho zázrakov, a je najväčším dôkazom, že Kristus je skutočne Boh, a že jeho učenie je pravé. „Keď Kristus nevstal z mŕtvych, márné je naše kázanie, márna je i vaša viera“ (I. Kor. 15, 14). Vzkriesenie Pána slávil sa na Veľkú noc.

2. Ježiš vstal s telom osláveným, ktoré nepodliehalo viac prirodzeným zákonom priestorovým, ani časovým, preto vyšlo bez hluku a nepotrebovalo, aby kameň bol odvalený.

3. Ježiš podržal si päť rán na oslávenom tele, aby presvedčil učeníkov, že vskutku vstal z mŕtvych, a aby nám vždy pripomínal, že za nás trpel. Ale podržal rany svoje i na znak slávneho víťazstva nad hriechom, smrťou a diablom.

Poučenie. „Toto je deň, ktorý učinil Pán, plesajme a radujme sa v ňom, alleluja — chváľte Boha!“

O zmŕtvychvstanie Ježišovo opiera sa i naša nádej, že i my jedenkrát z mŕtvych vstaneme. Túto nádej zachovám v srdci svojom! „Ja viem, že Vykupiteľ môj žije. Ja sám ho uvidím, a oči moje budú na neho hľadiť.“ (Job 19, 25.)

---

§ 47. Zjavenia Ježišove.

(Luk. 24, 13—35; Ján 20, 11—31; 21, 1—24.)

I. Maria Magdalena. Keď Ježiš vstal z mŕtvych včas ráno prvého dňa v týždni, zjavil sa najprv Marii Magdalene, ktorá ostala vonku pri hrobe a plakala. A jako tak plakala, nahla sa a nazrela do hrobu. Tu uzrela dvoch anjelov v bielych šatách sedieť, jedného u hlavy a druhého u nôh, tam, kde bolo položené telo Kristovo. Riekli jej títo: „Ženo, čo plačeš?“ Riekla im: „Preto, že vzali Pána môjho, a neviem, kde ho položili.“ Keď to povedala, obrátila sa zpiatky, a videla stáť Ježiša, ale nevedela, že je to Ježiš. Riekol jej Ježiš: „Ženo, čo plačeš? Koho hľadáš?“ Ona myslela, že je to zahradník, i riekla mu: „Pane, jestli si ho ty vzal, povedz mi, kde si ho položil, a ja si ho vezmem.“ Riekol jej Ježiš: „Maria!“ Ona sa obrátila a riekla mu: „Rabboni“ čo sa

vykladá učiteľu! Riekol jej Ježiš: „Netýkaj sa ma, lebo som ešte nevystúpil k svojmu Otcovi; ale id' k bratom mojim a povedz im: Vstupujem k svojmu Otcovi a k vášmu Otcovi, k svojmu Bohu a k vášmu Bohu.“ Prišla Maria Magdalena a zvestovala učeníkom: Videla som Pána a toto mi povedal.“

II. Dvaja učenici. A hľa, dvaja učenici išli toho samého dňa do mestečka, ktoré bolo šesťdesiat honov od Jeruzalema, menom Emmaus. I rozmlúvali medzi sebou o tom všetkom, čo sa prihodilo. Tu stalo sa, keď sa spolu rozprávali a vyzvedali, i sám Ježiš priblížil sa a išiel s nimi. Ale oči im boly zdržané, aby ho nepoznali. I riekol im: Čo sú to za reči, ktoré medzi sebou idúcky vediete a ste smutní? A odpovedal jeden, ktorému meno Kleofáš, a riekol mu: „Ty sám si prezpoľný v Jeruzaleme, a nedozvedel si sa, čo sa tam stalo v týchto dňoch?“ Ktorým on riekol: „Čo?“ I riekli: „Nevieš, čo sa stalo s Ježišom Nazaretským, ktorý bol muž-prorok, mocný skutkom i rečou pred Bohom i pred všetkým ľudom; jako ho najvyšší kňazi a naši poprední dali odsúdiť na smrť a ukrižovali ho. No my sme úfali, že on vykúpi Izraela; ale teraz je tomu všetkému dnes tretí deň, čo sa to stalo. Avšak i niektoré ženy z našich nastrašily nás a hovorily, že videly u hrobu zjaviť sa anjelov, ktorí hovoria, že žije.“ Tedy on riekol im: „Ó, nesmyselní a tarbaví srdcom uverit' všetko, čo hovorili proroci! Či nebolo treba Kristu toto trpieť, a tak vojsť do svojej slávy?“ A počnúc od Mojžiša a všetkých prorokov, vykladal im všetky Písma, ktoré boly o ňom.

I priblížili sa k mestečku, kde išli, a on sa robil, jako by mal ďalej ísť. Ale oni prinútili ho a riekli: „Zostaň s nami, lebo sa zvečerieva a deň sa už schýli!“ I vošiel s nimi. A stalo sa, keď stoloval s nimi, že vzal chlieb a doborečil a lámal a podával im. Tu otvorily sa im oči a poznali ho, ale on zmizol im s očú. I hovorili medzi sebou: „Či naše srdce nehorelo v nás, keď hovoril na ceste a otváral nám Písma?“ I vstali v tú istú hodinu a vrátili sa do Jeruzalema, a keď našli shromaždených jedenásť apoštolov, porozprávali im, čo sa stalo na ceste, a jako ho poznali pri lámaní chleba.

III. Apoštolovia. A keď bol večer toho prvého dňa v týždni, a dvere boly zatvorené, kde učenici boli shromaždení zo strachu pred židmi, prišiel Ježiš a stal si uprostred a riekol im: „Pokoj vám!“ A keď to povedal, ukázal im ruky a bok. Zaradovali sa teda učenici, že videli Pána. A riekol im zasa: „Pokoj vám! Jako mňa poslal Otec, tak i ja posielam vás.“ Keď to riekol, vdýchol na nich a povedal im: „Prijmite Ducha Svätého! Ktorým odpustíte hriechy, odpúšťajú sa im, a ktorým zadržíte, zdržané sú.“

Ale Tomáš, jeden z dvanástich, nebol s nimi, keď prišiel Ježiš. Riekli mu teda iní učenici: „Videli sme Pána.“ Ale on im riekol: „Ak len nevidím jazvy od kincov na jeho rukách, a nevložím svoj prst do miesta kincov a svoju ruku do boku jeho,

neuverím. A po ôsmich dňoch boli zasa jeho učeníci vnútri Tomáš s nimi. Prišiel teda Ježiš zatvorenými dvermi a stal si uprostred a riekol: „Pokoj vám!“ Potom riekol Tomášovi: „Vlož svoj prst sem a pozri mi na ruky, a vlož svoju ruku do boku môjho, a nebuď neveriaci, lež veriaci.“ Odpovedal Tomáš a riekol mu: „Pán môj a Boh môj!“ Riekol mu Ježiš: „Že si ma videl, Tomášu, uveril si; blahoslavení, ktorí nevideli a uverili.“

IV. U mora Tiberiadskeho. Potom zjavil sa Ježiš zas učeníkom u mora Tiberiadskeho, keď boli spolu Šimon Peter a synovia Zebedejovi a iní z jeho učeníkov. Riekol im Šimon Peter: „Idem loviť ryby.“ Riekli mu: „Pôjdeme aj my s tebou.“ Tedy vyšli a vstúpili do lode, a tej noci nechytli nič. A keď bolo ráno, stál Ježiš na brehu, ale učeníci nezbadali, že je to on. Riekol im teda Ježiš: „Dietky, či máte čo zajesť?“ Odpovedali mu: „Nie.“ Riekol im: „Spustite sieť na pravú stranu lodi, a najdete. Spustili teda a už nevládali ju vytiahnuť pre množstvo rýb. Tu riekol ten učeník, ktorého Ježiš miloval, Petrovi: „To je Pán. Keď Šimon Peter počul, že je to Pán, vytiahol na zem sieť, naplnenú veľkými rybami, ale aj iní učenci ťahali sieť a vystúpili na zem. Vtedy riekol im Ježiš: „Prineste z rýb, ktoré ste teraz chytili, a poďte, obedujte!“ Tu Ježiš vzal chlieb a podával im, a podobne i rybu.

A keď poobedovali, riekol Ježiš Šimonovi Petrovi: „Šimone Jánov, miluješ ma viac, nežli títo?“ Riekol mu: „Áno, Pane, ty vieš, že ťa milujem.“ Riekol mu Ježiš: „Pas baránky moje!“ Riekol mu zasa: „Šimone Jánov, miluješ ma?“ Odpovedal mu: „Áno, Pane, ty vieš, že ťa milujem.“ Riekol mu Ježiš: „Pas baránky moje!“ Riekol mu po tretie: „Šimone Jánov, miluješ ma?“ Zarmútil sa Peter, že mu to riekol i po tretie, a povedal mu: „Pane, ty všetko vieš, ty vieš, že ťa milujem.“ Riekol mu Ježiš: „Pas ovce moje!“ A potom mu povedal: „Veru, veru, povedám ti: Kým si bol mladší, opasoval si sa a chodieval si, kde si chcel, ale keď zostarneš, rozťahneš si ruky a iný ťa opáše a povedie, kde ty chceš.“ A toto riekol, aby označil, jakou smrťou má osláviť Boha. A keď to povedal, riekol mu: „Pod' za mnou!“ Obrátil sa Peter a uzrel za sebou ist' toho učeníka, ktorého Ježiš miloval, ktorý aj pod večerou ležal na prsiach jeho a povedal: Pane, kto je, ktorý ťa zradí? Toho teda keď videl Peter, riekol Ježišovi: „Pane, a čo tento?“ Riekol mu Ježiš: „Chcem, aby on tak zostal, kým neprídem. Čo ťa do toho? Ty pod' za mnou!“

Poznámky. 1. Emaus zvané mestečká dl'a židovského spisovateľa Jozefa Flavია byly dve; tu sa rozumie to bližšie k Jeruzalemu, 60 stadii čiže honov vzdialené. Jeden hon činí 125 krokov, teda asi 11 km, asi dve hodiny cesty. — Títo dvaja učeníci nechápali to, čo sa stalo a pochybovali, preto i Spasiteľ zjavil sa im jako neznámy.

2. Spasiteľ tou istou mocou a za tým istým cieľom posielal apoštolov, jako Boh Otec jeho poslal. Udelil im teda Ducha Svätého, aby v diele Kristovom, t. j. v diele vykupiteľskom vykonávali úrad učiteľský, kňazský a pastiersky.

3. Pán Ježiš ustanovil Petra za hlavu cirkvi a za najvyššieho pastiera celého stáda, veriacich i apoštolov, a tým udelil mu primát (prvenstvo -- najvyššia moc) v cirkvi svojej. Ale prv trikrát mu kladie tú istú otázku, či ho miluje, aby Peter trikrát vyznal Pána tak, jako ho trikrát zaprel. Pri tretej otázke Peter sa zarmútil, lebo mu sišlo na um, že kedysi trikrát zaprel Ježiša, alebo sa obával zas nejakej nehody, nejakého poklesku.

4. Ježiš po štyridsať dní zjavoval sa apoštolom svojim, a hovril im o kráľovstve Božom. Zjavenia Ježišove byly skutočné a pravdivé, za čo nám ručia vieryhodné a vážné svedectvá apoštolov a učeníkov Pána, ktorí boli toho očitými svedkami. „Čo sme slyšali, čo sme očima videli, čoho sa naše ruky dotýkali, to hlásame vám. (I. Ján 1, 3.)

Poučenie. Kľaňajme sa Pánu Ježišovi, ktorý sa nám i dnes stále zjavuje na kríži a vo sviatosti Oltárnej, a poslúchajme ho, keď nás vclá: T y, p o d' z a m n o u!

§ 48. Nanebevstúpenie Pána

(Mat. 28, 16—20; Mk. 16, 14—20; Luk. 24, 44—53; Sk. 1, 1—12.)

Pán Ježiš naposledy ukázal sa učeníkom svojim štyridsiateho dňa po svojom zmŕtvychvstaní v Jeruzaleme. Tedy pristúpil k nim a riekol: „D a n ā m i j e v š e t k á m o c n a n e b i i n a z e m i. I d' t e teda do celého sveta, učte všetky národy, a kážte evanjelium každému stvoreniu krstiac ich: V mene Otca i Syna i Ducha Svätého. Učte ich zachovávať všetko, čokoľvek som vám prikázal. Kto uverí a dá sa pokrstiť, bude spasený; ale kto neuverí, bude zatratený. A hľa, ja som s vami po všetky dni, až do skončenia sveta.“

A keď bol s nimi, prikázal im, aby neodchádzali z Jeruzalema, ale aby očakávali zaslúbenie Otcovo, kým nebudú vystrojení mocou s výsosti (t. j. Duchom Svätým). Tedy tí, ktorí sa sišli, pýtali sa ho a riekli: „Pane, či v tomto čase obnovíš kráľovstvo izraelské?“ A on im riekol: „Nie je to vašou vecou znať časy alebo

lehoty, ktoré Otec ustanovil vo svojej moci. Ale dostanete moc Ducha Svätého, ktorý zostúpi na vás, a budete mi svedkami v Jeruzaleme, a vo všetkom Judsku i v Samaritánsku, a až do končín zeme.“

A keď to povedal, vyviedol ich von k Betánii na horu Olivovú, pozdvihol svoje ruky a požehnal ich. A stalo sa, keď

Nanebevstúpenie Pána.

ich žehnal, mocou svojho božstva vyzdvihol sa pred ich očima, a oblak vzal im ho s očú do neba (dľa ústneho podania v poludnie)

a sedí na pravici Božej. A kým hľadeli za ním, jako ide do neba: hľa, dvaja mužovia v bielom odeve (anjeli) zastali vedľa nich, ktorí aj riekli: „Mužovia galilejskí, čo stojíte a hľadáte do neba? Tento Ježiš, ktorý je vzatý od vás do neba, tak príde, jako ste ho videli odchádzať do neba.“ A oni, pokloniac sa Pánovi, vrátili sa do Jeruzalema s veľkou radosťou. A boli vždycky v chráme, vzdávali chválu a dobrorečili Bohu.

Poznámky. 1. Ježiš pred nanebevstúpením dal apoštolom svetové poslanie, aby všetkých ľudí priviedli k večnému spaseniu zachovávaním všetkého, čokoľvek Kristus prikázal. Avšak toto poslanie není dané ien apoštolom, ale i nástupcom ich v úrade učiteľskom, a všetkým je sľúbená pomoc Kristova až do skončenia sveta. — Nanebevstúpenie Pána slávi sa 40. deň po Veľkej noci.

2. Kristus vstúpil na nebesá: a) aby i jako človek viditeľne vošiel do slávy svojej; b) aby apoštolom poslal Ducha Svätého; c) aby nám otvoril brány nebeské. Nanebevstúpenie Pána je primerané zakončenie života a činov jeho tu na zemi.

3. Slová: „sedí na pravici Božej“ treba rozumieť obrazne. Katechizmus rímsky hovorí: Sedieť na tomto mieste neznamená polohu ani podobu telesnú, ale vyjadruje pevné držanie kráľovstva večného, jako i najvyššiu blaženost a slávu.

4. Štyri knihy sv. evanjelia. Evanjelium je grécke slovo; po slovensky: dobrá, blahá zvest, v kresťanskom smysle znamená blahozvest o Messiašovi, alebo i život a učenie Ježiša Krista, Vykupiteľa sveta. Evanjelium je vlastne jedno, avšak štyria evanjelisti ho písali, ale každý s iného stanoviska. Sväté evanjelium písali: sv. Matúš, sv. Marek, sv. Lukáš a sv. Ján.

a) Sv. Matúš, iným menom Lévi, syn Alfejov, jeden z dvanástich apoštolov, bol mýtnikom pri jazere Genezaretskom v Kafarnaume. Keď ho Pán Ježiš povolal, opustil všetko, a stal sa jeho apoštolom. Bol svedkom jeho zázakov i učenia, a po jeho nanebevstúpení kázal v zemi židovskej nauku spasenia. Aby presvedčil židov, že Ježiš je prisľúbeným Messiašom, napísal evanjelium v reči židovskej, vlastne v sýrsko-chaldejskej (aramejskej), ktorá sa toho času užívala v Palestíne. Táto kniha bola hneď preložená do gréčiny v prospech tých kresťanov, ktorí sa z pohanstva obrátili na kresťanstvo a nevedeli židovsky. O ďalšom pôsobení jeho máme málo spoľahlivých zpráv, ale kresťanskí dejepisci udávajú, že ohlasoval evanjelium v Etiopsku, v Indii a v Partsku, a že podstúpil mučenícku smrť. Sv. Matúš vyobrazuje sa s podobou človeka, pretože evanjelium jeho začína sa človečenstvom (rodokmenom) Ježišovým.

b) Sv. Marek bol duchovný syn a žiak Petrov. Pochádzal z Jeruzalema, kde jeho matka Maria mala dom, v ktorom boli kresťania shromaždení na modlitbách, keď Peter r. 42. bol vo väzení. A keď sa Peter vyslobodil zo žalára, sprevádzal ho Marek do Ríma. Tu počúval jeho kázne, a požiadaný súc od bratov v Ríme, spísal krátke evanjelium. Keď to počul Peter, schválil a potvrdil, a vydal cirkvám na čítanie. Onedlho vrátil sa do Jeruzalema, a odtiaľ odobral sa s Pavlom a Barnabášom na prvú misionársku cestu. Potom presťahoval sa do Alexandrie, kde založil kvetúcu cirkev a spravoval ju jako biskup, a tam

podstúpil i mučenícku smrť. Účel evanjelia jeho je dokázať, že Ježiš Kristus je syn Boží, čo odôvodňuje hlavne zázrakmi Ježišovými. Sv. Marek vyobrazuje sa s levom, ktorý je znakom púšti, keďže evanjelium jeho začína sa hlasom volajúceho na púšti.

c) Sv. Lukáš, spoločník a sprievodca Pavlov, pochádzal z Antiochie syrskej z rodu pohanského, a zaoberal sa lekárstvom. Sprevádzal Pavla na druhej ceste misionárskej, a keď sa Pavel vrátil i s tretej cesty, odvtedy ostal mu spoločníkom až do jeho smrti. Keď potom opustil Rím, podľa starobyklých správ pôsobil v Achaji v Grécku, a skončil svoj život mučeníckou smrťou za Krista. Účel spisu jeho je: časove zostaviť a napísať dejiny evanjelia. Znakom sv. Lukáša je obetné zviera, pretože evanjelium jeho začína sa obetou Zachariášovou.

d) Sv. Ján pochádzal z Galilejska, z mesta Betsaidy, neďaleko jazera Genezaretského. Bol synom rybára Zebedeja a Salomy, a bratom Jakuba Staršieho. Pán Ježiš povolal ho za učeníka svojho; on poslúchoi a stal sa najvernejším apoštolom — ba miláčkom jeho, lebo bol panenským mládencom, a svoje panenstvo zachoval až do smrti. Po nanebevstúpení Pána dlhší čas ostal v Jeruzaleme, pravdepodobne až do smrti Panny Marie, ktorú on opatroval. Neskoršie išiel do Malej Azie, kde založil viac cirkví a sám jako biskup spravoval cirkev efezskú. Rímsky cisár Domicián dal ho vhodiť do vrúceho oleja a keď sv. Ján vyšiel odtiaľ bez úrazu, poslal ho do vyhnanstva na ostrov Patmos, kde napísal knihu zjavenia. Po smrti cisárovej vrátil sa do Efezu, kde napísal evanjelium a tri listy. Účel jeho evanjelia je dokázať, že Kristus je pravý Boh. Sv. Ján vyobrazuje sa s orlom, pretože sa povznášal od zeme až k výšinám nebeským a hľadá do večného lesku božstva Ježišovho.

Knihy svätých evanjelistov sú hodnoverné (pravé, neporušené a vierohodné), čo dokazuje celý kresťanský starovek ako i nezvratné kresťanské učenie, a najmä učiteľský úrad cirkvi katolíckej.

Poučenie. Keď chceš s Kristom do neba prísť, musíš tu na zemi dlhá jeho učenia a príkladu žiť. „Keď ste teda povstali s Kristom, hľadajte, čo je tam hore, kde je Kristus. Čo je tam hore, majte na mysli, a nie čo je na zemi.“ (Kol. 3, 1—2.)

Blahozvešť sv. evanjelia, že sme vykúpení predrahou krvou Ježiša Krista, nech naplní srdcia naše nebeskou radosťou.

IV ČASŤ: SKUTKY SVÄTÝCH APOŠTOLOV.

§ 49. Soslanie Ducha Svätého.

(Sk. 1, 12—26; 2, 1—47.)

Po nanebevstúpení Pána apoštolovia vrátili sa do Jeruzalema, a keď vošli do toho domu, kde sa zdržovali, prebývali v tej

s i e n i, v ktorej Spasiteľ odbavil s nimi poslednú večeru. Tu všetci zotrvali jednomyselne na modlitbe so ženami, i s Mariou, matkou Ježišovou, a s jeho bratmi (t. j. s jeho pokrevnými). V tých dňoch vstal Peter uprostred bratov, a bol zástup ľudí asi stodvadsať a riekol: „M u ž o v i a b r a t i a, muselo sa naplniť Písmo (Žalm 40, 10) o Judášovi, ktorý bol vodcom tých, ktorí chytili Ježiša, a obdržal podiel v tomto úrade apoštolskom. Treba teda, aby z týchto mužov, ktorí s nami bývali po všetok čas, jeden stal sa s nami svedkom jeho vzkriesenia. Tu postavili dvoch: Jozefa a Mateja, a modlili sa: „Ty, Pane, ktorý znáš srdcia všetkých, ukáž, ktorého si vyvolil z týchto dvoch, aby prijal úrad apoštolský.“ Potom podali im kostky, a kostka padla na Mateja, i pripočítaný bol k jedenástim apoštolom.

A keď sa naplnilo päťdesiat dní od Veľkej noci, boli všetci spolu na tom istom mieste. A znenadála nastal s neba hukot, akoby prichádzajúceho prudkého vetra, a naplnil celý ten dom, kde sedeli. I ukázaly sa im rozdelené jazyky, jakoby oheň, a posadil sa ponad každého z nich; a naplnení boli všetci Duchom Svätým, a začali hovoriť rozličnými jazykmi, jako Duch Svätý dával sa im vysloviť. A boli v Jeruzaleme prebývajúci židia, nábožní mužovia zo všelikého národa, a keď zavznel ten zvuk, sbehlo sa množstvo a zmiatlo sa-na myslí, pretože každý počul ich hovoriť svojim jazykom. A ustrnuli všetci, divili sa a riekli: „Či hľá títo všetci, ktorí hovoria, nie sú Galilejčania? A jakože sme my počuli každý svoje vlastné nárečie, v ktorom sme sa narodili? A počuli sme ich hovoriť našimi jazykmi veľké skutky Božie.“ A všetci strnuli a v rozpakoch jeden druhému hovorili: Čože to má byť?“ No iní posmievali sa a vraveli: „Títo plní sú muštu“ (t. j. sú spití).

Vtedy vstal Peter s jedenástimi, pozdvihol svoj hlas a prehovoril k nim: „Mužovia židia a všetci, ktorí bývate v Jeruzaleme, toto vám známo bud', že nie sú títo opilí, jako sa vy domnievate; ale toto je, čo bolo povedané skrze proroka Joela: Vy-lejem v tých dňoch zo svojho Ducha na svojich služobníkov a na svoje služobkyne, a budú prorokovať. Mužovia izraelskí, poslúchajte tieto slová: J e ž i š a N a z a r e t s k é h o, ktorého Boh medzi vami osvedčil mocnými činmi a zázrakmi, jako i vy sami viete, tohoto Ježiša pribili ste na kríž a usmrtili. Boh však ho vzkriesil a bolestí smrti zbavil, čoho my sme všetci svedkami. Preto vedz všetok ľud izraelský, že Boh učinil i Pánom i Kristom toho Ježiša,

ktorého ste vy ukrižovali.“ Keď to počuli, skrúšili sa v srdci, a riekli Petrovi a ostatným apoštolom: „Čo máme robiť, mužovia bratia?“ Tedy riekol im Peter: „Činite pokánie, a nech sa každý z vás dá pokrstiť v mene Ježiša Krista na odpustenie svojich hriechov, a dostanete dar Ducha Svätého.“

Tí teda, ktorí prijali jeho reč, boli pokrstení, a pripojilo sa v ten deň okolo tritisíc duší. A zotrvali v apoštolskom učení a každodenne vytrvali jednomyselne v chráme a po domoch na lámaní chleba a v modlitbách.

Poznámky. 1. S hlučom zostúpil Duch Svätý, aby sa apoštolovia i zovňajším spôsobom presvedčili o jeho zostúpení. Ale prišiel s hlučom i preto, aby naznačil, že prichádza zjaviť Nový zákon, lebo aj Starý zákon bol zjavený na hore Sinajskej za zvukov hromových. Oheň označuje osvietenie a horlivosť; jazyk dar výrečnosti a múdrosti, ktorej nebudú môcť odolat ani na odpor hovoriť všetci protivníci; prudký vietor značí nový duchovný život, ktorý obnoví tvár zeme. Sviatok Ducha Svätého slávi sa 50. deň po Veľkej noci.

2. Apoštolovia boli obdarení darom rozličných jazykov, t. j. začali hovoriť cudzimi rečami (latinsky, grécky, arabsky a ináč), ktorým sa nikdy neučili, tak že každý z prítomných cudzincov počul od nich svoju vlastnú reč. Boli tam Parti a Medi, Elamiti, a tí, ktorí obývajú Mezopotámsko, Judsko a Kapadociu, Pontus a Aziu, Frigiu a Pamfiliu, Egypt i kraje lybické, ktoré sú vedľa Cyrény; potom prisťahovaní Rimani, Kréťanci a Arabi.

3. Pokrstení židia neodvrátili sa celkom od svojej svätyne, ale brali ešte účasť v chráme i na židovskej bohoslužbe; kresťanskú bohoslužbu (lámanie chleba s modlitbou = sv. omša a sv. prijímanie) však odbavovali v súkromnom dome. S obetou omše sv. bývaly spojené hody lásky (agapy), jednak aby sa znázornila posledná večera, jednak aby sa vyjavilo skutkom, že všetci prijímajúci sú spolubratia.

Poučenie. Duch Svätý je najväčší dar Boží na zemi i na nebi. Prosme Ducha Svätého, aby i na nás zostúpil, nás posvätil a posilnil a láskou Kristovou k všetkému dobrému ozbrojil.

§ 50. Uzdravenie chromého. Prenasledovanie apoštolov.

(Sk. 3, 4. 5.)

I. Uzdravenie chromého. Raz Peter a Ján vystupovali do chrámu na modlitbu o deviatej hodine. Tu niesli jakéhosi muža, ktorý bol chromý od narodenia, a ktorého v každý deň kládli u chrámovej brány (bola k východu, zlatom, striebrom a korint-

ským kovom ozdobená), aby prosil almužnu od tých, ktorí vchádzali do chrámu. Keď ten uzrel Petra a Jána, jako mali vchádzať do chrámu, prosil, aby dostal almužnu. I pohliadol na neho Peter s Jánom a riekol: „Hľad' na nás!“ A on uprel zrak na nich, lebo dúfal, že niečo dostane od nich, ale Peter riekol: „Striebra a zlata nemám, ale čo mám, to ti dám: V mene Ježiša Krista Nazaretského vstaň a chod'!“ I chytil ho za pravú ruku a pozdvihol ho, a naskutku mu stuhly nohy a články. A vyskočil, vstal a chodil, a vošiel s nimi do chrámu, a chválil Boha. A tí, ktorí ho poznali, naplnili sa hrôzou a podivením nad tým, čo sa s ním stalo.

Keď to videl Peter, prehovoril k ľudu: „Mužovia izraelskí, čo sa divíte tomuto, alebo čo hľadáte na nás, jako by sme my svojou vlastnou silou a mocou boli spravili to, aby tento chodil? Boh našich otcov oslávil svojho Syna Ježiša, ktorého ste vy síce odopreli a zabili, ale ktorého Boh vzkriesil z mŕtvych, čoho sme my svedkami. A viera, ktorá je skrze neho, dala tomuto zdravie pred obličajom všetkých vás. A teraz, bratia, viem, že ste to z nevedomosti spravili, jako aj vaši pohlavári. Čiňte teda pokánie, že by sa každý odvrátil od svojej nepravosti, a obráťte sa, aby sa vám isotrelly hriechy.“ No, mnohí z tých, ktorí počúvali ich slovo, uverili: tak že počet mužov činil päťtisíc.

II. Apoštolovia v žalári. A keď oni hovorili k ľudu, prišli na nich kňazi a saduceji, pretože učili ľud a ohlasovali v Ježišovi vzkriesenie z mŕtvych, a vystreli ruky na nich a p o s a d i l i c h d o ž a l á r a. I stalo sa v druhý deň, že sa shromaždili kniežatá a starší a zákonníci v Jeruzaleme, a keď postavili apoštolov do prostriedku, pýtali sa ich: „Jakou mocou alebo v ktorom mene ste vy to učinili?“ Vtedy Peter, naplnený Duchom Svätým, riekol im: „Kniežatá ľudu a starší, čujte: Nech je známe všetkým vám a všetkému ľudu izraelskému, že v mene Pána nášho Ježiša Krista Nazaretského, ktorého ste vy ukrižovali, ale ktorého Boh vzkriesil z mŕtvych, skrze toho stojí tento pred vami zdravý. A niet v nikom inom spasenia, lebo nie je iné meno dané ľuďom pod nebom, v ktorom by sme mali byť spasení.“

Tu keď videli stálosť Petrovu a Jánovu, a videli aj človeka, ktorý bol uzdravený, stáť s nimi, nemali čo povedať proti nim, lebo známy bol ten zázrak všetkým prebývajúcim v Jeruzaleme, a nemohli ho odtajiť. A preto s vyhrážkami, aby už viac nehovorili a nečinili v mene Ježišovom, prepustili ich, ne-najdúc, jako by ich potrestali, lebo všetok ľud zveleboval div uzdra-

venia na tom človekovi. [Ā keď ich prepustili k svojim a zvestovali im, čo im kniežatá kňazské a starší povedali. (Keď to tí počuli, jednomyselne pozdvihli hlas k Bohu a riekli: „Pane, ty si, ktorý si učinil nebo i zem, more i všetko, čo je v nich: pohliadni, a daj svojim služobníkom mlúviť svoje slovo so všetkou dôverou, a činiť divy a zázraky skrze meno tvojho Syna Ježiša. A kým sa modlili, zatriaslo sa miesto, na ktorom boli shromaždení, a všetci naplnili sa Duchom Svätým a mlúvili slovo Božie s dôverou.)

A množstvo veriacich malo jedno srdce a jednu myseľ, a nikto napovažoval za svoje niečo z toho, čo mal, ale všetko mali spoločné. A nebolo medzi nimi núdzneho, lebo ktoríkoľvek mali polia alebo domy, predávali a prinášali cenu toho, čo popredali, a kládli k nohám apoštolom, aby sa rozdávalo každému, jako komu bolo treba.

III. Ananiáš a Safira. I muž akýsi, menom Ananiáš, so Safirou, svojou manželkou, predal roľu, ale s vedomím svojej manželky strhol z peňazí za roľu, a priniesol čiastku nejakú a položil apoštolom k nohám. Tu riekol Peter: „Ananiášu, prečo satan pokúšal tvoje srdce, aby si ty luhal Duchu Svätému, a strhol si z peňazí za roľu? Prečo si si zaumienil túto vec? Neluhal si ľuďom, ale Bohu.“ Keď Ananiáš počul tieto slová, padol a umrel. A mládenci vstali, vzali ho a vyniesli, a pochovali. A stalo sa po chvíli, asi po troch hodinách, že vošla i jeho manželka, ktorá nevedela, čo sa bolo stalo. I riekol jej Peter: „Povedz mi, ženo, či ste za toľko predali pole?“ A ona riekla: „Áno, za toľko.“ A Peter jej: „Čo ste sa vysriekli pokúšať Ducha Pánovho? Hľa, nohy tých, ktorí pochovali tvojho muža, sú u dverí a vynesú i teba.“ Tu naskutku padla pred jeho nohy a umrela. A vojdúci mládenci našli ju mŕtvu, a vyniesli ju a pochovali vedľa jej muža. I nastal veľký strach v celej cirkvi a medzi všetkými, ktorí to počuli.

IV. Prenasledovanie apoštolov. A skrze ruky apoštolov dialy sa mnohé divy a zázraky medzi ľuďom, a tým viac sa vzťahalo množstvo mužov a žien, veriacich v Pána. A ľudia vynášali nemocných na ulice a kládli na posteľ a nosidlá, aby, keď pôjde Peter, aspoň jeho tieň zatienil niektorého z nich, a oslobodil sa od svojich nemocí. Tu povstalo knieža kňazské a všetci, ktorí boli s ním, a položili ruky na apoštolov a posadili ich do obecného žalára. Ale anjel pána otvoril v noci dvere na žalári a vyviedol ich von, a oni vošli na úsvite do chrámu a učili. Tu prišiel ktosi a zvestoval kniežatám kňazským: „Hľa, mužovia, ktorých ste posadili do žalára, stoja v chráme a učia ľud.“ A keď ich priviedli, postavili ich pred radu. Tu vyšetroval ich najvyšší kňaz a riekol:

„Prísne sme vám prikázali, aby ste neučili v tom mene: a hľa, naplnili ste Jeruzalem svojim učením, a chcete na nás uvaliť kry toho človeka.“ Ale Peter a apoštolovia odpovedali a riekli: „Viac treba poslúchať Boha, než ľudí. Boh našich otcov vzkriesil Ježiša, ktorého ste vy zabili. Toho Boh povýšil za knieža a spasiteľa, aby ľudu izraelskému dal pokánie a odpustenie hriechov. A my sme svedkami týchto vecí.“ Keď to počuli, pukali sa od hnevu, a mysleli ich zabíť. Tu povstal v rade jakýsi farizej, menom Gamaliel, učiteľ zákona, vzácny všetkému ľudu, a riekol im: „Mužovia izraelskí, dajte si pozor, čo máte robiť s týmito ľuďmi. A tak i teraz hovorím vám: Odstúpte od týchto ľudí a nechajte ich: lebo jestliže je z ľudí toto dielo, rozpadne sa; ale jestliže je z Boha, nebudete ho môcť zrušiť.“ A keď mu prisvedčili, predvolali apoštolov, vyšľahali ich a prikázali im, aby už vôbec nemlúvili v mene Ježišovom. Potom ich prepustili, a oni išli z toho shromaždenia radujúc sa, že boli hodní trpieť pohanenie pre meno Ježišovo. A neprestávali každý deň v chráme a po domoch učiť a ohlasovať Krista Ježiša.

Poznámky. 1. V Jeruzaleme bola známa udalosť o zázračnom uzdravení chrmého, ale všetci obyvatelia mesta nevedeli, že sa tento zázrak stal v mene Ježiša Krista, preto vysoká rada zo strachu prikázala apoštolom mlčať, aby sa viera v Krista nerozširovala.

2. Vysoká rada židovská pozostávala zo 71 členov. Jej členmi boli: najvyšší kňaz, pohlavári 24 kňazských tried a okrem týchto ešte i poprední a v zákone zbehlí židia. To bol najvyšší súd, istotne už pred Antipatrom a Herodesom uvedený.

3. Klášt k nohám znamená dľa obyčaje na Východe dať apoštolom právo naložiť s majetkom, ako chcú. Avšak nikto nebol prinútený predať majetok, ani, keď ho predal, dať zaň peniaze cirkvi, a preto ani Ananiáš a Safira nemuseli a nemali luhať.

4. V dobe apoštolskej bolo mnoho zázrakov, aby sa cirkev čím rýchlejšie rozširovala. Uväznenie a vyslobodenie apoštolov bolo riadenie Božie, lebo Boh im chcel dokázať, že všetko, čo sa im príhodi, závisí od neho, a že časný i večný život je v jeho rukách.

5. Gamaliel, muž rozvažitý, ktorý bol vnukom slávneho učiteľa Hillela a učiteľom sv. Pavla, bol v tom domnení, že čo apoštolovia hovoria a robia, môže byť od Boha. Následkom reči Gamalielovej apoštolovia sa zachránili od smrti, ale na radu saducejov pre neposlušnosť boli zbičovaní. Strana saducejov totiž bola nepriateľská Ježišovi a jeho učeniu, lebo jako hmotári tajili vzkriesenie a večný život.

Poučenie. Netreba nám striebra a zlata, ale je potrebné, aby sme vstali z hriechu, a chodili v mene Pána Ježiša v milosti posväcujúcej.

Radujme sa so sv. apoštolmi, keď budeme trpieť pohanenie pre meno Ježišovo, lebo ľudské pokolenie len v tomto mene môže najst časné i večné blaho.

§ 51. Vyvolenie jahňov. Sv. Štefan, prvý mučeník.

(Sk. 6, 7, 8.)

I. Vyvolenie jahňov. V tých dňoch, keď sa rozmnožoval počet veriacich, apoštolovia svolali množstvo učeníkov a riekli: „Nie je slušné, aby sme my opustili slovo Božie a obsluhovali pri stoloch. Preto, bratia, vyhľadajte zpomedi seba sedem mužov dobrej povesti, plných Ducha Svätého a múdrosti, ktorých by sme ustanovili nad týmto zamestnaním. A my budeme zotrvať pri modlitbe a pri hlásaní slova Božieho.“ I ľúbila sa tá reč celému shromaždeniu, a vyvolili Štefana a Filipa a iných, a postavili ich pred obličaj apoštolom, ktorí hneď modlili sa nad nimi a skladali ruky na nich.

II. Štefan, prvý mučeník. Štefan, muž plný viery a milosti, činil veľké divy a zázraky v ľude. Tu povstali niektorí zo synagogy, aby sa hádali so Štefanom, ale nemohli odolať múdrosti a Duchu, ktorý hovoril z neho. Vtedy podstrčili chlapov, ktorí riekli, že ho počuli mluiť proti Mojžišovi a proti zákonu. A tak pobúrili ľud a zákonníkov; a keď sa sbehli, chytili ho a zaviedli do rady, kde postavili proti nemu tých lživých svedkov. A všetci, ktorí sedeli v rade, keď hľadeli na neho, videli jeho tvár, akoby tvár anjela. Tu rieklo knieža kňazské: „Či je tomu tak?“ A on im vyložil deje židovského národa, a potom im riekol: „Tvrdošijní, vy sa vždycky protivíte Duchu Svätému, jako vaši otcovia, tak aj vy Ktorého z prorokov neprenasledovali vaši otcovia? Ba pozabíjali tých, ktorí predzvestovali príchod Spravodlivého, ktorého zradcami a vrahmi vy ste sa stali teraz.“

A keď to počuli, pukali sa od hnevu vo svojich srdciach a škripali zubami na neho. Ale ponevác bol plný Ducha Svätého, pohliadol do neba, videl slávu Božiu a Ježiša stáť na pravici Božej, a riekol: „Hľa, vidím nebesá otvorené a Syna človeka stáť na pravici Božej.“ Tu skríkli veľkým hlasom, zapchali si uši a oborili sa jednomyselne na neho. A vyhodili ho von z mesta a ukameňovali ho; a svedkovia složili si rúcha k nohám mládenca, ktorý sa volal Šavel. A kameňovali Štefana, modliaceho sa a hovoriaceho: „Pane Ježišu, prijmi ducha môjho!“ A pokľakol na kolenná, skríkol veľkým hlasom a riekol: „Pane, nepokladaj im to za hriech!“ A keď to povedal, usnul v Pánovi. A bohabojní mužovia pochovali Štefana, a s veľkým plačom nariekali nad ním.

III. Filip v Samarii. Tu mnohí učenici rozišli sa po krajoch judských a samaritánskych, okrem apoštolov, a hlásali slovo Božie. I Filip, jedon zo siedmich jahňov, sostúpil do mesta Samarie a zvestoval im Krista. A zástupy jednomyselne poslúchaly, čo Filip hovoril a hľadely na divy, ktoré činil, lebo mnohí porazení a chromí sa udravili. Nastala teda veľká radosť v tom meste. Ale jakýsi muž, menom Šimon, ktorý bol prvej v meste čarodejníkom, mámil samaritánsky národ a povedal, že on je čosi veľkého. Ale keď všetci uverili Filipovi, ktorý im kázal o kráľovstve Božom, vtedy aj sám Šimon uveril, a dal sa pokrstiť a pridržal sa Filipa. A keď apoštolovia, ktorí boli v Jeruzaleme, počuli, že Samaria prijala slovo Božie, poslali k nim Petra a Jána. Ktorí keď ta prišli, modlili sa za nich, aby mohli prijať Ducha Svätého. Vtedy vkladali ruky na nich, a oni prijali Ducha Svätého. A keď videl Šimon, že skrze vkladanie rúk apoštolov dáva sa Duch Svätý, ponúkal im peniaze, aby aj on obdržal tú moc. Ale Peter mu riekol: „Tvoje peniaze nech sú s tebou zatratené, pretože si mienil dar Boží si nadobudnúť za peniaze. Nemáš účasti, ani podielu na tomto slove (t. j. v takých daroch), lebo tvoje srdce nie je úprimné pred Bohom.“ A zostal i naďalej čarodejníkom, nepriateľom kresťanstva. Oni však, keď dosvedčili a ohlasovali slovo Pánovo, vrátili sa do Jeruzalema a mnohým obciam kázali evanjélium.

Poznámky. 1. Kresťania zpočiatku mali všetko spoločné, svoje majetky dávali apoštolom na výživu celej cirkvi, preto každodenne sa rozdeľovalo chudobným a vdovám. A keď veriacich pribývalo, vyvolili si k tomuto posluhovaniu sedem jahňov (diakon = sluha), ktorých potom apoštolovia i vysvätili. Modlitbou a vkladáním rúk preniesli na nich časť duchovnej moci, a udelili im zvláštnu milosť, aby svoj úrad dôstojne zastávali. Povoláním ich bolo starať sa o chudobných a rozdávať almužnu, potom aj kázať a krstiť.

2. Sv. Štefan bol prvý, ktorý podstúpil smrť za vieru Kristovu (protomartyr = prvý mučeník). Bol to mládenec krásnej tvári a nevinnéj duše, a táto nevinnosť a krása, jako i jeho oduševnenie dodávaly mu zvláštnu pôvabnosť. Jeho vnútorný lesk žiaril z jeho obličaja, jako zo zrkadla, preto videli jeho tvár akoby tvár anjela. Ukameňovanie sv. Štefana padá do 37. roku po Kristu.

3. Keďže Filip bol len jahňom, ktorý mohol kázať a krstiť, poslali ta apoštolov, Petra a Jána, ktorým náležalo udeliť Ducha Svätého. Tí teda, ktorí boli pokrstení, vkladáním rúk a znamením sv. križa boli utvrdení vo viere. Toto utvrďovanie (confirmatio) deje sa i dnes pri sviatosti birmovania. A túto moc si chcel nadobudnúť čarodejník Šimon za peniaze, a preto kupovanie a predávanie moci a dôstojnosti kňazskej i biskupskej volá sa po ňom simonia (svätokupectvo).

Poučenie. Mučeníctvo je najdokonalejšie vyznanie viery. Každý dobrý katolík musí byť hotový obetovať i svoj život, nežli by zaprel Krista a jeho učenie. Umriet mučeníckou smrťou je nevýslovná milosť, ktorú Boh len vyvoleným dušiam udeľuje.

§ 52. Obrátenie Šavla.

(Sk. 9, 1—30.)

V ten čas povstalo veľké prenasledovanie proti cirkvi, ktorá bola v Jeruzaleme, a najmä Šavel pustošil cirkev, ktorý vo veľkej zúrivosti chodil po domoch, vláčil mužov i ženy a dával ich do žalára. Raz Šavel, ponevác ešte dychtil za hrozbou a vraždou proti učeníkom Pánovým. išiel ku kniežaťu kňazskému, a vyžiadal od neho listy do Damašku na synagogy, aby, jestli by našiel niektorých mužov a ženy tejto cesty, priviedol ich sviazaných do Jeruzalema.

A keď bol na ceste, stalo sa, že približoval sa k Damašku; tu znáhla ožiarilo ho svetlo s neba. I padol na zem a počul hlas, ktorý mu povedal: „Šavle, Šavle, čo ma prenasleduješ?“ Ktorý riekol: „Kto si, Pane?“ A on: „Ja som Ježiš, ktorého ty prenasleduješ: tvrdo je to proti ostňu kopat.“ A on trasúc sa i celý udivený riekol: „Pane, čo chceš, aby som konal?“ A Pán jemu:

Vstaň a id' do mesta, a tam sa ti povie, čo máš robiť.“ A tí mužovia, čo cestovali s ním, stáli ohromení; lebo hlas síce počuli, ale nikoho nevideli. A Šavel vstal so zeme, a keď otvoril oči, nič nevidel. I vzali ho za ruky a dovedli ho do Damašku. A bol tam tri dni, čo nevidel, a ani nejedol, ani nepil. Bol ale v Damašku jakýsi učeník, menom Ananiáš. Tomu riekol Pán vo videní: „Ananiášu!“ A on riekol: „Tu som, Pane!“ A Pán jemu: Vstaň a id' do ulice, ktorá sa volá Rovná, a v dome Judovom hľadaj Šavla, menom Tarzenského: lebo, hľa, modlí sa. A odpovedal Ananiáš: „Pane, od mnohých som počul o tomto mužovi, koľko on zlého narobil tvojim svätým v Jeruzaleme. A on i tu má moc od kniežat kňazských poviazat' všetkých, ktorí vzývajú tvoje meno.“ Riekol mu však Pán: „Id', lebo on mi je vyvolenou nádobou, aby rozniesol moje meno medzi pohanmi a kráľmi, i medzi synmi Izraelovými. Lebo ja mu ukážem, koľko mu treba trpieť pre moje meno.“ Tedy šiel Ananiáš a vošiel do domu, vložil na neho ruky a riekol: „Šavle, brate. Pán Ježiš, ktorý sa ti zjavil na ceste, ktorou si šiel, poslal ma, aby si videl a naplnený bol Duchom Svätým.“ A hneď spadly mu s očí jakoby lupiny: a dostal nazpät zrak; i vstal a dal sa pokrstiť. A keď prijal pokrm, posilnil sa. A bol s učeníkmi, ktorí boli v Damašku, po niekoľko dní, a hneď potom ohlasoval v synagogách Ježiša, že je on Kristus, Syn Boží.

A keď sa pominulo mnoho dní, židia mali spoločnú poradu, aby ho zabili a preto strážili aj brány vo dne i v noci. Ale učeníci, keď sa dozvedeli o ich úkladoch, vzali ho v noci a preložili ho cez múr a spustili v koši. A keď prišiel do Jeruzalema, pokúsil sa pripojiť k učeníkom, ale všetci sa ho báli, lebo neverili, že je učeníkom. Tu vzal ho Barnabáš (učeník, Grék z Cypru), a zaviedol k apoštolom, s ktorými potom vchádzal a vychádzal v Jeruzaleme a smele vystupoval v mene Pánovom. A hovoril i k národom a hádal sa s Grékmi, ale títo hľadeli ho zabiť. Keď sa to dozvedeli bratia, zaviedli ho do Cezaree a poslali do Tarzu.

Poznámky. 1. Rimania ponechali hlavnému kňazovi právo na židov v náboženských veciach, ale súdna stolica (synedrium) počala sa miešať do svetských vecí. Hlavným kňazom bol toho času buď ešte Kajfáš, alebo jeho syn a nástupca Teofil.

2. Šavel pochádzal z Tarzu (hlavné mesto Cilície v Malej Azii) zo židovských rodičov. Po otcovi mal občianske právo rímske (mesto Tarzus si nadobudlo toto právo pre výdatnú pomoc vo vojne) a menoval sa latinsky Pavel. Keď bol v gréckych vedách dostatočne vyučený, odišiel do Jeruzalema, kde bol vychovávaný podľa zákona Mojžišovho jako prísny a mravne bezúhonný farizej v škole Gamalielovej, a preto nenávidel kresťanov. Usmrtenie jahňa Štefana schvaloval, a strážil šaty tých, ktorí ho kameňovali. Potom chodil v Jeruzaleme po domoch, a dával mužov i ženy do žalára, kde ich mučili a popravili. Tým cieľom s povolením veľrady vydal sa na cestu do Damašku (asi 260 km. cesty od Jeruzalema), ale na ceste stalo sa jeho zázračne obrátenie k Bohu. — Z Damašku odišiel do Arabie na púšť, kde vo svätej samote činil pokánie a chystal sa k nastávajúcemu apoštolskému úradu. Po troch rokoch vrátil sa odtiaľ zasa do Damašku a ohlašoval Ježiša, Syna Božieho. Vtedy židia zamýšľali ho zabiť a preto ušiel do Jeruzalema, ale keď i tu mu strojili úklady, odišiel do Tarzu.

Poučenie. Zázračné a nanajvyš dojmavé obrátenie Šavlovo je ojedinelý prípad v dejinách zjavenia Božieho. Prosme Boha o milosrdenstvo, aby sme sa z celého srdca obrátili k nemu.

§ 53. Sv. Peter navštevuje kresťanské obce.

(Sk. 9, 32—43; 10 1—48; 11, 1—30.)

I. Sv. Peter v Lyde. Keď cirkev vzrástala sa po celom Judsku, Galilejsku a Samaritánsku, sv. Peter jako najvyšší pastier vydal sa na cestu, aby navštívil veriacich a utvrdzoval ich vo viere. I stalo sa, že keď chodil po všetkých cirkvách, prišiel k svätým, ktorí

bývali v Lyde (medzi mestom Jope a Jeruzalemom). I našiel tam istého človeka, menom Eneáša, od ôsmich rokov ležať na posteli, porazeného. A riekol mu Peter: „Eneášu, Pán Ježiš Kristus ťa uzdravuje. Vstaň a ustel' si!“ A hneď vstal. A videli ho všetci, ktorí bývali v Lyde, a obrátili sa k Pánovi.

II. Sv. Peter v Jope. V Jope (teraz Jafa, je najbližší prístav k Jeruzalemu) zas bola istá učenička, menom Tabita; tá bola plná dobrých skutkov a milodarov, ktoré dávala. I stalo sa v tých dňoch, že onemocnela a umrela; ktorú keď umyli, položili na sieň vrchnú. A pretože Lyda bola blízko Jopy (asi 18 kilometrov), učenici, keď počuli, že je tam Peter, poslali k nemu dvoch mužov a prosili: „Nech sa ti neťaží prísť až k nám.“ Tedy Peter vstal a šiel s nimi. A keď prišiel, zaviedli ho na hornú sieň, i obstaly ho všetky vdovy, plakaly a ukazovali na sukne a šaty, ktoré im robila Tabita. Tu Peter vyhnal všetkých von, pokľakol na kolená, modlil sa a obrátil sa k telu a riekol: „Tabita vstaň!“ A ona otvorila oči, a keď uzrela Petra, sadla si. A on podal jej ruku a zodvihol ju. A keď zavolať svätých a vdovy, predstavil ju živú. To sa rozhlásilo po celom Jope, a mnohí uverili v Pána. I stalo sa, že zostal mnoho dní v Jope u istého Šimona, kožiara.

III. Sv. Peter v Cezarei. V Cezarei (Cezarea palestínska, rozdielna od Cezaree Filipovej) bol akýsi muž, menom Kornel, stotník jednej čaty (desatiny rímskeho pluku, asi 600 mužov), nábožný a bohabojný so všetkým svojím domom, ktorý dával mnohé almužny ľudu a modlieval sa k Bohu vždycky. Ten videl zreteľne vo videní, asi o desiatej hodine vo dne, jako anjel Boží vchádza k nemu a hovorí mu: „Kornelu!“ A on pohliadol na neho a zhrozený strachom riekol: „Čo je, Pane?“ I riekol mu: „Tvoje modlitby a tvoje almužny zišly na pamäť pred tvárou Božou. A teraz pošli mužov do Jopy a povolaj istého Šimona, ktorý sa nazýva Peter. Ten ti povie, čo máš robiť.“

A keď odišiel anjel, ktorý s nim hovoril, zavolať dvoch svojich domácich a jedného bohabojného vojaka, a keď im porozprával všetko, poslal ich do Jopy. A druhého dňa, keď oni cestovali a približovali sa k mestu, Peter asi o šiestej hodine vystúpil na poval'u, aby sa modlil. A kým domáci pripravovali jedlo, on upadol do vytrženia mysle, a mal videnie, v ktorom mu Boh ukázal, aby žiadného človeka nevyhlásil za obecného alebo nečistého. A kým Peter premýšľal o videní, hľa, chlapi, ktorí boli

poslaní od Kornela, stáli pred bránou, a pýtali sa, či je tam na hospode Šimon, ktorý sa nazýva Peter. Tedy Peter sostúpil k mužom a riekol: „Hľa, ja som, ktorého hľadáte. Jaká to príčina, pre ktorú ste prišli?“ Ktorí riekli: „Stotník Kornel, muž spravodlivý a bohobojný, dostal rozkaz od svätého anjela, aby ťa povolal do svojho domu a počul od tebe slová.“ Tedy voviedol ich do hospody a nasledujúceho dňa vstal a šiel s nimi, a niektorí z bratov z Jopy sprevádzali ho.

Na druhý deň prišiel Peter do Cezaree, a keď vchádzal, vyšiel naproti nemu Kornel a padol mu k nohám a klaňal sa (na Východe takto pozdravovali vzácnych hostí). Ale Peter pozdvihol ho a riekol: „Vstaň, ja sám tiež som človek.“ A v rozhovore s ním vošiel a našiel mnohých, ktorí sa tam síšli. I riekol im: „Pýtam sa: Pre jakú príčinu ste ma povolali?“ A keď mu Kornel všetko porozprával, čo sa s ním stalo, otvoril Peter svoje ústa a riekol: „Boh poslal slovo synom izraelským a zvestoval pokoj (t. j. spasenie) skrze Ježiša Krista. A my sme svedkami všetkého, čo činil v krajine judskej a v Jeruzaleme, ktorého zabili židia, ukrižujúc ho na drevo. Toho Boh vzkriesil tretieho dňa a dal mu, aby sa nám zjavil. A prikázal nám kázať ľudu a svedčiť, že skrze jeho meno obsiahnu odpustenie hriechov všetci, ktorí veria v neho.“ A keď Peter ešte hovoril tie slová, Duch Svätý vstúpil na všetkých, ktorí počúvali slovo, a v rozličných rečiach vebili Boha. Vtedy odpovedal Peter: „Či môže kto zabrániť vode, aby neboli pokrstení títo, ktorí prijali Duchu Svätého, jako i my?“ A rozkázal ich pokrstiť v mene Pána Ježiša Krista. Potom ho prosili, aby zostal u nich niekoľko dní.

IV. Sv. Peter v Jeruzaleme. A počuli apoštolovia a bratia, ktorí boli v Judsku, že i pohania prijali slovo Božie. Keď teda Peter prišiel do Jeruzalema, dohadovali sa s ním pre prijatie pohanov tí, ktorí boli zo židovstva. Ale keď sa Peter ospravedlnil pred nimi, všetci umkli a oslavovali Boha, že i pohanom dal pokánie, aby žili. A keď to počuli tí, ktorí sa boli rozpáchli pred súžením, ktoré nastalo pre Štefana, keď vošli do Antiochie, hovorili aj ku Grékom a zvestovali Pána Ježiša. A ruka Pánova bola s nimi, a veľký počet veriacich obrátil sa k Pánovi. I prišla povest o tom do uší cirkvi, ktorá bola v Jeruzaleme, a poslali Barnabáša až do Antiochie. Keď ten tam prišiel a videl milosť Božiu; zaraďoval sa a napomínal všetkých, aby v predsavzatí vytrvali v Pánovi. Tedy odišiel Barnabáš do Tarzu, aby vyhľadal Šavla, a keď ho našiel, priviedol ho do Antiochie. A za celý rok schádzali sa tam v cirkvi a vynaučovali zástup veľký, tak že učenici najprv v Antiochii boli nazývaní kresťanmi (t. j. nasledovníkmi Krista).

Poznámky. 1. Apoštolovia hlásali prv slovo Božie ľudu izraelskému, lebo Boh zaslúbil a poslal Spasiteľa v prvom rade židom, a len potom pohanom, ktorí boli ďaleko od Boha svojím smýšľaním.

2. Vytrženie je taký stav, v ktorom smysly ľudskej nevidia vonkajší svet, a duchu sa otvorí nadsmyselný svet. V takomto vytržení videl sv. Peter nebo otvorené a sostupovať akúsi nádobu, jako veľký obrus, v ktorom boli veľké čisté i nečisté zvieratá. A ukázal mu Boh, aby žiadneho človeka nevyhlásil za obecného (ako mať neumyté ruky) alebo za nečistého (ako jest sviňské mäso), lebo tie zvieratá znamenajú židov a pohanov, a že i títo majú byť povolání do cirkvi.

3. Antiochia bola sídlom rímskeho miestodržiteľa zo Syrska, a preto požívala veľké práva. V tom čase sprostredkovala kupectvo medzi Západom a Mezopotámskom, Arabskom a vnútornou Aziou. — Podľa ústneho podania cirkev v Antiochii bola založená od sv. Petra, ktorú ju spravoval jako riadny biskup od r. 37—42. Odtiaľ vrátil sa do Jeruzalema.

Poučenie. Hrdľivosť a láskavá starostlivosť sv. Petra nech nás upomína na poslušnosť a vernosť k viditeľnej hlave cirkvi, t. j. k sv Petrovi a jeho nástupcom (rímskym pápežom).

§ 54. Uväznenie sv. Petra.

(Sk. 12, 1—25.)

V tom čase Herodes kráľ vystrel ruky, aby sužoval niektorých z cirkvi. I zabil Jakuba, brata Jánovho, mečom. A keď videl, že sa to ľúbilo židom, umienil si zajať i Petra. A boly dni Presníc (t. j. dni nekvasených chlebov = Veľká noc). A keď ho zajal, vsadil ho do žalára a dal ho strážiť štyrom štvorkám vojakov (boly štyri stráže po štyroch vojakoch), lebo chcel ho po Veľkej noci predvieť ľudu. Tak teda Petra strážili v žalári: ale cirkev bez prestania modlila sa za neho k Bohu. A keď ho Herodes mal vyvieť, v tú noc Peter spal medzi dvoma vojakmi, sviazaný dvoma reťazami, a strážnici pred dvermi strážili žalár.

A hľa, anjel Pánov zastal pri ňom a svetlo zasvietilo v príbytku, i udrel Petra do boku, zobudil ho a riekol: „Vstaň chytro!“ A reťaze spadly s jeho rúk. Tedy riekol mu anjel: „Opáš sa a podviaž si obuv!“ I učinil tak. Tu riekol mu: „Odej sa svojím plášťom a pod' za mnou!“ A vyšiel a bral sa za ním, no, nevedel, či je to pravda, čo sa stalo skrze anjela: ale domnieval sa, že vidí videnie. A keď prešli prvú i druhú stráž, prišli k železnej bráne,

ktorá vedie do mesta, a tá sa im sama od seba otvorila. A keď vyšli, prešli jednu ulicu, a v tom odišiel anjel od neho.

A Peter, keď prišiel k sebe, riekol: „T e r a z v i e m o p r a v d i v e, že Pán poslal svojho anjela, a vytrhol ma z ruky Herodesovej a zo všetkého očakávania ľudu židovského.“ A kým rozjímal o tom, prišiel k domu Marie, matky Jána, ktorý sa nazýval Marek, kde boli mnohí shromaždení a sa modlili. A keď zaklopal na dvierka vo vratách, vyšla načúvať dievka, menom Rode. A jako poznala Petrov hlas, od radosti neotvorila dvere, ale vbehla do vnútra a zvestovala, že Peter stojí u dverí. A oni jej riekli: „Jeho anjel je.“ Peter však neprestával klopať. Vtedy otvorili a videli ho, i ustrnuli. Ale on pokynul im rukou, aby mlčali, a rozprával, jako ho Pán vyviedol zo žalára, a povedal: „Oznámte to Jakubovi (Mladší, syn Alfejov; biskup Jeruzalemský) a bratom. A vyšiel a odišiel na druhé miesto (dľa učenia cirkvi do Ríma).

A keď nastal deň, n e m a l é v z r u š e n i e bolo medzi vojakmi nad tým, čo sa to stalo s Petrom. Herodes však, keď ho hľadal a nenašiel, zaviedol vyšetrovanie proti strážnikom, a kázal ich odvieť na smrť; i odišiel z Judska do Cezaree a zdržoval sa tam, kde onedlho (v 54. roku veku svojho) od červov zožraný umrel. Ale slovo Pánovo rástlo a rozmáhalo sa.

Poznámky. 1. Herodes Agripa, vnuk kráľa Herodesa Ukruťného, bol v Ríme obľúbený a stal sa za cisára Klaudia roku 41. kráľom celej krajiny židovskej. Aby sa zavďačil židom, začal prenasledovať kresťanov, a chcel predovšetkým zahubiť apoštolov. I dal stať Jakuba Staršieho, brata Jánovho, mečom. Telo jeho odpočiva v Santjago de Compostela, v svetoznámom pútnickom mieste v Španielsku. Herodes chcel predviesť pred ľud i Petra a dať ho zabíť, aby jeho smrť slúžila ľudu za divadlo.

2. T i e r e t a z e, ktorými bol sv. Peter sviazaný, údajne sa zachovaly, a nateraz sa nachádzajú v Ríme. Podľa tradície boli spojené s tými, ktorými bol Peter sviazaný pred smrťou v Ríme.

3. V o j a c i, ktorí strážili Petra, boli odsúdení na smrť, lebo sa ťažko prehrešili proti vojenským zákonom. Oni boli zodpovední za Petra, ktorý im ušiel zo žalára, a nevedeli dať o tom vývod.

Poučenie. Boh vyslyšal prosby vrúcnnej modlitby až v poslednom okamihu. Kde je núdza najvyššia, tam je pomoc Božia najbližšia.

§ 55. Prvá apoštolská cesta sv. Pavla.

(Sk. 13, 14. 15, 1—35.)

Keď cirkev antiochenská pokračovala v bázni Pánovej a naplňovala sa potešením Ducha Svätého, rástol i počet prorokov a učiteľov cirkvi. A keď títo konali službu Pánovi a postili sa, riekol im Duch Svätý: „O d l ú č t e m i Š a v l a a B a r n a b á š a c ú r a d u a p o š t o l s k é m u , n a k t o r ý s o m i c h p o v o l a l .“ Vtedy modlili sa a vkladali ruky na nich (vysvätili ich za biskupov), a prepustili ich.

A oni, poslaní od Ducha Svätého, odišli (od r. 46—48) do Seleucie (mesto v Syrsku), a odtiaľ odplavili sa do Cyprusu, a keď prišli do Salamiiny (mesto na ostrove Gypru), kázali slovo Božie v židovských synagogách. A keď pochodili celý ostrov až po Paf, našli tam miestodržiteľa Sergia Pavla, muža rozvažitého. Tento povolal Barnabáša a Šavla a žiadal si počuť slovo Božie. A miestodržiteľ uveril a obdivoval učenie Pánovo.

A keď Pavel a tí, ktorí boli s ním, odplavili sa od Pafu, prišli do Pergé v Pamfílii, a odtiaľ do pizidskej Antiochie, kde vošli do synagogy v deň sobotný a kázali slovo Božie. Ale židia pobúrili nábožné a vznešené ženy a predných mešťanov, a vzbudili prenasledovanie proti Pavlovi a Barnabášovi a vyhnali ich zo svojich končín. Tedy oni otriasli prach so svojich nôh na nich a prišli do Ikonie v Lykaonii. Tu veľké množstvo uverilo im, ale ktorí zo židov a pohanov neuverili, oborili sa na nich, aby ich pctupili a ukameňovali. Vtedy utiekli do Lystry (na juh 4 km od Ikonie), i do všetkého okolitého kraja lykaonského, a tu kázali evanjelium.

~~L~~sedával v Lystre jakýsi muž, nemocný na nohy, chromý zo života svojej matky, ktorý nikdy nechodil. Keď Pavel pohliadol na neho a videl, že má vieru, riekol mu veľkým hlasom: „Postav sa rovno na svoje nohy!“ A chromý skočil a chodil. Tu zástupy keď videly, čo učinil Pavel, pozdvihly svoj hlas a riekly: „Bohovia v ľudskej podobe sostúpili k nám.“ Keď to počuli apoštolovia Barnabáš a Pavel, roztrhli plášte svoje, vyskočili medzi zástupy a kričali: „Mužovia, čo to robíte? I my sme smrteľní ľudia, jako vy. My vám len zvestujeme, aby ste sa obrátili od týchto márností k živému Bohu, ktorý učinil nebo i zem, a more i všetko, čo je v nich. Ale v tom prišli z Ikonie a z iných miest niektorí židia, ktorí tak pobúrili zástupy, že kameňovali Pavla a vytiahli ho za mesto v tom domnení, že je mŕtvy. Ale obklúčili ho učenci a vstal,

vošiel do mesta a druhého dňa odcestoval s Barnabášom do Derby.

A keď kázali evanjelium tomu mestu a vyučili mnohých, (navrátili sa do ~~Lystry a do Ikonie~~) do pizidskej Antiochie, a všade utvrdzovali mysle učeníkov, aby zotrvali vo viere, a že nám treba skrze innohé súženia vchádzať do kráľovstva Božieho. (A keď prešli ~~Przdiiu~~, prišli do Pamfilie, a mlúvili slovo Pánovo v Perge a sostúpili do Atalie (námorné mesto v Pamfilisku) a odtiaľ odplavili sa do Antiochie, odkiaľ boli odovzdaní milosti Božej k dielu, ktoré vykonal). A keď ta prišli a shromaždili cirkev, rozprávali, jaké veľké veci učinil Boh skrze nich, a že otvoril dvere viery národom.

Poznámky. 1. Šavel jako rímsky občian nosil latinské prímeno Paulus. Ale možné je i to, že pri svojom vysvätení prijal grécke meno Paulos (= Prestalec), pretože prestal byť prenasledovateľom cirkvi. Sv. Augustín zas myslí, že z ponížencosti sa nazval Paulus (= Malý). Sv. Hieronym je však tej mienky, že vzal to meno od Sergiusa Paulusa, na pamiatku jeho významného obrátenia.

2. Po prvej ceste sv. Pavla bol koraný cirkevný snem v Jeruzaleme (okolo r. 50), pretože v Antiochii nastaly veľké spory, či obradný zákon Mojžišov zaväzuje tiež i pokrstených pohanov. Preto Pavel a Barnabáš išli k apoštolom do Jeruzalema, aby tito rozhodli o tejto veci. Tedy shromaždili sa apoštolovia a starší (presbyteri), a keď sa už mnoho rokovalo, vstal Peter a riekol im: „Mužovia, bratia! Boh neučinil žiadneho rozdielu medzi nami a nimi, keď vierou očistil ich srdcia. Lebo videlo sa Duchu Svätému a nám neklásť na vás viac nijakého bremena zo Starého zákona. V tomto sneme máme základ a vzor všetkých snemov cirkevných.

Poučenie. Úloha apoštolského pracovníka pozostáva v utrpení a v práci. Obdivujme veľkú horlivosť sv. Pavla apoštola.

§ 56. Druhá apoštolská cesta sv. Pavla.

(Sk. 15, 35—41; 16, 17, 18, 1—22.)

Keď Pavel a Barnabáš zdržovali sa v Antiochii, učili a kázali s mnohými inými slovo Pánovo. Ale po nejakom čase riekol Pavel Barnabášovi: „Vráťme sa a ponavštevujme bratov po všetkých mestách, v ktorých sme kázali slovo Pánovo, jako sa majú. Ale rozišli sa jeden od druhého, a síce Barnabáš vzal so sebou Marka a plavil sa do Cypru. Kdežto Pavel zvolil Silu, a od bratov odporúčaný do milosti Božej, odcestoval (od r. 50—53).

A pochodil Syriú a Ciliciu, a utvrdzoval cirkev kresťanskú. A prišiel do Derby a do Lystry, a hľa, tam bol jeden učeník, menom Timotej, syn židovskej ženy, veriacej, z otca pohana. Toho chcel Pavel, aby cestoval s ním.

A keď prešli Frygiu a kraj galatský a Myziu, scstúpili do Troady, kde zjavilo sa Pavlovi v noci videnie, jakoby ho muž macedonský presil, aby prešiel do Macedonska. A jako to videnie videl, hneď sa plavili z Troady a hľadeli ist do Macedonska, a rovným behom prišli do Filipi (meno od Filipa, kráľa macedonského), ktoré je prvé osadnícke mesto tej čiastky. A boli v tom meste za niekoľko dní a učili slovo Božie. I sbehol sa ľud proti nim, a úradskí hneď strhli s nich odev a kázali ich sľahať prútmi. A keď im nakládli mnoho rán, vhodili ich do žalára a prikázali strážnikovi, aby ich pilne strážil. Ale keď úradskí počuli, že sú Rimania, prišli a odprosili ich, a keď ich vyviedli, prosili ich, aby odišli z mesta. A keď vyšli zo žalára, vošli k bratom, potešili ich a odišli.

A keď pochodili niektoré mestá, prišli do Tesaloniky (Solún, teraz Saloniky; rodisko sv. Cyrila a Metoda), kde bola židovská synagoga. Tedy Pavel dlhá obyčaje vošiel k nim do synagogy a po tri soboty prednášal im a predkladal, že Kristus mal trpieť a z mŕtvych vstať, a že ten je Kristus Ježiš, ktorého im on zvestuje. A mnohí z nich uverili, ale niektorí v žiarlivosti sobrali zlých mužov z obecného ľudu, a pobúrili mesto proti nim. Preto bratia ešte v noci vypustili Pavla a Silu do Berei, a keď ta prišli, vošli do synagogy. Ale jakonáhle sa židia z Tesaloniky dozvedeli, že Pavel i v Berei zvestoval slovo Božie, prišli i ta štváť a búriť množstvo. Avšak bratia vtedy hneď vyslali Pavla, aby šiel až k moru; len Silas a Timotej zostali tam. A tí, ktorí odprevádzali Pavla, dovedli ho až do Atén, a keď dostali od neho odkaz na Silu a Timoteja, aby čím skorej prišli k nemu, odišli.

A kým ich Pavel v Aténach čakal, búril sa jeho duch v ňom, keď videl to mesto oddané modloslužbe. Tedy niektorí mudrci hádali sa s ním, a zaviedli ho do areopagu (tam mávali súdy a iné schôdzky) a riekli: „Môžeme sa dozvedieť, aké je to nové učenie, čo ty prednášaš?“ Tu Pavel stal si na prostred areopagu a riekol: „Aténski mužovia, vidím, že vy ste naskrze, riekol by som, prinábožní ľudia. Lebo keď som sa prechádzal a prezeral vaše modly, našiel som i oltár, na ktorom bolo napísané: Neznáme-mu Bohu. Teda čo vy neznajúci ctíte, toho Boha vám ja zvestujem. Veď v ňom žijeme a hýbame sa a sme.“ A keď počuli o vzkriesení z mŕtvych, jedni sa posmievali, a druhí uverili a povedali: „Budeme ťa počúvať o tom i druhý raz.“ Tak Pavel vyšiel zpomedzi nich.

Potom odišiel z Atén a prišiel do Korintu (v tom čase bol jedným z najbohatších miest), a hádal sa v synagoge v každú sobotu. I bol tam rok a šesť mesiacov a učil u nich slovo Božie.

A keď sa rozžehnal s bratmi, plavil sa do **Syrska** i prišiel do **Efezu**. Tu ho prosili židia, aby ostal tam za dlhší čas, ale on im riekol: „Jestli Boh dá, navrátim sa k vám zasa. A odcestoval z Efezu. A keď sa doplavil do **Cezaree**, vystúpil z lodi na breh a navštívil tamojšiu cirkev, avšak hneď potom zase odcestoval a sostúpil do **Antiochie**.

Poznámky. 1. Úradskí v meste **Filipi** nemohli pochybovať o pravdivosti toho, že **Pavel** a **Barnabáš** sú ozaj rímskymi občanmi, lebo ťažká pokuta zastihla tých, ktorí by sa klamlíve vydávali za rímskych mešťanov. Taký klam bol pokladaný za zločin proti veličenstvu rimanského ľudu.

2. **Atény** boly svetochýrnym mestom i námorným štátom, a práve v tom čase boly podrobené Rimanom. Toto mesto bolo strediskom gréckej kultúry (vzdelanosti), gréckeho múdrcstva a umenia, jako i svetového kupectva a bohatstva. Tu, v krajine veľkých básnikov, rečníkov a mudrcov, bolo teraz po prvý raz hlásané učenie chudobného, poníženého a ukrižovaného Spasiteľa. — Dnes sú **Atény** sídelným mestom gréckej republiky. Keďže **Pavel** šiel tu do činenia s vysokovzdelaným obecnstvom, preto i jeho reč je vzletnejšia.

Poučenie. Úloha apoštolského pracovníka pozostáva v utrpení a v práci. Obdivujme nielen veľikú horlivosť, ale i neohrozenú zmužilost sv. **Pavla** apoštola.

§ 57. Tretia apoštolská cesta sv. Pavla.

(Sk. 18, 23—28; 19, 20, 21, 1—16.)

Keď **Pavel** strávil v **Antiochii** nejaký čas, odišiel na tretiu cestu (od r. 53—58), a po poriadku pochodil **galatský kraj** a **Frygiu** a utvrdzoval všetkých učeníkov. I prišiel do **Efezu**, jako to bol prv prisľúbil. **Pavel** zdržal sa v **Efeze** po dva roky, tak že všetci počuli slovo **Pánovo**, židia i pohania. A veľiké divy činil **Boh** skrze ruky **Pavlove**, tak že i ručníky a zástery s jeho tela nosievaly sa na neduživých, a odstupovaly od nich choroby a vychádzali zlí duchovia. A mnohí z veriacich prichádzali a vyznávali a zjavovali svoje skutky (t. j. spovedali sa). Ale v ten čas nemalé vzbúrenie povstalo pre učenie **Ježišovo**. A keď to prestalo, **Pavel** povolal učeníkov a napomenul ich, rozžehnal sa a odcestoval, aby šiel do **Macedonska**, lebo si umienil, že pochodí tie kraje.

A keď pochodil **Macedonsko**, a pchnapomínal veriacich mnohou rečou, prišiel do **Grécka**. V **Korinte** strávil tri mesiace, a keď sa chcel plaviť do **Syrska**, židia mu strojili úklady; preto si zaumienil, že sa navráti cez **Macedonsko**. A prišiel do **Troady**, kde sa zdržal sedem dní. Tu, keď sa sišli lámať chlieb,

Pavel prehovoril k nim a predĺžil reč až do polnoci. A istý mládenec, menom Eutyech, ktorý sedel na okne, pchrúžený do hlbokého spánku, snom premožený padol s tretieho poschodia dolu, a zdvihli ho mŕtveho. I sostúpil k nemu Pavel, objal ho a riekol: „Nebudte pobúrení, lebo jeho duša je v ňom. I priviedli toho mládenca živého, a veľmi sa potešili. A keď kázal až do svitania, tak odcestoval a prišiel pešky do A s o n u (morský prístav na juhu od Troady). Tu vystúpil na loď a plavil sa ~~do Miletu, aby dosvedčoval~~ na ostrov, Lesbos. A odtiaľ prirazil k Chiosu a k Samosu, a v nasledujúci deň prišiel do Miletu.

Tedy z Miletu poslal do Efezu, a povolal starších cirkvi (t. j. duchovenstvo). Keď tí prišli k nemu, a boli spolu, riekol im: „Vy viete od prvého dňa, v ktorý som vkročil do Azie, jako som bol s vami po všetok čas. Slúžil som Pánu so všetkou pokorou, a slzami a pokušeniami, ktoré ma zastihly následkom židovských úkladov. Dosvedčoval som židom i pohanom pokánia k Bohu a vieru v Pána nášho Ježiša Krista. A hľa, teraz ja, zaviazaný duchu, idem do Jeruzalema, a neviem, čo sa mi v ňom prihodí: leda že mi Duch Svätý po všetkých mestách dosvedčuje a povedá, že okovy a súženia očakávajú ma v Jeruzaleme. Ale ničoho toho sa nebojím, ani nepokladám svoj život za drahší, nežli seba; len aby som dokonal svoj beh a službu slova, ktorú som prijal od Pána Ježiša, aby som dosvedčoval evanjelium milosti Božej. A teraz, hľa, ja viem, že neuzriete viac mojej tvári vy všetci, medzi ktorými som chodil a kázal o kráľovstve Božom. Preto osvedčujem sa vám dnešného dňa, že som čistý od krvi všetkých. Jestli kto zahynie, ja som tomu nie na príčine. Dajte pozor na seba a na celé stádo, v ktorom Duch Svätý ustanovil vás za biskupov, aby ste spravovali cirkev Božiu, ktorú nadobudol svojou krvou. Ja viem, že po mojom odchode vojdú medzi vás pažraví vlci a neušetria stáda, ba z vás samých povstanú mužovia, ktorí budú hovoriť prevrátenosťou, aby odvedli učeníkov za sebou. Preto bedlite a majte na pamäti, že po tri roky vo dne i v noci neprestával som s plačom napomínať každého z vás. A už teraz porúčam vás Bohu a slovu jeho milosti, ktorý je mocný vybudovať a dať dedičstvo medzi všetkými posvätenými.“ A keď to povedal, klakol si na kolena a modlil sa s nimi so všetkými. A nastal veľký plač u všetkých, padali okolo hrdla Pavlovi a bozkávali ho, zarmútení najviac nad slovom, ktoré povedal, že viac neuzrú jeho tvár. A odprevádzali ho na loď.

A keď sa odtrhol od nich a odplavil rovným behom, prišiel na ostrov Kos, a v nasledujúci deň na Rodus, a odtiaľ do Patary. Tu vystúpil na loď, ktorá sa plavila do Fenicie, a tak prišiel do mesta Tyru, kde našiel učeníkov, ktorí skrze Ducha povedali Pavlovi, aby nevystupoval do Jeruzalema. Z Tyru však sostúpil do Ptolemaidy (Akko) ale už v druhý deň odcestoval a prišiel do Cezaree. A dorazil sem z Judska nejaký prorok, menom Agabus, ktorý zvestoval Pavlovi, že židia ho sviažu v Jeruzaleme a vydajú do rúk pohanom. Keď to počuli učeníci, prosili Pavla, aby nechodil do Jeruzalema. Vtedy odpovedal Pavel, a rie-

kol: „Čo robíte, že plačete a trápíte moje srdce? Ved' ja som hotový nielen dať sa sviazať, ale i umrieť v Jeruzaleme pre meno Pána Ježiša. A keď ho nemohli odhovoriť, uspokojili sa a riekli: „Staň sa vôľa Pánova!“ A tak vypravení vystupovali a prišli do Jeruzalema.

Poznámky. 1. Mesto Efez bolo v tamojšom čase hlavným mestom rímskej Azie a sídlom rímskeho miestodržiteľa maloazijskej ukrajiny; v ňom sa r. 431 vydržiaval tretí všeobecný snem cirkevný.

2. Pavel umiienil si obplaviť Efez, ktorý bol vzdialený od Miletu asi 12 hodín, aby sa nejako nezdržal v Azii. Ponáhľal sa totižto, keby mu bolo možno, aby turičný deň strávil v Jeruzaleme.

3. Sv. Pavel vo svojej reči poukazuje i na to, že pracoval (bol kožuľuhom), a z práce svojich rúk živil nielen seba, ale i svojich sprievodcov (Silu, Tita, Timothea, Lukáša a iných).

Poučenie. Úloha apoštolského pracovníka pozostáva v utrpení a v práci. Obdivujme krásne vlastnosti apoštolskej duše sv. Pavla, a sice horlivosť, zmužilosť, ale najmä zriedkavú vytrvalosť v šírení sv. evanjelia.

Reč, ktorú povedal Pavel na rozlúčku, preniká do najhlbších zahybov duše ľudskej. Nech nám je táto reč vždycky v živej pamäti.

§ 58. Sv. Pavel vo väzení.

(Sk. 21. 17—40; cd hl. 22—28.)

Keď Pavel prišiel do Jeruzalema, radostne ho prijali bratia. A nasledujúceho dňa vošiel k Jakubovi, i shromáždili sa všetci starší. Ktorých keď uvítal, rozprával im všetko dopodrobna, čo Boh učinil skrze jeho službu medzi pohanmi. A oni, keď to počuli, chválili a velebili Boha. Ale židia, ktorí boli z Azie, keď ho videli v chráme, vzbúrili všetok ľud, vztiahli na neho ruky a kričali: „Mužovia izraelskí, pomôžte; toto je ten človek, ktorý proti nášmu ľudu a zákonu, a proti tomuto miestu všade učí po všetkých mestách.“ I vzbúrilo sa celé mesto a sbehli sa ľudia, chytili Pavla a vliekli ho von z chrámu, a hneď sa zavrely dvere, aby nemohol utiecť nazpät' do chrámu, kde by mohol najst' útočisko. A keď ho hľadeli zabiť, prišiel oznam veliteľovi posádky, (menom Lysias), že sa vzbúrilo celé Jeruzalem. Ktorý hneď vzal vojakov a stotníkov a sbehol k nim. Židia, keď videli veliteľa a vojakov, prestali biť Pavla. Vtedy pristúpil veliteľ a chytil ho,

a dal ho sviazať dvoma reťazami a rozkázal ho odvieť na hrad. A šlo za ním množstvo ľudstva a kričali: „Preč s ním!“

A keď nastal deň, sobrali sa niektorí zo židov, a zaprisahali sa a riekli, že nebudú ani jesť ani piť, kým nezabijú Pavla. A bolo vyše štyridsať mužov, ktorí utvorili toto sprísahanie. Ale keď syn Pavlovej sestry počul o tých úkladoch, pošiel a vošiel na hrad, a oznámil to veliteľovi. Veliteľ tedy prepustil mládenca a prikázal mu, aby nikomu nepovedal, že mu to oznámil. I zavolať dvoch stotníkov a riekol im: „Prichystajte dvesto vojakov, jako i sedemdesiat jazdcov a dvesto kopijníkov o tretej hodine v noci (večer o 9. hodine), aby šli až do Cezaree a aby dovedli Pavla zdravého k vláďárovi Felixovi. Ktorí, keď prišli do Cezaree a odovzdali Lysiasov list vláďárovi, postavili pred neho i Pavla. I prikázal stotníkovi, aby ho strážil v dome Herodesovom, ale aby pre uvoľnenie žiadnemu z jeho priateľov nebránil poslúhovať mu. A po niekoľkých dňoch Felix zavolať Pavla, a počúval ho o viere, ktorá je v Kristu Ježišu. A keď on rozprával o spravodlivosti a o čistote a o budúcom súde, Felix prestrašený odpovedal: „Nateraz odíd', no, v príhodný čas zavolám ťa!“ Nazdával sa tiež, že mu Pavel dá peniaze; preto i častejšie povolával ho a hovorieval s ním. Ale po dvoch rokoch (roku 60) Felix bol odvolaný a dostal za nástupcu Porcia Festa, ktorý nechal Pavla vo väzení.

Keď teda Festus prišiel do krajiny, po troch dňoch vystúpil z Cezaree do Jeruzalema. Tu prišli k nemu kniežatá kňazské a prední zo židov a žiadali ho, aby Pavla kázal priviesť do Jeruzalema, medzitým, čo nastrájali úklady, aby ho na ceste zabili. Ale Festus odpovedal, že Pavel stráži sa v Cezarei, a že tam nech žalujú na neho. A keď sa tak stalo, Festus, ponevác chcel preukázať milosť židom, odpovedal Pavlovi a riekol: „Chceš ísť do Jeruzalema, a tam dať sa súdiť odo mňa?“ I riekol Pavel: „Pred stolicou cisárovou stojím, tam ma treba súdiť. Lebo jestli som ublížil židom, alebo niečo smrti hodného vykonal, nezdráham sa umrieť; ale jestli nič nie je z toho, čo títo na mňa žalujú, nikto ma nemôže darovať im. Odvolávam sa na cisára.“ Vtedy Festus odpovedal: „Odvolal si sa na cisára, k cisárovi pôjdeš.“ A keď po minulo niekoľko dní, kráľ Agripa II. sostúpil do Cezaree navštíviť Festa. Pavel však bránil sa i pred Agripom, a keď ho tento vypo-

čul, riekol Festovi: „Tento človek mohol by sa prepustiť, keby sa nebol odvolal na cisára.

A keď bolo už určené, aby sa plavili do Italska, Pavla s ostatnými väzňami odovzdali stotníkovi, menom Juliusovi. Vystúpili teda na loď a počali sa plaviť vedľa miest azijských, a po mnohých nesnádzach priplavili sa ku Kréte. Tu ich zachvátila veľká víchrica, tak že vyhadzovali náklad ba aj lodné náradie. A keď za viac dní nebolo vidieť ani slnka ani hviezd, a víchrica ich veľmi hádzala, už zmizla všetka nádej, že sa zachránia. Vtedy Pavel stal si uprostred nich a riekol: „Mali ste ma sice, ó mužovia, poslúchnuť, nehýbať sa od Kréty a usporiť si túto nesnádzu a škodu. No, i teraz vyzývam vás, aby ste boli dobrej mysle, lebo život žiadneho z vás nezhynie, okrem lodi.“ A štrnásteho dňa dorazili ku skalnatému brehu ostrova Malty, kde sa dvoje more schádza. Loď sa stroskotala, ale mužstvo zachránilo sa všetko. Obyvatelia však toho ostrova preukázali im nemalú ľudskosť. Zapálili totižto hranicu (vatru), a pritúlili ich všetkých, aby sa usušili a ohriali. A keď Pavel nasbíeral do náručia ráždia a kládol ho na vatru, vretenica, jakci utekala pred horúčostou, zavesila sa mu na ruku. Ale on striasol hada do ohňa a nič zlého neutrpel. Tu obyvatelia domnievali sa, že od uštipnutia opuchne a náhle umrie. Ale keď oňho čakali a videli, že sa mu nič zlého nestalo, zmenili sa a povedali, že je bohom. A Pavel uzdravoval všetkých, ktorí na ostrove boli nemocní, a preto ho veľmi uctievali. A po troch mesiacoch plavili sa ďalej na lodi alexandrijskej, ktorá na ostrove zimovala, a prišli do Syrakuzy (hlavné mesto Sicílska) a odtiaľ do Puteola (u Neapola), a konečne do Ríma.

Keď to bratia počuli, vyšli im naproti, ktorých keď Pavel uvidel, vzdával vďaka Bohu a nabyl úfnosti. A dovolili Pavlovi bývať v súkromnom dome s vojakom, ktorý ho strážil. A Pavel zostal celé dva roky (r. 61—63) vo svojej hospode a prijímal všetkých, ktorí k nemu prichádzali. A hlásal kráľovstvo Božie a učil to, čo je o Pánu Ježišu Kristu, so všetkou prostorečnosťou bez prekážky. Po dvoch rokoch Pavel bol prepustený na slobodu, a r. 64. odobral sa navštíviť naposledy kresťanské obce v Grécku a v Malej Azii, kde ustanovil dvoch žiakov svojich za biskupov: Timoteja v Efeze a Tita na Kréte. Za cisára Nerona (54—68) vrátil sa opäť do Ríma, kde bol po druhýkrát uväznený.

Poznámky. 1. Rimania držali na hrade Antonia v Jeruzaleme posádku, ktorá mala udržať verejný poriadok a prekaziť každú vzburu. Jaká veľká bola tá čata, to sa nevie. Rímske čaty počítavaly obyčajne 500—600 vojakov. — Veliteľ myslel, že Pavel je nebezpečný zločinec alebo burič, preto ho dal lapiť a reťazami sviazať. A keď židia kričali a shadzovali si rúcha, a hádzali prach do povetria, veliteľ, keďže neznal hebrejsky, rozkázal ho viesť do hradu a remeňmi šľahať, aby v mučení vyznal, pre jakú príčinu na neho tak kričali. Dľa rímskeho práva však rímskeho meštana nebolo slobodno ani bičovať ani ukrižovať.

2. Herodes Agripa II., ktorý po smrti svojho otca obdržal len jednu časť kráľovstva (druhú spravovali rímski prokurátori) s názvom judského kráľa, prišiel do Cezaree privítať Festa. Tento zmenil sa pred Agripcom o Pavlovi, buď preto, že považoval Pavla za vážnu osobnosť, alebo z toho dôvodu, že Agripa, ktorý mal dokonalú známosť o židovstve, mohol podať základnú a pritom nepredpojatú mienku o Pavlovej veci.

Poučenie. Sv. Pavel aj vo väzení ostal verný Pánu Ježišovi, lebo ho nevýslovnou láskou miloval. „Kto nás teda odlúči od lásky Kristovej? Trápenie, alebo súženie, alebo hlad, alebo nebezpečenstvo, alebo prenasledovanie, alebo meč? Ale v tom vo všetkom víťazíme pre toho, ktorý nás miloval. Lebo presvedčený som, že ani smrť ani život, ani kniežatstvá ani mocnosti, ani prítomnosť ani budúcnosť, ani vysokosť ani hĺbkosť, ani žiadne iné stvorenie nebude môcť odlúčiť nás od lásky Božej, ktoré je v Kristu Ježišu Pánu našom.“ (Rim. 8, 35—39.)

§ 59. Posledné deje a smrť sv. apoštolov.

Apoštolovia podľa poslania Kristovho opustili Jeruzalem a rozišli sa po celom svete. Všetci verne plnili rozkaz Kristov: „Idte po celom svete, kážte evanjelium všetkému stvoreniu.“ (Mk. 16. 15.)

Sv. Peter apoštol okolo r. 42 prišiel do Ríma a založil tam kresťanskú obec, a spravoval ju jako rímsky biskup za 25 rokov. Nezostal však v Ríme trvale, ale chodil tiež na iné miesta, a zakladal nové cirkvi alebo už založené utvrdzoval vo viere. Keď cisár Klaudius (41—54) vyhnal židov z Ríma, Peter uchýlil sa na východ a predsedal snemu jeruzalemskému (r. 50). Potom navštívil Antiochiu, Korint a iné mestá. Za Nerona vrátil sa po druhý raz do Ríma, kde spravoval cirkev až do svojej smrti. Keď Nero začal prenasledovať kresťanov, bol i sv. Peter uväznený v podzemnom žalári Mamertinskom, a r. 67 (29. júna) bol ukrižovaný dolu hlavou, jako si to sám žiadal. Veriaci ho pochovali na pahorku Vatikánskom.

Sv. Pavel apoštol za prenasledovania Neronovho bol tiež uväznený so sv. Petrom, a v ten istý deň podstúpil i on mučenícku smrť, ale jako rímsky občan bol mečom sťatý na ceste Ostijskej.

O ostatných apoštoloch máme málo spoľahlivých zpráv. — Jakub Starší, brat Jánov, asi roku 42. za Herodesa Agripu I.

bol mečom usmrtený. **J a k u b M l a d š í** bol biskupom jeruzalemským, až ho roku 62. židia ukameňovali. **O n d r e j**, brat sv. Petra, kázal v Skythii (v Rusku) a naposledy v Grécku; zomrel v meste Patras, kde bol pre vieru ukrižovaný. Všetci apoštolovia, vyjmúc sv. Jána, zomreli smrťou mučeníckou.

Posledný apoštol bol **s v. J á n**, miláček Pána. Po smrti Domiciánovej vrátil sa do Efezu a keď bol vo vysokom veku, napomínal veriacich týmito krátkymi slovami: „Synáčkovia, milujte sa vo-
spolok!“ A keď sa divili, prečo im stále to isté káže, odpovedal: „Je to prikázanie Pána, a kto toto zachováva, činí všetko. Tam zomrel prirodzenou smrťou okolo roku 100. S jeho smrťou sa za-
kľučuje zjavenie Božie.

Poznámky. 1. Sv. Peter bol prvým biskupom v Ríme, a jako najvyšší pastier odtiaľ spravoval cirkev a podnikal občas apoštolské cesty na východ. Pobyť sv. Petra v Ríme naznačuje jeho prvý list, a dosvedčuje to jednohlasne celý kresťanský starovek. Jeho nástupcovia sú rímski pápeži.

2. Sv. Pavel bol „v y v o l e n o u n á d o b o u“, aby niesol meno Kristovo medzi národami, a on tomuto vyvoleniu hrdinsky zodpovedal. Súc obdarený neobyčajnou múdrosťou a naplnený apoštolskou horlivosťou neohrozene kázal všade evanjelium Kristovo. Nikto toľko nepracoval za vieru a nikto tak mnoho netrpel za ňu, lebo nikto tak vŕcne nemiloval Pána Ježiša, ako on, a preto právom sa nazýva „a p o š t o l o m i n á r o d o v“ — Pokloňme sa pred milosrdenstvom Kristovým, že dal cirkvi svojej sv. Pavla!

3. Apoštolovia sv. Peter a Pavel nazývajú sa **k n i e ť a t á a p o š t o l s k é**, ktorí boli nerozlučiteľnou láskou spojení. Cirkev sv. sa modlí: „Gloriosi principes terrae, quomodo in vita sua dilexerunt se, ita et in morte non sunt separati.“ V Ríme, jako sa ide z mesta von, pri ceste stojí jedna káplnka, v ktorej sa nachádza nápis, že sv. apoštolovia na tom mieste sa videli naposledy pred mučeníckou smrťou. Telá obidvoch sv. apoštolov odpočívajú vo veľchráme sv. Petra na pahorku Vatikánskom.

4. **P a n n a M a r i a**, Rodička Božia, po nanebevstúpaní Pána zostala v Jeruzaleme, a pravdepodobne tam i umrela. Zo sv. evanjelia vieme, že Pán Ježiš ju poručil sv. Jánovi, ktorý sa o ňu staral. Písmo sv. zmieňuje sa o nej naposledy pred poslaním Ducha Svätého, a jak dlho žila, nevieme, ale podľa cirkevného učenia po smrti bola vzatá do neba aj s telom. Sviatok Nanebevzatia Panny Marie slávi sa 15. augusta.

5. „**S k u t k y a p o š t o l s k é**.“ Túto knihu spísal ten istý Lukáš, ktorý bol napísal i sv. evanjelium. Lukáš sprevádzal sv. Pavla na jeho apoštolských cestách, a tak bol zväčša očitým svedkom toho všetkého, čo opísal v tejto knihe. Predmetom knihy je: skutky a zázraky, ktoré apoštolovia činili: ďalej zrodenie novej cirkvi a jej šírenie medzi pohanmi. Avšak neopisujú sa všetky skutky sv. apoštolov, ale len niektoré významnejšie udalosti, a aj to zväčša len zo života sv. Petra a Pavla.

6. „Listy sv. Pavla apoštola. Sv. Pavel napísal 14 krásnych listov; a to: Rimanom (1), Korintanom (2), Galatanom (1), Efezanom (1), Filipanom (1), Kolosanom (1), Tesaloničanom (2), Timotejovi (2), Titovi (1), Filemonovi (1) a Židom (1). Z jeho listov, v ktorých je vyložené celé kresťanské učenie, žiari bystrý, hlboký rozum, vysoká učenosť, vznešená mravnosť, neohraničená horlivosť a nezlomná oddanosť a láska k Pánu Ježišovi, pre ktorého všetko obetoval.

7. „Listy katolícke.“ Sem patria: list sv. Jakuba (Mladšieho) apoštola; 2 listy sv. Petra; 3 listy sv. Jána, a list sv. Júdu apoštola. Tieto listy menujú sa *katolíckymi*, čiže všeobecnými, pretože nie sú upravené na jednotlivé obce alebo osoby, ale sú venované všeobecnosti veriacich.

8. „Zjavenia sv. Jána apoštola. Je to kniha prorocká (zjavenie – apokalypsis), v ktorej sv. Ján líči videnia, ktoré mal na ostrove Patmos, kde bol vo vyhnanstve. Tieto videnia (7 videní) týkajú sa budúcnosti cirkvi, a najmä jej posledného víťazstva nad židovstvom a pohanstvom.

Poučenie. Za všetkých apoštolov hovorí sv. Pavel: „Dobrý boj som bojoval, beh som dokončil, vieru som zachoval. Ostatne odložená mi je koruna spravodlivosti, ktorú mi dá Pán v ten deň, ako spravodlivý sudca, ale nielen mne, lež i tým, ktorí milujú jeho príchod.“ (II. Tim. 4, 7–8.)

Modli sa k Pánu Bohu, aby si vytrval až do konca! „Bud' verný až do smrti, a dám ti korunu života.“ (Zjav. 2, 10.)

DOSLOV

§ 60. Poučenie z biblických dejín.

1. Biblické dejiny vyprávajú nám, ako nás poučoval Boh o náboženských pravdách a povinnostiach. Jadrom zjavenia Božieho bol prisľúbený Messias, ktorý mal vykúpiť svet z dedičného hriechu. Boh vo svojom nesmiernom milosrdenstve prisľúbil Spasiteľa hneď po spáchanom hriechu, keď riekol hadovi: „Nepriateľstvo položím medzi tebou a ženou, medzi tvojím semenom a jej semenom, ona pošliape tvoju hlavu, a ty číhať budeš po jej päte“ (I. Mojž. 3, 15.). Avšak ľudské pokolenie malo sa pripraviť na príchod Messiasov. Dialo sa to dvojakou cestou: Boh nechal upadnúť ľudstvo do pohanstva, kdežto vyvolený národ židovský zachovával vieru v pravého Boha a v budúceho Vykupiteľa. V týchto dejoch rozoznávame zjavenie patriarchálne, Mojžišské a prorocké. Celé ľudstvo očakávalo spasenie, a tak Starý zákon poukazuje nám

stále na milosrdenstvo Božie, a udržuje v človekovi potešiteľnú nádej, že príde Messiaš.

2. Keď nadišiel čas milosrdenstva Božieho, a „keď prišla plnosť času, Boh poslal Syna svojho, aby tých, ktorí boli pod zákonom, vykúpil, aby sme zvolenie za synov prijali.“ (Gal. 4, 4.) Syn Boží, Ježiš Kristus, prišiel na svet, aby Starý zákon zakončil, a Nový založil, zákon lásky a milosti. Ježiš vyvolil si dvanásť apoštolov, a keď hlásal kráľovstvo Božie po celej krajine židovskej, svojou smrťou na kríži vykúpil svet. A po svojom zmŕtvychvstaní preniesol svoju moc na apoštolov, a rozposlal ich do celého sveta, aby učili všetky národy a hlásali evanjelium každému pokoleniu. Apoštolovia kázali a dosvedčovali všetkým národom pokánie k Bohu a vieru v Pána nášho Ježiša Krista, ktorý nás miloval, aby sme ho i my z celého srdca milovali. V tejto láske Kristovej záleží význam Nového zákona.

3. Zjavenie Božie Nového zákona (sv. evanjelia) je posledné slovo Božie k pokoleniu ľudskému. Kto uverí, bude spasený, a kto neuverí, bude zatratený. Tento drahý poklad po smrti apoštolov chráni nám cirkev Kristova, cirkev katolícka. Preto volajme: „Veríme v jednu, svätú, všeobecnú a apoštolskú cirkev.“ A v tejto viere nech nás upevnia slová Kristove: „Ty si Peter, a na túto skalu vystavím svoju cirkev, a brány pekelné ju nepremôžu.“ (Mat. 16, 18.)

O B S A H.

Úvod.

	Strana
§ 1. Pojem, rozdelenie a dôležitosť biblických dejín	3
§ 2. Palestína za času Kristovho	4

I. časť: Skrytý život Ježišov.

§ 3. Zachariáš. Ján Krstiteľ	9
§ 4. Zvestovanie a navštívenie Panny Marie	11
§ 5. Narodenie a obetovanie Pána Ježiša	13
§ 6. Mudrci od východu	17
§ 7. Dvanásťročný Ježiš v chráme jeruzalemskom	19

II. časť: Verejný život Ježišov.

§ 8. Ján Krstiteľ, predchodca Pánov	21
§ 9. Verejné vystúpenie Ježišovo	23
§ 10. Ježiš v Jeruzaleme. Nikodém	25
§ 11. Ježiš a Samaritánka	28
§ 12. Ježiš v Káne Galilejskej a v Nazarete	30
§ 13. Ježiš v Kafarnaume	32
§ 14. Ježiš na hore Blahoslavenství	35
§ 15. Udalosti po kázani na hore	40
§ 16. Posolstvo Jánovo	43
§ 17. Ježiš po druhýkrát v Jeruzaleme	44
§ 18. Ježiš opäť v Galilejsku	47
§ 19. Ježiš káže na mori	48
§ 20. Ježiš vracia sa do Kafarnauma	51
§ 21. Ježiš uvádza učeníkov v úrad apoštolský	52
§ 22. Ján Krstiteľ statý	54
§ 23. Ježiš rozmnožuje chleby	55
§ 24. Ježiš prisľúbi sviatosť Oltáru	57
§ 25. Ježiš za hranicami galilejskými. Primát Petrov	59
§ 26. Ježiš v Galilejsku. Premenenie Pána	61
§ 27. Ježišova reč v Kafarnaume	63
§ 28. Ježiš ubiera sa do Jeruzalema. Milosrdný Samaritán	65
§ 29. Ježiš v Jeruzaleme o sviatkoch šiatrových	68
§ 30. Uzdravenie slepého od narodenia	70
§ 31. Ježiš chodí po Judei	72
§ 32. Ježiš opäť v Jeruzaleme o slávnosti posvätenia chrámu	74
§ 33. Ježiš za Jordánom	75
§ 34. Pcdobenstvá Ježišove o milosrdenstve Božom	77

	Strana
§ 35. Podobenstvá Ježišove o zemských majetkoch	79
§ 36. Ježiš vzkriesi Lazara .	81
§ 37. Posledná cesta Pána Ježiša do Jeruzalema	83
§ 38. Ježiš vchádza do Jeruzalema	87
§ 39. Ježiš naposledy učí v chráme	89
§ 40. Ježiš o zkaže Jeruzalema a o poslednom súde	91

III. časť: Umučenie a oslávenie Pána Ježiša.

§ 41. Posledná večera	95
§ 42. Ježiš v zahrade Getsemanskej	99
§ 43. Ježiš pred súdom kňazským	101
§ 44. Ježiš pred Pilátom	103
§ 45. Ukrižovanie a smrť Pána Ježiša	107
§ 46. Vzkriesenie Ježišovo	111
§ 47. Zjavenia Ježišove	112
§ 48. Nanebevstúpenie Pána	115

IV. časť: Skutky sv. apoštolov.

§ 49. Soslanie Ducha Svätého	118
§ 50. Uzdravenie chromého. Prenasledovanie apoštolov	120
§ 51. Vyvolenie jahňov. Sv. Štefan, prvý mučeník	124
§ 52. Obrátenie Šavla	126
§ 53. Sv. Peter navštevuje kresťanské obce	127
§ 54. Uväznenie sv. Petra	130
§ 55. Prvá apoštolská cesta sv. Pavla	132
§ 56. Druhá apoštolská cesta sv. Pavla	134
§ 57. Tretia apoštolská cesta sv. Pavla	136
§ 58. Sv. Pavel vo väzení	138
§ 59. Posledné deje a smrť sv. apoštolov	141

Doslov.

§ 60. Poučenie z biblických dejín	143
-----------------------------------	-----